

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK IX.
DISABILITY STUDIES

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK JOGAI

A legfontosabb nemzetközi egyezmények

„A fogyatékoságtudomány a társadalmak politikáit és gyakorlatát vizsgálja, hogy jobban megértsük a fogyatékosággal kapcsolatos – sokkal inkább társadalmi, mint testi – tapasztalatokat. A fogyatékoságtudományt mint diszciplínát azzal a céllal fejlesztették ki, hogy a károsodás jelenségét kibogozza a mítoszoknak, az ideológiáknak és a stigmának abból a hálójából, ami ráborul a szociális interakciókra és a társadalompolitikára. E tudományág megkérdőjelezi azt az eszmét, amely úgy tekint a fogyatékosággal élő emberek gazdasági és társadalmi státuszára és a számukra kijelölt szerepekre, mintha azok a fogyatékosággal élő emberek állapotának elkerülhetetlen következményei lennének.”

A Fogyatékoságtudományi Társaság, 1998

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK – DISABILITY STUDIES

Sorozatunk célja az, hogy az ELTE GYK-n a jövőben a foglalkozási rehabilitációs szakirányú továbbképzésben részt vevő hallgatók számára széles, közös ismeretháttérrel teremtsünk.

Sorozatszerkesztő: Könczei György

Olvasószerkesztő: Molnár Gabriella • Tervezőszerkesztő: Durmits Ildikó

Tördelőszerkesztő: Lendér Livia

Kötetünknek ez a kiadása a Szociális és Munkaügyi Minisztérium támogatásával készült 2009-ben.

Ezt a könyvet csak digitalizált formában kínáljuk, kizárólag saját hallgatóink számára, a jogtulajdonossal kötött egyszeri és kizárólagos megállapodás alapján. Bármely, írásos engedély nélküli további előállítása (nyomtatás, másolás stb.) szigorúan tilos.

We provide this book only in digitalized format and exclusively for our students at ELTE GYK under the agreement with the copyright holder. Any further reproduction (printing or copying etc.) prohibited without permission.

A sorozatszerkesztő előszava

Sorozatunk 9. kötetében a fogyatékossgal élő emberek jogait megfogalmazó, szabályozó nemzetközi jogi dokumentumokon túl néhány, azok háttérét megadó szupranacionális (nemzetek fölötti), többnyire jogi erővel bíró szöveget talál az Olvasó.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének az emberi jogokról szóló egyetemes nyilatkozata valójában jogi erővel nem bíró kiáltvány, mégis szemléleti alapját nyújtja valójában minden további, az ENSZ keretében a későbbiekben ratifikációra megnyitott nemzetközi emberi jogi egyezménynek, akár csak az Európa Tanács és az Európai Unió hasonló horderejű dokumentumának (ld. később).

A polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányát és a gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi jogokmányát az ENSZ keretében fogalmazták meg, fogyatékosjogi tartalmaik ugyanakkor lényegesen szűkebbek, mint az ENSZ-nek a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményének témakörünkbe tartozó tartalmai. (Ez az utóbbi, 2006-ban az ENSZ Közgyűlése által elfogadott egyezmény, a tárgykor legteljesebb, legmodernebb nemzetközi jogi elemeit mutatja fel).

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 159. és 168. számot viselő egyezményei, bár régebbiek, a foglalkoztatás vonatkozásában mégis máig is a legfontosabb nemzetközi sztenderdet határozzák meg.

Az Európa Tanács európai egyezménye az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről éppúgy általánosságban alapoz a polgári és a politikai jogok (első generációs jogok) szemszögéből, miként az ENSZ-nek a fentebb említett dokumentumai is teszik. Az Európa Tanács Módosított európai szociális kartája (ezt kötetünk a magyar mellett angol és francia nyelven is hozza) második generációs jogokat: gazdasági és szociális jogokat és az azokhoz kapcsolódó állami kötelezettségvállalásokat határozza meg. Különösen 15. cikkelye vonatkozik a fogyatékossgal élő személyekre.

Az Európai Unió joganyagából az Európai Bizottság 2204/2002/EK rendelete és a Tanács 2000/78/EK irányelve (a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló) teszi számunkra, az Európai Unió polgárai számára teljesebbé a többi nemzetközi dokumentum által megrajzolt képet.

Budapest, 2009. októberében

Könczei György
sorozatszerkesztő

Tartalom

1. EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE: AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA	6
2. EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE: A POLGÁRI ÉS A POLITIKAI JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA	12
3. EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE: A GAZDASÁGI, A SZOCIÁLIS ÉS A KULTURÁLIS JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA	28
4. NEMZETKÖZI MUNKAÜGYI SZERVEZET (ENSZ): 159. SZÁMÚ EGYEZMÉNY A FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓRÓL ÉS A FOGLALKOZTATÁSRÓL	38
5. NEMZETKÖZI MUNKAÜGYI SZERVEZET (ENSZ): 168. SZ. EGYEZMÉNY A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRŐL ÉS A MUNKANÉLKÜLISÉG ELLENI VÉDELEMRŐL	43
6. EURÓPA TANÁCS: MÓDOSÍTOTT EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA REVISED EUROPEAN SOCIAL CHARTER CHARTRE SOCIALE EUROPEENNE REVISÉE	56
7. EURÓPA TANÁCS: EURÓPAI EGYEZMÉNY AZ EMBERI JOGOK ÉS ALAPVETŐ SZABADSÁGOK VÉDELMÉRŐL	126
8. EURÓPAI BIZOTTSÁG: A BIZOTTSÁG 2204/2002/EK RENDELETE (2002. DECEMBER 5.) AZ EK-SZERZŐDÉS 87. ÉS 88. CIKKÉNEK FOGLALKOZTATÁSRA NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁSRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSÁRÓL	145
9. ÖSSZEFOGLALÓ AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 604-ES KÖZLEMÉNYÉRŐL, AMELY A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREK HELYZETÉRŐL SZÓL	162
10. A TANÁCS 2000. NOVEMBER 27-I 2000/78/EK IRÁNYELVE A FOGLALKOZTATÁS ÉS A MUNKAVÉGZÉS SORÁN ALKALMAZOTT EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÁLTALÁNOS KERETEINEK LÉTREHOZÁSÁRÓL	165
11. EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE: A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK JOGAIRÓL SZÓLÓ EGYEZMÉNY	177

EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE:
AZ EMBERI JOGOK
EGYETEMES NYILATKOZATA

FT

DS

AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA

Bevezető

Tekintettel arra, hogy az emberiség családja minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon,

tekintettel arra, hogy az emberi jogok el nem ismerése és semmibevétele az emberiség lelkiismeretét fellázító barbár cselekményekhez vezetett, és hogy az ember legfőbb vágya egy olyan világ eljövetele, amelyben az elnyomástól, valamint a nyomortól megszabadult emberi lények szava és meggyőződése szabad lesz,

tekintettel annak fontosságára, hogy az emberi jogokat a jog uralma védelmezze, nehogy az ember végső szükségében a zsarnokság és az elnyomás elleni lázadásra kényszerüljön,

tekintettel arra, hogy igen lényeges a nemzetek közötti baráti kapcsolatok kifejlődésének előmozdítása,

tekintettel arra, hogy az Alapokmányban az Egyesült Nemzetek Szervezetének népei újból hitet tettek az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága és értéke, a férfiak és a nők egyenjogúsága mellett, valamint kinyilvánították azt az elhatározásukat, hogy elősegítik a szociális haladást és nagyobb szabadság mellett jobb életfeltételeket valósítanak meg,

tekintettel arra, hogy a tagállamok kötelezték magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködve biztosítsák az emberi jogok és alapvető szabadságok általános és tényleges tiszteletben tartását,

tekintettel arra, hogy a jogok és a szabadságok mibenléte tekintetében közös felfogás kialakításának a legnagyobb jelentősége van az említett kötelezettség maradéktalan teljesítésének szempontjából

a közgyűlés kinyilvánítja az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát,

mint azt a közös eszményt, amelynek elérésére minden népnek és minden nemzetnek törekednie kell abból a célból, hogy minden személy és a társadalom minden szerve, állandóan szem előtt tartva a jelen Nyilatkozatot, oktatás és nevelés útján előmozdítsa e jogok és szabadságok tiszteletben tartásának kifejlesztését, valamint azoknak fokozatosan megvalósuló hazai és nemzetközi jogszabályok útján történő általános és tényleges alkalmazását és elismerését mind a tagállamok népei között, mind pedig a joghatóságuk alatt álló területek népei között.

1. CIKK

Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell hogy viseltessenek.

2. CIKK

Mindenki, bármely megkülönböztetésre, nevezetesen fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai vagy bármely más véleményre, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyonna, születésre, vagy bármely más körülményre való tekintet nélkül hivatkozhat a jelen Nyilatkozatban kinyilvánított összes jogokra és szabadságokra.

Ezenfelül nem lehet semmiféle megkülönböztetést tenni annak az országnak, vagy területnek politikai, jogi vagy nemzetközi helyzete alapján sem, amelynek a személy állampolgára, aszerint, hogy az illető ország vagy terület független, gyámság alatt áll, nem autonóm vagy szuverenitása bármely vonatkozásban korlátozott.

3. CIKK

Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

4. CIKK

Senkit sem lehet rabszolgaságban, vagy szolgaságban tartani, a rabszolgaság és a rabszolga-kereskedelem minden alakja tilos.

5. CIKK

Senkit sem lehet kínvallatásnak, avagy kegyetlen, embertelen vagy lealacsonyító büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni.

6. CIKK

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogalanyiságát bárhol elismerjék.

7. CIKK

A törvény előtt mindenki egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van a törvény egyenlő védelméhez. Mindenkinek joga van egyenlő védelemhez a jelen Nyilatkozatot sértő minden megkülönböztetéssel és minden ilyen megkülönböztetésre irányuló felbujtással szemben.

8. CIKK

Minden személynek joga van az alkotmányban vagy a törvényben részére biztosított alapvető jogokat sértő eljárások ellen a hazai bíróságokhoz tényleges jogorvoslatért folyamodni.

9. CIKK

Senkit sem lehet önkényesen letartóztatni, őrizetbe venni vagy száműzni.

10. CIKK

Minden személynek teljesen egyenlő joga van arra, hogy ügyét független és pártatlan bíróság méltányosan és nyilvánosan tárgyalja, s ez határozzon egyrészt jogai és kötelezettségei felől, másrészt minden ellene emelt bünygyi vád megalapozottsága felől.

11. CIKK

- (1) Minden büntetendő cselekménnyel vádolt személyt ártatlannak kell vélelmezni mindaddig, amíg bűnösségét nyilvánosan lefolytatott perben, a védelméhez szükséges valamennyi biztosíték mellett, törvényesen megállapítják.
- (2) Senkit sem szabad elítélni oly cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése pillanatában a hazai jog vagy a nemzetközi jog szerint nem volt büntetendő cselekmény. Ugyancsak nem sza-

bad súlyosabb büntetést kiszabni, mint amely a büntetendő cselekmény elkövetése pillanatában volt alkalmazható.

12. CIKK

Senkinek magánéletébe, családi ügyeibe, lakóhelye megválasztásába vagy levelezésébe nem szabad önkényesen beavatkozni, sem pedig becsületében vagy jó hírnevében megsérteni. Minden személynek joga van az ilyen beavatkozásokkal vagy sértésekkel szemben a törvény védelméhez.

13. CIKK

- (1) Az államon belül minden személynek joga van szabadon mozogni és lakóhelyét szabadon megválasztani.
- (2) Minden személynek joga van minden országot, ideértve saját hazáját is, elhagyni, valamint saját hazájába visszatérni.

14. CIKK

- (1) Minden személynek joga van az üldözés elől más országban menedéket keresni és a más ország nyújtotta menedéket élvezni.
- (2) Erre a jogra nem lehet hivatkozni közönséges bűncselekmény miatti, kellőképpen megalapozott üldözés, sem pedig az Egyesült Nemzetek Szervezetének céljaival és elveivel ellentétes tevékenység esetében.

15. CIKK

- (1) Minden személynek joga van valamely állampolgársághoz.
- (2) Senkit sem lehet sem állampolgárságától, sem állampolgársága megváltoztatásának jogától önkényesen megfosztani.

16. CIKK

- (1) Mind a férfinak, mind a nőnek a házasságra érett kor elérésétől kezdve joga van fazon, nemzeti-ségen vagy valláson alapuló korlátozás nélkül házasságot kötni és családot alapítani. A házasság tekintetében a férfinak és a nőnek mind a házasság tartama alatt, mind a házasság felbontása tekintetében egyenlő jogai vannak.
- (2) Házasságot csak a jövőendő házastársak szabad és teljes beleegyezésével lehet kötni.
- (3) A család a társadalom természetes és alapvető alkotó eleme és joga van a társadalom, valamint az állam védelméhez.

17. CIKK

- (1) Minden személynek, mind egyénileg, mind másokkal együttesen joga van a tulajdonhoz.
- (2) Senkit sem lehet tulajdonától önkényesen megfosztani.

18. CIKK

Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához, ez a jog magában foglalja a vallás és a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind nyilvánosság előtt, mind a magánéletben oktatás, gyakorlás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

19. CIKK

Minden személynek joga van a vélemény és a kifejezés szabadságához, amely magában foglalja azt a jogot, hogy véleménye miatt ne szenvedjen zaklatást és hogy határookra való tekintet nélkül kutathasson, átvihessen és terjeszthessen híreket és eszméket bármilyen kifejezési módon.

20. CIKK

- (1) Minden személynek joga van békés célú gyülekezési és egyesülési szabadsághoz.
- (2) Senkit sem lehet valamely egyesületbe való belépésre kötelezni.

21. CIKK

- (1) Minden személynek joga van a hazája közügyeinek igazgatásában akár közvetlenül, akár szabadon választott képviselői útján való részvételhez.
- (2) Minden személynek egyenlő feltételek mellett joga van saját hazájában közszolgálati állásokra való alkalmazásához.
- (3) A közhatalom tekintélyének alapja a nép akarata; ez az akarat egyenlő szavazati jog és titkos szavazás vagy a szavazás szabadságát ezzel egyenértékűen biztosító eljárás alapján időszakonként tartandó tisztességes választáson kell hogy kifejezésre jusson.

22. CIKK

Minden személynek mint a társadalom tagjának joga van a szociális biztonsághoz; minden személynek ugyancsak igénye van arra, hogy – az államok erőfeszítési és a nemzetközi együttműködés eredményeképpen és számot vetve az egyes országok szervezetével és gazdasági erőforrásaival – a méltóságához és személyiségének szabadon való kifejlődéséhez szükséges gazdasági, szociális és kulturális jogait kielégíthesse.

23. CIKK

- (1) Minden személynek joga van a munkához, a munka szabad megválasztásához, a méltányos és kielégítő munkafeltételekhez és a munkanélküliség elleni védelemhez.
- (2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül egyenlő bérhez van joga.
- (3) Mindenkinek, aki dolgozik, olyan méltányos és kielégítő fizetéshez van joga, amely számára és családja számára az emberi méltóságnak megfelelő létet biztosít és amelyet megfelelő esetben a szociális védelem összes egyéb eszközei egészítenek ki.
- (4) Minden személynek joga van másokkal együtt szakszervezet alakításához és érdekeinek védelme céljából szakszervezetekhez való csatlakozáshoz.

24. CIKK

Minden személynek joga van a pihenéshez, a szabad időhöz, nevezetesen a munka időtartamának ésszerű korlátozásához, valamint az időszakonkénti fizetett szabadsághoz.

25. CIKK

- (1) Minden személynek joga van saját maga és családja egészségének és jólétének biztosítására alkalmas életszínvonalhoz, nevezetesen élelemhez, ruházathoz, lakáshoz, orvosi gondozáshoz, valamint a szükséges szociális szolgáltatásokhoz, joga van a munkanélküliség, a betegség, a rokkantság, az özvegység, az öregség esetére szóló, valamint mindazon más esetekre szóló biztosításhoz, amikor létfenntartási eszközeit akaratától független körülmények miatt elveszíti.

- (2) Az anyaság és a gyermekkor különleges segítséghez és támogatáshoz adnak jogot. Minden gyermek, akár házasságból, akár házasságon kívül született, ugyanabban a szociális védelemben részesül.

26. CIKK

- (1) Minden személynek joga van a neveléshez. A nevelésnek, legalábbis az elemi és alapvető oktatást illetően, ingyenesnek kell lennie. Az elemi oktatás kötelező. A technikai és a szakoktatást általánossá kell tenni; a felsőbb tanulmányokra való felvételnek mindenki előtt – érdeméhez képest – egyenlő feltételek mellett nyitva kell állnia.
- (2) A nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia. A nevelésnek elő kell segítenie a nemzetek, valamint az összes faji és vallási csoportok közötti megértést, türelmet és barátságot, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete által a béke fenntartásának érdekében kifejtett tevékenység kifejlődését.
- (3) A szülőket elsőbbségi jog illeti meg a gyermekeiknek adandó nevelés megválasztásában.

27. CIKK

- (1) Minden személynek joga van a közösség kulturális életében való szabad részvételhez, a művészetek élvezéséhez, valamint a tudomány haladásában és az abból származó jótéteményekben való részvételhez.
- (2) Mindenkinek joga van minden általa alkotott tudományos, irodalmi és művészeti termékkel kapcsolatos erkölcsi és anyagi érdekeinek védelméhez.

28. CIKK

Minden személynek joga van ahhoz, hogy mind a társadalmi, mind a nemzetközi viszonyok tekintetében olyan rendszer uralkodjék, amelyben a jelen Nyilatkozatban kinyilvánított jogok és szabadságok teljes hatállyal érvényesülhessenek.

29. CIKK

- (1) A személynek kötelességei vannak a közösséggel szemben, amelynek keretében egyedül lehetséges a személyiség szabad és teljes kifejlődése.
- (2) Jogainak gyakorlása és szabadságainak élvezete tekintetében senki sincs alávetve más korlátozásnak, mint amelyet a törvény kizárólag mások jogai és szabadságai elismerésének és tiszteletben tartásának biztosítása érdekében, valamint a demokratikus társadalom erkölce, közrendje és általános jóléte jogos követelményeinek kielégítése érdekében megállapít.
- (3) Ezeket a jogokat és szabadságokat semmi esetre sem lehet az Egyesült Nemzetek Szervezetének céljaival és elveivel ellentétesen gyakorolni.

30. CIKK

A jelen Nyilatkozat egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy az valamely állam, valamely csoport, vagy valamely egyén részére bármilyen jogot adna arra, hogy az itt kinyilvánított jogok és szabadságok megsemmisítésére irányuló tevékenységet fejtsen ki, vagy ilyen cselekményt elkövessen.

Kihirdetve 1948-ban.

EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE:
A POLGÁRI ÉS A POLITIKAI JOGOK
NEMZETKÖZI
EGYEZSÉGOKMÁNYA

FT

DS

A POLGÁRI ÉS A POLITIKAI JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA

Az egyezségokmány részes államai

tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja,

felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,

felismerték, hogy Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának megfelelően a polgári és politikai szabadságjogokat élvező, a félelemtől és a nélkülözéstől mentes szabad emberi lények eszménye csak úgy valósítható meg, ha olyan feltételeket hoznak létre, amelyek révén mindenki élvezheti polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jogait,

tekintetbe vették az államoknak az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányából folyó kötelezettségét az emberi jogok és szabadságok egyetemes tiszteletben tartására,

figyelembe vették, hogy az egyének kötelességei vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, és törekedni köteles az egyezségokmányban elismert jogok előmozdítására és tiszteletben tartására, és ezért

megállapodtak az alábbi cikkekben:

I . RÉSZ

1. CIKK

1. Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.
2. Céljai elérése érdekében minden nép – a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi gazdasági együttműködésből és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeinek tiszteletben tartásával – szabadon rendelkezik természeti kincseivel és erőforrásaival. Semmilyen körülmények között sem fosztható meg valamely nép a létfenntartásához szükséges eszközeitől.
3. Az egyezségokmányban részes államok, ideértve azokat is, amelyek önkormányzat nélküli, illetőleg gyámsági területek igazgatásáért felelősek, előmozdítják a népek önrendelkezési jogának megvalósítását, s ezt a jogot az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának rendelkezéseivel összhangban tiszteletben tartják.

II. RÉSZ

2. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes valamennyi állam kötelezi magát, hogy tiszteletben tartja és biztosítja a területén tartózkodó és joghatósága alá tartozó minden személy számára az egyezségokmányban elismert jogokat, minden megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési, vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.
2. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy alkotmányos eljárásukkal és az egyezségokmány rendelkezéseivel összhangban gondoskodnak olyan törvényhozási vagy egyéb intézkedések meghozataláról, amelyek az egyezségokmányban elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek, ha ilyenek még nem volnának hatályban.
3. Az egyezségokmányban részes minden állam kötelezi magát annak biztosítására, hogy
 - a) minden olyan személy, akinek az egyezségokmányban elismert jogai vagy szabadságai sérelmet szenvednek, hatékony jogorvoslattal élhessen akkor is, ha a jogok megsértését hivatalos minőségben eljáró személyek követték el;
 - b) a jogorvoslattal élő személy jogai tekintetében az illetékes bírói, államigazgatási vagy törvényhozó hatóság vagy az állam jogrendszere szerint illetékes más hatóság határozzon, és fejlessze a bírói jogorvoslat lehetőségeit;
 - c) az illetékes hatóságok a helytállónak elismert jogorvoslatnak érvényt szerezzenek.

3. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az egyezségokmányban meghatározott valamennyi polgári és politikai jog tekintetében biztosítják a férfiak és a nők egyenjogúságát.

4. CIKK

1. A nemzet létét fenyegető és hivatalosan kihirdetett szükségállapot idején az egyezségokmányban részes államok az adott helyzet által szigorúan megkövetelt mértékben tehetnek olyan intézkedéseket, amelyek eltérnek az egyezségokmányban vállalt kötelezettségeiktől, feltéve, hogy az ilyen intézkedések nem állnak ellentétben egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeikkel és nem jelentenek kizárólag faj, szín, nem, nyelv, vallás vagy társadalmi származás alapján történő megkülönböztetést.
2. E rendelkezés alapján nem lehet eltérni a 6., a 7., a 8., (1. és 2. bekezdés), a 11., a 15., a 16. és a 18. cikktől.
3. Az egyezségokmányban részes minden állam, amely él az eltérés jogával, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára útján haladéktalanul tájékoztatni köteles az egyezségokmányban részes többi államot azokról az intézkedésekről, amelyektől eltér, és azokról az okokról, amelyek erre késztették. További tájékoztatást kell adni ugyanezen az úton arról az időpontról, amikor az állam az ilyen eltéréseknek véget vet.

5. CIKK

1. Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az jogot adna bármely államnak, csoportnak vagy személynek olyan tevékenység kifejtésére, vagy olyan cselekedetre, amely az egyezségokmányban elismert jogok és szabadságok megsemmisítésére, vagy azoknak az egyezségokmányban meghatározottnál nagyobb mértékben való korlátozására irányul.

2. Az egyezségokmányban részes bármely államban törvény, egyezmény, rendelet vagy szokás által elismert, vagy azok alapján hatályban levő egyetlen alapvető emberi jog korlátozása vagy csorbítása sem engedhető meg azzal az ürüggyel, hogy az egyezségokmány az ilyen jogokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.

III. RÉSZ

6. CIKK

1. Minden emberi lénynek veleszületett joga van az életre. E jogot a törvénynek védelmeznie kell. Senkit sem lehet életététől önkényesen megfosztani.
2. Olyan országokban, amelyek a halálbüntetést nem törölték el, csak a bűncselekmény elkövetése idején hatályos törvényben meghatározott legsúlyosabb bűncselekményekért lehet kiszabni halálbüntetést, és az nem állhat ellentétben az egyezségokmány rendelkezéseivel, sem a népirtás bűncselekményének megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezménnyel. E büntetést csak az illetékes bíróság által hozott jogerős ítélet alapján lehet végrehajtani.
3. Ha az élettől való megfosztás a népirtás bűncselekményét valósítja meg, akkor egyetértés áll fenn abban a tekintetben, hogy e cikk egyetlen rendelkezése sem hatalmazza fel az egyezségokmányban részes valamely államot arra, hogy bármilyen módon eltérjen olyan kötelezettségektől, amelyeket a népirtás megelőzéséről és megbüntetéséről szóló egyezmény rendelkezései értelmében vállalt.
4. Bármely halálra ítéltnek joga van kegyelmet vagy a büntetés megváltoztatását kérni. Közkegyelmet vagy egyéni kegyelmet minden esetben lehet adni, illetőleg a halálbüntetést minden esetben meg lehet változtatni.
5. Halálbüntetést nem lehet kiszabni a 18. életévüket be nem töltött személyek által elkövetett bűncselekmények miatt, és azt terhes nőknél nem lehet végrehajtani.
6. E cikk egyetlen rendelkezésére sem lehet hivatkozni avégett, hogy késleltessék vagy megakadályozzák a halálbüntetésnek az egyezségokmányban részes valamely állam általi eltörlését.

7. CIKK

Senkit sem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni. Különösen tilos bárkit szabad hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletnek alávetni.

8. CIKK

1. Senkit sem lehet rabszolgaságban tartani; a rabszolgaság és a rabszolgakereskedelem minden formájukban tilosak.
2. Senkit sem lehet szolgaságban tartani.
3. a) Senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munka végzésére kötelezni;
b) ennek a bekezdésnek az a) pontját nem lehet úgy értelmezni, hogy az azokban az országokban, ahol valamely bűncselekmény miatti büntetésként kényszerszermunkával járó szabadságvesztést lehet kiszabni, ott megakadályozná az illetékes bíróság által hozott ilyen ítélettel elrendelt kényszerszermunka végrehajtását;
c) e bekezdés szempontjából a „kényszer- vagy kötelező munka” kifejezés nem foglalja magában:

- i) azt a b) pontban nem említett munkát vagy szolgálatot, amely rendszeresen megkövetelhető a törvényes bírói határozat alapján letartóztatásban levő vagy az ilyen határozattal feltételelesen szabadlábra helyezett személytől;
- ii) a katonai jellegű szolgálatot és olyan országokban, ahol a katonai szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadása lehetővé van téve, ott a köz javára végzett olyan szolgálatot, amelyet a törvény a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyektől megkövetel;
- iii) a közösség életét vagy jólétét veszélyeztető szűkséghelyzet vagy természeti csapás esetében megkívánt szolgálatot;
- iv) minden olyan munkát vagy szolgálatot, amely a rendes polgári kötelezettségek része.

9. CIKK

1. Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senkit sem lehet önkényesen őrizetbe venni vagy letartóztatni. Senkit sem lehet szabadságától másként megfosztani, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján.
2. Letartóztatásakor minden letartóztatott személyt tájékoztatni kell letartóztatása okairól és a legrövidebb időn belül közölni kell vele az ellene emelt vádakát.
3. Akit bűncselekmény vádjával vettek őrizetbe, vagy tartóztattak le, azt a legrövidebb időn belül bíró, vagy a törvény értelemeiben bírói hatáskört gyakorló más hatósági személy elé kell állítani; az ilyen személynek joga van arra, hogy ügyében ésszerű határidőn belül tárgyalást tartsanak, vagy szabadlábra helyezzék őt. Az általános szabály ne legyen az, hogy az ítélethozatalra váró személyt őrizetben kell tartani, azonban a szabadlábra helyezést függővé lehet tenni olyan biztosítékoktól, amelyek szavatolják, hogy az érintett személy a tárgyaláson, a bírósági eljárás bármely más szakában, illetőleg adott esetben az ítélet végrehajtása céljából megjelenik.
4. Az a személy, akit a szabadságától őrizetbe vétel vagy letartóztatás útján fosztottak meg, jogosult a bírósághoz fordulni avégett, hogy az késedelem nélkül döntsön a fogva tartás törvényességéről és rendelje el a szabadlábra helyezését, ha a fogva tartás nem törvényes.
5. Aki törvénytelen letartóztatás vagy fogva tartás áldozata volt, annak kikényszeríthető joga van a kártalanításra.

10. CIKK

1. A szabadságuktól megfosztott személyekkel emberségesen és az emberi személyiség veleszületett méltóságának tiszteletben tartásával kell bánni.
2. a) A vádlottakat, ha nem állnak fenn kivételes körülmények, akkor el kell különíteni az elítéltektől és olyan külön elbánásban kell részesíteni őket, amely megfelel annak a helyzetnek, hogy nincsenek elítélve;
- b) A fiatakorú vádlottakat a felnőttektől el kell különíteni és ügyükben a lehető legrövidebb időn belül dönteni kell.
3. A büntetésvégrehajtási rendszerben olyan bánásmódot kell alkalmazni, amelynek alapvető célja az elítéltek megjavítása és a társadalomba való beillesztésük elősegítése. A fiatakorú elkövetőket a felnőttektől el kell különíteni, s részükre a koruknak és a jogi helyzetüknek megfelelő elbánást kell biztosítani.

11. CIKK

Senkit nem lehet bebörtönözni kizárólag abból az okból, hogy nem képes valamely szerződéses kötelezettségének eleget tenni.

12. CIKK

1. Minden olyan személynek, aki törvényesen tartózkodik valamely állam területén, joga van e területen a szabad mozgásra és a tartózkodási helye szabad megválasztására.
2. Mindenki szabadon elhagyhat bármely országot, ideértve saját országát is.
3. A fent említett jogok csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak vethetők alá, amelyek az állam biztonságának, a közrendnek, a közegészségnek, a közérkölcshöz, valamint mások jogainak és szabadságainak a védelme érdekében szükségesek, és amelyek összhangban vannak az egyezségokmányban elismert egyéb jogokkal.
4. Senkit nem lehet önkényesen megfosztani attól a jogától, hogy saját országába beléphessen.

13. CIKK

Az egyezségokmányban részes valamely állam területén jogosan tartózkodó külföldit csak a törvénynek megfelelően hozott határozat alapján lehet kiutasítani, és feltéve, hogy kényszerítő állambiztonsági okok nem szólnak ellene, akkor lehetővé kell tenni számára, hogy előterjeszthesse azokat az érveket, amelyek a kiutasítása ellen szólnak és azt, hogy ügyét az illetékes hatóság vagy e hatóság által külön e célra kijelölt egy vagy több személy felülvizsgálja és hogy a külföldi az eljárásban képviseltethesse magát.

14. CIKK

1. A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. A sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okokból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mind akkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mindpedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan különleges körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető- vagy polgári ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalkorúak érdekei mást kívánnak, vagy ha az eljárás házassági jogvitára vagy gyermekek gyámságára vonatkozik.
2. Bűncselekmény elkövetésével vádolt minden személynek joga van arra, hogy ártatlannak tekintsék mindaddig, amíg bűnösségét a törvény szerint be nem bizonyították.
3. Az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinek teljes és egyenlő joga van legalább a következő biztosítékokra:
 - a) a legrövidebb határidőn belül egy általa értett nyelven részletesen tájékoztassák az ellene emelt vád természetéről és okáról;
 - b) megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezzen védelme előkészítésére és az általa választott védővel való érintkezésre;
 - c) indokolatlan késedelem nélkül tárgyalják az ügyét;
 - d) a tárgyaláson személyesen jelen lehessen, személyesen vagy az általa választott védő útján védekezhessen; ha védője nincsen, akkor tájékoztassák a védő választására vonatkozó jogáról; és minden olyan esetben, ha az igazság érdekei ezt megkövetelik, akkor hivatalból védőt ren-

deljenek ki számára, éspedig ingyenesen, ha nem rendelkezik a védő díjazásához szükséges anyagi eszközökkel;

- e) kérdéseket intézhessen vagy intéztethessen az ellene valló tanúkhöz, és a mellette valló tanúk ugyanolyan feltételek mellett jelenhessenek meg és legyenek meghallgathatók, mint az ellene valló tanúk;
 - f) díjmentesen vehessen igénybe tolmácsot, ha nem érti vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet;
 - g) ne lehessen kényszeríteni arra, hogy saját maga ellen tanúskodjék vagy beismerje bűnösségét.
4. A fiatakorú személyek esetében az eljárásnak tekintettel kell lennie az életkorukra és az átnevelésükhöz fűződő érdekekre.
5. Bűncselekmény elkövetésében bűnösnek nyilvánított minden személynek joga van arra, hogy bűnösnek nyilvánítását és elítélését felsőbb bíróság a törvénynek megfelelően felülvizsgálja.
6. Amikor valakit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélnek és ezt követően az elítélését hatályon kívül helyezik vagy kegyelemben részesítik azért, mert egy új vagy újonnan feltárt tény azt bizonyítja, hogy téves döntés született, akkor azt a személyt, aki ilyen elítélés következtében büntetést állt ki, a törvénynek megfelelően kártalanítani kell, kivéve, ha bizonyítást nyer az, hogy a nem ismert ténynek kellő időben való fel nem tárása teljesen vagy részben neki róható fel.
7. Senkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt az adott ország törvényének és büntetési eljárásának megfelelően jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették.

15. CIKK

1. Senkit sem lehet bűnösnek nyilvánítani olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején sem a belső, sem a nemzetközi jog értelmében nem volt bűncselekmény. Ugyanígy nem lehet súlyosabb büntetést kiszabni annál, mint amely a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható volt. Ha a bűncselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés alkalmazását rendelte el, akkor ennek előnyeit az elkövető javára érvényesíteni kell.
2. E cikk egyetlen rendelkezése sem akadályozza valamely személy bíróság elé állítását és elítélését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején a nemzetek közössége által elismert általános jogelvek alapján bűncselekménynek minősült.

16. CIKK

Mindenkinek joga van arra, hogy mindenütt jogképesnek ismerjék el.

17. CIKK

1. Senkit sem lehet alávetni a magánéletével, a családjával, a lakásával vagy a levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig a becsülete és a jó hírneve elleni jogtalan támadásnak.
2. Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen mindenkinek joga van a törvény védelmére.

18. CIKK

1. Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy a meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását és azt a szabadságot, hogy vallá-

sát vagy meggyőződését vallásos cselekmények és szertartások végzése útján akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa, gyakorolhassa és taníthassa.

2. Senkit sem lehet olyan kényszernek alávetni, amely csorbítaná azt a szabadságát, hogy saját vallása vagy meggyőződése legyen, vagy hogy ilyent elfogadjon.
3. A vallás vagy a meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a rend, közegészség, az erkölcs, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.
4. Az egyezségokmány részes államai kötelezik magukat a szülők és adott esetben a törvényes gyámok ama szabadságának tiszteletben tartására, hogy gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

19. CIKK

1. Nézetei miatt senki sem zaklatható.
2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.
3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelezettségekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít és amelyek
 - a) mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg
 - b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közerkölcs védelme érdekében szükségesek.

20. CIKK

1. Minden háborús propagandát törvényben kell megtiltani.
2. Törvényben kell megtiltani a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat.

21. CIKK

A békés gyülekezés jogát el kell ismerni. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közerkölcs vagy mások jogainak és szabadságának védelme érdekében szükségesek.

22. CIKK

1. Mindenkinek joga van a másokkal való szabad társulásra, ideértve azt a jogot, hogy érdekei védelme céljából szakszervezeteket alakítson, illetve azokhoz csatlakozzon.
2. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetve a közegészség, a közerkölcs vagy mások jogainak és szabadságának védelme érdekében szükségesek. E cikk nem akadályozza, hogy e jogoknak a fegyveres erők és a rendőrség tagjai által történő gyakorlását törvényes korlátozásnak vessék alá.

3. E cikk egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről szóló 1948. évi egyezményében részes államokat olyan törvényhozási intézkedésekre, vagy a törvény oly módon való alkalmazására, amelyek csorbítják az említett egyezményben meghatározott biztosítékokat.

23. CIKK

1. A család a társadalom természetes és alapvető egysége, és joga van a társadalom és az állam védelmére.
2. A házasságkötésre alkalmas korban levő férfiak és nők házasságkötési és családalapítási jogát el kell ismerni.
3. Házasságot csak a házasulandók szabad és teljes beleegyezése alapján lehet kötni.
4. Az egyezségokmányban részes államok megfelelő lépéseket tesznek annak biztosítására, hogy a házasfelek jogai és kötelességei a házasság fennállása alatt és felbontása esetén egyenlőek legyenek. A házasság felbontása esetén rendelkezni kell a gyermekek szükséges védelméről.

24. CIKK

1. Minden gyermeknek fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyonra, vagy születésre való tekintet nélkül joga van arra védelemre, amely őt kiskorú állapota folytán a családja, a társadalom és az állam részéről megilleti.
2. Minden gyermeket közvetlenül születése után anyakönyvezní kell és nevet kell neki adni.
3. Minden gyermeknek joga van arra, hogy állampolgárságot szerezzen.

25. CIKK

Minden állampolgárnak a 2. cikkben említett megkülönböztetések, illetve ésszerűtlen korlátozások nélkül joga és lehetősége van arra, hogy

- a) a közügyek vitelében közvetlenül vagy szabadon választott képviselők útján részt vegyen;
- b) szavazzon és megválaszthatassák az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését;
- c) az egyenlőség általános feltételei alapján hazájában közhivatali tisztséget viselhessen.

26. CIKK

A törvény előtt minden személy egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van egyenlő törvényes védelemre. Erre tekintettel a törvénynek minden megkülönböztetést tiltania kell és minden személy számára egyenlő és hatékony védelmet kell biztosítania bármilyen megkülönböztetés ellen, mint amilyen például a faj, a szín, a nem, a nyelv, a vallás, a politikai vagy egyéb vélemény, a nemzeti vagy a társadalmi származás, a vagyoni, a születési vagy más helyzet alapján történő megkülönböztetés.

27. CIKK

Olyan államokban, ahol nemzeti, vallási vagy nyelvi kisebbségek élnek, ott az ilyen kisebbségekhez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy csoportjuk más tagjaival együttesen saját kultúrájuk legyen, hogy saját vallásukat vallják és gyakorolják, vagy hogy saját nyelvüket használják.

IV. RÉSZ

28. CIKK

1. Meg kell alakítani az Emberi Jogok Bizottságát (az egyezségokmány további szövegében: „Bizottság”). A Bizottság tizennyolc tagból áll és az alábbiakban meghatározott feladatokat látja el.
2. A Bizottság az egyezségokmányban részes államok olyan állampolgáraiból alakul, akiknek kiváló erkölcsi tulajdonságaik vannak és elismerten tájékozottak az emberi jogok területén, figyelembe véve azt is, hogy előnyös, ha néhány olyan személy is részt vesz a Bizottság munkájában, akinek jogi tapasztalatai vannak.
3. A Bizottság tagjait választják, s ők személyes minőségükben járnak el.

29. CIKK

1. A Bizottság tagjait az egyezségokmányban részes államok által erre a célra jelölt, a 28. cikkben meghatározott tulajdonságokkal rendelkező személyek névjegyzéke alapján titkos szavazással választják.
2. Az egyezségokmányban részes minden állam legfeljebb két személyt jelölhet. E személyeknek a jelölő állam állampolgárainak kell lenniük.
3. Ugyanaz a személy ismét jelölhető.

30. CIKK

1. Az első választást legkésőbb az egyezségokmány hatálybalépését követő hat hónapon belül meg kell tartani.
2. A 34. cikk szerint bejelentett üresedés esetén történő választást kivéve, a Bizottságba való bármely választás időpontja előtt legalább négy hónappal, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára írásban felhívja az egyezségokmányban részes államokat, hogy három hónapon belül közöljék a Bizottság tagjaként ajánlott jelöltjeiket.
3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára az ily módon jelölt személyekről betűrendes névjegyzéket készít, feltüntetve az e személyeket jelölő részes államokat, és a névjegyzéket legkésőbb a választás időpontja előtt egy hónappal megküldi az egyezségokmányban részes államoknak.
4. A Bizottság tagjait az egyezségokmányban részes államoknak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára általa az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyére összehívott értekezleten választják meg. Az értekezleten, amelynek határozatképességéhez az ebben az egyezségokmányban részes államok kétharmadának részvétele szükséges, a Bizottságba beválasztottnak azokat a jelölteket kell tekintetni, akik a legtöbb szavazatot, valamint a részes államok jelenlevő és szavazó képviselői szavazatainak abszolút többségét elnyerték.

31. CIKK

1. Ugyanannak az államnak csak egy állampolgára lehet a Bizottság tagja.
2. A Bizottság megválasztása során figyelmet kell fordítani a tagság méltányos földrajzi megoszlására, valamint a civilizáció különböző formáinak és a fő jogrendszereknek a képviselésére.

32. CIKK

1. A Bizottság tagjait négy évre választják. A tagok újrajelölés esetén újraválaszthatók. Az első választás alkalmával megválasztott tagok közül kilencnek megbízatása két év elteltével megszűnik; ennek a kilenc tagnak a nevét nyomban az első választást követően a 30. cikk 4. bekezdésében megjelölt értekezlet elnöke sorshúzás útján állapítja meg.
2. A megbízatás időtartamának lejárta után a választásokat az egyezségokmány e részében foglalt előző cikkeknek megfelelően kell megtartani.

33. CIKK

1. Ha a Bizottság egy tagja, a Bizottság többi tagjának egyhangú véleménye szerint feladatait bármilyen okból – az ideiglenes jellegű távollét esetét kivéve – nem látja el, akkor a Bizottság elnöke ezt közli az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárával, aki ennek a tagnak a helyét megüresedettnek nyilvánítja.
2. A Bizottság valamely tagjának elhunytá vagy lemondása esetén az elnök haladéktalanul értesíti az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárát, aki a tagsági helyet az elhalálozásnak vagy lemondás hatálybalépésének időpontjától megüresedettnek nyilvánítja.

34. CIKK

1. Ha valamely tagsági helyet a 33. cikk értelmében megüresedettnek nyilvánítanak, és pótlandó tag megbízatása a megüresedettnek nyilvánítás időpontjától számított hat hónapon belül nem jár le, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára erről értesíti az egyezségokmányban részes államokat, amelyek a megüresedett tagsági hely betöltése céljából kéthónapos határidő alatt a 29. cikknek megfelelően jelöléseket terjeszthetnek elő.
2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára betűrendes névjegyzéket készít az ily módon jelölt személyekről, s azt közli az egyezségokmányban részes államokkal. A megüresedett tagsági helyre a választást az egyezségokmány e részében foglalt vonatkozó rendelkezések szerint kell megtartani.
3. A Bizottságnak az a tagja, akit a 33. cikk értelmében megüresedettnek nyilvánított tagsági helyre választottak meg, addig az időpontig marad tagja a Bizottságnak, amikor a megüresedett bizottsági helyet betöltött tag megbízása e cikk értelmében megszűnt volna.

35. CIKK

A Bizottság tagjai az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének jóváhagyásával az Egyesült Nemzetek Szervezete anyagi eszközeinek terhére, a Közgyűlés által a Bizottság feladatkörének fontosságára való tekintettel megállapított módozatok és feltételek szerint fizetést kapnak.

36. CIKK

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a Bizottság rendelkezésére bocsátja azt a személyzetet és azokat az anyagi eszközöket, amelyek az egyezségokmány által a Bizottságra ruházott feladatok hatékony ellátásához szükségesek.

37. CIKK

1. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a Bizottság első ülését az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyére hívja össze.
2. Az első ülést követően a Bizottság az eljárási szabályaiban meghatározott időközökben ül össze.

3. A Bizottság rendszerint az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek Szervezetének genfi hivatalában ülészik.

38. CIKK

A Bizottság minden tagja hivatalba lépése előtt a Bizottság nyílt ülésén ünnepélyes kötelezettséget tartozik vállalni arra, hogy feladatait pártatlanul és lelkiismeretesen látja el.

39. CIKK

1. A Bizottság két évi időtartamra választja meg tisztségviselőit. A tisztségviselők újraválaszthatók.
2. A Bizottság maga állapítja meg eljárási szabályait, azonban e szabályoknak tartalmazniuk kell egyebek között az alábbiakat:
 - a) a határozatképességhez tizenkét tag jelenléte szükséges;
 - b) a Bizottság a jelen levő tagok többségének szavazatával hozza határozatait.

40. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy az egyezségokmányban elismert jogok érvényesítése érdekében elfogadott intézkedéseikről és az e jogok gyakorlásában elért előrehaladásról jelentéseket terjesztenek elő, éspedig:
 - a) az egyezségokmánynak az adott államra vonatkozó hatálybalépésétől számított egy éven belül, és
 - b) ezt követően minden olyan alkalommal, amikor erre a Bizottság felkéri őket.
2. Minden jelentést az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára elé kell terjeszteni, aki azokat megvizsgálás céljából megküldi a Bizottságnak. A jelentéseknek rá kell mutatniuk az egyezségokmány végrehajtását érintő esetleges körülményekre és nehézségekre.
3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a Bizottsággal történő tanácskozás után megküldheti az érdekelt szakosított intézményeknek a jelentések olyan részeinek másolatát, amelyek illetékességükbe tartozhatnak.
4. A Bizottság az egyezségokmányban részes államok által előterjesztett jelentéseket tanulmányozza. A Bizottság a saját jelentéseit és az általa szükségesnek látott általános észrevételeit eljuttatja a részes államokhoz. A Bizottság a Gazdasági és Szociális Tanácsnak is megküldheti ezeket az észrevételeket az egyezségokmányban részes államoktól kapott jelentések másolataival együtt.
5. Az egyezségokmányban részes államok az ennek a cikknek a 4. bekezdése alapján tett észrevételekkel kapcsolatos megjegyzéseiket megküldhetik a Bizottságnak.

41. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes bármelyik állam e cikk alapján bármikor kijelentheti, hogy elismeri a Bizottság arra vonatkozó illetékességét, hogy az átvegyen és megvizsgáljon olyan bejelentéseket, amelyekben valamely részes állam azt állítja, hogy egy másik részes állam nem teljesíti az egyezségokmányban foglalt kötelezettségeit. Az ennek a cikknek az alapján történő bejelentéseket csak abban az esetben lehet elfogadni és megtárgyalni, ha azok olyan részes államtól származnak, amely kijelentette, hogy saját magára nézve elismeri a Bizottság illetékességét. A Bizottság nem vesz át olyan bejelentést, amelyben olyan részes állam érdekelt, amely nem tett ilyen kijelentést. Az ennek a cikknek az alapján kapott bejelentések tekintetében az alábbi eljárást kell alkalmazni:

- a) Ha az egyezségokmányban részes valamely állam úgy véli, hogy valamely más részes állam nem hajtja végre az egyezségokmány rendelkezéseit, akkor írásos bejelentéssel felhívhatja erre ennek a részes államnak a figyelmét. A bejelentés átvételétől számított három hónapon belül az átvevő állam a bejelentést tevő állammal írásban közli az ügy tisztázására szolgáló magyarázatot vagy más nyilatkozatot, amelynek a szükséges és célszerű mértékben magában kell foglalnia az adott államban már igénybe vett, folyamatban levő, vagy nyitva álló eljárásokra, illetve jogorvoslatokra történő utalásokat.
- b) Ha attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor az eredeti bejelentést a címzett állam megkapta, az ügy nem rendeződik mindkét részes állam megegyezésére, akkor mindkét államnak joga van az ügyet a Bizottság elé terjeszteni a Bizottsághoz és a másik érdekelt államhoz intézett értesítés útján.
- c) A Bizottság az eléje terjesztett ügygel csak azután foglalkozik, miután meggyőződött arról, hogy a nemzetközi jog általánosan elismert elveivel összhangban minden rendelkezésre álló belső jogorvoslatot igénybe vettek és kimerítettek. Ez a szabály alkalmazandó, ha jogorvoslati eljárások az ésszerű időn túl elhúzódnának.
- d) A Bizottság az e cikk alapján előterjesztett bejelentéseket zárt ülésen tárgyalja.
- e) A c) pont rendelkezéseinek fenntartása mellett a Bizottság jószolgálatával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügyet az egyezségokmányban elismert emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása alapján barátságos megoldással rendezzék.
- f) A Bizottság bármely eléje terjesztett ügyben felkérheti a b) pontban említett érdekelt részes államokat arra, hogy számára minden szükséges tájékoztatást megadjanak.
- g) A b) pontban említett érdekelt részes államoknak joguk van arra, hogy képviseltessék magukat az ügynek a Bizottságban történő tárgyalása során, és hogy szóban vagy írásban, illetve mindkét módon észrevételeket tegyenek.
- h) A Bizottság a b) pontban meghatározott értesítés átvételétől számított tizenkét hónapon belül jelentést készít:
- i) ha az e) pont rendelkezéseinek megfelelően megoldás jött létre, akkor a Bizottság jelentését a tények és az elért megoldás rövid ismertetésére korlátozza;
- j) ha az e) pont rendelkezéseinek megfelelő megoldás nem jött létre, akkor a Bizottság jelentését a tények rövid ismertetésére korlátozza; az érdekelt részes államok által előterjesztett írásbeli és szóbeli észrevételeket tartalmazó jegyzőkönyvet csatolja a jelentéshez.

A jelentést az érdekelt részes államokkal minden ügyben közölni kell.

2. E cikk rendelkezései akkor lépnek hatályba, amikor az egyezségokmányban részes tíz állam megtette az ennek a cikknek az 1. bekezdése szerinti nyilatkozatot. E nyilatkozatokat az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki azok másolatát megküldi a többi részes államnak. Az ilyen nyilatkozatokat a főtitkárhoz címzett közlés útján bármikor vissza lehet vonni. A visszavonás nem akadályozza az olyan ügy megtárgyalását, amely az ennek a cikknek az alapján már megtett bejelentés tárgya; a nyilatkozatát visszavonó részes államtól semmilyen további bejelentést nem lehet elfogadni azután, hogy a főtitkár megkapta a nyilatkozat visszavonásáról szóló értesítését, hacsak az érdekelt részes állam újabb nyilatkozatot nem tesz.

42. CIKK

1. a) Ha a 41. cikk értelmében a Bizottság elé terjesztett ügyben az érdekelt részes államokat kielégítő megoldás nem jött létre, akkor a Bizottság az érdekelt részes államok előzetes hozzájárulásával eseti Békéltető Bizottságot jelölhet ki (a továbbiakban: „Békéltető Bizottság”). A Békéltető Bizottság jószolgálatával az érdekelt részes államok rendelkezésére áll abból a cél-

ból, hogy az ügyben az egyezségokmány tiszteletben tartása alapján barátságos megoldásra jussanak.

- b) A Békéltető Bizottság az érdekelt részes államok egyetértésével kijelölt öt tagból áll. Ha az érdekelt részes államok három hónapon belül nem jutnak egyetértésre a Békéltető Bizottság egészének vagy egy részének összetétele tekintetében, akkor a Békéltető Bizottságnak azokat a tagjait, akikre vonatkozóan egyetértés nem jött létre, a Bizottság választja meg tagjai közül, kétharmados szótöbbséggel, titkos szavazás útján.
2. A Békéltető Bizottság tagjai személyes minőségükben járnak el. Nem lehetnek az érdekelt részes államok, vagy olyan állam állampolgárai, amelyek nem részesei az egyezségokmánynak, sem pedig olyan részes állam állampolgárai, amely nem tett a 41. cikk szerinti nyilatkozatot.
3. A Békéltető Bizottság elnököt választ és megállapítja eljárási szabályait.
4. A Békéltető Bizottság üléseit rendszerint az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyén, vagy az Egyesült Nemzetek Szervezetének genfi hivatalában tartja. Az üléseket azonban olyan egyéb megfelelő helyen is meg lehet tartani, amelyet a Békéltető Bizottság az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárával és az érdekelt részes államokkal történt tanácskozás után meghatároz.
5. A 36. cikk alapján megszervezett titkárság az ennek a cikknek az alapján létesített Békéltető Bizottságoknak is a rendelkezésükre áll.
6. A Bizottság által átvett és összegyűjtött tájékoztatásokat a Békéltető Bizottság rendelkezésére kell bocsátani, ez utóbbi felhívhatja az érdekelt részes államokat a szükséges kiegészítő tájékoztatások megadására.
7. Miután a Békéltető Bizottság az ügyet teljes egészében megvizsgálta, akkor, de legfeljebb az ügynek az eléje terjesztését követő tizenkét hónap elteltével, jelentést intéz a Bizottság elnökéhez, aki azt közli az érdekelt részes államokkal:
 - a) Ha a Békéltető Bizottság az ügy megvizsgálását nem képes tizenkét hónapon belül befejezni, akkor jelentését annak rövid ismertetésére korlátozza, hogy mennyire jutott a kérdés vizsgálatában.
 - b) Ha az ügyben az egyezségokmányban elismert emberi jogok tiszteletben tartása alapján barátságos megoldás jött létre, akkor a Békéltető Bizottság a jelentését a tényeknek és az elért megoldásoknak az ismertetésére korlátozza.
 - c) Ha a b) pont értelmében megoldás nem jött létre, akkor a Békéltető Bizottság jelentésének tartalmaznia kell az érdekelt részes államok közötti vitás ügyre vonatkozó valamennyi ténykérdéssel kapcsolatos következtetéseit, valamint az ügy barátságos rendezésnek lehetőségeire vonatkozó megállapításait. E jelentésnek magában kell foglalnia az érdekelt részes államok írásbeli észrevételeit és a szóbeli észrevételeiket tartalmazó jegyzőkönyvet is.
 - d) Ha jelentését a Békéltető Bizottság a c) pont alapján terjeszti elő, akkor az érdekelt részes államok e jelentés átvételétől számított három hónapon belül tájékoztatják a Bizottság elnökét arról, hogy elfogadják-e a Békéltető Bizottság jelentésében foglaltakat.
8. E cikk rendelkezései nem érintik a Bizottságnak a 41. cikkben meghatározott kötelezettségeit.
9. Az érdekelt részes államok egyenlően viselik a Békéltető Bizottság tagjainak összes költségeit, az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának becslése alapján megállapított előirányzatnak megfelelően.
10. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára szükség esetén jogosult fedezni a Békéltető Bizottság tagjainak költségeit, még mielőtt az érdekelt részes államok az e cikk 9. bekezdésének megfelelően megtérítenék azokat.

43. CIKK

A Bizottságnak és az eseti Békéltető Bizottságnak a 42. cikk szerint kijelölt tagjai jogosultak az Egyesült Nemzetek Szervezetének kiküldött szakértőit megillető mindazokra a könnyítésekre, kiváltságokra és mentességekre, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szervezetének kiváltságairól és mentességeiről szóló egyezmény vonatkozó részei meghatároznak.

44. CIKK

Az egyezségokmány végrehajtására vonatkozó rendelkezések nem érintik azokat az eljárásokat, amelyeket az emberi jogok területén az Egyesült Nemzetek Szervezetét, valamint annak szakosított intézményeit létesítő okmányok és ezek egyezményei állapítanak meg és nem akadályozzák az egyezségokmányban részes államokat abban, hogy vitáikat a közöttük hatályban levő általános vagy különös nemzetközi megállapodásokban meghatározott már eljárás útján oldják meg.

45. CIKK

A Bizottság a működéséről a Gazdasági és Szociális Tanács útján évenként jelentést tesz a Közgyűlésnek.

V. RÉSZ

46. CIKK

Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának és a szakosított intézmények alapszabályzatainak azokat a rendelkezéseit, amelyek meghatározzák az Egyesült Nemzetek különböző szerveinek és szakosított intézményeinek az egyezségokmányban érintett kérdésekkel kapcsolatos felelősségét.

47. CIKK

Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná a népek velük született jogát arra, hogy teljes mértékben és szabadon élvezzék és felhasználják természeti kincseiket és erőforrásaikat.

VI. RÉSZ

48. CIKK

1. Az egyezségokmányt az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagállamai, illetve bármely szakosított intézmény tagállamai, a Nemzetközi Bíróság alapszabályában részes államok, valamint azok az államok írhatják alá, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése felkért arra, hogy az egyezségokmányban részesek legyenek.
2. Az egyezségokmányt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál kell letétbe helyezni.
3. Az egyezségokmányhoz az ennek a cikknek az 1. bekezdésében megjelölt bármely állam csatlakozhat.
4. Az egyezségokmányhoz való csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál való letétbehelyezésével történik.
5. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára azokat az államokat, amelyek az egyezségokmányt aláírták vagy ahhoz csatlakoztak, értesíti az egyes megerősítő vagy csatlakozási okiratok letétbe helyezéséről.

49. CIKK

1. Az egyezségokmány a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál történt letétbe helyezését követő három hónap elteltével lép hatályba.
2. Annak az államnak a tekintetében, amely az egyezségokmányt a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése után erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, az egyezségokmány megerősítő vagy csatlakozási okirata letétbe helyezésétől számított három hónap elteltével lép hatályba.

50. CIKK

Az egyezségokmány rendelkezései a szövetségi államok minden részére bármiféle korlátozás vagy kivétel nélkül kiterjednek.

51. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes bármely állam módosítást javasolhat, s annak szövegét megküldheti az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára minden módosítási javaslatot eljuttat az egyezségokmányban részes államokhoz azzal a kéréssel, hogy közöljék vele, kívánják-e a részes államok értekezletének összehívását a javaslat megtárgyalása és szavazásra bocsátása céljából. Ha a részes államok legalább egyharmada az értekezlet összehívása mellett nyilatkozik, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt összehívja az értekezletet. Az értekezleten jelen levő és szavazó részes államok többsége által elfogadott módosítást jóváhagyás céljából az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése elé kell terjeszteni.
2. A módosítás akkor lép hatályba, ha azt a Közgyűlés jóváhagyta és az egyezségokmányban részes államok kétharmados többsége a vonatkozó alkotmányos eljárásnak megfelelően elfogadta.
3. A hatályba lépett módosítás az azt elfogadó részes államokat kötelezi, a többi részes államot továbbra is a jelen egyezségokmány rendelkezései, valamint az általuk korábban elfogadott módosítások kötelezik.

52. CIKK

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a 48. cikk 5. bekezdésében előírt értesítésektől függetlenül az ugyanannak a cikknek az 1. bekezdésében meghatározott államokat tájékoztatja:

- a) a 48. cikk alapján történt aláírásokról, megerősítésekről és csatlakozásokról;
- b) az egyezségokmány 49. cikk szerinti hatálybalépésének, valamint az 51. cikk alapján végrehajtott módosítások hatálybalépésének időpontjáról.

53. CIKK

1. Az egyezségokmányt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek Szervezetének levéltárában kell elhelyezni.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára az egyezségokmány hiteles másolatát megküldi a 48. cikkben említett államoknak.

Hatályba lépett 1976. március 26-án.

EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE:
A GAZDASÁGI, A SZOCIÁLIS
ÉS A KULTURÁLIS JOGOK
NEMZETKÖZI
EGYEZSÉGOKMÁNYA

FT

DS

A GAZDASÁGI, A SZOCIÁLIS ÉS A KULTURÁLIS JOGOK NEMZETKÖZI EGYEZSÉGOKMÁNYA

Az egyezségokmányban részes államok

tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja,

felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,

felismerték, hogy Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának megfelelően a félelemtől és a nélkülözéstől mentes szabad emberi lények eszménye csak akkor valósítható meg, ha olyan feltételeket hoznak létre, amelyek révén mindenki élvezheti gazdasági, szociális és kulturális jogait, úgyszintén polgári és politikai jogait is,

tekintetbe vették az államoknak az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányából folyó kötelezettségét az emberi jogok és szabadságok egyetemes tiszteletben tartásának előmozdítására,

figyelembe vették, hogy az egyénnek kötelességei vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, és törekedni köteles az egyezségokmányban elismert jogok előmozdítására és tiszteletben tartására, és ezért

megállapodtak az alábbi cikkekben:

I. RÉSZ

1. CIKK

1. Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.
2. Céljai elérése érdekében minden nép – a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi gazdasági együttműködésből és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeinek a tiszteletben tartásával – szabadon rendelkezik természeti kincseivel és erőforrásaival. Semmilyen körülmények között sem fosztható meg valamely nép a létfenntartásához szükséges eszközeitől.
3. Az egyezségokmányban részes államok, ideértve azokat is, amelyek önkormányzattal nem rendelkező, illetőleg gyámsági területek igazgatásáért felelősek, előmozdítják a népek önrendelkezési jogának megvalósítását, s ezt a jogot az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának rendelkezéseivel összhangban tiszteletben tartják.

II. RÉSZ

2. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes valamennyi állam kötelezi magát arra, hogy – különösen gazdasági és technikai téren – mind saját erejéből, mind pedig a nemzetközi segítségnyújtás és együttműködés útján a rendelkezésre álló valamennyi erőforrás igénybevételével, minden megfelelő eszközzel, ideértve különösen a jogszabályi intézkedéseket, fokozatosan biztosítja az egyezségokmányban elismert jogok teljes gyakorlását.
2. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy biztosítják az egyezségokmányban rögzített jogoknak fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai vagy bármely más véleményre, nemzeti vagy társadalmi származásra, vagyoni helyzetre, születésre, vagy minden egyéb helyzetre tekintet nélkül való gyakorlását.
3. A fejlődő országok, kellő tekintettel az emberi jogokra és saját nemzetgazdaságukra, maguk határozhatják meg, hogy milyen mértékben biztosítják az egyezségokmányban elismert gazdasági jogokat azok számára, akik nem állampolgáraik.

3. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy az egyezségokmányban meghatározott gazdasági, szociális és kulturális jogok gyakorlását a férfiak és a nők számára az egyenjogúság alapján biztosítják.

4. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy az állam által az Egyezségokmánnyal összhangban biztosított jogok gyakorlása során az állam e jogokat csak olyan korlátozásoknak vetheti alá, amelyeket – e jogok természetével összeegyeztethető mértékben és kizárólag a demokratikus társadalom általános jólétének előmozdítása céljából – a törvény határoz meg.

5. CIKK

1. Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy érelemezni, hogy az jogot adna bármely államnak, csoportnak vagy személynek olyan tevékenység kifejtésére vagy olyan cselekedetre, amely az egyezségokmányban elismert jogok és szabadságok bármelyikének megsemmisítésére vagy azoknak az egyezségokmányban meghatározottnál nagyobb mértékben való korlátozására irányul.
2. A valamely országban törvény, egyezmény, rendelet vagy szokás által elismert vagy annak alapján hatályban levő egyetlen alapvető emberi jog korlátozása vagy csorbítása sem engedhető meg azzal az ürüggyel, hogy az egyezségokmány az ilyen jogokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.

III. RÉSZ

6. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok elismerik a munkához való jogot – amely magában foglalja mindenkinek azt a jogát, hogy lehetősége legyen az általa szabadon választott vagy elfogadott munka útján való megélhetésre –, és megfelelő lépéseket tesznek e jog biztosítása érdekében.
2. Az egyezségokmányban részes államok által a jog teljes megvalósítása érdekében teendő intézkedések magukban foglalják a műszaki és a szakmai tanácsadási és képzési programok, eljárásmódok

és módszerek kidolgozását, amelyek az állandó gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés, valamint a teljes és termelő foglalkoztatottság elérését szolgálják, olyan körülmények között, amelyek biztosítják az egyének alapvető politikai és gazdasági jogait.

7. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok elismerik mindenkinek a jogát az igazságos és kedvező munkafeltételekhez, amelyek különösen az alábbiakat biztosítják:

- a) olyan díjazást, amely minden dolgozó számára legalább a következőket jelenti:
 - i) méltányos munkabért és az egyenlő munkáért minden megkülönböztetés nélkül járó egyenlő díjazást, különösen pedig a nők számára olyan munkakörülmények biztosítását, amelyek – ugyanazon munkáért való ugyanazon díjazás mellett – nem maradnak el a férfiak munkakörülményeitől;
 - ii) tisztességes megélhetést maguk és családjuk számára, az egyezségokmány rendelkezéseivel összhangban;
- b) biztonságos és egészséges munkakörülményeket;
- c) mindenki számára azonos lehetőségeket arra, hogy a munkahelyén – kizárólag a munkában eltöltött idő és a szakmai képességek figyelembevétele alapján – megfelelő magasabb kategóriába léptessék elő;
- d) pihenést, szabad időt, a munkaidő ésszerű korlátozását, rendszeres fizetett szabadságot, valamint a törvényes ünnepnapokra járó díjazást.

8. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok kötelezettséget vállaltak arra, hogy biztosítják:

- a) mindenkinek azt a jogát, hogy saját gazdasági és társadalmi érdekeinek előmozdítása és védelme érdekében másokkal együtt szakszervezetet alakítson és az általa választott szakszervezetbe – egyedül az adott szervezet szabályaitól függően – beléphessen. E jog gyakorlását csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a demokratikus társadalomban az állambiztonság, a közrend, vagy mások jogai és szabadsága védelme érdekében szükségesek;
- b) a szakszervezeteknek azt a jogát, hogy országos szövetséget vagy társulást létesítsenek, valamint az utóbbiaknak azt a jogát, hogy nemzetközi szakszervezeti szervezetet alakítsanak, illetve ahhoz csatlakozzanak;
- c) a szakszervezeteknek azt a jogát, hogy – eltekintve a törvényben meghatározott olyan korlátozásoktól, amelyek demokratikus társadalomban az állambiztonság, a közrend, vagy mások jogai és szabadsága védelme érdekében szükségesek – szabadon működjenek;
- d) az adott ország törvényeivel összhangban gyakorolt sztrájkjogot.

2. E cikk nem akadályozza, hogy e jogoknak a fegyveres erők, a rendőrség, valamint az államigazgatás tagjai által történő gyakorlását törvényes korlátozással vessék alá.

3. E cikk egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről szóló 1948. évi egyezményében részes államokat olyan törvényhozási intézkedésekre, vagy a törvény oly módon való alkalmazására, amely csorbítja az említett egyezményben meghatározott biztosítékokat.

9. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy mindenkinek joga van a szociális biztonságra, beleértve a társadalombiztosítást is.

10. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy

1. a lehető legszélesebb körűen védeni és segíteni kell a családot, amely a társadalom természetes és alapvető egysége, különösen a családalapítás tekintetében és addig, amíg a család felelős az eltarított gyermekek gondozásáért és neveléséért. Házasság csak a házasulandók szabad beleegyezése alapján köthető;
2. az anyának a gyermek születése előtt és után ésszerű időtartamra külön védelmet kell biztosítani. Ez alatt az idő alatt a dolgozó anyáknak fizetett szabadságot, vagy megfelelő társadalombiztosítási szolgáltatásokkal együtt járó szabadságot kell biztosítani;
3. különleges intézkedéseket kell tenni minden gyermek és fiatalkorú védelmére és segítésére, származásukra és az egyéb körülményekre való tekintet nélkül. A gyermekeket és a fiatalkorúakat védeni kell a gazdasági és a társadalmi kizsákmányolással szemben. A törvény szerint büntetni kell e személyek olyan munkára történő alkalmazását, amely káros az erkölcsükre vagy az egészségükre, életveszélyes, vagy akadályozza rendes fejlődésüket. Az államok kötelesek azt a korhatárt megállapítani, amelyen alul a fizetett gyermekmunka tilos és törvényileg büntetendő.

11. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok elismerik mindenkinek a jogát önmaga és családja megfelelő életszínvonalára, ideértve a kellő táplálkozást, ruházkodást és lakást, valamint az életkörülmények állandó javulását. A részes államok megfelelő intézkedéseket hoznak e jog megvalósítása érdekében, továbbá elismerik, hogy evégből alapvető fontosságú a szabad elhatározás alapján nyugvó nemzetközi együttműködés.
2. Az egyezségokmányban részes államok elismerik mindenkinek alapvető jogát arra, hogy ne éhezzen, és önállóan és a nemzetközi együttműködés útján – a konkrét programokat is ideértve – megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy
 - a) megjavítsák az élelmiszerek termelésének, tartósításának és elosztásának a módszereit, a technikai és a tudományos ismeretek teljes kihasználásával, a táplálkozás elveinek elterjesztésével és a mezőgazdasági rendszerek olyan fejlesztésével vagy átalakításával, amely lehetővé teszi a természeti erőforrások leghatékonyabb fejlesztését és hasznosítását;
 - b) biztosítsák a világ élelmiszerkészletének méltányos és a szükségleteknek megfelelő elosztását –, figyelembe véve mind az élelmiszer-importáló, mind pedig az élelmiszer-exportáló országok problémáit.

12. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok elismerik mindenkinek a jogát arra, hogy a testi és a lelki egészség elérhető legmagasabb szintjét élvezze.
2. Az egyezségokmányban részes államok által a jog teljes megvalósítása érdekében teendő intézkedéseknek különösen az alábbiakra kell kiterjedniük:
 - a) a halvaszületés, a csecsemőhalálozás csökkentése, valamint a gyermekek egészséges fejlődése érdekében szükséges intézkedések;

- b) a környezet és az ipar egészségügyének minden vonatkozásban történő megjavítása;
- c) a járványos, helyileg rendszeresen előforduló járványos és foglalkozási, valamint más megbetegedések megelőzése, gyógyítása és ellenőrzése;
- d) olyan feltételek megteremtése, amelyek megbetegedés esetén mindenki számára biztosítják az orvosi ellátást és kezelést.

13. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy mindenkinek joga van a művelődéshez. Egyetértenek abban, hogy az iskolai nevelésnek az emberi személyiség és az emberi méltóság érzetének teljes kifejlesztésére, az emberi jogok és alapvető szabadságok iránti tisztelet megerősítésére kell irányulnia. Egyetértenek továbbá a részes államok abban is, hogy az iskolai nevelésnek minden személyt képessé kell tennie arra, hogy hasznos szerepet töltsön be a szabad társadalomban, előmozdítsa a megértést, a türelmet és a barátságot valamennyi nemzet, valamint minden faji, népi és vallási csoport között és támogassa az Egyesült Nemzetek Szervezetének a béke fenntartása érdekében kifejtett tevékenységét.
2. Az egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy e jog teljes megvalósítása érdekében:
 - a) az elemi oktatást mindenki számára kötelezővé és ingyenessé kell tenni;
 - b) a középfokú oktatást annak különböző formáiban, ideértve a műszaki és a szakmai középfokú oktatást is, minden megfelelő eszközzel általánossá és mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni, különösen az ingyenes oktatás fokozatos bevezetése útján;
 - c) a felsőoktatást teljesen egyenlő feltételekkel a képesség alapján mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni, minden megfelelő eszközzel, különösen az ingyenes oktatás fokozatos bevezetése útján;
 - d) az alapfokú oktatást a lehető legnagyobb mértékben bátorítani vagy fokozni kell minden olyan személy esetében, aki nem részesült elemi oktatásban, vagy azt nem fejezte be;
 - e) az iskolai hálózat fejlesztését minden szinten tevékenyen elő kell mozdítani, megfelelő ösztöndíjrendszert kell kialakítani és a tanszemélyzet anyagi életfeltételeit állandóan javítani kell.
3. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat, hogy tiszteletben tartják a szülőknek, illetve adott esetben a törvényes gyámoknak a szabadságát arra, hogy a hatóságok által létesített iskola helyett az állam által megállapított vagy jóváhagyott minimális iskoláztatási követelményeknek egyébként megfelelő más iskolákat válasszanak gyermekeik számára, és hogy gyermekeik vallási és erkölcsi nevelését saját meggyőződésükkel összhangban biztosítsák.
4. E cikk egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná az egyéneknek és a jogi személyeknek a jogát oktatási intézmények létesítésére és igazgatására, mindenkor azzal a feltétellel, hogy az e cikk 1. bekezdésében meghatározott elveket tiszteletben tartják és hogy az ilyen intézményekben nyújtott oktatás az állam által meghatározott minimális követelményeknek megfelel.

14. CIKK

Az egyezségokmányban részes valamennyi állam, amely abban az időpontban, amelyben az egyezségokmány részesévé vált, még nem volt képes a területén vagy a joghatósága alatt álló más területen a kötelező és ingyenes alapfokú iskoláztatást biztosítani, az kötelezi magát arra, hogy két éven belül részletes intézkedési tervet dolgoz ki és fogad el annak érdekében, hogy a tervben ésszerűen meghatározandó néhány éven belül a mindenkire kiterjedő kötelező és ingyenes iskoláztatás elve fokozatosan megvalósuljon.

15. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok elismerik mindenki jogát arra, hogy
 - a) részt vegyen a kulturális életben;
 - b) élvezze a tudomány haladásából és annak alkalmazásából származó előnyöket;
 - c) minden olyan tudományos, irodalmi vagy művészeti alkotás tekintetében, amelynek szerzője, erkölcsi és anyagi érdekei védelemben részesüljenek.
2. Az egyezségokmányban részes államok által e jog teljes érvényesítése érdekében teendő lépéseknek ki kell terjedniük a tudomány és a kultúra megőrzését, fejlesztését és terjesztését biztosító intézkedésekre is.
3. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat a tudományos kutató és az alkotó tevékenységekhez nélkülözhetetlen szabadság tiszteletben tartására.
4. Az egyezségokmányban részes államok elismerik a tudomány és a kultúra területén történő nemzetközi kapcsolatok és együttműködés előmozdításából és fejlesztéséből származó előnyöket.

IV. RÉSZ

16. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy az egyezségokmány e részében foglalt intézkedésekkel összhangban jelentéseket terjesztenek elő az általuk foganatosított intézkedésekről és arról az előrehaladásról, amelyet az egyezségokmányban elismert jogok tiszteletben tartásának biztosítása tekintetében elértek.
2. a) A jelentéseket az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára elé kell terjeszteni, aki azok másolatait az egyezségokmány rendelkezéseinek megfelelően megvizsgálás céljából megküldi a Gazdasági és Szociális Tanácsnak.
b) Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a szakosított intézményeknek is megküldi az olyan államok jelentéseinek vagy azok vonatkozó részeinek másolatát, amelyek az egyezségokmányban részesek, és amelyek e szakosított intézményeknek is tagjai, ha a jelentések vagy azok részei olyan ügyekre vonatkoznak, amelyek – alapokmányaik rendelkezéseinek megfelelően – az említett szakosított intézmények feladatkörébe tartoznak.

17. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes államok jelentéseiket, a Gazdasági és Szociális Tanács által a részes államokkal és az érdekelt szakosított intézményekkel való tanácskozás után megállapítandó programnak megfelelően, az egyezségokmány hatálybalépésétől számított egy éven belül terjesztik elő.
2. A jelentések megjelölhetik azokat a körülményeket és nehézségeket, amelyek befolyásolják az egyezségokmányban meghatározott kötelezettségek teljesítését.
3. Ha az egyezségokmányban részes valamely állam már korábban tett ebben a tárgyban jelentést az Egyesült Nemzetek Szervezetének, vagy valamely szakosított intézményének, akkor az ilyen jelentést nem kell megismételni, elegendő az arra való pontos hivatkozás.

18. CIKK

A Gazdasági és Szociális Tanács az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmánya által az emberi jogok és alapvető szabadságok területén reá ruházott feladatkörében megállapodhat a szakosított

intézményekkel arról, hogy azok jelentést tesznek a Tanácsnak az egyezségokmány rendelkezéseinek tiszteletben tartása terén a tevékenységi körükbe tartozó ügyekben elért eredményekről. E jelentések tartalmazhatják a szakosított intézmények illetékes szervei által a végrehajtás érdekében elfogadott határozatokra és ajánlásokra vonatkozó adatokat.

19. CIKK

A Gazdasági és Szociális Tanács az Emberi Jogok Bizottságához utalhatja tanulmányozás és általános jellegű ajánlás hozatala vagy – ha az indokolt – tájékoztatás céljából az államoknak az emberi jogokra vonatkozóan a 16. és a 17. cikk értelmében tett jelentéseit, valamint a szakosított intézmények által a 18. cikk értelmében az emberi jogokra vonatkozóan előterjesztett jelentéseket.

20. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok és az érdekelt szakosított intézmények közölhetik észrevételeiket a Gazdasági és Szociális Tanáccsal a 19. cikkben foglaltak szerint hozott bármely általános ajánlással, valamint a Bizottság bármely jelentésében vagy a jelentésben megnevezett okmányokban foglalt bármely általános ajánlással kapcsolatban.

21. CIKK

A Gazdasági és Szociális Tanács időről időre általános jellegű ajánlásokat tartalmazó, valamint az egyezségokmányban elismert jogok általános tiszteletben tartása érdekében tett intézkedésekről és elért előrehaladásról az egyezségokmányban részes államok és a szakosított intézmények által közölt adatokat összegző jelentéseket terjeszthet a Közgyűlés elé.

22. CIKK

A Gazdasági és Szociális Tanács felhívhatja az Egyesült Nemzetek Szervezete egyéb szerveinek, kisegítő szerveinek és a technikai segítségnyújtásban érdekelt szakosított intézményeinek a figyelmét az egyezségokmány e részében foglalt jelentésekkel kapcsolatban adódó olyan kérdésekre, amelyek e szerveket segíthetik abban, hogy saját hatáskörükben döntsenek olyan nemzetközi intézkedések hozatalának célszerűségéről, amelyek alkalmasnak látszanak az egyezségokmány hatékony és fokozatos végrehajtásának előmozdítására.

23. CIKK

Az egyezségokmányban részes államok egyetértenek abban, hogy az egyezségokmányban elismert jogok megvalósításához szükséges nemzetközi intézkedések magukban foglalják egyezmények kötését, ajánlások elfogadását, technikai segítség adását és az érdekelt kormányokkal együttesen tanácskozások és tanulmányozás céljából szervezett regionális ülések és technikai összejövetelek tartását.

24. CIKK

Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának és a szakosított intézmények alapszabályzatainak azokat a rendelkezéseit, amelyek meghatározzák az Egyesült Nemzetek különböző szerveinek és szakosított intézményeinek az egyezségokmányban érintett kérdésekkel kapcsolatos felelősségét.

25. CIKK

Az egyezségokmány egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az csorbítaná a népek veleszületett jogát arra, hogy teljes mértékben és szabadon élvezzék és felhasználják természeti kincseiket és erőforrásaikat.

V. RÉSZ

26. CIKK

1. Az egyezségokmányt az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagállamai, illetve bármely szakosított intézményének tagállamai, a Nemzetközi Bíróság alapszabályában részes államok, valamint azok az államok írhatják alá, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése felkért arra, hogy az egyezségokmányban részesek legyenek.
2. Az egyezségokmányt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál kell letétbe helyezni.
3. Az egyezségokmányhoz az ennek a cikknek az 1. bekezdésében megjelölt bármely állam csatlakozhat.
4. Az egyezségokmányhoz való csatlakozás a csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál való letétbe helyezésével történik.
5. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára azokat az államokat, amelyek az egyezségokmányt aláírták, vagy ahhoz csatlakoztak, értesíti az egyes megerősítő vagy csatlakozási okiratok letétbe helyezéséről.

27. CIKK

1. Az egyezségokmány a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okiratnak az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál történt letétbe helyezését követő három hónap elteltével lép hatályba.
2. Annak az államnak a tekintetében, amely az egyezségokmányt a harmincötödik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezése után erősíti meg vagy csatlakozik ahhoz, az egyezségokmány a megerősítő vagy csatlakozási okirata letétbe helyezésétől számított három hónap elteltével lép hatályba.

28. CIKK

Az egyezségokmány rendelkezései a szövetségi államok minden részére bármiféle korlátozás vagy kivétel nélkül kiterjednek.

29. CIKK

1. Az egyezségokmányban részes bármely állam módosítást javasolhat, és annak szövegét megküldheti az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára minden módosítási javaslatot eljuttat az egyezségokmányban részes államokhoz azzal a kéréssel, hogy közöljék vele, kívánják-e a részes államok értekezletének összehívását a javaslat megtárgyalása és szavazásra bocsátása céljából. Ha a részes államok legalább egyharmada az értekezlet összehívása mellett nyilatkozik, akkor az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt összehívja az értekezletet. Az értekezleten jelen levő és szavazó részes államok többsége által elfogadott módosítást jóváhagyás céljából az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése elé kell terjeszteni.

2. A módosítás akkor lép hatályba, ha azt a Közgyűlés jóváhagyta, és az egyezségokmányban részes államok kétharmados többsége a vonatkozó alkotmányos eljárásnak megfelelően elfogadta.
3. A hatályba lépett módosítás az azt elfogadó részes államokat kötelezi, a többi részes államot továbbra is az egyezségokmány rendelkezései, valamint az általuk korábban elfogadott módosítások kötelezik.

30. CIKK

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a 26. cikk 5. bekezdésében előírt értesítésektől függetlenül, az ugyanannak a cikknek az 1. bekezdésében meghatározott államokat tájékoztatja:

- a) a 26. cikk alapján történt aláírásokról, megerősítésekről és csatlakozásokról;
- b) az egyezségokmány a 27. cikk szerinti hatálybalépésének, valamint a 29. cikk alapján végrehajtott módosítások hatálybalépésének időpontjáról.

31. CIKK

1. Az egyezségokmányt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek Szervezetének levéltárában kell elhelyezni.
2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára az egyezségokmány hiteles másolatát megküldi a 26. cikkben megjelölt államoknak.

Hatályba lépett 1976. január 3-án.

Az 1976. évi 9. törvényerejű rendelet Magyarországon is kihirdette az egyezségokmányt.

NEMZETKÖZI
MUNKAÜGYI SZERVEZET:
159. SZÁMÚ EGYEZMÉNY
A FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓRÓL
ÉS A FOGLALKOZTATÁSRÓL

FT

DS

159. SZÁMÚ EGYEZMÉNY A FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓRÓL ÉS A FOGLALKOZTATÁSRÓL

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet általános konferenciája,

- amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1983. június 1-jén hatvankilencedik ülészakára ült össze, és
- hivatkozva a foglalkozási rehabilitációról szóló 1955. évi ajánlásban és az emberi erőforrások fejlesztéséről szóló 1975. évi ajánlásban foglalt nemzetközi előírásokra, és
- hivatkozva arra, hogy a foglalkozási rehabilitációról szóló 1955. évi ajánlás elfogadása óta jelentős fejlemények mentek végbe a rehabilitációs szükségletek értelmezésében, a rehabilitációs szolgálatok működési körében és szervezetében, valamint sok tagállamnak az említett ajánlás által érintett kérdésekre vonatkozó jogában és gyakorlatában, és
- figyelembe véve, hogy 1981-et az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése a rokkantak nemzetközi évévé nyilvánította „A teljes részvétel és az egyenlőség” jegyében, és hogy átfogó nemzetközi intézkedésprogram szolgálja azt, hogy nemzetközi és nemzeti szinteken hatékony intézkedések szülessenek a megváltozott munkaképességű emberek társadalmi életben és a fejlődésben való „teljes részvételének” megvalósítása, valamint az „egyenlőség” elérése céljából, és
- figyelembe véve, hogy ezek a fejlemények szükségessé tették olyan új nemzetközi előírások elfogadását e tárgyban, amelyek figyelembe veszik különösen azt az igényt, hogy a megváltozott munkaképességű emberek valamennyi kategóriája számára mind a városokban, mind vidéki területeken egyenlő lehetőséget és elbánást biztosítsanak a foglalkoztatásban és a közösségbe való beilleszkedésben, és
- miután úgy határozott, hogy elfogad a foglalkozási rehabilitációra vonatkozó különböző javaslatokat – a kérdés az ülés napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és
- miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat nemzetközi egyezmény formájában adja közre,
- a mai napon, 1983. június 20-án elfogadja az alábbi egyezményt, amely „A foglalkozási rehabilitációról és a foglalkoztatásról szóló 1983. évi egyezmény” néven idézhető:

1. RÉSZ: FOGALOMMEGHATÁROZÁS ÉS HATÁLY

1. CIKK

1. A jelen egyezmény alkalmazásában a „megváltozott munkaképességű személy” kifejezés olyan egyént jelent, akinek alkalmas munka vállalására, megtartására és az abban való előrehaladásra vonatkozó kilátásai valamely megfelelően megállapított testi vagy értelmi károsodás miatt lényegesen csökkentek.

2. Az egyezmény alkalmazása során minden tagállam vegye figyelembe, hogy a szakmai rehabilitáció célja az, hogy a megváltozott munkaképességű embereket képessé tegye megfelelő munka vállalására, megtartására és az abban való előrehaladásra, ezáltal elősegítve e személyeknek a társadalomba való beilleszkedését, illetve visszailleszkedését.
3. Az egyezmény előírásait a tagállamok olyan intézkedések révén alkalmazzák, amelyeket a nemzeti feltételek lehetővé tesznek, és amelyek a nemzeti gyakorlattal összhangban vannak.
4. Az egyezmény előírásait a megváltozott munkaképességű emberek valamennyi kategóriájára alkalmazni kell.

2. RÉSZ: **A FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓ ELVEI** **ÉS A MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ EMBEREKRE VONATKOZÓ** **FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA**

2. CIKK

Valamennyi tagállam nemzeti feltételeivel, gyakorlatával és lehetőségeivel összhangban a foglalkozási rehabilitációra és a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatására nemzeti politikát alakít ki, alkalmaz és azt időnként felülvizsgálja.

3. CIKK

A jelzett politika segítséget nyújt annak biztosításához, hogy megfelelő foglalkozási rehabilitációs intézkedések terjedjenek ki a megváltozott munkaképességű emberek valamennyi kategóriájára, és segítsék elő a megváltozott munkaképességű személyek elhelyezkedési lehetőségeit a nyílt munkaerőpiacon.

4. CIKK

A jelzett politikának a megváltozott munkaképességű és a többi munkavállaló közötti egyenlő lehetőségek elvére kell épülnie. Tiszteletben kell tartani a fogyatékos férfi és női munkavállalók lehetőségeinek egyenlőségére és az egyenlő elbánásra vonatkozó követelményt. A megváltozott munkaképességű és a többi munkavállaló közötti ténylegesen egyenlő lehetőségek és egyenlő elbánás biztosítására irányuló külön pozitív intézkedéseket nem lehet a többi munkavállalóval szembeni diszkriminációként értelmezni.

5. CIKK

A munkáltatók és a munkavállalók képviseleti szerveivel tanácskozni kell a jelzett politika alkalmazásáról, ideértve azokat az intézkedéseket is, amelyek a foglalkozási rehabilitációval foglalkozó hivatalos és magánszervezetek közötti együttműködést és egyeztetést hivatottak előmozdítani. A megváltozott munkaképességű emberekkel és az érdekeiket képviselő szervekkel szintén tanácskozni kell.

3. RÉSZ:
A MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ EMBEREK
FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓJÁRA
ÉS FOGLALKOZTATÁSÁRA LÉTREJÖTT SZOLGÁLTATÁSOK
FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN VÉGZETT NEMZETI SZINTŰ TEVÉKENYSÉG

6. CIKK

Valamennyi tagállam törvények vagy előírások útján, avagy a nemzeti feltételekkel és gyakorlattal összhangban álló más módon megteszi azokat a lépéseket, amelyek a jelen egyezmény 2., 3., 4. és 5. cikkeinek érvényesüléséhez szükségesek.

7. CIKK

Az illetékes hatóságok, hogy képessé tegyék a megváltozott munkaképességű embereket a munka megszerzésére, megtartására és az abban való előrehaladásra, tegyenek intézkedéseket a pályaválasztási tanácsadó, képzési, elhelyező, foglalkoztató és egyéb kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és munkájuk értékelése útján; a munkavállalók számára létező általános szolgáltatásokat – ahol lehetséges – a megfelelő változtatások elvégzése után fel kell használni.

8. CIKK

Intézkedéseket kell tenni a vidéki és a távoli településeken élő megváltozott munkaképességű emberek számára rendelkezésre álló foglalkozási rehabilitációs és foglalkoztatási szolgáltatások létesítése és fejlesztése érdekében.

9. CIKK

Valamennyi tagállam törekedjen arra, hogy biztosítsa a megváltozott munkaképességű emberek pályaválasztási tanácsadásáért, szakképzéséért, elhelyezéséért és foglalkoztatásáért felelős rehabilitációs tanácsadók és megfelelő képzettségű egyéb személyzet kiképzését és igénybe vehetőségét.

4. RÉSZ:
ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

10. CIKK

A jelen egyezmény hivatalos ratifikációját a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

11. CIKK

1. A jelen egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációját a főigazgató nyilvántartásba vette.
2. Az egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.
3. A továbbiakban a jelen egyezmény minden további tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

12. CIKK

1. A jelen egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatójával nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az egyezményt első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.
2. Az a tagállam, amely a jelen egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tízéves időszak lejárta utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tízéves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

13. CIKK

1. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás, illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.
2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a szervezet tagállamainak a figyelmét az egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

14. CIKK

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának 102. cikke értelmében, valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának.

15. CIKK

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet igazgatótanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az általános konferencia elé a jelen egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a konferencia napirendjére tűzni az egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

16. CIKK

1. Ha a konferencia a jelen egyezményt részben vagy egészében módosító új egyezményt fogad el, akkor az új egyezmény eltérő rendelkezése hiányában
 - (a) az új módosító egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 12. cikk rendelkezéseire, ipso jure magában foglalja a jelen egyezmény azonnali felmondását, ha és amikor az új módosító egyezmény hatályba lép;
 - (b) az új módosító egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.
2. A jelen egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen egyezményt ratifikálták, de a módosító egyezményt nem.

17. CIKK

A jelen egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.

NEMZETKÖZI MUNKAÜGYI
SZERVEZET:

168. SZ. EGYEZMÉNY

A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRŐL
ÉS A MUNKANÉLKÜLISÉG ELLENI
VÉDELEMÉRŐL

FT

DS

168. SZ. EGYEZMÉNY A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRŐL ÉS A MUNKANÉLKÜLISÉG ELLENI VÉDELEMRŐL

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet általános konferenciája,

amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal igazgató tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1988. június 1-jén a hetvenötödik ülészakára ült össze,

hangsúlyozva a munka és a produktív foglalkoztatás fontosságát bármely társadalomban, nem csupán annak okán, hogy ezek a közösség részére erőforrásokat teremtenek, hanem azért is, mert ezekből a munkavállalóknak jövedelmük keletkezik, valamint tekintettel a munka és a foglalkoztatás társadalmi szerepére és az önbecsülésre, amire a dolgozók ezek révén tesznek szert, és

emlékeztetve a foglalkoztatással és a munkanélküliség elleni védelemmel kapcsolatos nemzetközi szabványokra (A munkanélküli ellátásokról szóló 1934. évi egyezmény és ajánlás, A munkanélküliségről (fiatalkorúak) szóló 1935. évi ajánlás, A jövedelem biztonságáról szóló 1944. évi ajánlás, A társadalombiztosítás minimális előírásairól szóló 1952. évi egyezmény, A foglalkoztatáspolitikáról szóló 1964. évi egyezmény és ajánlás, Az emberi erőforrások fejlesztéséről szóló 1975. évi egyezmény és ajánlás, A munkaügyi igazgatásról szóló 1978. évi egyezmény és ajánlás és A foglalkoztatáspolitikáról (kiegészítő rendelkezések) szóló 1984. évi ajánlás), és

figyelembe véve a széleskörűen elterjedt munkanélküliséget és alulfoglalkoztatást, ami különböző országokat érint világszerte, a fejlettség szintjétől függetlenül, és különösen a fiatalok problémáit, akik közül sokan első munkahelyüket keresik, és

figyelembe véve, hogy a munkanélküliség elleni védelemről szóló, a fentiekben említett nemzetközi dokumentumok elfogadása óta fontos új fejleményekre került sor sok tagállam jogrendszerében és gyakorlatában, és ez szükségessé teszi a meglévő szabványok, különösen pedig A munkanélküli ellátásokról szóló 1934. évi egyezmények felülvizsgálatát, és új, a produktív és szabadon választott foglalkoztatást minden alkalmas eszköz, többek között a társadalombiztosítás révén elősegítő nemzetközi szabványok elfogadását, és

figyelembe véve, hogy A társadalombiztosítás minimális normáiról szóló 1952. évi egyezmény munkanélküliségi járulékra vonatkozó rendelkezései a védelem olyan szintjét határozzák meg, amelyet az iparilag fejlett országok hatályos kompenzációs rendszereinek legtöbbször már túlhaladott, és, eltérően egyéb járulékokra vonatkozó szabványoktól, ezeket nem követték magasabb szintű biztosító szabványok, ugyanakkor azonban a kérdéses előírások még mindig elérendő célként jelentkeznek azoknak a fejlődő országoknak a számára, amelyekben mód van arra, hogy munkanélkülijáradék-kezelési rendszert állítsanak fel, és

elismerve, hogy azok a politikai irányelvek, amelyek a stabil, fenntartható, inflációmentes gazdasági növekedéshez és a változásokra való rugalmas reagáláshoz, valamint a produktív és a szabadon választott foglalkoztatás összes formáinak, a kisvállalatokat, a szövetkezeteket, az önfoglalkoztatást és a helyi foglalkoztatási kezdeményezéseket is ideértve, létesítéséhez és előmozdításához vezetnek, még a jelenleg tisztán segélyezésorientált tevékenységek finanszírozására szánt erőforrások olyan

tevékenységek finanszírozására irányuló újraelosztása révén is, amelyek a foglalkoztatást, különösen a pályaválasztási tanácsadást, a szakképzést és a rehabilitációt segítik elő, a legjobb védelmet kínálják a nem szándékos munkanélküliség ártalmas hatásaival szemben, de elismerve ugyanakkor azt is, hogy létezik a nem szándékos munkanélküliség, és hogy éppen ezért fontos azt biztosítani, hogy a társadalombiztosítási rendszerek gondoskodjanak a foglalkoztatási segítségről és az önhibájukon kívüli munkanélküliek gazdasági támogatásáról, és

miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a foglalkoztatás elősegítésére és a társadalombiztosításra vonatkozóan, amely kérdés az ülés napirendjének ötödik pontjaként szerepel, azzal a szándékkal, hogy felülvizsgálja a munkanélküli ellátásokról szóló 1934. évi egyezményt, és

miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat nemzetközi egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 1988. év június 24-én elfogadja az alábbi egyezményt, amely „A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliség elleni védelemről” szóló 1988. évi egyezmény” néven idézhető:

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. CIKK

A jelen egyezményben

- (a) a „jogszabályok” kifejezés jelent bármely társadalombiztosítási szabályt, valamint törvényeket és rendeleteket,
- (b) az „előírt” kifejezés jelenti a nemzeti jogszabályok által vagy értelmében való meghatározottságot.

2. CIKK

Minden tagállam köteles megfelelő lépéseket tenni abból a célból, hogy munkanélküliség elleni védelmet szolgáló rendszerét és foglalkoztatáspolitikáját összehangolja. Ennek érdekében törekedjen azt biztosítani, hogy a munkanélküliség elleni védelmet szolgáló rendszere, és különösen a munkanélküli járadékot biztosító módszerek hozzájáruljanak a teljes, produktív és szabadon választott foglalkoztatás elősegítéséhez, és ne legyenek olyanok, mint amelyek elbátortalanítják a munkaadókat a produktív foglalkoztatás felajánlásától, a munkavállalókat pedig ezek keresésétől.

3. CIKK

Az egyezmény rendelkezéseit a munkaadók és a munkavállalók szervezeteivel folytatott konzultáció és együttműködés útján kell végrehajtani, a nemzeti gyakorlatnak megfelelően.

4. CIKK

- 1. Minden tagállam, amely a jelen egyezményt ratifikálja, jogosult egy, a ratifikációját kísérő nyilatkozat útján a VII. rész rendelkezéseit kizárni a ratifikálás által elfogadott kötelezettségek közül.
- 2. Minden tagállam, amely a fenti 1. bekezdés alapján nyilatkozatot tett, jogosult az említett nyilatkozatot egy későbbi nyilatkozat által bármikor visszavonni.

5. CIKK

- 1. Minden egyes tagállam jogosult egy, a ratifikálását kísérő nyilatkozat útján a 10. cikk 4. bekezdése, a 11. cikk 3. bekezdése, a 15. cikk 2. bekezdése, a 18. cikk 2. bekezdése, a 19. cikk 4. bekezdése, a 23. cikk 2. bekezdése, a 24. cikk 2. bekezdése és a 25. cikk 2. bekezdése közül legfeljebb két

ideiglenes kivétellel élni. Az ilyen nyilatkozatnak ki kell térnie azokra az indokokra is, amelyek ezeket a kivételeket igazolják.

2. Függetlenül a fenti 1. bekezdés rendelkezéseitől, bármely tagállam, amelynek társadalombiztosítási rendszere által nyújtott védelem mértéke ezt indokolja, jogosult a ratifikálását kísérő nyilatkozat útján élni azokkal az ideiglenes kivételekkel, amelyeket a 10. cikk 4. bekezdése, a 11. cikk 3. bekezdése, a 15. cikk 2. bekezdése, a 18. cikk 2. bekezdése, a 19. cikk 4. bekezdése, a 23. cikk 2. bekezdése, a 24. cikk 2. bekezdése és a 25. cikk 2. bekezdése foglal magában. Az ilyen nyilatkozatnak ki kell térnie azokra az indokokra is, amelyek igazoltá teszik ezeket a kivételeket.
3. Minden olyan tagállam, amely a fenti 1. bekezdés vagy a 2. bekezdés értelmében nyilatkozatot tett, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapokmányának 22. cikke alapján beterjesztett, a jelen egyezmény alkalmazásáról szóló jelentéseiben köteles nyilatkozni minden általa igénybe vett kivétel vonatkozásában arról, hogy
 - (a) azon indokai, amelyek alapján a kivétellel élt, továbbra is fennállnak; vagy
 - (b) lemond, egy meghatározott időponttól kezdve, arról a jogáról, hogy a szóban forgó kivétellel éljen.
4. Minden tagállam, amely az 1. vagy a 2. bekezdés értelmében nyilatkozatot tett, az említett nyilatkozat kikötéseihez igazodóan, és ahogyan azt a körülmények megengedik, tartozik
 - (a) kiterjeszteni a jogosultságot a részleges munkanélküliségi kategóriára;
 - (b) növelni a védett személyek számát;
 - (c) növelni a juttatások összegét;
 - (d) csökkenteni a várakozási idő hosszúságát;
 - (e) kiterjeszteni a segélyek fizetésének időtartamát;
 - (f) hozzáigazítani a törvényes társadalombiztosítási rendszereket a részmunkaidős munkavállalók foglalkoztatási körülményeihez;
 - (g) arra törekedni, hogy orvosi ellátást biztosítson a munkanélküliségi juttatásban részesülő személyek, valamint az eltartottaik részére;
 - (h) annak garantálására törekedni, hogy azok az időtartamok, amelyek alatt az ilyen támogatást kifizetik, számításba legyenek véve a társadalombiztosítási juttatásokhoz való jog megszerzésének és – megfelelő esetben – a rokkantsági, az öregségi és a túlélő hozzátartozói juttatások kiszámításának szempontjából.

6. CIKK

1. Minden tagállam köteles faj, bőrszín, nemi hovatartozás, vallás, politikai vélemény, nemzeti eredet, állampolgárság, etnikai vagy társadalmi eredet, fogyatékoság vagy életkor alapján alkalmazott megkülönböztetés nélkül egyenlő elbánást biztosítani minden védett személyt illetően.
2. Az 1. bekezdés rendelkezései nem akadályozzák meg olyan speciális intézkedések elfogadását, amelyeket a 12. cikk 2. bekezdésében említett rendszerek hatálya alá esőként azonosított csoportok körülményei indokolnak, vagy amelyek munkaerőpiacon sajátos problémákkal küzdő csoportok szükségleteinek kielégítésére szolgálnak, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra, vagy államok közötti olyan kétoldalú vagy többoldalú megállapodások megkötésére, amelyek kölcsönösségi alapon kialakított munkanélküliségi juttatásokra vonatkoznak.

II. A PRODUKTÍV FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSE

7. CIKK

Minden tagállam nyilvánítsa kiemelt céljának az olyan politikát, amely a teljes, produktív és szabadon választott foglalkoztatás elősegítésére irányul. Ezeket erre alkalmas eszközök útján valósítsa meg, a társadalombiztosítást, a foglalkoztatási szolgálatokat, a szakképzést és a pályaválasztási tanácsadást is ideértve.

8. CIKK

1. Minden tagállam a nemzeti jog és gyakorlat kereteihez illeszkedően törekedjen olyan speciális programokat létesíteni, amelyek kiegészítő munkaalkalmak és foglalkoztatási támogatások létesítését segítik elő, továbbá ösztönözze a hátrányos helyzetű személyek meghatározott kategóriáinak szabadon választott és produktív foglalkoztatását, melyeknek nehézségei vannak vagy lehetnek a tartós foglalkoztatás elnyerésére, ideértve a nőket, a fiatal munkavállalókat, fogyatékos személyeket, a tartósan munkanélkülieket, az országban törvényesen tartózkodó migránsokat és a szerkezeti átalakítások által érintett munkásokat is.
2. Minden tagállam köteles a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapokmányának 22. cikke alapján beterjesztett jelentéseiben meghatározni azoknak a személyeknek a kategóriáit, akikre vonatkozólag vállalja a foglalkoztatási programok elősegítését.
3. Minden tagállam törekedjen a produktív foglalkoztatás támogatásának a kiinduláskor védelemben részesítettől nagyobb számú kategóriára történő fokozatos kiterjesztésére.

9. CIKK

A ebben a részben előírányzott intézkedéseket az emberi erőforrások fejlesztéséről szóló 1975. évi egyezmény és ajánlás, valamint a foglalkoztatáspolitikáról (kiegészítő rendelkezések) szóló 1984. évi ajánlás figyelembevételével kell megtenni.

III. JOGOSULTSÁGOK

10. CIKK

Meghatározott feltételek mellett a jogosultság terjedjen ki a teljes munkanélküliségre, ami kellő tekintettel a 21. cikk 2. bekezdésének rendelkezéseire, keresetnek az elfogadható foglalkoztatás lehetőségének hiányában bekövetkezett elvesztéseként van meghatározva olyan személy esetében, aki munkaképes, a munkavégzésre rendelkezésre áll és az adott időpontban ténylegesen munkát keres.

2. Minden tag törekedjen arra, hogy, előírt feltételek mellett, az egyezmény által nyújtott védelmet kiterjessze a következő jogosultságokra
 - (a) a kereset részleges munkanélküliség következményeként történő elvesztésére, amely a rendes vagy a törvényes munkaidő ideiglenes csökkentéseként van meghatározva; és
 - (b) a kereset felfüggesztésére vagy csökkentésére a munka ideiglenes felfüggesztésének következményeképpen, anélkül, hogy a munkaviszony bármely megszakadására kerülne sor, például gazdasági, technológiai, szerkezeti vagy hasonló természetű okokból.
4. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a fenti 2. és 3. bekezdések végrehajtása elhalasztható.

IV. VÉDETT SZEMÉLYEK

11. CIKK

1. A védett személyek a munkavállalóknak az összes foglalkoztatott legalább 85 százalékát tömörítő előírt csoportjaiból állnak, ideértve a közalkalmazottakat és a tanoncokat is.
2. A fenti 1. bekezdés rendelkezéseitől függetlenül, a védelemből kizárhatók azok a közalkalmazottak, akiknek a szabályszerű nyugdíjkorhatár eléréséig történő alkalmaztatását nemzeti törvények vagy rendeletek garantálják.
3. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a védett személyek körébe tartoznak
 - (a) az alkalmazottak meghatározott osztályai, olyan módon, hogy azok az összes alkalmazottnak legalább 50 százalékát magukban foglalják; vagy
 - (b) ahol a fejlődés szintje ezt indokoltá teszi, ott az alkalmazottak meghatározott osztályai, olyan módon, hogy azok a 20 vagy több személyt alkalmazó ipari munkahelyek összes alkalmazottainak legalább 50 százalékát magukban foglalják.

V. A VÉDELEM MÓDSZEREI

12. CIKK

1. Hacsak a jelen egyezmény másképp nem rendelkezik, akkor minden tagállam jogosult a védelemnek azt a rendszerét vagy rendszereit meghatározni, amelyek által hatályba kívánja léptetni az egyezmény rendelkezéseit, függetlenül attól, hogy az járulékfizetési, vagy járulékfizetést meg nem kívánó rendszer, vagy az említett rendszerek kombinációja.
2. Ugyanakkor, igazodva a 16. cikk rendelkezéseire, ha egy tagállam jogszabályai védelemben részesítik mindazokat a lakosokat, akiknek jövedelme a jogosultság ideje alatt nem halad meg bizonyos előírt határokat, akkor a részükre biztosított védelem, a kedvezményezett és családja erőforrásainak figyelembe vételével, korlátozható.

VI. A NYÚJTANDÓ JUTTATÁS

13. CIKK

A munkanélküli számára rendszeres fizetések formájában nyújtott juttatások kapcsolatba hozhatók a védelem módszereivel.

14. CIKK

Teljes munkanélküliség esetében a juttatásokat időszaki fizetések formájában kell biztosítani. Ezek kiszámítása oly módon történjen, hogy az a kedvezményezett részére biztosítsa a munkabér részbeni és átmeneti helyettesítését, és ugyanakkor ne legyen visszatartó hatással sem a munkaviszony, sem a munkaalkalmak létesítésére.

15. CIKK

1. A jogosultság olyan eseteiben, amikor teljes munkanélküliség és keresetfelfüggesztés a munkaviszony bármely megszakítása nélkül, a munka ideiglenes felfüggesztése révén jön létre, akkor juttatásokat rendszeres kifizetések formájában kell nyújtani, a következő számításhoz igazodóan:

- (a) ahol ezek a juttatások a védett személy által vagy nevében fizetett hozzájárulásokon, vagy a védett személy korábbi keresetein alapulnak, ott ezeket a korábbi keresetek legkevesebb 50 százalékában kell rögzíteni, megengedve ugyanakkor, hogy a juttatás összegét vagy a számításba veendő keresetet illetően felső határt állapítsanak meg, amelyet például egy szakképzett fizikai munkás béréhez vagy a szóban forgó régióban egy munkás átlagos munkabéréhez lehet viszonyítani;
 - (b) ahol az ilyen juttatások nem járulékokon vagy korábbi kereseteken alapulnak, ott azokat a törvényes minimális munkabérnek vagy egy átlagos kétkézi munkás munkabérének legkevesebb 50 százalékában kell meghatározni, vagy egy olyan szinten, amely az alapvető megélhetési kiadásokhoz szükséges minimumot biztosítja, attól függően, hogy melyik a legmagasabb.
2. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a juttatások összege feleljen meg
- (a) a korábbi keresetek legalább 45 százalékának; vagy
 - (b) a törvényes minimális munkabérnek vagy egy átlagos kétkézi munkás munkabérének legkevesebb 50 százalékának, de nem lehet kevesebb annál a szintnél, mint ami az alapvető megélhetési kiadásokhoz szükséges minimumot biztosítja.
3. Ahol az helyénvaló, ott az 1. és a 2. bekezdésekben meghatározott százalékok úgy is érthetők, hogy az adók és a járulékok levonása utáni nettó rendszeres kifizetéseket az adók és a járulékok levonása utáni nettó keresetekkel vetik össze.

16. CIKK

Függetlenül a 15. cikk rendelkezéseitől, a 19. cikk 2. (a) bekezdésében meghatározott kiinduló időszakon túl nyújtott juttatás, valamint valamely tagállam által a 12. cikk 2. bekezdésének megfelelően fizetett juttatások oly módon is megállapíthatók, hogy bizonyos meghatározott határérték felett és egy előírt skálának megfelelően számításba veszik a kedvezményezett és családja rendelkezésére álló egyéb bevételeket. Mindenesetre az említett juttatásoknak, kombinációban bármely más olyan juttatásokkal, amelyekre jogosultak lehetnek, garantálniuk kell részükre a nemzeti szinten elfogadott követelményeknek megfelelő egészséges és elfogadható életfeltételeket.

17. CIKK

1. Ahol egy tagállam jogszabályai a munkanélküliségi járadékhoz való jogosultság feltételéül jogszerző időszak kitöltését írják elő, ott ennek hossza nem haladhatja meg a visszaélések megelőzése végett szükségesnek tekinthető mértéket.
2. Minden tagállam törekedjen arra, hogy a jogszerző időszakot az idénymunkások foglalkoztatási körülményeihez igazítsa.

18. CIKK

1. Abban az esetben, ha valamely tagállam jogszabályai úgy rendelkeznek, hogy a teljes munkanélküliség után esedékes juttatás fizetése csupán bizonyos várakozási időtartam eltelte után kezdődjék, ott az a hét napot nem haladhatja meg.
2. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott az ilyen várakozási időszak nem haladhatja meg a tíz napot.
3. Idénymunkások esetében a fenti 1. bekezdésében meghatározott várakozási időszakot az említettek foglalkoztatási körülményeihez lehet igazítani.

19. CIKK

1. A teljes munkanélküliség és kereset-felfüggesztés olyan eseteiben, amelyek a munka ideiglenes felfüggesztése révén, de a munkaviszony bármely megszakítása nélkül jönnek létre, a juttatásokat e jogosultságok útján kell kifizetni.
2. Mindamellett a teljes munkanélküliség esetében
 - (a) a 15. cikk szerint nyújtott juttatás fizetésének kiinduló időtartama 26 hétre korlátozható a munkanélküliség minden egyes időszakában, vagy 39 hétre bármely 24 hónapos időtartam vonatkozásában;
 - (b) a juttatás e kiinduló időtartamát meghaladó munkanélküliség esetében a juttatás fizetésének időtartama bizonyos előírt időtartamra korlátozható. Ennek kiszámításánál, igazodva a 16. cikk rendelkezéseivel, figyelembe lehet venni a kedvezményezett és családja bevételeit.
3. Ha egy tagállam jogszabályai úgy rendelkeznek, hogy a 15. cikkben előírt juttatás fizetésének kiinduló időtartama a feljogosító időtartam hosszának függvényeként alakul, ott a juttatás fizetése megállapított átlagos időtartamnak legalább 26 hétnak kell lennie.
4. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a juttatás fizetésének időtartama 13 hétre korlátozható bármely 12 hónapos időszakban, vagy átlagosan 13 hétre abban az esetben, ha a jogszabály azt írja elő, hogy a juttatás fizetésének kiinduló időtartama a feljogosító időtartam hosszának függvényében változik.
5. A fenti 2 (b) pontban előírányzott esetekben minden tagállam, igénybe véve különösen a II. részben meghatározott intézkedéseket, törekedjen arra, hogy az érintett személyeknek megfelelő kiegészítő támogatást nyújtson abból a célból, hogy lehetőséget biztosítson számukra ahhoz, hogy produktív és szabadon választott munkát találjanak.
6. Az idénymunkások részére nyújtott juttatás fizetésének időtartama foglalkoztatási körülményeikhez igazítható, anélkül, hogy ez hátrányosan érintené a fenti 2 (b) pont rendelkezéseit.

20. CIKK

Az a juttatás, amelyre egy védett személynek jogosultsága lenne a teljes vagy részleges munkanélküliség és kereset-felfüggesztés olyan eseteiben, amelyek a munka ideiglenes felfüggesztése révén, de a munkaviszony bármely megszakítása nélkül jönnek létre, megtagadható, felfüggeszthető vagy előírt mértékig csökkenthető

- (a) mindaddig, amíg az érintett személy távol van a tagállam területétől;
- (b) ha az illetékes hatóság megállapította azt, hogy az érintett személy szándékosan hozzájárult a saját elbocsátásához;
- (c) ha az illetékes hatóság megállapította azt, hogy az érintett személy önkényesen, megfelelő ok nélkül lépett ki munkahelyéről;
- (d) egy munkaügyi vita tartamára akkor, ha az érintett személy munkájával felhagyott azért, hogy egy munkaügyi vitában részt vegyen, vagy ha az érintett személy, a munka ezen munkaügyi vita következtében bekövetkező leállása közvetlen következményeként a munkavégzésben gátolva van;
- (e) ha az érintett személy csalárd módon kísérelte meg a juttatások megszerzését, vagy azokra ilyen módon tett szert;
- (f) ha az illető személy megfelelő ok nélkül elmulasztotta azt, hogy igénybe vegye a munkaközvetítésre, a pályaválasztási tanácsadásra, a szakképzésre, az átképzésre vagy a megfelelő munkára történő áthelyezésre rendelkezésre álló lehetőségeket;

(g) mindaddig, amíg az érintett személy, a családi pótlékot ide nem számítva, a szóban forgó tagállam jogszabályai útján más jövedelemfenntartó juttatásban részesül, feltéve, hogy a juttatás felfüggesztett része nem lépi túl a másik juttatás mértékét.

21. CIKK

1. Az a juttatás, amelyre egy védett személynek jogosultsága lenne a teljes vagy a részleges munkanélküliség esetében, megtagadható, felfüggeszthető vagy előírt mértékig csökkenthető, ha az érintett személy a megfelelő munkaalkalom elfogadását megtagadja.
2. A munkaalkalom megfelelőségének értékelése során, meghatározott feltételek mellett és megfelelő mértékig, különösen figyelembe kell venni a munka nélküli személyek életkorát, korábbi szakmájukban eltöltött szolgálatuk időtartamát, megszerzett tapasztalataikat, a munkanélküliségük időtartamát, a munkapiaci helyzetet, a kérdéses foglalkoztatásnak személyes és családi helyzetükre gyakorolt befolyást, és azt, hogy az állás megüresedése nem közvetlen következménye annak, hogy a munka egy folyamatban levő munkaügyi vita következtében állt le.

22. CIKK

Ha védett személyek nemzeti törvények vagy rendeletek vagy kollektív szerződések alapján közvetlenül munkaadójuktól vagy bármely más forrásból olyan végkielégítést kaptak, aminek fő célja hozzájárulással szolgálni ahhoz, hogy a nevezettek a teljes munkanélküliség esetében elszenvedett keresetkiesésért kártalanításban részesüljenek, akkor

- (a) az a munkanélküli járadék, amelyre az illető személy jogosult lenne, felfüggeszthető arra az időtartamra, amely alatt a végkielégítés megtéríti az elszenvedett keresetkiesést; vagy
- (b) a végkielégítés egy olyan összeggel csökkenthető, amely megfelel a munkanélküliségi juttatás átalányösszegre átszámított azon értékének, amelyre az érintett személyek azon időszakban tekintetében jogosultak, amelyre a végkielégítés az elszenvedett keresetkiesést kiegyenlíti,

amikor is a megoldás választása a tagállam döntésétől függ.

23. CIKK

1. Minden olyan tagállam, amelynek jogszabályai az orvosi ellátás jogát biztosítják, és azt, közvetlenül vagy közvetve, a foglalkozási tevékenység gyakorlásától teszik függővé, törekedjen arra, hogy, előírt feltételek mellett az orvosi ellátás a munkanélküliségi juttatásban részesülő személyek valamint eltartottjaik részére biztosítva legyen.
2. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a fenti 1. bekezdés végrehajtása elhalasztható.

24. CIKK

1. Minden tagállam törekedjen azt garantálni, hogy a munkanélküliségi juttatásban részesülő személyek részére, előírt feltételek mellett, a juttatások fizetésének idejét figyelembe vegyék
 - (a) a rokkantsági, az öregségi és a túlélő hozzátartozói juttatás megszerzéséhez, és adott esetben az említett juttatások kiszámításához; és
 - (b) az orvosi ellátás, továbbá a betegségi, a szülési és a családi juttatás jogának megszerzéséhez, a munkanélküliség befejeződése után

ahol az érintett tagállam jogszabályai az említett juttatásokat előírják és azokat közvetlenül vagy közvetve a foglalkozási tevékenységtől teszik függővé.

2. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a fenti 1. bekezdés végrehajtása elhalasztható.

25. CIKK

1. Minden tagállam biztosítsa, hogy azok a kötelező társadalombiztosítási rendszerek, amelyek foglalkozási tevékenységre vannak alapozva, hozzá legyenek igazítva a részmunkaidős munkavállalók foglalkozási körülményeihez, kivéve, ha munkaóráik vagy keresetük, előírt feltételek alapján elhanyagolhatónak tekinthető.
2. Ahol az 5. cikk értelmében tett valamely nyilatkozat van hatályban, ott a fenti 1. bekezdés végrehajtása elhalasztható.

VII. MUNKÁRA VALÓ ÚJ JELENTKEZŐKET ILLETŐ KÜLÖNÖS RENDELKEZÉSEK

26. CIKK

1. A tagállamok vegyék figyelembe azt a tényt, hogy a munkát kereső személyeknek sok olyan kategóriájuk van, akiket soha nem ismertek el vagy már nem ismerik el munkanélkülinek, vagy akik soha nem tartoztak vagy már nem tartoznak a munkanélküliek védelmére szolgáló rendszerek hatálya alá. Következésképpen, a munkát kereső személyek következő tíz kategóriája közül legalább hármat kell, előírt feltételek és körülmények alapján szociális juttatásokban részesíteni:
 - (a) fiatal személyek, akik befejezték szakmai képzésüket;
 - (b) fiatal személyek, akik befejezték a tanulmányaikat;
 - (c) fiatal személyek, akik letöltötték a kötelező katonai szolgálatukat;
 - (d) személyek olyan időszak letöltése után, amely gyermek nevelésének vagy olyasvalaki gondozásának volt szentelve, aki beteg, rokkant vagy idős korú;
 - (e) olyan személyek, akiknek a házastársa meghalt, feltéve hogy ezek nincsenek feljogosítva túlélői hozzátartozói juttatására;
 - (f) elvált vagy külön élő házastársak;
 - (g) szabadult foglyok;
 - (h) olyan felnőttek, azokat a csökkent munkaképességű személyeket is ideértve, akik befejeztek bizonyos szakképzési időszakot;
 - (i) migránsokat a hazájukba való visszatérésükkor, kivéve ha azon ország jogszabályai szerint jogokat szereztek, ahol legutoljára dolgoztak;
 - (j) korábban önálló foglalkozást űző személyek.
2. Minden tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapokmányának 22. cikke alapján beterjesztett jelentéseiben határozza meg a fenti 1. bekezdésben felsorolt személyek azon kategóriáit, amelyek védelme vonatkozásában kötelezettséget vállalt.
3. Minden tagállam törekedjen a védelemnek a kiinduláskor védelemben részesítetttnél nagyobb számú kategóriára történő fokozatos kiterjesztésére.

VIII. JOGI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS PÉNZÜGYI GARANCIÁK

27. CIKK

1. A juttatás megtagadásának, visszavonásának, felfüggesztésének vagy az összegére vonatkozó jogvita esetében az igénylőknek jogot kell biztosítani arra, hogy panaszt terjeszthessenek a juttatási rendszert irányító testület elé, és hogy azt követően fellebbezést nyújthassanak be független testülethez. Az érintetteket írásban tájékoztatni kell a rendelkezésre álló eljárásokról, amelyeknek egyszerűnek és gyorsnak kell lenniük.
2. A nemzeti jognak és gyakorlatnak megfelelően, a fellebbezési eljárás során az igénylőnek módot kell adni arra, hogy saját maga által választott képzett személy képviselje vagy segítse, vagy pedig a munkavállalók képviselői szervezetének vagy a védett személyek egy képviselői szervezetének küldötte.

28. CIKK

Minden tagállamnak általános felelősséget kell vállalnia az azon intézmények és szolgálatok megfelelő vezetésért, amelyek az egyezmény alkalmazásával vannak megbízva.

29. CIKK

1. Ha az irányítással közvetlenül a parlamentnek felelős valamely minisztérium van megbízva, akkor a védett személyek és a munkaadók képviselőit, előírt feltételek mellett, tanácsadói minőségben be kell vonni a vezetésbe.
2. Ha a vezetés nincs közvetlenül a parlamentnek felelős valamely minisztériumra bízva, akkor
 - (a) a védett személyek képviselői vegyenek részt, vagy pedig előírt feltételek mellett, tanácsadói minőségben be kell őket vonni a vezetésbe;
 - (b) a nemzeti törvények vagy rendeletek előírhatják a munkaadók képviselőinek részvételét is;
 - (c) a törvények vagy a rendeletek ezen felül előírhatják a hatóságok képviselőinek részvételét is.

30. CIKK

Olyan esetekben, amikor az állam vagy a társadalombiztosítási rendszerek a foglalkoztatás megóvása végett támogatásokat nyújtanak, a tagállamok tegyék meg a szükséges lépéseket annak biztosítására, hogy a kifizetéseket csak a szándékolt célra költse, és megelőzhető legyen az azok részéről történő csalás vagy visszaélés, akik az említett kifizetésekből részesülnek.

31. CIKK

A jelen egyezmény módosítja A munkanélküliek ellátásáról szóló 1934. évi egyezményt.

32. CIKK

A jelen egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

33. CIKK

1. A jelen egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.
2. Az egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.
3. A továbbiakban a jelen egyezmény minden tagállamra nézve tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, amelyen a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

34. CIKK

1. A jelen egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az egyezmény első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.
2. Az a tagállam, amely a jelen egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejárta utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, az újabb tíz éves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen egyezményt az ebben a cikkben előírt feltételek szerint.

35. CIKK

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.
2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

36. CIKK

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek alapokmányának 102. cikke szerint valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának.

37. CIKK

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal igazgatótanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az általános konferencia elé a jelen egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a konferencia napirendjére tűzni az egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

38. CIKK

1. Ha a konferencia a jelen egyezményt részben vagy egészében módosító új egyezményt fogad el, az új egyezmény eltérő rendelkezése hiányában
 - (a) az új módosító egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 34. cikk rendelkezéseire, ipso jure magában foglalja a jelen egyezmény azonnali felmondását, ha és amikor az új módosító egyezmény hatályba lép;

(b) az új módosító egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen egyezményt ratifikálták, de a módosító egyezményt nem.

39. CIKK

A jelen egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.

MÓDOSÍTOTT EURÓPAI
SZOCIÁLIS KARTA

REVISED EUROPEAN
SOCIAL CHARTER

CHARTE SOCIALE
EUROPEENNE RÉVISÉE

FT

DS

MÓDOSÍTOTT EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA*

Strasbourg, 1996. május 3.

Preamble

Az ezt a dokumentumot aláíró kormányok, amelyek az Európa Tanács tagjai, megfontolva, hogy az Európa Tanács célja a nagyobb egység elérése tagjai között a közös örökséget alkotó eszmék és alapelvek garantálása és megvalósítása érdekében, amelyek előmozdítják gazdasági és társadalmi haladásukat, különösen pedig az emberi jogok és alapvető szabadságjogok fenntartását és további megvalósítását;

megfontolva, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről 1950. november 4-én Rómában aláírt európai konvenciójában és a hozzá tartozó jegyzőkönyvekben az Európa Tanács tagállamai elfogadták, hogy biztosítják lakosságuk számára az itt említett megállapodásokban rögzített állampolgári és politikai jogokat és szabadságjogokat;

megfontolva, hogy az Európai szociális kartában, amelyet 1961. október 18-án Torinóban nyitottak meg aláírásra, valamint annak jegyzőkönyveiben az Európa Tanács tagállamai hozzájárultak ahhoz, hogy biztosítsák lakosságuk számára az e dokumentumokban rögzített szociális jogokat annak érdekében, hogy javítsák életszínvonalukat és szociális jólétüket;

emlékeztetve arra, hogy az 1990. november 5-én Rómában az emberi jogokról megtartott miniszteri konferencia egyfelől hangsúlyozta valamennyi emberi jog oszthatatlan természetének megőrzését, legyenek azok állampolgári, politikai, gazdasági, szociális, vagy kulturális jogok, másfelől pedig azt, hogy új lendületet kell adni az Európai szociális karta ügyének;

elhatározták, miképpen erről az 1991. október 21-én és 22-én Tori-

REVISED EUROPEAN SOCIAL CHARTER

Strasbourg, 3 May 1996

PREAMBLE

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and of facilitating their economic and social progress, in particular by the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Considering that in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4 November 1950, and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the civil and political rights and freedoms therein specified;

Considering that in the European Social Charter opened for signature in Turin on 18 October 1961 and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the social rights specified therein in order to improve their standard of living and their social well-being;

Recalling that the Ministerial Conference on Human Rights held in Rome on 5 November 1990 stressed the need, on the one hand, to preserve the indivisible nature of all human rights, be they civil, political, economic, social or cultural and, on the other hand, to give the European Social Charter fresh impetus;

Resolved, as was decided during the Ministerial Conference held in Turin

CHARTE SOCIALE EUROPEENNE REVISÉE

Strasbourg, le 3 mai 1996

PRÉAMBULE

Les gouvernements signataires, membres du Conseil de l'Europe,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres afin de sauvegarder et de promouvoir les idéaux et les principes qui sont leur patrimoine commun et de favoriser leur progrès économique et social, notamment par la défense et le développement des droits de l'homme et des libertés fondamentales;

Considérant qu'aux termes de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950, et de ses Protocoles, les Etats membres du Conseil de l'Europe sont convenus d'assurer à leurs populations les droits civils et politiques et les libertés spécifiés dans ces instruments; Considérant que, par la Charte sociale européenne ouverte à la signature à Turin le 18 octobre 1961 et ses Protocoles, les Etats membres du Conseil de l'Europe sont convenus d'assurer à leurs populations les droits sociaux spécifiés dans ces instruments afin d'améliorer leur niveau de vie et de promouvoir leur bien-être;

Rappelant que la Conférence ministérielle sur les droits de l'homme, tenue à Rome le 5 novembre 1990, a souligné la nécessité, d'une part, de préserver le caractère indivisible de tous les droits de l'homme, qu'ils soient civils, politiques, économiques, sociaux ou culturels et, d'autre part, de donner à la Charte sociale européenne une nouvelle impulsion;

Résolus, comme décidé lors de la Conférence ministérielle réunie à

* A szöveget gondozta: Könczei György.

nóban tartott miniszteri konferencia döntött, hogy korszerűsítik a kartát és tartalmának lényegét úgy módosítják, hogy az figyelembe vegye különösen azokat az alapvető szociális változásokat, amelyek a szöveg elfogadása óta következtek be; felismerve annak előnyét, hogy a Módosított Karta, amelynek a tervek szerint fokozatosan el kell foglalnia az Európai szociális karta helyét, testesítse meg mindazokat a jogokat, amelyek a módosított kartában szerepelnek, amelyeket az 1988-as kiegészítő jegyzőkönyv garantált és további jogokkal bővítsék, az alábbiakban állapodtak meg:

I. RÉSZ

A felek politikai céljukként olyan feltételek elérését fogadják el és ennek érdekében alkalmaznak minden olyan nemzeti és nemzetközi jellegű eszközt, amelynek segítségével a következő jogok és elvek hatékonyan megvalósíthatók:

1. Mindenkinek legyen lehetősége arra, hogy általa szabadon választott foglalkozással keresse meg a megélhetését.
2. Minden dolgozónak joga van az igazságos munkafeltételekhez.
3. Minden dolgozónak joga van a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez.
4. Minden dolgozónak joga van a tisztességes javadalmazáshoz, amely elegendő önmegelemléséhez és családjának meglátásához.
5. Minden dolgozónak és munkáltatónak joga van a szabad társuláshoz nemzeti és nemzetközi szervezetek keretében, gazdasági és szociális érdekei védelmében.
6. Minden dolgozónak és munkáltatónak joga van a kollektív alkúhoz.
7. Gyermekeknek és fiataloknak joguk van a különleges védelemre azon fizikai és erkölcsi veszélyekkel szemben, amelyeknek ki vannak téve.
8. Anyaság esetén a női foglalkoztatottaknak joguk van különleges védelemre.
9. Mindenkinek joga van a pályaválasztási tanácsadás megfelelő eszközeihez annak érdekében, hogy

on 21 and 22 October 1991, to update and adapt the substantive contents of the Charter in order to take account in particular of the fundamental social changes which have occurred since the text was adopted;

Recognising the advantage of embodying in a Revised Charter, designed progressively to take the place of the European Social Charter, the rights guaranteed by the Charter as amended, the rights guaranteed by the Additional Protocol of 1988 and to add new rights,

Have agreed as follows:

PART I

The Parties accept as the aim of their policy, to be pursued by all appropriate means both national and international in character, the attainment of conditions in which the following rights and principles may be effectively realised:

1. Everyone shall have the opportunity to earn his living in an occupation freely entered upon.
2. All workers have the right to just conditions of work.
3. All workers have the right to safe and healthy working conditions.
4. All workers have the right to a fair remuneration sufficient for a decent standard of living for themselves and their families.
5. All workers and employers have the right to freedom of association in national or international organisations for the protection of their economic and social interests.
6. All workers and employers have the right to bargain collectively.
7. Children and young persons have the right to a special protection against the physical and moral hazards to which they are exposed.
8. Employed women, in case of maternity, have the right to a special protection.
9. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational guidance with a view to helping

Turin les 21 et 22 octobre 1991, de mettre à jour et d'adapter le contenu matériel de la Charte, afin de tenir compte en particulier des changements sociaux fondamentaux intervenus depuis son adoption;

Reconnaissant l'utilité d'inscrire dans une Charte révisée, destinée à se substituer progressivement à la Charte sociale européenne, les droits garantis par la Charte tels qu'amendés, les droits garantis par le Protocole additionnel de 1988 et d'ajouter de nouveaux droits,

Sont convenus de ce qui suit:

PARTIE I

Les Parties reconnaissent comme objectif d'une politique qu'elles poursuivront par tous les moyens utiles, sur les plans national et international, la réalisation de conditions propres à assurer l'exercice effectif des droits et principes suivants:

1. Toute personne doit avoir la possibilité de gagner sa vie par un travail librement entrepris.
2. Tous les travailleurs ont droit à des conditions de travail équitables.
3. Tous les travailleurs ont droit à la sécurité et à l'hygiène dans le travail.
4. Tous les travailleurs ont droit à une rémunération équitable leur assurant, ainsi qu'à leurs familles, un niveau de vie satisfaisant.
5. Tous les travailleurs et employeurs ont le droit de s'associer librement au sein d'organisations nationales ou internationales pour la protection de leurs intérêts économiques et sociaux.
6. Tous les travailleurs et employeurs ont le droit de négocier collectivement.
7. Les enfants et les adolescents ont droit à une protection spéciale contre les dangers physiques et moraux auxquels ils sont exposés.
8. Les travailleuses, en cas de maternité, ont droit à une protection spéciale.
9. Toute personne a droit à des moyens appropriés d'orientation professionnelle, en vue de l'aider à

segítségével személyes képességeinek és érdeklődésének megfelelő foglalkozást válasszon.

10. Mindenkinek joga van a szakképzés megfelelő körülményeire.

11. Mindenkinek joga van részesülni minden olyan intézkedésből, ami képessé teszi arra, hogy az elérhető legmagasabb színvonalú egészségnek örvendhessen.

12. Minden dolgozónak és eltartotjának joga van a társadalombiztosításhoz.

13. Mindazoknak, akik nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal, joguk van a szociális és az orvosi segítséghez.

14. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy részesedjen a jóléti szolgáltatásokból.

15. A fogyatékossgal élő személyeknek joguk van a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz és a közösség életében való részvételhez.

16. A családnak, mint a társadalom alapegységének joga van a megfelelő szociális, jogi és gazdasági védelemre ahhoz, hogy teljes körű fejlődését biztosítani tudja.

17. A gyermekeknek és a fiataloknak joguk van a megfelelő szociális, jogi és gazdasági védelemhez.

18. A felek bármelyikének állampolgárai egymás területén az ottani állampolgárokkal egyenlő feltételek mellett folytathatnak bármilyen jövedelemszerző tevékenységet és ezt csak indokolt gazdasági, vagy szociális okokból lehet korlátozni.

19. Azoknak a migráns munkásoknak és családjuknak, akik valamely fél állampolgárai, joguk van a védelemhez és segítséghez bármelyik másik fél területén.

20. A foglalkoztatás és az alkalmazás tekintetében minden dolgozónak joga van az egyenlő lehetőségekre és egyenlő bánásmódra anélkül, hogy a nemek alapján hátrányos megkülönböztetés érné őket.

21. A dolgozóknak joguk van ahhoz, hogy a vállalkozáson belül tájékoztassák, illetve hallgassák meg őket.

22. A dolgozóknak joguk van ahhoz, hogy részt vegyenek a munkakörülmények és a vállalkozáson belül a

him choose an occupation suited to his personal aptitude and interests.

10. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational training.

11. Everyone has the right to benefit from any measures enabling him to enjoy the highest possible standard of health attainable.

12. All workers and their dependents have the right to social security.

13. Anyone without adequate resources has the right to social and medical assistance.

14. Everyone has the right to benefit from social welfare services.

15. Disabled persons have the right to independence, social integration and participation in the life of the community.

16. The family as a fundamental unit of society has the right to appropriate social, legal and economic protection to ensure its full development.

17. Children and young persons have the right to appropriate social, legal and economic protection.

18. The nationals of any one of the Parties have the right to engage in any gainful occupation in the territory of any one of the others on a footing of equality with the nationals of the latter, subject to restrictions based on cogent economic or social reasons.

19. Migrant workers who are nationals of a Party and their families have the right to protection and assistance in the territory of any other Party.

20. All workers have the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex.

21. Workers have the right to be informed and to be consulted within the undertaking.

22. Workers have the right to take part in the determination and improvement of the working condi-

choisir une profession conformément à ses aptitudes personnelles et à ses intérêts.

10. Toute personne a droit à des moyens appropriés de formation professionnelle.

11. Toute personne a le droit de bénéficier de toutes les mesures lui permettant de jouir du meilleur état de santé qu'elle puisse atteindre.

12. Tous les travailleurs et leurs ayants droit ont droit à la sécurité sociale.

13. Toute personne démunie de ressources suffisantes a droit à l'assistance sociale et médicale.

14. Toute personne a le droit de bénéficier de services sociaux qualifiés.

15. Toute personne handicapée a droit à l'autonomie, à l'intégration sociale et à la participation à la vie de la communauté.

16. La famille, en tant que cellule fondamentale de la société, a droit à une protection sociale, juridique et économique appropriée pour assurer son plein développement.

17. Les enfants et les adolescents ont droit à une protection sociale, juridique et économique appropriée.

18. Les ressortissants de l'une des Parties ont le droit d'exercer sur le territoire d'une autre Partie toute activité lucrative, sur un pied d'égalité avec les nationaux de cette dernière, sous réserve des restrictions fondées sur des raisons sérieuses de caractère économique ou social.

19. Les travailleurs migrants ressortissants de l'une des Parties et leurs familles ont droit à la protection et à l'assistance sur le territoire de toute autre Partie.

20. Tous les travailleurs ont droit à l'égalité de chances et de traitement en matière d'emploi et de profession, sans discrimination fondée sur le sexe.

21. Les travailleurs ont droit à l'information et à la consultation au sein de l'entreprise.

22. Les travailleurs ont le droit de prendre part à la détermination et à l'amélioration des conditions de tra-

munka környezetének megszabásában és javításában.

23. Minden idős embernek joga van a szociális védelemre.

24. Minden dolgozónak joga van a védelemre azokban az esetekben, amikor foglalkoztatása megszűnik.

25. Minden dolgozónak joga van követeléseinek védelmére abban az esetben, amikor munkáltatója fizetésképtelenné válik.

26. Minden dolgozónak joga van a méltósághoz munkavégzés közben.

27. Minden családi kötelezettségekkel rendelkező személynek, aki alkalmazásban áll, vagy szeretne munkaviszonyt létesíteni, joga van erre anélkül, hogy hátrányos megkülönböztetés tárgya lenne, mégpedig úgy, hogy a lehetőségekhez mérten ne ütközzön foglalkoztatása a családi kötelezettségeivel.

28. A vállalatoknál a dolgozók képviselőinek joguk van a védelemre az ellenük irányuló, előítéletes lépésekkel szemben és megfelelő körülményeket kell biztosítani számukra funkcióik teljesítéséhez.

29. Minden dolgozónak joga van ahhoz, hogy a munkaerő-fölösleg kollektív leépítési eljárásánál tájékoztassák és konzultáljanak vele.

30. Mindenkinek joga van a védelemre a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel szemben.

31. Mindenkinek joga van a lakáshoz.

tions and working environment in the undertaking.

23. Every elderly person has the right to social protection.

24. All workers have the right to protection in cases of termination of employment.

25. All workers have the right to protection of their claims in the event of the insolvency of their employer.

26. All workers have the right to dignity at work.

27. All persons with family responsibilities and who are engaged or wish to engage in employment have a right to do so without being subject to discrimination and as far as possible without conflict between their employment and family responsibilities.

28. Workers' representatives in undertakings have the right to protection against acts prejudicial to them and should be afforded appropriate facilities to carry out their functions.

29. All workers have the right to be informed and consulted in collective redundancy procedures.

30. Everyone has the right to protection against poverty and social exclusion.

31. Everyone has the right to housing.

vail et du milieu du travail dans l'entreprise.

23. Toute personne âgée a droit à une protection sociale.

24. Tous les travailleurs ont droit à une protection en cas de licenciement.

25. Tous les travailleurs ont droit à la protection de leurs créances en cas d'insolvabilité de leur employeur.

26. Tous les travailleurs ont droit à la dignité dans le travail.

27. Toutes les personnes ayant des responsabilités familiales et occupant ou souhaitant occuper un emploi sont en droit de le faire sans être soumises à des discriminations et autant que possible sans qu'il y ait conflit entre leur emploi et leurs responsabilités familiales.

28. Les représentants des travailleurs dans l'entreprise ont droit à la protection contre les actes susceptibles de leur porter préjudice et doivent avoir les facilités appropriées pour remplir leurs fonctions.

29. Tous les travailleurs ont le droit d'être informés et consultés dans les procédures de licenciements collectifs.

30. Toute personne a droit à la protection contre la pauvreté et l'exclusion sociale.

31. Toute personne a droit au logement.

II. RÉSZ

A felek a III. részben foglaltaknak megfelelően vállalják, hogy a következő cikkelyekben és bekezdésekben rögzített kötelezettségeket önmagukra nézve érvényesnek ismerik el.

1. cikk – A munkához való jog

Annak érdekében, hogy a munkához való jogot ténylegesen gyakorolni lehessen, a felek vállalják az alábbiakat:

1. egyik elsődleges céljukként és feladatukként fogadják el a foglalkoztatás lehető legmagasabb és legstabilabb szintjének elérését és biztosítását, szem előtt tartva a teljes foglalkoztatottság célkitűzését;

2. hatékonyan védelmezik a dolgozó azon jogát, hogy szabadon választott foglalkozással keresse meg megélhetését;

PART II

The Parties undertake, as provided for in Part III, to consider themselves bound by the obligations laid down in the following articles and paragraphs.

Article 1 – The right to work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to work, the Parties undertake:

1. to accept as one of their primary aims and responsibilities the achievement and maintenance of as high and stable a level of employment as possible, with a view to the attainment of full employment;

2. to protect effectively the right of the worker to earn his living in an occupation freely entered upon;

PARTIE II

Les Parties s'engagent à se considérer comme liées, ainsi que prévu à la partie III, par les obligations résultant des articles et des paragraphes ci-après.

Article 1 – Droit au travail

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit au travail, les Parties s'engagent:

1. à reconnaître comme l'un de leurs principaux objectifs et responsabilités la réalisation et le maintien du niveau le plus élevé et le plus stable possible de l'emploi en vue de la réalisation du plein emploi;

2. à protéger de façon efficace le droit pour le travailleur de gagner sa vie par un travail librement entrepris;

3. minden dolgozó számára ingyenes munkaközvetítő szolgáltatást szerveznek és tartanak fenn;
4. biztosítják, vagy fejlesztik a megfelelő szakmai tanácsadást, képzést és rehabilitációt.

3. to establish or maintain free employment services for all workers;
4. to provide or promote appropriate vocational guidance, training and rehabilitation.

3. à établir ou à maintenir des services gratuits de l'emploi pour tous les travailleurs;
4. à assurer ou à favoriser une orientation, une formation et une réadaptation professionnelles appropriées.

2. cikk – Az igazságos munkafeltételekhez való jog

Annak érdekében, hogy a felek biztosítsák az igazságos munkafeltételekhez való jog tényleges gyakorlását, az alábbiakat vállalják:

1. ésszerű napi és heti munkaidőt állapítanak meg és a munkahetet fokozatosan olyan mértékben rövidítik, amennyire azt a termelékenység növekedése és más, azzal összefüggő tényezők megengedik;
2. fizetett munkaszüneteket biztosítanak;
3. évente legalább négy heti fizetett szabadságot biztosítanak;

4. kiküszöbölik a természetéből fakadóan veszélyes, vagy egészségtelen foglalkozások kockázatait, ahol pedig egyelőre még nem lehetséges a kockázatok kiküszöbölése, vagy elégséges csökkentése, ott vagy a munkaidőt csökkentik, vagy kiegészítő fizetett szabadságot biztosítanak az ilyen foglalkozást űző dolgozók számára;

5. heti pihenőidőt biztosítanak, amely – amennyire csak lehetséges – egybeesik a hagyományosan, vagy a szokásoknak megfelelően heti pihenőnek tekintett nappal az érintett országban, vagy régióban;

6. biztosítják, hogy a dolgozókat a lehető leghamarabb, de alkalmazásuk kezdetétől számított legfeljebb két hónap múlva írásban tájékoztassák a szerződés, vagy a foglalkoztatási viszony lényeges vonatkozásairól;
7. biztosítják, hogy az éjszakai munkát végző dolgozók élvezzék mindazon előnyöket, amelyekről a munka sajátos természetét számba vevő intézkedések rendelkeznek.

Article 2 – The right to just conditions of work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to just conditions of work, the Parties undertake:

1. to provide for reasonable daily and weekly working hours, the working week to be progressively reduced to the extent that the increase of productivity and other relevant factors permit;
2. to provide for public holidays with pay;
3. to provide for a minimum of four weeks' annual holiday with pay;

4. to eliminate risks in inherently dangerous or unhealthy occupations, and where it has not yet been possible to eliminate or reduce sufficiently these risks, to provide for either a reduction of working hours or additional paid holidays for workers engaged in such occupations;

5. to ensure a weekly rest period which shall, as far as possible, coincide with the day recognised by tradition or custom in the country or region concerned as a day of rest;

6. to ensure that workers are informed in written form, as soon as possible, and in any event not later than two months after the date of commencing their employment, of the essential aspects of the contract or employment relationship;

7. to ensure that workers performing night work benefit from measures which take account of the special nature of the work.

Article 2 – Droit à des conditions de travail équitables

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à des conditions de travail équitables, les Parties s'engagent:

1. à fixer une durée raisonnable au travail journalier et hebdomadaire, la semaine de travail devant être progressivement réduite pour autant que l'augmentation de la productivité et les autres facteurs entrant en jeu le permettent;
2. à prévoir des jours fériés payés;

3. à assurer l'octroi d'un congé payé annuel de quatre semaines au minimum;

4. à éliminer les risques inhérents aux occupations dangereuses ou insalubres et, lorsque ces risques n'ont pas encore pu être éliminés ou suffisamment réduits, à assurer aux travailleurs employés à de telles occupations soit une réduction de la durée du travail, soit des congés payés supplémentaires;

5. à assurer un repos hebdomadaire qui coïncide autant que possible avec le jour de la semaine reconnu comme jour de repos par la tradition ou les usages du pays ou de la région;

6. à veiller à ce que les travailleurs soient informés par écrit aussitôt que possible et en tout état de cause au plus tard deux mois après le début de leur emploi des aspects essentiels du contrat ou de la relation de travail;

7. à faire en sorte que les travailleurs effectuant un travail de nuit bénéficient de mesures qui tiennent compte de la nature spéciale de ce travail.

3. cikk – A biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog

Annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog tényleges gyakorlását, a felek vállal-

Article 3 – The right to safe and healthy working conditions

With a view to ensuring the effective exercise of the right to safe and healthy working conditions, the Parties undertake, in consultation

Article 3 – Droit à la sécurité et à l'hygiène dans le travail

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la sécurité et à l'hygiène dans le travail, les Parties s'engagent, en consultation avec les

ják, hogy a munkáltatói és munkavállalói szervezetekkel konzultálva

1. a foglalkoztatás-biztonságról, a foglalkoztatási egészségügyről és a munka környezetéről összefüggő országos politikát alakítanak ki, hajtának végre és időszakosan felülvizsgálják azt. E politika elsődleges célja az, hogy javítsa a foglalkoztatás biztonságát és az egészséget, megelőzze a baleseteket és a halált okozó sérüléseket, amelyek összefüggenek a munkafolyamattal, vagy abban fordulnak elő, különösen úgy, hogy a minimálisra csökkentik a munka környezetében gyökerező kockázati tényezőket;

2. biztonsági és egészségügyi előírásokat bocsátanak ki;

3. ellenőrzéssel érvényesítik ezeknek az előírásoknak a betartását;

4. előmozdítják a minden dolgozót érintő munkaegészségügyi szolgálat folyamatos fejlődését első sorban a megelőzés és a tanácsadás segítségével.

4. cikk – A tisztességes díjazáshoz való jog

A tisztességes díjazáshoz való jog tényleges gyakorlásának biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy

1. elismerik a dolgozók jogát olyan díjazáshoz, amely nekik és családjuknak tisztességes életszínvonalat biztosít;

2. elismerik a dolgozók jogát a megnövelt rátájú díjazáshoz túlmunka esetén, ez alól csak meghatározott esetek lehetnek kivételek;

3. elismerik valamennyi férfi és nő jogát az egyenlő bérezéshez egyforma értékű munka végzése esetén;

4. elismerik valamennyi dolgozó jogát ahhoz, hogy a foglalkoztatásuk beszüntetése esetén erről ésszerű időn belül kapjanak előzetes értesítést;

5. a bérekből csak abban az esetben engednek levonni, és csak a nemzeti törvények, vagy előírások által meghatározott mértékben, ha azokat rögzített kollektív megállapodások, vagy döntőbírói ítéletek írják elő. E jogok gyakorlását szabadon aláírt kollektív szerződések, törvényes

with employers' and workers' organisations:

1. to formulate, implement and periodically review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and the working environment. The primary aim of this policy shall be to improve occupational safety and health and to prevent accidents and injury to health arising out of, linked with or occurring in the course of work, particularly by minimising the causes of hazards inherent in the working environment;

2. to issue safety and health regulations;

3. to provide for the enforcement of such regulations by measures of supervision;

4. to promote the progressive development of occupational health services for all workers with essentially preventive and advisory functions.

Article 4 – The right to a fair remuneration

With a view to ensuring the effective exercise of the right to a fair remuneration, the Parties undertake:

1. to recognise the right of workers to a remuneration such as will give them and their families a decent standard of living;

2. to recognise the right of workers to an increased rate of remuneration for overtime work, subject to exceptions in particular cases;

3. to recognise the right of men and women workers to equal pay for work of equal value;

4. to recognise the right of all workers to a reasonable period of notice for termination of employment;

5. to permit deductions from wages only under conditions and to the extent prescribed by national laws or regulations or fixed by collective agreements or arbitration awards.

The exercise of these rights shall be achieved by freely concluded col-

organisations d'employeurs et de travailleurs:

1. à définir, mettre en œuvre et réexaminer périodiquement une politique nationale cohérente en matière de sécurité, de santé des travailleurs et de milieu de travail. Cette politique aura pour objet primordial d'améliorer la sécurité et l'hygiène professionnelles et de prévenir les accidents et les atteintes à la santé qui résultent du travail, sont liés au travail ou surviennent au cours du travail, notamment en réduisant au minimum les causes des risques inhérents au milieu de travail;

2. à édicter des règlements de sécurité et d'hygiène;

3. à édicter des mesures de contrôle de l'application de ces règlements;

4. à promouvoir l'institution progressive des services de santé au travail pour tous les travailleurs, avec des fonctions essentiellement préventives et de conseil.

Article 4 – Droit à une rémunération équitable

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à une rémunération équitable, les Parties s'engagent:

1. à reconnaître le droit des travailleurs à une rémunération suffisante pour leur assurer, ainsi qu'à leurs familles, un niveau de vie décent;

2. à reconnaître le droit des travailleurs à un taux de rémunération majoré pour les heures de travail supplémentaires, exception faite de certains cas particuliers;

3. à reconnaître le droit des travailleurs masculins et féminins à une rémunération égale pour un travail de valeur égale;

4. à reconnaître le droit de tous les travailleurs à un délai de préavis raisonnable dans le cas de cessation de l'emploi;

5. à n'autoriser des retenues sur les salaires que dans les conditions et limites prescrites par la législation ou la réglementation nationale, ou fixées par des conventions collectives ou des sentences arbitrales.

L'exercice de ces droits doit être assuré soit par voie de conventions

bérmegállapító mechanizmus, vagy az országos viszonyoknak megfelelő egyéb eszközök révén kell elérni.

lective agreements, by statutory wage-fixing machinery, or by other means appropriate to national conditions.

collectives librement conclues, soit par des méthodes légales de fixation des salaires, soit de toute autre manière appropriée aux conditions nationales.

5. cikk – A szervezkedéshez való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák, vagy elősegítsék a dolgozók és a munkáltatók számára helyi, országos, vagy nemzetközi szervezetek létrehozását gazdasági és szociális érdekeik védelmére, valamint hogy csatlakozhassanak ilyen szervezetekhez, a felek vállalják, hogy nem lesz olyan nemzeti törvény, ami korlátozza, vagy végrehajtása esetén korlátozhatja ezt a szabadságot. Annak mértékét, hogy e cikk biztosítékai mennyiben vonatkoznak a rendőrségre is, nemzeti törvények, vagy rendeletek határozzák meg. Hasonlóképpen az nemzeti törvények és előírások határozzák meg azt, hogy ezek a garanciák milyen mértékben érvényesek a fegyveres erők tagjaira.

Article 5 – The right to organise

With a view to ensuring or promoting the freedom of workers and employers to form local, national or international organisations for the protection of their economic and social interests and to join those organisations, the Parties undertake that national law shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, this freedom. The extent to which the guarantees provided for in this article shall apply to the police shall be determined by national laws or regulations. The principle governing the application to the members of the armed forces of these guarantees and the extent to which they shall apply to persons in this category shall equally be determined by national laws or regulations.

Article 5 – Droit syndical

En vue de garantir ou de promouvoir la liberté pour les travailleurs et les employeurs de constituer des organisations locales, nationales ou internationales, pour la protection de leurs intérêts économiques et sociaux et d'adhérer à ces organisations, les Parties s'engagent à ce que la législation nationale ne porte pas atteinte, ni ne soit appliquée de manière à porter atteinte à cette liberté. La mesure dans laquelle les garanties prévues au présent article s'appliqueront à la police sera déterminée par la législation ou la réglementation nationale. Le principe de l'application de ces garanties aux membres des forces armées et la mesure dans laquelle elles s'appliqueraient à cette catégorie de personnes sont également déterminés par la législation ou la réglementation nationale.

6. cikk – A kollektív alkuhoz való jog

A kollektív alkuhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy

1. elősegítik a dolgozók és a munkáltatók közös konzultációit;
2. ahol szükséges és célszerű, ott támogatják a munkáltatók, vagy munkáltatói szervezetek és a dolgozói szervezetek önkéntes tárgyalásainak gépezetét annak érdekében, hogy kollektív egyezményekkel szabályozzák a foglalkoztatás előírásait és feltételeit;

3. előmozdítják a munkaügyi viták rendezéséhez szükséges megfelelő békéltető és önkéntes döntéshozatali gépezet megteremtését;

és elismerik

4. a dolgozók és a munkáltatók jogát a kollektív cselekvéshez érdekütköztetések esetén, beleértve a sztrájkjogot, amely a korábban elfogadott kollektív egyezményekből fakadó kötelezettségek függvénye.

Article 6 – The right to bargain collectively

With a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively, the Parties undertake:

1. to promote joint consultation between workers and employers;
2. to promote, where necessary and appropriate, machinery for voluntary negotiations between employers or employers' organisations and workers' organisations, with a view to the regulation of terms and conditions of employment by means of collective agreements;

3. to promote the establishment and use of appropriate machinery for conciliation and voluntary arbitration for the settlement of labour disputes; and recognise:

4. the right of workers and employers to collective action in cases of conflicts of interest, including the right to strike, subject to obligations that might arise out of collective agreements previously entered into.

Article 6 – Droit de négociation collective

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit de négociation collective, les Parties s'engagent:

1. à favoriser la consultation paritaire entre travailleurs et employeurs;
2. à promouvoir, lorsque cela est nécessaire et utile, l'institution de procédures de négociation volontaire entre les employeurs ou les organisations d'employeurs, d'une part, et les organisations de travailleurs, d'autre part, en vue de régler les conditions d'emploi par des conventions collectives;

3. à favoriser l'institution et l'utilisation de procédures appropriées de conciliation et d'arbitrage volontaire pour le règlement des conflits du travail; et reconnaissent:

4. le droit des travailleurs et des employeurs à des actions collectives en cas de conflits d'intérêt, y compris le droit de grève, sous réserve des obligations qui pourraient résulter des conventions collectives en vigueur.

7. cikk – A gyermekek és a fiatalok joga a védelemre

Annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekek és a fiatalok védelemhez való jogának hatékony érvényesítését, a felek vállalják, hogy

1. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 15 évben állapítják meg, kivéve azokat a gyerekeket, akiket előírt könnyű munkánál foglalkoztatnak anélkül, hogy az károsítaná az egészségüket, az erkölcsiüket és az iskoláztatásukat;

2. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 18 évben állapítják meg olyan foglalkozások esetében, amelyeket veszélyesnek, vagy egészségtelennek nyilvánítottak;

3. biztosítják, hogy a tankötelezettségnek még eleget tevő személyeket nem lehet úgy foglalkoztatni, hogy az megfoszsa őket iskoláztatásuk teljes körű előnyeitől;

4. biztosítják, hogy a 18 év alatti munkaidejét fejlődésüknek megfelelően korlátozzák, különös tekintettel a szakképzés iránti szükségleteikre;

5. elismerik a fiatal dolgozók és az ipari tanulók jogát a tisztas bérézésre, vagy más megfelelő juttatásokra;

6. biztosítják, hogy a fiatalok normál munkaidőben kapott szakképzését a munkáltató hozzájárulásával lehet a munkaidő részének tekinteni;

7. biztosítják, hogy a 18 év alatti foglalkoztatottakat legalább évi négy hét fizetett szabadság illesse meg;

8. biztosítják, hogy a 18 év alattiakat nem foglalkoztatják éjszakai munkán, ez alól kivételt képeznek bizonyos foglalkozások, amelyeket nemzeti törvények, vagy szabályok határoznak meg;

9. biztosítják, hogy a 18 év alattiak, akiket a nemzeti törvények, vagy szabályok által előírt foglalkozásokban alkalmaznak, rendszeres orvosi ellenőrzés alatt álljanak;

10. különleges védelmet biztosítanak azokkal a fizikai és erkölcsi veszélyekkel szemben, amelyeknek gyermekek és fiatalok vannak kitéve, különö-

Article 7 – The right of children and young persons to protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to protection, the Parties undertake:

1. to provide that the minimum age of admission to employment shall be 15 years, subject to exceptions for children employed in prescribed light work without harm to their health, morals or education;

2. to provide that the minimum age of admission to employment shall be 18 years with respect to prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy;

3. to provide that persons who are still subject to compulsory education shall not be employed in such work as would deprive them of the full benefit of their education;

4. to provide that the working hours of persons under 18 years of age shall be limited in accordance with the needs of their development, and particularly with their need for vocational training;

5. to recognise the right of young workers and apprentices to a fair wage or other appropriate allowances;

6. to provide that the time spent by young persons in vocational training during the normal working hours with the consent of the employer shall be treated as forming part of the working day;

7. to provide that employed persons of under 18 years of age shall be entitled to a minimum of four weeks' annual holiday with pay;

8. to provide that persons under 18 years of age shall not be employed in night work with the exception of certain occupations provided for by national laws or regulations;

9. to provide that persons under 18 years of age employed in occupations prescribed by national laws or regulations shall be subject to regular medical control;

10. to ensure special protection against physical and moral dangers to which children and young persons are exposed, and particularly

Article 7 – Droit des enfants et des adolescents à la protection

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des enfants et des adolescents à la protection, les Parties s'engagent:

1. à fixer à 15 ans l'âge minimum d'admission à l'emploi, des dérogations étant toutefois admises pour les enfants employés à des travaux légers déterminés qui ne risquent pas de porter atteinte à leur santé, à leur moralité ou à leur éducation;

2. à fixer à 18 ans l'âge minimum d'admission à l'emploi pour certaines occupations déterminées, considérées comme dangereuses ou insalubres;

3. à interdire que les enfants encore soumis à l'instruction obligatoire soient employés à des travaux qui les privent du plein bénéfice de cette instruction;

4. à limiter la durée du travail des travailleurs de moins de 18 ans pour qu'elle corresponde aux exigences de leur développement et, plus particulièrement, aux besoins de leur formation professionnelle;

5. à reconnaître le droit des jeunes travailleurs et apprentis à une rémunération équitable ou à une allocation appropriée;

6. à prévoir que les heures que les adolescents consacrent à la formation professionnelle pendant la durée normale du travail avec le consentement de l'employeur seront considérées comme comprises dans la journée de travail;

7. à fixer à quatre semaines au minimum la durée des congés payés annuels des travailleurs de moins de 18 ans;

8. à interdire l'emploi des travailleurs de moins de 18 ans à des travaux de nuit, exception faite pour certains emplois déterminés par la législation ou la réglementation nationale;

9. à prévoir que les travailleurs de moins de 18 ans occupés dans certains emplois déterminés par la législation ou la réglementation nationale doivent être soumis à un contrôle médical régulier;

10. à assurer une protection spéciale contre les dangers physiques et moraux auxquels les enfants et les adolescents sont exposés, et notam-

sen pedig azon veszélyekkel szemben, amelyek közvetve vagy közvetlenül a munkájukból fakadnak.

8. cikk – A dolgozó nők joga a védelemre anyaság esetén

Annak érdekében, hogy a dolgozó nők hatékonyan gyakorolhassák a védelemre való jogot anyaság esetén, a felek vállalják, hogy

1. akár fizetett szabadságot biztosítanak, vagy megfelelő társadalombiztosítási juttatásokat, vagy állami alapokból nyújtott juttatásokat a dolgozó nőknek, hogy szabadságot vehessenek ki a gyermekszülés előtt és után összesen legalább 14 hétig;

2. tekintsék törvénytelennek, ha a terhesség bejelentésétől a szülési szabadság végéig terjedő időszakban a munkáltató elbocsát egy asszonyt, vagy az elbocsátást olyan időszakban jelenti be, hogy a felmondási idő még azon az időszakon belül telne le;

3. biztosítják, hogy a kisgyerekeiket gondozó anyákat erre a célra elégséges munkaidő-kedvezmény illesse meg;

4. szabályozzák a terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását éjszakai munkán;

5. megtiltják terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását föld alatti bányászatban és minden más olyan munkában, amely alkalmatlan, mert veszélyes, egészségtelen, vagy nagy erőfeszítést igényel, és megfelelő intézkedéseket tesznek ezen asszonyok munkaügyi jogainak védelme érdekében.

9. cikk – A pályaválasztási tanácsadáshoz való jog

A pályaválasztási tanácsadáshoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy a szükségleteknek megfelelően elősegítik olyan szolgálat működését, amely mindenkinek segítséget nyújt, beleértve a fogyatékkal élő személyeket is, a pályaválasztással kapcsolatos problémák megoldásához, különös te-

against those resulting directly or indirectly from their work.

Article 8 – The right of employed women to protection of maternity

With a view to ensuring the effective exercise of the right of employed women to the protection of maternity, the Parties undertake:

1. to provide either by paid leave, by adequate social security benefits or by benefits from public funds for employed women to take leave before and after childbirth up to a total of at least fourteen weeks;

2. to consider it as unlawful for an employer to give a woman notice of dismissal during the period from the time she notifies her employer that she is pregnant until the end of her maternity leave, or to give her notice of dismissal at such a time that the notice would expire during such a period;

3. to provide that mothers who are nursing their infants shall be entitled to sufficient time off for this purpose;

4. to regulate the employment in night work of pregnant women, women who have recently given birth and women nursing their infants;

5. to prohibit the employment of pregnant women, women who have recently given birth or who are nursing their infants in underground mining and all other work which is unsuitable by reason of its dangerous, unhealthy or arduous nature and to take appropriate measures to protect the employment rights of these women.

Article 9 – The right to vocational guidance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational guidance, the Parties undertake to provide or promote, as necessary, a service which will assist all persons, including the handicapped, to solve problems related to occupational choice and progress, with due regard to the individual's characteristics and their relation to occupa-

ment contre ceux qui résultent d'une façon directe ou indirecte de leur travail.

Article 8 – Droit des travailleuses à la protection de la maternité

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleuses à la protection de la maternité, les Parties s'engagent:

1. à assurer aux travailleuses, avant et après l'accouchement, un repos d'une durée totale de quatorze semaines au minimum, soit par un congé payé, soit par des prestations appropriées de sécurité sociale ou par des fonds publics;

2. à considérer comme illégal pour un employeur de signifier son licenciement à une femme pendant la période comprise entre le moment où elle notifie sa grossesse à son employeur et la fin de son congé de maternité, ou à une date telle que le délai de préavis expire pendant cette période;

3. à assurer aux mères qui allaitent leurs enfants des pauses suffisantes à cette fin;

4. à réglementer le travail de nuit des femmes enceintes, ayant récemment accouché ou allaitant leurs enfants;

5. à interdire l'emploi des femmes enceintes, ayant récemment accouché ou allaitant leurs enfants à des travaux souterrains dans les mines et à tous autres travaux de caractère dangereux, insalubre ou pénible, et à prendre des mesures appropriées pour protéger les droits de ces femmes en matière d'emploi.

Article 9 – Droit à l'orientation professionnelle

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à l'orientation professionnelle, les Parties s'engagent à procurer ou promouvoir, en tant que de besoin, un service qui aidera toutes les personnes, y compris celles qui sont handicapées, à résoudre les problèmes relatifs au choix d'une profession ou à l'avancement professionnel, compte tenu des caractéristiques et de leur relation à l'occupa-

kintettel az egyén jellegzetességeire és e vonások, valamint a foglalkoztatási lehetőségek viszonyára: ez a segítségnyújtás legyen ingyenes a fiatalok, köztük az iskolás gyermekek és a felnőttek számára egyaránt.

10. cikk – A szakképzéshez való jog

A szakképzéshez való jog hatékony gyakorlása érdekében a felek vállalják, hogy:

1. biztosítják, vagy ha szükséges, a munkáltatói és a dolgozói szervezetekkel konzultálva elősegítik minden ember műszaki és szakképzését, beleértve a fogyatékossgal élő személyeket is, és megteremtik a lehetőségét a felsőfokú műszaki és egyetemi tanulmányok folytatásának, ami kizárólag az egyéni képességektől függ;

2. biztosítják, vagy előmozdítják a iparitanuló-rendszert és a fiatal fiúk és lányok rendszeres képzésének más rendszeres formáit a különböző foglalkozások terén;

3. biztosítják, vagy szükség szerint elősegítik:

a) felnőtt dolgozók megfelelő és könnyen hozzáférhető képzési lehetőségeit;

b) a felnőtt dolgozók átképzésének különleges lehetőségeit, amelyekre a műszaki fejlődés vagy a foglalkoztatás új irányzatai miatt van szükség;

4. biztosítják, vagy szükség szerint elősegítik a hosszú távon munkanélküliek átképzését és reintegrálását szolgáló különleges intézkedéseket;

5. bátorítják a megfelelő intézkedésekkel megteremtett alábbi lehetőségek teljes kihasználását:

a) csökkentik vagy eltörlik a tandíjakat, vagy a költségeket;

b) a megfelelő esetekben pénzügyi segítséget nyújtanak;

c) a munkáltató kérésére foglalkoztatás közben a dolgozó által kiegészítő képzésre fordított időt a munkaidő részének tekintik;

d) a munkáltatói és a dolgozói szervezetekkel folytatott konzultációk

tional opportunity: this assistance should be available free of charge, both to young persons, including schoolchildren, and to adults.

Article 10 – The right to vocational training

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational training, the Parties undertake:

1. to provide or promote, as necessary, the technical and vocational training of all persons, including the handicapped, in consultation with employers' and workers' organisations, and to grant facilities for access to higher technical and university education, based solely on individual aptitude;

2. to provide or promote a system of apprenticeship and other systematic arrangements for training young boys and girls in their various employments;

3. to provide or promote, as necessary:

a. adequate and readily available training facilities for adult workers;

b. special facilities for the retraining of adult workers needed as a result of technological development or new trends in employment;

4. to provide or promote, as necessary, special measures for the retraining and reintegration of the long-term unemployed;

5. to encourage the full utilisation of the facilities provided by appropriate measures such as:

a. reducing or abolishing any fees or charges;

b. granting financial assistance in appropriate cases;

c. including in the normal working hours time spent on supplementary training taken by the worker, at the request of his employer, during employment;

d. ensuring, through adequate supervision, in consultation with the

téristiques de l'intéressé et de la relation entre celles-ci et les possibilités du marché de l'emploi; cette aide devra être fournie, gratuitement, tant aux jeunes, y compris les enfants d'âge scolaire, qu'aux adultes.

Article 10 – Droit à la formation professionnelle

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la formation professionnelle, les Parties s'engagent:

1. à assurer ou à favoriser, en tant que de besoin, la formation technique et professionnelle de toutes les personnes, y compris celles qui sont handicapées, en consultation avec les organisations professionnelles d'employeurs et de travailleurs, et à accorder des moyens permettant l'accès à l'enseignement technique supérieur et à l'enseignement universitaire d'après le seul critère de l'aptitude individuelle;

2. à assurer ou à favoriser un système d'apprentissage et d'autres systèmes de formation des jeunes garçons et filles, dans leurs divers emplois;

3. à assurer ou à favoriser, en tant que de besoin:

a. des mesures appropriées et facilement accessibles en vue de la formation des travailleurs adultes;

b. des mesures spéciales en vue de la rééducation professionnelle des travailleurs adultes, rendue nécessaire par l'évolution technique ou par une orientation nouvelle du marché du travail;

4. à assurer ou à favoriser, en tant que de besoin, des mesures particulières de recyclage et de réinsertion des chômeurs de longue durée;

5. à encourager la pleine utilisation des moyens prévus par des dispositions appropriées telles que:

a. la réduction ou l'abolition de tous droits et charges;

b. l'octroi d'une assistance financière dans les cas appropriés;

c. l'inclusion dans les heures normales de travail du temps consacré aux cours supplémentaires de formation suivis pendant l'emploi par le travailleur à la demande de son employeur;

d. la garantie, au moyen d'un contrôle approprié, en consultation avec

alapján megfelelő ellenőrzéssel biztosítják a fiatal dolgozók szakmunkásképzésének és egyéb képzési formáinak hatékonyságát és általában a fiatal dolgozók védelmét.

employers' and workers' organisations, the efficiency of apprenticeship and other training arrangements for young workers, and the adequate protection of young workers generally.

les organisations professionnelles d'employeurs et de travailleurs, de l'efficacité du système d'apprentissage et de tout autre système de formation pour jeunes travailleurs, et, d'une manière générale, de la protection adéquate des jeunes travailleurs.

11. cikk – Az egészség védelméhez való jog

Az egészség védelméhez való jog hatékony érvényesítésének biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy közvetlenül, vagy állami, illetve magánszervezetekkel együttműködve megteszik a megfelelő intézkedéseket, amelyek egyebek között a következő célokat szolgálják:

1. amennyire csak lehetséges, felszámolják a rossz egészségi állapot okait;
2. az egészség javítása érdekében, valamint azért, hogy előmozdítsák az egyéni felelősséget az egészségügy területén, tanácsadó és oktatási létesítményeket hoznak létre;
3. amennyire csak lehetséges, megelőzik a ragályos, a fertőző és az egyéb betegségeket, valamint a baleseteket.

Article 11 – The right to protection of health

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection of health, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public or private organisations, to take appropriate measures designed, inter alia:

1. to remove as far as possible the causes of ill-health;
2. to provide advisory and educational facilities for the promotion of health and the encouragement of individual responsibility in matters of health;
3. to prevent as far as possible epidemic, endemic and other diseases, as well as accidents.

Article 11 – Droit à la protection de la santé

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la protection de la santé, les Parties s'engagent à prendre, soit directement, soit en coopération avec les organisations publiques et privées, des mesures appropriées tendant notamment:

1. à éliminer, dans la mesure du possible, les causes d'une santé déficiente;
2. à prévoir des services de consultation et d'éducation pour ce qui concerne l'amélioration de la santé et le développement du sens de la responsabilité individuelle en matière de santé;
3. à prévenir, dans la mesure du possible, les maladies épidémiques, endémiques et autres, ainsi que les accidents.

12. cikk – A társadalombiztosításhoz való jog

A társadalombiztosításhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy:

1. megteremtik, vagy fenntartják a társadalombiztosítás rendszerét;
2. a társadalombiztosítás rendszerét kielégítő szinten tartják fenn, amely legalábbis egyenlő ahhoz, ami szükséges a Európai Szociális Biztonsági Kódex ratifikálásához;
3. erőfeszítéseket tesznek a társadalombiztosítási rendszer fokozatosan magasabb szintre történő emelése érdekében;
4. lépéseket tesznek megfelelő két- és többoldalú egyezmények kötésével vagy más módon az egyezményekben lefektetett feltételektől függően annak érdekében, hogy biztosítsák
 - a) saját állampolgáraik és a többi fél állampolgárai közötti egyenlő bánásmódot a társadalombiztosítási

Article 12 – The right to social security

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social security, the Parties undertake:

1. to establish or maintain a system of social security;
2. to maintain the social security system at a satisfactory level at least equal to that necessary for the ratification of the European Code of Social Security;
3. to endeavour to raise progressively the system of social security to a higher level;
4. to take steps, by the conclusion of appropriate bilateral and multilateral agreements or by other means, and subject to the conditions laid down in such agreements, in order to ensure:
 - a. equal treatment with their own nationals of the nationals of other Parties in respect of social security

Article 12 – Droit à la sécurité sociale

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la sécurité sociale, les Parties s'engagent:

1. à établir ou à maintenir un régime de sécurité sociale;
2. à maintenir le régime de sécurité sociale à un niveau satisfaisant, au moins égal à celui nécessaire pour la ratification du Code européen de sécurité sociale;
3. à s'efforcer de porter progressivement le régime de sécurité sociale à un niveau plus haut;
4. à prendre des mesures, par la conclusion d'accords bilatéraux ou multilatéraux appropriés ou par d'autres moyens, et sous réserve des conditions arrêtées dans ces accords, pour assurer:
 - a. l'égalité de traitement entre les nationaux de chacune des Parties et les ressortissants des autres Parties en

jogok tekintetében, beleértve a társadalombiztosítási törvényalkotásból fakadó juttatások fenntartását, tekintet nélkül arra, hogy a védett személyek hogyan mozognak a felek területei között;

b) olyan eszközökkel adják meg, tartják fenn és állítják helyre a társadalombiztosításhoz való jogot, mint amilyen a biztosítás felhalmozása, vagy az egyes felek joghatósága alatt elért foglalkoztatási időszakok.

13. cikk – A szociális és az orvosi segítséghez való jog

A szociális és az orvosi segítséghez való jog hatékony érvényesítése céljából a felek vállalják, hogy:

1. biztosítják a megfelelő támogatást minden olyan személy számára, aki nem rendelkezik megfelelő erőforrásokkal és aki nem képes ilyen erőforrásokat saját erőből, vagy más forrásokból, így valamilyen társadalombiztosítási program keretében sem biztosítani, vagyis betegség esetén az állapota által megkívánt ellátást megkapja;

2. biztosítják, hogy az ilyen segítségben részesülő személyeknek éppen emiatt ne kelljen elszenvedni politikai, vagy szociális jogaik csökkenését;

3. biztosítják, hogy mindenki kapja meg a megfelelő állami, vagy magán szolgáltatásokat, nevezetesen a tanácsadást és a személyes segítséget, amire szüksége lehet a saját, vagy a családja nélkülözésének megelőzéséhez, megszüntetéséhez, vagy enyhítéséhez;

4. az e cikk 1., 2. és 3. bekezdéseiben említett rendelkezéseket egyenlően kell alkalmazni a felek területén valamelyik másik fél törvényesen tartózkodó állampolgáira vonatkozóan, összhangban az 1993. december 11-én Párizsban aláírt Szociális és orvosi ellátás európai egyezményében vállalt kötelezettségekkel.

rights, including the retention of benefits arising out of social security legislation, whatever movements the persons protected may undertake between the territories of the Parties;

b. the granting, maintenance and resumption of social security rights by such means as the accumulation of insurance or employment periods completed under the legislation of each of the Parties.

Article 13 – The right to social and medical assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social and medical assistance, the Parties undertake:

1. to ensure that any person who is without adequate resources and who is unable to secure such resources either by his own efforts or from other sources, in particular by benefits under a social security scheme, be granted adequate assistance, and, in case of sickness, the care necessitated by his condition;

2. to ensure that persons receiving such assistance shall not, for that reason, suffer from a diminution of their political or social rights;

3. to provide that everyone may receive by appropriate public or private services such advice and personal help as may be required to prevent, to remove, or to alleviate personal or family want;

4. to apply the provisions referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of this article on an equal footing with their nationals to nationals of other Parties lawfully within their territories, in accordance with their obligations under the European Convention on Social and Medical Assistance, signed at Paris on 11 December 1953.

ce qui concerne les droits à la sécurité sociale, y compris la conservation des avantages accordés par les législations de sécurité sociale, quels que puissent être les déplacements que les personnes protégées pourraient effectuer entre les territoires des Parties;

b. l'octroi, le maintien et le rétablissement des droits à la sécurité sociale par des moyens tels que la totalisation des périodes d'assurance ou d'emploi accomplies conformément à la législation de chacune des Parties.

Article 13 – Droit à l'assistance sociale et médicale

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à l'assistance sociale et médicale, les Parties s'engagent:

1. à veiller à ce que toute personne qui ne dispose pas de ressources suffisantes et qui n'est pas en mesure de se procurer celles-ci par ses propres moyens ou de les recevoir d'une autre source, notamment par des prestations résultant d'un régime de sécurité sociale, puisse obtenir une assistance appropriée et, en cas de maladie, les soins nécessités par son état;

2. à veiller à ce que les personnes bénéficiant d'une telle assistance ne souffrent pas, pour cette raison, d'une diminution de leurs droits politiques ou sociaux;

3. à prévoir que chacun puisse obtenir, par des services compétents de caractère public ou privé, tous conseils et toute aide personnelle nécessaires pour prévenir, abolir ou alléger l'état de besoin d'ordre personnel et d'ordre familial;

4. à appliquer les dispositions visées aux paragraphes 1, 2 et 3 du présent article, sur un pied d'égalité avec leurs nationaux, aux ressortissants des autres Parties se trouvant légalement sur leur territoire, conformément aux obligations qu'elles assument en vertu de la Convention européenne d'assistance sociale et médicale, signée à Paris le 11 décembre 1953.

14. cikk – A szociális jóléti szolgáltatásokhoz való jog

Annak érdekében, hogy a felek biztosítsák a szociális jóléti szolgáltatásokhoz való jog hatékony gyakorlását, vállalják, hogy:

1. elősegítik, vagy biztosítanak olyan szolgáltatásokat, amelyek a szociális munka módszereinek alkalmazásával hozzájárulnak a közösség egyéneinek és csoportjainak jólétéhez és fejlődéséhez, valamint ahhoz, hogy alkalmazkodjanak a társadalmi környezethez;
2. elősegítik egyének és önkéntes, valamint más szervezetek részvételét az ilyen szolgálatok létesítésében és fenntartásában.

15. cikk – A fogyatékossgal élő személyek joga a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz és a közösség életében való részvételhez

Annak érdekében, hogy a felek biztosítsák fogyatékossgal élő személyeknek, tekintet nélkül a korukra és fogyatékoságuk eredetére, illetve természetére, hogy hatékonyan gyakorolhassák a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz való jogot és azt, hogy részt vehessenek a közösség életében, vállalják különösen, hogy:

1. megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékossgal élő személyek ahol csak lehetséges, az általános programok keretén belül kapják meg a pályaválasztási tanácsadást, az oktatást és a szakmai képzést, és ahol ez nem lehetséges, ott biztosítsák ezt speciális magán vagy állami testületek révén;
2. minden olyan intézkedéssel előmozdítják foglalkoztatásukat, amelyek arra bátorítják a munkáltatókat, hogy a mindennapos munkakörnyezetben alkalmazzanak és tartsanak meg fogyatékossgal élő személyeket és igazítsák a munkavégzési feltételeket szükségleteikhez, vagy pedig, ahol ez a fogyatékossg miatt nem lehetséges, rendezzenek be, vagy hozzanak létre a fogyatékossg szintjének megfelelő védett foglalkoztatást. Bizonyos esetekben ezek az intézkedések speciális elhelyezést és segítő szolgáltatásokat tehetnek szükségessé;

Article 14 – The right to benefit from social welfare services

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake:

1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;
2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

Article 15 – The right of persons with disabilities to independence, social integration and participation in the life of the community

With a view to ensuring to persons with disabilities, irrespective of age and the nature and origin of their disabilities, the effective exercise of the right to independence, social integration and participation in the life of the community, the Parties undertake, in particular:

1. to take the necessary measures to provide persons with disabilities with guidance, education and vocational training in the framework of general schemes wherever possible or, where this is not possible, through specialised bodies, public or private;
2. to promote their access to employment through all measures tending to encourage employers to hire and keep in employment persons with disabilities in the ordinary working environment and to adjust the working conditions to the needs of the disabled or, where this is not possible by reason of the disability, by arranging for or creating sheltered employment according to the level of disability. In certain cases, such measures may require recourse to specialised placement and support services;

Article 14 – Droit au bénéfice des services sociaux

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à bénéficier des services sociaux, les Parties s'engagent:

1. à encourager ou organiser les services utilisant les méthodes propres au service social et qui contribuent au bien-être et au développement des individus et des groupes dans la communauté ainsi qu'à leur adaptation au milieu social;
2. à encourager la participation des individus et des organisations bénévoles ou autres à la création ou au maintien de ces services.

Article 15 – Droit des personnes handicapées à l'autonomie, à l'intégration sociale et à la participation à la vie de la communauté

En vue de garantir aux personnes handicapées, quel que soit leur âge, la nature et l'origine de leur handicap, l'exercice effectif du droit à l'autonomie, à l'intégration sociale et à la participation à la vie de la communauté, les Parties s'engagent notamment:

1. à prendre les mesures nécessaires pour fournir aux personnes handicapées une orientation, une éducation et une formation professionnelle dans le cadre du droit commun chaque fois que possible ou, si tel n'est pas le cas, par le biais d'institutions spécialisées publiques ou privées;
2. à favoriser leur accès à l'emploi par toute mesure susceptible d'encourager les employeurs à embaucher et à maintenir en activité des personnes handicapées dans le milieu ordinaire de travail et à adapter les conditions de travail aux besoins de ces personnes ou, en cas d'impossibilité en raison du handicap, par l'aménagement ou la création d'emplois protégés en fonction du degré d'incapacité. Ces mesures peuvent justifier, le cas échéant, le recours à des services spécialisés de placement et d'accompagnement;

3. különösen előmozdítják teljes társadalmi integrálódásukat és a közösség életében való részvételüket olyan intézkedések segítségével, beleértve a technikai segédeszközöket is, amelyek célja leküzdeni a kommunikációs és a mozgási korlátokat és lehetővé tenni a hozzájutást a közlekedéshez, a lakáshoz, a kulturális tevékenységhez és a szabadidőhöz.

16. cikk – A család szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a család, mint a társadalom alapegységének teljes fejlődéséhez szükséges feltételeket, a Felek vállalják, hogy olyan eszközökkel mozdítják elő a család gazdasági, jogi és szociális védelmét, mint amilyenek a szociális és családi juttatások, adózási megoldások, családi lakásjuttatás, az új házasságok támogatása és egyéb megfelelő eszközök.

17. cikk – A gyermekek és a fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekek és a fiatalok jogának hatékony gyakorlását, hogy olyan környezetben nővekedjenek fel, amely elősegíti személyiségük, valamint fizikai és szellemi kapacitásuk teljes kifejlődését, a felek vállalják, hogy akár közvetlenül, akár állami és magán szervezettekkel együttműködve megteszik az összes megfelelő és szükséges intézkedést, aminek célja:

1.
 - a) biztosítani, hogy a gyermekek és a fiatalok, figyelembe véve szüleik jogait és kötelességeit, megkapják a gondozást, a segítséget, az iskoláztatást és a képzést, amelyre szükségük van, különösen pedig gondoskodnak olyan intézmények és szolgáltatások létesítéséről és fenntartásáról, amelyek elégségesek és megfelelnek ennek a célnak;
 - b) védelmezik a gyermekeket és a fiatalokat az elhanyagolással, az erőszakkal, vagy a kizsákmányolással szemben;
 - c) az állam védelmet és különleges segélyt nyújt azoknak a gyerme-

3. to promote their full social integration and participation in the life of the community in particular through measures, including technical aids, aiming to overcome barriers to communication and mobility and enabling access to transport, housing, cultural activities and leisure.

Article 16 – The right of the family to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the necessary conditions for the full development of the family, which is a fundamental unit of society, the Parties undertake to promote the economic, legal and social protection of family life by such means as social and family benefits, fiscal arrangements, provision of family housing, benefits for the newly married and other appropriate means.

Article 17 – The right of children and young persons to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to grow up in an environment which encourages the full development of their personality and of their physical and mental capacities, the Parties undertake, either directly or in cooperation with public and private organisations, to take all appropriate and necessary measures designed:

1.
 - a. to ensure that children and young persons, taking account of the rights and duties of their parents, have the care, the assistance, the education and the training they need, in particular by providing for the establishment or maintenance of institutions and services sufficient and adequate for this purpose;
 - b. to protect children and young persons against negligence, violence or exploitation;
 - c. to provide protection and special aid from the state for children and

3. à favoriser leur pleine intégration et participation à la vie sociale, notamment par des mesures, y compris des aides techniques, visant à surmonter des obstacles à la communication et à la mobilité et à leur permettre d'accéder aux transports, au logement, aux activités culturelles et aux loisirs.

Article 16 – Droit de la famille à une protection sociale, juridique et économique

En vue de réaliser les conditions de vie indispensables au plein épanouissement de la famille, cellule fondamentale de la société, les Parties s'engagent à promouvoir la protection économique, juridique et sociale de la vie de famille, notamment par le moyen de prestations sociales et familiales, de dispositions fiscales, d'encouragement à la construction de logements adaptés aux besoins des familles, d'aide aux jeunes foyers, ou de toutes autres mesures appropriées.

Article 17 – Droit des enfants et des adolescents à une protection sociale, juridique et économique

En vue d'assurer aux enfants et aux adolescents l'exercice effectif du droit de grandir dans un milieu favorable à l'épanouissement de leur personnalité et au développement de leurs aptitudes physiques et mentales, les Parties s'engagent à prendre, soit directement, soit en coopération avec les organisations publiques ou privées, toutes les mesures nécessaires et appropriées tendant:

1.
 - a. à assurer aux enfants et aux adolescents, compte tenu des droits et des devoirs des parents, les soins, l'assistance, l'éducation et la formation dont ils ont besoin, notamment en prévoyant la création ou le maintien d'institutions ou de services adéquats et suffisants à cette fin;
 - b. à protéger les enfants et les adolescents contre la négligence, la violence ou l'exploitation;
 - c. à assurer une protection et une aide spéciale de l'Etat vis-à-vis de

keknek és fiataloknak, akik ideiglenesen, vagy véglegesen nélkülözik családjuk támogatását;

2. biztosítja a gyermekek és fiatalok ingyenes elemi és középfokú iskoláztatását, valamint azt, hogy rendszeresen járjanak iskolába.

young persons temporarily or definitively deprived of their family's support;

2. to provide to children and young persons a free primary and secondary education as well as to encourage regular attendance at schools.

l'enfant ou de l'adolescent temporairement ou définitivement privé de son soutien familial;

2. à assurer aux enfants et aux adolescents un enseignement primaire et secondaire gratuit, ainsi qu'à favoriser la régularité de la fréquentation scolaire.

18. cikk – Jövedelemszerző tevékenység folytatásának joga más felek területén

Annak érdekében, hogy biztosítsák a jövedelemszerző tevékenység folytatásának jogát bármelyik más fél területén, a felek vállalják, hogy:

1. liberális szellemben alkalmazzák a meglévő rendelkezéseket;

2. egyszerűsítik a létező formalitásokat és csökkentik, vagy eltörlik a bírósági illetékeket és más költségeket, amelyeket külföldi munkásoknak, vagy munkaadóiknak kell fizetniük;

3. egyénileg vagy kollektíven liberalizálják a külföldi dolgozók alkalmazását szabályozó előírásokat;

és elismerik:

4. állampolgáraik jogát arra, hogy elhagyják az országot és más felek területén folytassanak jövedelemszerző tevékenységet.

Article 18 – The right to engage in a gainful occupation in the territory of other Parties

With a view to ensuring the effective exercise of the right to engage in a gainful occupation in the territory of any other Party, the Parties undertake:

1. to apply existing regulations in a spirit of liberality;

2. to simplify existing formalities and to reduce or abolish chancery dues and other charges payable by foreign workers or their employers;

3. to liberalise, individually or collectively, regulations governing the employment of foreign workers;

and recognise:

4. the right of their nationals to leave the country to engage in a gainful occupation in the territories of the other Parties.

Article 18 – Droit à l'exercice d'une activité lucrative sur le territoire des autres Parties

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à l'exercice d'une activité lucrative sur le territoire de toute autre Partie, les Parties s'engagent:

1. à appliquer les règlements existants dans un esprit libéral;

2. à simplifier les formalités en vigueur et à réduire ou supprimer les droits de chancellerie et autres taxes payables par les travailleurs étrangers ou par leurs employeurs;

3. à assouplir, individuellement ou collectivement, les réglementations régissant l'emploi des travailleurs étrangers;

et reconnaissent:

4. le droit de sortie de leurs nationaux désireux d'exercer une activité lucrative sur le territoire des autres Parties.

19. cikk – Migráns munkások és családjuk joga a védelemre és a segítségre

Annak érdekében, hogy biztosítsák a migráns munkások és családjuk védelemhez és támogatáshoz való jogának hatékony gyakorlását bármelyik fél területén, a felek vállalják, hogy:

1. fenntartják, vagy meggyőződnek arról, hogy megfelelő és szabad szolgáltatásokat tartanak fenn az ilyen dolgozók támogatása céljából, különösen ahol pontos információt kaphatnak, és megtesznek minden szükséges lépést az nemzeti törvények és szabályok keretein belül a kivándorlással és a bevándorlással kapcsolatos félrevezető propagandával szemben;

2. saját illetékességi körükben megfelelő intézkedéseket fogadnak el annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ilyen munkások és családjuk

Article 19 – The right of migrant workers and their families to protection and assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right of migrant workers and their families to protection and assistance in the territory of any other Party, the Parties undertake:

1. to maintain or to satisfy themselves that there are maintained adequate and free services to assist such workers, particularly in obtaining accurate information, and to take all appropriate steps, so far as national laws and regulations permit, against misleading propaganda relating to emigration and immigration;

2. to adopt appropriate measures within their own jurisdiction to facilitate the departure, journey and reception of such workers and their

Article 19 – Droit des travailleurs migrants et de leurs familles à la protection et à l'assistance

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleurs migrants et de leurs familles à la protection et à l'assistance sur le territoire de toute autre Partie, les Parties s'engagent:

1. à maintenir ou à s'assurer qu'il existe des services gratuits appropriés chargés d'aider ces travailleurs et, notamment, de leur fournir des informations exactes, et à prendre toutes mesures utiles, pour autant que la législation et la réglementation nationales le permettent, contre toute propagande trompeuse concernant l'émigration et l'immigration;

2. à adopter, dans les limites de leur juridiction, des mesures appropriées pour faciliter le départ, le voyage et l'accueil de ces travailleurs et de

távozását, utazását és fogadását és saját illetékességi körükben gondoskodjanak az utazás során a megfelelő egészségügyi és orvosi ellátásról, valamint a jó higiéniés feltételekről;

3. megfelelően előmozdítják a kivándorlás és a bevándorlás országainak állami és magán szociális szolgálatainak közötti együttműködést;

4. biztosítják, hogy a területükön törvényesen tartózkodó ilyen dolgozók a következő ügyekben a saját állampolgáraiknál kedvezőtlenebb bánásmódban nem részesülnek, ha ezek az ügyek törvények, vagy előírások szerint a hatóságok ellenőrzése alá tartoznak:

a) bérezés és más foglalkoztatási és munkavégzési feltételek;

b) szakszervezeti tagság és a kollektív alku előnyeinek élvezete;

c) szállás;

5. területükön e dolgozók számára törvényesen olyan bánásmódot biztosítanak, amely nem hátrányosabb a saját állampolgáraikénál a munka-viszonyban álló személyek által fizetendő foglalkoztatási adók, illetékek és hozzájárulások tekintetében;

6. amennyire csak lehetséges, megkönnyítik azon külföldi munkás családjának egyesítését, akinek megengedett, hogy az adott fél területén letelepedjen;

7. a területükön törvényesen tartózkodó ilyen munkások számára biztosítják az e cikkben foglalt ügyekben a saját állampolgáraikénál nem hátrányosabb helyzetet jogi eljárások esetén;

8. biztosítják, hogy a területükön törvényesen lakó külföldi munkásokat nem űzik ki, ha azok nem fenyegetik a nemzetbiztonságot, vagy nem sértik a közérdeket, vagy a közérkölcset;

9. a törvényes kereteken belül megengedik, hogy ezek a dolgozók jövedelmük és megtakarításaik tetszés szerinti részét hazautalják;

10. védelmet és támogatást nyújtanak e cikk keretén belül az önfog-

families, and to provide, within their own jurisdiction, appropriate services for health, medical attention and good hygienic conditions during the journey;

3. to promote cooperation, as appropriate, between social services, public and private, in emigration and immigration countries;

4. to secure for such workers lawfully within their territories, insofar as such matters are regulated by law or regulations or are subject to the control of administrative authorities, treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of the following matters:

a. remuneration and other employment and working conditions;

b. membership of trade unions and enjoyment of the benefits of collective bargaining;

c. accommodation;

5. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals with regard to employment taxes, dues or contributions payable in respect of employed persons;

6. to facilitate as far as possible the reunion of the family of a foreign worker permitted to establish himself in the territory;

7. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of legal proceedings relating to matters referred to in this article;

8. to secure that such workers lawfully residing within their territories are not expelled unless they endanger national security or offend against public interest or morality;

9. to permit, within legal limits, the transfer of such parts of the earnings and savings of such workers as they may desire;

10. to extend the protection and assistance provided for in this article

leurs familles, et à leur assurer, dans les limites de leur juridiction, pendant le voyage, les services sanitaires et médicaux nécessaires, ainsi que de bonnes conditions d'hygiène;

3. à promouvoir la collaboration, suivant les cas, entre les services sociaux, publics ou privés, des pays d'émigration et d'immigration;

4. à garantir à ces travailleurs se trouvant légalement sur leur territoire, pour autant que ces matières sont régies par la législation ou la réglementation ou sont soumises au contrôle des autorités administratives, un traitement non moins favorable qu'à leurs nationaux en ce qui concerne les matières suivantes:

a. la rémunération et les autres conditions d'emploi et de travail;

b. l'affiliation aux organisations syndicales et la jouissance des avantages offerts par les conventions collectives;

c. le logement;

5. à assurer à ces travailleurs se trouvant légalement sur leur territoire un traitement non moins favorable qu'à leurs propres nationaux en ce qui concerne les impôts, taxes et contributions afférents au travail, perçus au titre du travailleur;

6. à faciliter autant que possible le regroupement de la famille du travailleur migrant autorisé à s'établir lui-même sur le territoire;

7. à assurer à ces travailleurs se trouvant légalement sur leur territoire un traitement non moins favorable qu'à leurs nationaux pour les actions en justice concernant les questions mentionnées dans le présent article;

8. à garantir à ces travailleurs résidant régulièrement sur leur territoire qu'ils ne pourront être expulsés que s'ils menacent la sécurité de l'Etat ou contreviennent à l'ordre public ou aux bonnes mœurs;

9. à permettre, dans le cadre des limites fixées par la législation, le transfert de toute partie des gains et des économies des travailleurs migrants que ceux-ci désirent transférer;

10. à étendre la protection et l'assistance prévues par le présent article

lalkoztató bevándorlóknak a vonatkozó intézkedések keretein belül;

11. elősegítik és megkönnyítik a fogadó állam nemzeti nyelvének tanítását, illetve ha több ilyen van, akkor az egyik nyelv oktatását a bevándorló munkásoknak és családtagjaiknak;

12. a célszerűség keretein belül elősegítik és megkönnyítik a bevándorló munkás gyermekei számára a szülő anyanyelvének tanítását.

20. cikk – Az egyenlő lehetőségekhez és az egyenlő bánásmódhoz való, nemek alapján történő hátrányos megkülönböztetés nélküli jog a foglalkoztatás és az alkalmazás terén

Annak érdekében, hogy biztosítsák az egyenlő lehetőségekhez és az egyenlő bánásmódhoz való jog hatékony gyakorlását a nemek alapján történő hátrányos megkülönböztetés nélkül, a felek vállalják, hogy elismerik ezt a jogot és alkalmazásának elősegítése érdekében megfelelő intézkedéseket hoznak a következő területeken:

a) a foglalkoztatáshoz való hozzájutás, védelem az elbocsátással szemben és foglalkozási reintegráció;

b) pályaválasztási tanácsadás, képzés, átképzés és rehabilitáció;

c) a foglalkoztatás feltételei, munkakörülmények, beleértve a javadalmazást;

d) az életpálya fejlődése, beleértve az előléptetést.

21. cikk – Az információhoz és a konzultációhoz való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozó cégen belüli információhoz és konzultációhoz való jogának hatékony gyakorlását, a felek vállalják, hogy olyan intézkedéseket fogadnak el, vagy támogatnak, amelyek lehetővé teszik a dolgozóknak, vagy képviselőiknek a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal összhangban:

a) hogy rendszeresen, vagy a megfelelő időben átfogó tájékoztatást kapjanak az őket alkalmazó vállalkozás gazdasági és pénzügyi helyzetéről, szem előtt tartva, hogy bizo-

to self-employed migrants insofar as such measures apply;

11. to promote and facilitate the teaching of the national language of the receiving state or, if there are several, one of these languages, to migrant workers and members of their families;

12. to promote and facilitate, as far as practicable, the teaching of the migrant worker's mother tongue to the children of the migrant worker.

Article 20 – The right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex

With a view to ensuring the effective exercise of the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex, the Parties undertake to recognise that right and to take appropriate measures to ensure or promote its application in the following fields:

a. access to employment, protection against dismissal and occupational reintegration;

b. vocational guidance, training, retraining and rehabilitation;

c. terms of employment and working conditions, including remuneration;

d. career development, including promotion.

Article 21 – The right to information and consultation

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted within the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice:

a. to be informed regularly or at the appropriate time and in a comprehensible way about the economic and financial situation of the undertaking employing them, on the understanding that the disclosure of

aux travailleurs migrants travaillant pour leur propre compte, pour autant que les mesures en question sont applicables à cette catégorie;

11. à favoriser et à faciliter l'enseignement de la langue nationale de l'Etat d'accueil ou, s'il y en a plusieurs, de l'une d'entre elles aux travailleurs migrants et aux membres de leurs familles;

12. à favoriser et à faciliter, dans la mesure du possible, l'enseignement de la langue maternelle du travailleur migrant à ses enfants.

Article 20 – Droit à l'égalité de chances et de traitement en matière d'emploi et de profession, sans discrimination fondée sur le sexe

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à l'égalité de chances et de traitement en matière d'emploi et de profession sans discrimination fondée sur le sexe, les Parties s'engagent à reconnaître ce droit et à prendre les mesures appropriées pour en assurer ou en promouvoir l'application dans les domaines suivants:

a. accès à l'emploi, protection contre le licenciement et réinsertion professionnelle;

b. orientation et formation professionnelles, recyclage, réadaptation professionnelle;

c. conditions d'emploi et de travail, y compris la rémunération;

d. déroulement de la carrière, y compris la promotion.

Article 21 – Droit à l'information et à la consultation

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleurs à l'information et à la consultation au sein de l'entreprise, les Parties s'engagent à prendre ou à promouvoir des mesures permettant aux travailleurs ou à leurs représentants, conformément à la législation et la pratique nationales:

a. d'être informés régulièrement ou en temps opportun et d'une manière compréhensible de la situation économique et financière de l'entreprise qui les emploie, étant entendu que la divulgation de certaines infor-

nyos információk kiadását, amelyek hátrányosak lehetnek a vállalkozás számára, hivatkozással azok bizalmas jellegére, meg lehet tagadni; és

b) kellő időben konzultálni kell velük az olyan tervezett döntésekről, amelyek számottevően érintik a dolgozók érdekeit, különösen pedig azokról a döntésekről, amelyek fontos hatással lehetnek a vállalkozás foglalkoztatási helyzetére.

22. cikk – A munkakörülmények és a vállalkozáson belül a munka környezetének megszabásában és javításában való részvétel joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók azon jogának hatékony érvényesítését, hogy részt vegyenek a munkakörülmények és a vállalkozáson belül a munka környezetének megszabásában és javításában, a felek vállalják, hogy olyan intézkedéseket fogadnak el, illetve bátorítanak, amelyek lehetővé teszik a dolgozóknak vagy képviselőiknek, hogy a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal összhangban hozzájáruljanak:

a) a munkakörülmények, a munkaszervezet és a munka környezetének meghatározásához és javításához;

b) az egészség és a biztonság védelméhez a vállalkozáson belül;

c) a szociális és a szociokulturális szolgáltatások és létesítmények szervezéséhez a vállalkozáson belül;

d) az előírások megtartásának ellenőrzéséhez ezekben a kérdésekben.

23. cikk – Az idősek joga a szociális védelemre

Annak érdekében, hogy az idősek hatékonyan gyakorolhassák jogukat a szociális védelemre, a felek vállalják, hogy megfelelő intézkedéseket fogadnak el vagy bátorítanak akár közvetlenül, akár együttműködve állami, vagy magán szervezetekkel, különösen, hogy:

– az alábbi eszközökkel tegyék képessé az időseket arra, hogy a lehető leghosszabb ideig a társadalom teljes tagjai maradjanak:

a) megfelelő erőforrások segítségével, amelyek lehetővé teszik, hogy

certain information which could be prejudicial to the undertaking may be refused or subject to confidentiality; and

b. to be consulted in good time on proposed decisions which could substantially affect the interests of workers, particularly on those decisions which could have an important impact on the employment situation in the undertaking.

Article 22 – The right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice, to contribute:

a. to the determination and the improvement of the working conditions, work organisation and working environment;

b. to the protection of health and safety within the undertaking;

c. to the organisation of social and socio-cultural services and facilities within the undertaking;

d. to the supervision of the observance of regulations on these matters.

Article 23 – The right of elderly persons to social protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of elderly persons to social protection, the Parties undertake to adopt or encourage, either directly or in co-operation with public or private organisations, appropriate measures designed in particular:

– to enable elderly persons to remain full members of society for as long as possible, by means of:

a. adequate resources enabling them to lead a decent life and play

mations pouvant porter préjudice à l'entreprise pourra être refusée ou qu'il pourra être exigé que celles-ci soient tenues confidentielles; et

b. d'être consultés en temps utile sur les décisions envisagées qui sont susceptibles d'affecter substantiellement les intérêts des travailleurs et notamment sur celles qui auraient des conséquences importantes sur la situation de l'emploi dans l'entreprise.

Article 22 – Droit de prendre part à la détermination et à l'amélioration des conditions de travail et du milieu du travail

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleurs de prendre part à la détermination et à l'amélioration des conditions de travail et du milieu du travail dans l'entreprise, les Parties s'engagent à prendre ou à promouvoir des mesures permettant aux travailleurs ou à leurs représentants, conformément à la législation et à la pratique nationales, de contribuer:

a. à la détermination et à l'amélioration des conditions de travail, de l'organisation du travail et du milieu du travail;

b. à la protection de la santé et de la sécurité au sein de l'entreprise;

c. à l'organisation de services et facilités sociaux et socio-culturels de l'entreprise;

d. au contrôle du respect de la réglementation en ces matières.

Article 23 – Droit des personnes âgées à une protection sociale

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des personnes âgées à une protection sociale, les Parties s'engagent à prendre ou à promouvoir, soit directement soit en coopération avec les organisations publiques ou privées, des mesures appropriées tendant notamment:

– à permettre aux personnes âgées de demeurer le plus longtemps possible des membres à part entière de la société, moyennant:

a. des ressources suffisantes pour leur permettre de mener une exis-

tisztes életük legyen és aktív szerepet játsszanak a köz-, a társadalmi és a kulturális életben;

b) tájékoztatás az idősök rendelkezésre álló szolgáltatásokról és létesítményekről, valamint használatuk lehetőségeiről;

– képessé tenni az időseket arra, hogy szabadon megválasszák az életformájukat és megszokott környezetükben független életet éljenek ameddig csak kívánják és képesek rá az alábbiak révén:

a) a szükségleteiknek és az egészségi állapotuknak megfelelő lakáskörülmények biztosítása, vagy megfelelő segítség, hogy lakáskörülményeiket ezekhez igazítsák;

b) egészségügyi ellátás és az állapotuk által megkívánt szolgáltatások;

– az intézményekben élő idősök számára garantálják a megfelelő támogatást, miközben tiszteletben tartják a magánszférájukat, valamint részvételüket az intézményen belüli életkörülményeket érintő döntésekben.

24. cikk – A védelemhez való jog azokban az esetekben, amikor megszűnik a foglalkoztatás

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók védelemhez való jogának hatékony gyakorlását a foglalkoztatás megszűnése esetén, a felek vállalják, hogy elismerik:

a) a dolgozók jogát ahhoz, hogy munkaviszonyukat ne lehessen megszüntetni tényleges ok nélkül, amely összefügg képességükkel, magatartásukkal, vagy a vállalkozás, a létesítmény, vagy a szolgálat működési szükségleteivel;

b) azoknak a dolgozóknak jogát a kártérítésre, vagy megfelelő segítségre, akiknek a munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg. Ennek érdekében a felek biztosítják, hogy annak a dolgozónak, aki szerint munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg, joga van pártatlan testülethez fellebbezni.

an active part in public, social and cultural life;

b. provision of information about services and facilities available for elderly persons and their opportunities to make use of them;

– to enable elderly persons to choose their lifestyle freely and to lead independent lives in their familiar surroundings for as long as they wish and are able, by means of:

a. provision of housing suited to their needs and their state of health or of adequate support for adapting their housing;

b. the health care and the services necessitated by their state;

– to guarantee elderly persons living in institutions appropriate support, while respecting their privacy, and participation in decisions concerning living conditions in the institution.

Article 24 – The right to protection in cases of termination of employment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to protection in cases of termination of employment, the Parties undertake to recognise:

a. the right of all workers not to have their employment terminated without valid reasons for such termination connected with their capacity or conduct or based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service;

b. the right of workers whose employment is terminated without a valid reason to adequate compensation or other appropriate relief.

To this end, the Parties undertake to ensure that a worker who considers that his employment has been terminated without a valid reason shall have the right to appeal to an impartial body.

tence décente et de participer activement à la vie publique, sociale et culturelle;

b. la diffusion des informations concernant les services et les facilités existant en faveur des personnes âgées et les possibilités pour celles-ci d'y recourir;

– à permettre aux personnes âgées de choisir librement leur mode de vie et de mener une existence indépendante dans leur environnement habituel aussi longtemps qu'elles le souhaitent et que cela est possible, moyennant:

a. la mise à disposition de logements appropriés à leurs besoins et à leur état de santé ou d'aides adéquates en vue de l'aménagement du logement;

b. les soins de santé et les services que nécessiterait leur état;

– à garantir aux personnes âgées vivant en institution l'assistance appropriée dans le respect de la vie privée, et la participation à la détermination des conditions de vie dans l'institution.

Article 24 – Droit à la protection en cas de licenciement

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la protection en cas de licenciement, les Parties s'engagent à reconnaître:

a. le droit des travailleurs à ne pas être licenciés sans motif valable lié à leur aptitude ou conduite, ou fondé sur les nécessités de fonctionnement de l'entreprise, de l'établissement ou du service;

b. le droit des travailleurs licenciés sans motif valable à une indemnité adéquate ou à une autre réparation appropriée.

A cette fin les Parties s'engagent à assurer qu'un travailleur qui estime avoir fait l'objet d'une mesure de licenciement sans motif valable ait un droit de recours contre cette mesure devant un organe impartial.

25. cikk – A dolgozók joga követeléseik védelmére abban az esetben, amikor munkáltatójuk fizetéseképtelenné válik

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók jogának hatékony gyakorlását követeléseik védelmében abban az esetben, amikor munkáltatójuk fizetéseképtelenné válik, a felek vállalják, hogy a foglalkoztatási, vagy a munkaviszonyt létesítő szerződésekből keletkező követeléseket garanciális intézmény, vagy a védelem valamilyen más hatékony formája segítségével biztosítják.

26. cikkely – A munkavállaló joga emberi méltóságának védelmére

Annak érdekében, hogy biztosítsák valamennyi dolgozó méltóságához való jogának hatékony gyakorlását munkavégzés közben, a felek a munkáltatói és a dolgozói szervezetekkel konzultálva vállalják, hogy:

1. előmozdítják a szexuális zaklatás tudatosítását, az arra vonatkozó tájékoztatást, illetve megelőzését munkahelyen, illetve a munkával kapcsolatban és megtesznek minden megfelelő lépést annak érdekében, hogy a dolgozókat az ilyen magatartással szemben megvédelmezzék;
2. előmozdítják a munkahelyeken, vagy a munkával kapcsolatban az egyes dolgozók ellen irányuló és visszatérő elítélhető, vagy egyértelműen negatív és sértő cselekedetek tudatosítását, az azokra vonatkozó tájékoztatást és az ilyen cselekedetek megelőzését, s megtesznek minden megfelelő lépést annak érdekében, hogy a dolgozókat az ilyen magatartással szemben megvédelmezzék.

27. cikkely – A családos munkavállalók joga az egyenlő esélyre és bánásmódra

A családi kötelezettségekkel rendelkező férfi- és nődolgozóknak az egyéb dolgozókkal szemben érvényesítendő esélyegyenlőséghez és egyenlő bánásmódhoz való jogának biztosítása érdekében a felek vállalják, hogy:

1. megfelelő intézkedéseket tesznek:

Article 25 – The right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer, the Parties undertake to provide that workers' claims arising from contracts of employment or employment relationships be guaranteed by a guarantee institution or by any other effective form of protection.

Article 26 – The right to dignity at work

With a view to ensuring the effective exercise of the right of all workers to protection of their dignity at work, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

1. to promote awareness, information and prevention of sexual harassment in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct;
2. to promote awareness, information and prevention of recurrent reprehensible or distinctly negative and offensive actions directed against individual workers in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct.

Article 27 – The right of workers with family responsibilities to equal opportunities and equal treatment

With a view to ensuring the exercise of the right to equality of opportunity and treatment for men and women workers with family responsibilities and between such workers and other workers, the Parties undertake:

1. to take appropriate measures:

Article 25 – Droit des travailleurs à la protection de leurs créances en cas d'insolvabilité de leur employeur

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleurs à la protection de leurs créances en cas d'insolvabilité de leur employeur, les Parties s'engagent à prévoir que les créances des travailleurs résultant de contrats de travail ou de relations d'emploi soient garanties par une institution de garantie ou par toute autre forme effective de protection.

Article 26 – Droit à la dignité au travail

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit de tous les travailleurs à la protection de leur dignité au travail, les Parties s'engagent, en consultation avec les organisations d'employeurs et de travailleurs:

1. à promouvoir la sensibilisation, l'information et la prévention en matière de harcèlement sexuel sur le lieu de travail ou en relation avec le travail, et à prendre toute mesure appropriée pour protéger les travailleurs contre de tels comportements;
2. à promouvoir la sensibilisation, l'information et la prévention en matière d'actes condamnables ou explicitement hostiles et offensifs dirigés de façon répétée contre tout salarié sur le lieu de travail ou en relation avec le travail, et à prendre toute mesure appropriée pour protéger les travailleurs contre de tels comportements.

Article 27 – Droit des travailleurs ayant des responsabilités familiales à l'égalité des chances et de traitement

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à l'égalité des chances et de traitement entre les travailleurs des deux sexes ayant des responsabilités familiales et entre ces travailleurs et les autres travailleurs, les Parties s'engagent:

1. à prendre des mesures appropriées:

a) hogy lehetővé tegyék a családi kötelezettségekkel rendelkező dolgozók számára a munkavállalást és munkájuk megtartását, valamint a munkába való visszatérést az ezen kötelezettségek miatt történt távollémaradás után, beleértve a pályaválasztási tanácsadás és képzés területén tett intézkedéseket is;

b) hogy figyelembe vegyék szükségleteiket a foglalkoztatási feltételek és a társadalombiztosítás terén,

c) hogy fejlesszék, vagy támogassák az állami, vagy magán szolgáltatásokat, különösen a gyermekek napközis és egyéb ellátása terén.

2. megteremtik annak a lehetőségét, hogy a szülési szabadság után bármelyik szülő igénybe vehesse a szülői szabadságot a gyermek gondozása céljából, amely szabadság időtartamát és feltételeit az ország törvényhozásának, a kollektív szerződéseknek, vagy a gyakorlatnak kell meghatároznia;

3. biztosítják, hogy a családi kötelezettségek önmagukban ne jelenthessenek elfogadható okot a foglalkoztatás beszüntetésére.

a. to enable workers with family responsibilities to enter and remain in employment, as well as to re-enter employment after an absence due to those responsibilities, including measures in the field of vocational guidance and training;

b. to take account of their needs in terms of conditions of employment and social security;

c. to develop or promote services, public or private, in particular child day care services and other child-care arrangements;

2. to provide a possibility for either parent to obtain, during a period after maternity leave, parental leave to take care of a child, the duration and conditions of which should be determined by national legislation, collective agreements or practice;

3. to ensure that family responsibilities shall not, as such, constitute a valid reason for termination of employment.

a. pour permettre aux travailleurs ayant des responsabilités familiales d'entrer et de rester dans la vie active ou d'y retourner après une absence due à ces responsabilités, y compris des mesures dans le domaine de l'orientation et la formation professionnelles;

b. pour tenir compte de leurs besoins en ce qui concerne les conditions d'emploi et la sécurité sociale;

c. pour développer ou promouvoir des services, publics ou privés, en particulier les services de garde de jour d'enfants et d'autres modes de garde;

2. à prévoir la possibilité pour chaque parent, au cours d'une période après le congé de maternité, d'obtenir un congé parental pour s'occuper d'un enfant, dont la durée et les conditions seront fixées par la législation nationale, les conventions collectives ou la pratique;

3. à assurer que les responsabilités familiales ne puissent, en tant que telles, constituer un motif valable de licenciement.

28. cikk – A dolgozók képviselőinek joga a védelemre és számukra a megfelelő körülmények biztosítása

Annak érdekében, hogy a dolgozói képviselők hatékonyan gyakorolhassák jogukat és így funkciójukat, a felek vállalják, hogy biztosítják a vállalkozásnál:

a) hogy tényleges védelmet élvezzenek az ellenük irányuló előítéletes cselekedetekkel szemben, beleértve az elbocsátást a vállalkozáson belüli státusuk, vagy a dolgozói képviselőkként kifejtett ottani tevékenységük miatt;

b) hogy olyan körülményeket biztosítsanak nekik, amelyek megfelelően képessé teszik őket funkcióik azonnali és hatékony gyakorlására, figyelembe véve az adott ország szakszervezeti rendszerét, valamint az érintett vállalkozás szükségleteit, méreteit és lehetőségeit.

Article 28 – The right of workers' representatives to protection in the undertaking and facilities to be accorded to them

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers' representatives to carry out their functions, the Parties undertake to ensure that in the undertaking:

a. they enjoy effective protection against acts prejudicial to them, including dismissal, based on their status or activities as workers' representatives within the undertaking;

b. they are afforded such facilities as may be appropriate in order to enable them to carry out their functions promptly and efficiently, account being taken of the industrial relations system of the country and the needs, size and capabilities of the undertaking concerned.

Article 28 – Droit des représentants des travailleurs à la protection dans l'entreprise et facilités à leur accorder

Afin d'assurer l'exercice effectif du droit des représentants des travailleurs de remplir leurs fonctions de représentants, les Parties s'engagent à assurer que dans l'entreprise: a. ils bénéficient d'une protection effective contre les actes qui pourraient leur porter préjudice, y compris le licenciement, et qui seraient motivés par leur qualité ou leurs activités de représentants des travailleurs dans l'entreprise;

b. ils aient les facilités appropriées afin de leur permettre de remplir rapidement et efficacement leurs fonctions en tenant compte du système de relations professionnelles prévalant dans le pays ainsi que des besoins, de l'importance et des possibilités de l'entreprise intéressée.

29. cikkely – A tájékoztatás és a tanácskozás joga kollektív létszámcsökkentésekkel kapcsolatban

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók azon jogának hatékony gyakorlását, amelynek alapján tájékoztatni kell őket, illetve konzultálni kell velük a munkaerőfölösleg kollektív eljárásai esetén, a felek vállalják, hogy a munkáltatók kellő időben, a munkaerőfölösleg kollektív eljárásának megkezdése előtt tájékoztatni fogják, illetve konzultálni fognak a dolgozók képviselőivel azokról a lehetőségekről, amelyekkel ezek az eljárások elkerülhetők, vagy előfordulásuk korlátozható, illetve következményük enyhíthető, például azáltal, hogy szociális intézkedésekkel kísérik, amelyek célja főképpen az, hogy segítséget nyújtsanak az érintett dolgozók átcsoportosításának, vagy átképzésének idejére.

30. cikk – A szegénység és a szociális kirekesztés elleni védelemhez való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a szegénység és a szociális kirekesztés elleni védelemhez való jog hatékony gyakorlását, a felek vállalják, hogy:

- a) átfogó és összehangolt megközelítés keretében intézkedéseket tesznek, amelyek segítségével előmozdítják a társadalmilag kirekesztett, vagy ennek a veszélyében, vagy szegénységben élők és családjaik hatékony hozzáférését különösen a foglalkoztatáshoz, a lakáshoz, a képzéshez, az oktatáshoz, a kultúrához, valamint a szociális és az orvosi segítséghez;
- b) ezeket az intézkedéseket áttekintik, hogy ha szükséges, módosítsák őket.

31. cikkely – A lakhatáshoz való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a lakhatáshoz való jog hatékony érvényesítését, a felek vállalják olyan intézkedések meghozatalát, amelyek célja:

1. elősegíteni a megfelelő színvonalú lakáshoz való hozzájutást;
2. megelőzni és csökkenteni a hajléktalanságot, úgy, hogy annak fokozatos felszámolását tartják szem előtt;

Article 29 – The right to information and consultation in collective redundancy procedures

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted in situations of collective redundancies, the Parties undertake to ensure that employers shall inform and consult workers' representatives, in good time prior to such collective redundancies, on ways and means of avoiding collective redundancies or limiting their occurrence and mitigating their consequences, for example by recourse to accompanying social measures aimed, in particular, at aid for the redeployment or retraining of the workers concerned.

Article 30 – The right to protection against poverty and social exclusion

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection against poverty and social exclusion, the Parties undertake:

- a. to take measures within the framework of an overall and co-ordinated approach to promote the effective access of persons who live or risk living in a situation of social exclusion or poverty, as well as their families, to, in particular, employment, housing, training, education, culture and social and medical assistance;
- b. to review these measures with a view to their adaptation if necessary.

Article 31 – The right to housing

With a view to ensuring the effective exercise of the right to housing, the Parties undertake to take measures designed:

1. to promote access to housing of an adequate standard;
2. to prevent and reduce homelessness with a view to its gradual elimination;

Article 29 – Droit à l'information et à la consultation dans les procédures de licenciements collectifs

Afin d'assurer l'exercice effectif du droit des travailleurs à être informés et consultés en cas de licenciements collectifs, les Parties s'engagent à assurer que les employeurs informent et consultent les représentants des travailleurs en temps utile, avant ces licenciements collectifs, sur les possibilités d'éviter les licenciements collectifs ou de limiter leur nombre et d'atténuer leurs conséquences, par exemple par le recours à des mesures sociales d'accompagnement visant notamment l'aide au reclassement ou à la réinsertion des travailleurs concernés.

Article 30 – Droit à la protection contre la pauvreté et l'exclusion sociale

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit à la protection contre la pauvreté et l'exclusion sociale, les Parties s'engagent:

- a. à prendre des mesures dans le cadre d'une approche globale et coordonnée pour promouvoir l'accès effectif notamment à l'emploi, au logement, à la formation, à l'enseignement, à la culture, à l'assistance sociale et médicale des personnes se trouvant ou risquant de se trouver en situation d'exclusion sociale ou de pauvreté, et de leur famille;
- b. à réexaminer ces mesures en vue de leur adaptation si nécessaire.

Article 31 – Droit au logement

En vue d'assurer l'exercice effectif du droit au logement, les Parties s'engagent à prendre des mesures destinées:

1. à favoriser l'accès au logement d'un niveau suffisant;
2. à prévenir et à réduire l'état de sans-abri en vue de son élimination progressive;

3. a lakások árát elérhetővé kell tenni azok számára, akik nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal.

III. rész

A. cikk – Kötelezettségvállalások

1. Az alábbi B. cikk rendelkezéseitől függően a felek mindegyike vállalja, hogy:

a) E karta I. részét azon célok kinyilatkoztatásának tekinti, amelyek megvalósítására minden, arra alkalmas eszközzel törekedni fog, ahogy a hivatkozott rész bevezető bekezdésében kijelentette;

b) a jelen karta II. részének következő kilenc cikke közül legalább hatot magára nézve kötelezőnek ismer el: az 1., az 5., a 6., a 7., a 12., a 13., a 16., a 19. és a 20. cikkek;

c) önmagára nézve kötelezőnek ismer el még további cikkeket, vagy a karta II. részének számozott bekezdéseit, amelyeket kiválaszt, ha az önmagára nézve kötelezőnek elismert cikkek és számozott bekezdések összesen tizenhat cikknél vagy hatvanhárom számozott bekezdésnél nem kevesebb.

2. A jelen cikk 1. bekezdésének és b–c albekezdéseinek megfelelően kiválasztott cikkekről és bekezdésekről az Európa Tanács főtitkárát akkor kell tájékoztatni, amikor a megerősítés, az elfogadás, vagy a jóváhagyás okmányát letétbe helyezik.

3. Egy későbbi időpontban bármely fél a főtitkárnak címzett jegyzékben nyilatkozhat, hogy önmagára nézve kötelezőnek ismeri el a karta II. része bármely cikkét, vagy számozott bekezdését, amelyet korábban e cikk 1. bekezdése alapján még nem fogadott el. Az ilyen, későbbiekben közölt vállalkozásokat a megerősítés, az elfogadás, vagy a jóváhagyás szerves részének kell tekinteni és ugyanolyan hatállyal lép életbe az írásbeli jelzés dátumát követő egy hónap elmúltával következő hónap első napjától.

4. Minden fél köteles a nemzeti körülményeknek megfelelő munkaügyi felügyeleti rendszert fenntartani.

3. to make the price of housing accessible to those without adequate resources.

Part III

Article A – Undertakings

1. Subject to the provisions of Article B below, each of the Parties undertakes:

a. to consider Part I of this Charter as a declaration of the aims which it will pursue by all appropriate means, as stated in the introductory paragraph of that part;

b. to consider itself bound by at least six of the following nine articles of Part II of this Charter: Articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 and 20;

c. to consider itself bound by an additional number of articles or numbered paragraphs of Part II of the Charter which it may select, provided that the total number of articles or numbered paragraphs by which it is bound is not less than sixteen articles or sixty-three numbered paragraphs.

2. The articles or paragraphs selected in accordance with subparagraphs b and c of paragraph 1 of this article shall be notified to the Secretary General of the Council of Europe at the time when the instrument of ratification, acceptance or approval is deposited.

3. Any Party may, at a later date, declare by notification addressed to the Secretary General that it considers itself bound by any articles or any numbered paragraphs of Part II of the Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification, acceptance or approval and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the notification.

4. Each Party shall maintain a system of labour inspection appropriate to national conditions.

3. à rendre le coût du logement accessible aux personnes qui ne disposent pas de ressources suffisantes.

PARTIE III

Article A – Engagements

1. Sous réserve des dispositions de l'article B ci-dessous, chacune des Parties s'engage:

a. à considérer la partie I de la présente Charte comme une déclaration déterminant les objectifs dont elle poursuivra par tous les moyens utiles la réalisation, conformément aux dispositions du paragraphe introductif de ladite partie;

b. à se considérer comme liée par six au moins des neuf articles suivants de la partie II de la Charte: articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 et 20;

c. à se considérer comme liée par un nombre supplémentaire d'articles ou de paragraphes numérotés de la partie II de la Charte, qu'elle choisira, pourvu que le nombre total des articles et des paragraphes numérotés qui la lient ne soit pas inférieur à seize articles ou à soixante-trois paragraphes numérotés.

2. Les articles ou paragraphes choisis conformément aux dispositions des alinéas b et c du paragraphe 1 du présent article seront notifiés au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe lors du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

3. Chacune des Parties pourra, à tout moment ultérieur, déclarer par notification adressée au Secrétaire Général qu'elle se considère comme liée par tout autre article ou paragraphe numéroté figurant dans la partie II de la Charte et qu'elle n'avait pas encore accepté conformément aux dispositions du paragraphe 1 du présent article. Ces engagements ultérieurs seront réputés partie intégrante de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation et porteront les mêmes effets dès le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période d'un mois après la date de la notification.

4. Chaque Partie disposera d'un système d'inspection du travail approprié à ses conditions nationales.

B. cikk – Kapcsolat az Európai szociális kartával és az 1988-as Kiegészítő jegyzőkönyvvel

1. Az Európai szociális karta szerződő felei, vagy az 1988. május 5-ei Kiegészítő Jegyzőkönyv aláírói nem erősíthetik meg, fogadhatják el, vagy hagyhatják jóvá ezt a kartát anélkül, hogy önmagukra nézve legalább az Európai szociális karta megfelelő pontjaival azonos rendelkezéseket, és értelemszerűen a hozzá fűzött Kiegészítő jegyzőkönyv vonatkozó részeit kötelezőnek ne ismernék el.

2. E karta bármelyik rendelkezésének kötelezettségét elfogadni a kötelezettségek hatályba lépésének időpontjától fogva az érintett Fél számára azt jelenti, hogy az Európai szociális karta megfelelő rendelkezése, és ahol értelemszerű, az 1988-as Kiegészítő jegyzőkönyv a továbbiakban nem vonatkozik az érintett félre, ha addig a szóban forgó félre az első, vagy mindkét említett dokumentum kötelező volt.

IV. RÉSZ

C. cikk – Az e kartában vállalt kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése

Az e kartában foglalt jogi kötelezettségek végrehajtása ugyanolyan ellenőrzés alá esik, mint az Európai szociális karta.

D. cikk – Kollektív panaszok

1. Az Európai szociális karta kiegészítő jegyzőkönyvének azon rendelkezései, amelyek megteremtik a kollektív panaszok rendszerét, érvényesek a jelen kartában vállaltakra azon államok esetében, amelyek az említett Jegyzőkönyvet ratifikálták.

2. Bármelyik állam, amelyet nem köt az Európai szociális karta Kiegészítő jegyzőkönyvének a kollektív panaszok rendszerét megteremtő előírása, az Európa Tanács főtitkárához címzett jegyzékben nyilatkozhat, amikor a jelen kartát megerősítő, elfogadó, vagy jóváhagyó do-

Article B – Links with the European Social Charter and the 1988 Additional Protocol

1. No Contracting Party to the European Social Charter or Party to the Additional Protocol of 5 May 1988 may ratify, accept or approve this Charter without considering itself bound by at least the provisions corresponding to the provisions of the European Social Charter and, where appropriate, of the Additional Protocol, to which it was bound.

2. Acceptance of the obligations of any provision of this Charter shall, from the date of entry into force of those obligations for the Party concerned, result in the corresponding provision of the European Social Charter and, where appropriate, of its Additional Protocol of 1988 ceasing to apply to the Party concerned in the event of that Party being bound by the first of those instruments or by both instruments.

PART IV

Article C – Supervision of the implementation of the undertakings contained in this Charter

The implementation of the legal obligations contained in this Charter shall be submitted to the same supervision as the European Social Charter.

Article D – Collective complaints

1. The provisions of the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints shall apply to the undertakings given in this Charter for the States which have ratified the said Protocol.

2. Any State which is not bound by the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints may when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval of this Charter or at any time thereafter, declare by notifica-

Article B – Liens avec la Charte sociale européenne et le Protocole additionnel de 1988.

1. Aucune Partie contractante à la Charte sociale européenne ou Partie au Protocole additionnel du 5 mai 1988 ne peut ratifier, accepter ou approuver la présente Charte sans se considérer liée au moins par les dispositions correspondant aux dispositions de la Charte sociale européenne et, le cas échéant, du Protocole additionnel, auxquelles elle était liée.

2. L'acceptation des obligations de toute disposition de la présente Charte aura pour effet que, à partir de la date d'entrée en vigueur de ces obligations à l'égard de la Partie concernée, la disposition correspondante de la Charte sociale européenne et, le cas échéant, de son Protocole additionnel de 1988 cessera de s'appliquer à la Partie concernée au cas où cette Partie serait liée par le premier des deux instruments précités ou par les deux instruments.

PARTIE IV

Article C – Contrôle de l'application des engagements contenus dans la présente Charte

L'application des engagements juridiques contenus dans la présente Charte sera soumise au même contrôle que celui de la Charte sociale européenne.

Article D – Réclamations collectives

1. Les dispositions du Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives s'appliqueront aux dispositions souscrites en application de la présente Charte pour les Etats qui ont ratifié ledit Protocole.

2. Tout Etat qui n'est pas lié par le Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives pourra, lors du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation de la présente Charte ou à tout autre moment par

kumentumot letétbe helyezi, vagy azt követően bármikor, hogy elfogadja a jelen karta szerinti kötelezettségvállalásának ellenőrzését az említett Jegyzőkönyvben meghatározott eljárás szerint.

V. RÉSZ

E. cikk – Mentesség a diszkriminációtól

A jelen kartában ismertetett jogok élvezetét a faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti, vagy társadalmi származás, egészség, nemzeti kisebbséghez fűződő kapcsolat, születés vagy egyéb státus alapján lehetséges hátrányos megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

F. cikk – Csökkentések háború, vagy rendkívüli helyzet esetén

1. Háború, vagy egyéb rendkívüli helyzet esetén, amely a nemzet életét fenyegeti, bármely fél hozhat olyan intézkedéseket, amelyek a jelen karta alapján vállalt kötelezettségeit olyan mértékben csökkentik, amit a helyzet szigorúan megkövetel, ha ezek az intézkedések nem ellenkeznek a nemzetközi jogilag vállalt egyéb kötelezettségeivel.

2. Minden olyan fél, amely élt ezen csökkentési joggal, meghatározott idő eltelte után köteles teljes körűen tájékoztatni az Európa Tanács főtitkárát a hozott intézkedésekről és azok okairól. Hasonlóképpen tájékoztatni köteles a főtitkárt arról is, amikor már az említett intézkedéseket hatályon kívül helyezte és a karta általa elfogadott cikkelyeit ismét teljes mértékben végrehajtja.

G. cikk – Korlátozások

1. Az I. részben ismertetett jogok és elvek, ha ténylegesen megvalósítják azokat és hatékony alkalmazásuk a II. részben előírtaknak megfelelően történik, akkor nem érheti őket semmiféle olyan megszorítás, vagy korlátozás, amit az említett részek nem

tion addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that it accepts the supervision of its obligations under this Charter following the procedure provided for in the said Protocol.

PART V

Article E – Non-discrimination

The enjoyment of the rights set forth in this Charter shall be secured without discrimination on any ground such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national extraction or social origin, health, association with a national minority, birth or other status.

Article F – Derogations in time of war or public emergency

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any Party may take measures derogating from its obligations under this Charter to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.

2. Any Party which has availed itself of this right of derogation shall, within a reasonable lapse of time, keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures taken and of the reasons therefore. It shall likewise inform the Secretary General when such measures have ceased to operate and the provisions of the Charter which it has accepted are again being fully executed.

Article G – Restrictions

1. The rights and principles set forth in Part I when effectively realised, and their effective exercise as provided for in Part II, shall not be subject to any restrictions or limitations not specified in those parts, except such as are prescribed by law and

la suite, déclarer par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qu'il accepte le contrôle des obligations souscrites au titre de la présente Charte selon la procédure prévue par ledit Protocole.

PARTIE V

Article E – Non-discrimination

La jouissance des droits reconnus dans la présente Charte doit être assurée sans distinction aucune fondée notamment sur la race, la couleur, le sexe, la langue, la religion, les opinions politiques ou toutes autres opinions, l'ascendance nationale ou l'origine sociale, la santé, l'appartenance à une minorité nationale, la naissance ou toute autre situation.

Article F – Dérogations en cas de guerre ou de danger public

1. En cas de guerre ou en cas d'autre danger public menaçant la vie de la nation, toute Partie peut prendre des mesures dérogeant aux obligations prévues par la présente Charte, dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obligations découlant du droit international.

2. Toute Partie ayant exercé ce droit de dérogation tient, dans un délai raisonnable, le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe pleinement informé des mesures prises et des motifs qui les ont inspirées. Elle doit également informer le Secrétaire Général de la date à laquelle ces mesures ont cessé d'être en vigueur et à laquelle les dispositions de la Charte qu'elle a acceptées reçoivent de nouveau pleine application.

Article G – Restrictions

1. Les droits et principes énoncés dans la partie I, lorsqu'ils seront effectivement mis en œuvre, et l'exercice effectif de ces droits et principes, tel qu'il est prévu dans la partie II, ne pourront faire l'objet de restrictions ou limitations non spéci-

pontosítanak, kivéve azokat, amelyekre törvény ír elő és amelyekre demokratikus társadalomban szükség van mások jogainak és szabadságának, valamint a közérdek, a nemzetbiztonság, a közegészségügy, vagy közérkölcös védelmében.

2. A jelen karta alapján meghatározott jogok és kötelezettségek megengedett korlátozásait semmilyen más célból nem lehet alkalmazni, csak arra, amire előírták őket.

H. cikk – A karta és az országban belüli jog, vagy a nemzetközi szerződések viszonya

A jelen karta rendelkezései nem sértetik a nemzeti jog rendelkezéseit, vagy bármilyen két, vagy többoldalú nemzetközi szerződést, megállapodást, vagy egyezményt, amely már hatályos, vagy hatályba léphet, és amelynek alapján a védett személyek még kedvezményezettebb bánásmódban részesülhetnek.

I. cikk – Az adott kötelezettségvállalások végrehajtása

1. A végrehajtás várható módszereire tekintet nélkül a II. rész 1–31. cikkének vonatkozó rendelkezéseit a következő eszközökkel kell megvalósítani:

a) törvényekkel, vagy szabályokkal;
b) a munkáltatók, vagy munkáltatói szervezetek és dolgozói szervezetek közötti egyezményekkel;

c) az említett két módszer kombinálásával;
d) más megfelelő eszközökkel.

2. A jelen karta II. része 2. cikke 1., 2., 3., 4., 5., és 7. bekezdésének, valamint a 7. cikk 4., 6. és 7. bekezdésének, továbbá az 5. cikk 1., 2., 3. és 5. bekezdésének, a 21. és 22. cikkek rendelkezéseit végrehajtottak kell tekinteni, ha a jelen cikk 1. bekezdésének megfelelően valósították meg a szóban forgó dolgozók nagy többségének javára.

are necessary in a democratic society for the protection of the rights and freedoms of others or for the protection of public interest, national security, public health, or morals.

2. The restrictions permitted under this Charter to the rights and obligations set forth herein shall not be applied for any purpose other than that for which they have been prescribed.

Article H – Relations between the Charter and domestic law or international agreements

The provisions of this Charter shall not prejudice the provisions of domestic law or of any bilateral or multilateral treaties, conventions or agreements which are already in force, or may come into force, under which more favourable treatment would be accorded to the persons protected.

Article I – Implementation of the undertakings given

1. Without prejudice to the methods of implementation foreseen in these articles the relevant provisions of Articles 1 to 31 of Part II of this Charter shall be implemented by:

a. laws or regulations;
b. agreements between employers or employers' organisations and workers' organisations;

c. a combination of those two methods;
d. other appropriate means.

2. Compliance with the undertakings deriving from the provisions of paragraphs 1, 2, 3, 4, 5 and 7 of Article 2, paragraphs 4, 6 and 7 of Article 7, paragraphs 1, 2, 3 and 5 of Article 10 and Articles 21 and 22 of Part II of this Charter shall be regarded as effective if the provisions are applied, in accordance with paragraph 1 of this article, to the great majority of the workers concerned.

fiées dans les parties I et II, à l'exception de celles prescrites par la loi et qui sont nécessaires, dans une société démocratique, pour garantir le respect des droits et des libertés d'autrui ou pour protéger l'ordre public, la sécurité nationale, la santé publique ou les bonnes mœurs.

2. Les restrictions apportées en vertu de la présente Charte aux droits et obligations reconnus dans celle-ci ne peuvent être appliquées que dans le but pour lequel elles ont été prévues

Article H – Relations entre la Charte et le droit interne ou les accords internationaux

Les dispositions de la présente Charte ne portent pas atteinte aux dispositions de droit interne et des traités, conventions ou accords bilatéraux ou multilatéraux qui sont ou entreront en vigueur et qui seraient plus favorables aux personnes protégées.

Article I – Mise en œuvre des engagements souscrits

1. Sans préjudice des moyens de mise en œuvre énoncés par ces articles, les dispositions pertinentes des articles 1 à 31 de la partie II de la présente Charte sont mises en œuvre par:

a. la législation ou la réglementation;
b. des conventions conclues entre employeurs ou organisations d'employeurs et organisations de travailleurs;

c. une combinaison de ces deux méthodes;
d. d'autres moyens appropriés.

2. Les engagements découlant des paragraphes 1, 2, 3, 4, 5 et 7 de l'article 2, des paragraphes 4, 6 et 7 de l'article 7, des paragraphes 1, 2, 3 et 5 de l'article 10 et des articles 21 et 22 de la partie II de la présente Charte seront considérés comme remplis dès lors que ces dispositions seront appliquées, conformément au paragraphe 1 du présent article, à la grande majorité des travailleurs intéressés.

J. cikk – Módosítások

1. A jelen karta I. és II. részének minden módosítását a kartában biztosított jogok kiszélesítése érdekében, valamint a III–VI. részek bármilyen módosítását, amit valamelyik fél, vagy a kormánybizottság javasol, az Európa Tanács főtitkárával kell közölni és a főtitkár továbbítja azokat a jelen karta aláíróihoz.

2. A kormánybizottság az előző bekezdés rendelkezéseivel összhangban javasolt bármilyen módosítást megvizsgál és az elfogadott szöveget a parlamenti gyűléssel folytatott konzultáció után jóváhagyás céljából a Miniszteri Bizottság elé terjeszt. A Miniszteri Bizottság jóváhagyása után ezt a szöveget kell eljuttatni a felekhez elfogadás céljából.

3. A jelen karta I. és II. részének bármilyen módosítása az elfogadó felek esetében hatályba lép azon hónap első napján, amely azt az egy hónapot követi, hogy a főtitkárt három fél értesítette az elfogadásról. Ami a későbbiekben elfogadó feleket illeti, a módosítás azon hónap első napján lép életbe, amikor letelt az egy hónap azon időpontot követően, hogy a szóban forgó fél értesítette a főtitkárt az elfogadásról.

4. A jelen karta III–VI. részének bármilyen módosítása azon hónap első napján lép életbe, amikor letelt az egy hónap azon időpontot követően, hogy az összes fél értesítette a főtitkárt az elfogadásról.

VI. RÉSZ

K. cikk – Aláírás, ratifikáció és hatályba lépés

1. A jelen kartát az Európa Tanács tagállamai írhatják alá. Meg kell erősíteni, el kell fogadni, vagy jóvá kell azt hagyni. A megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról

Article J – Amendments

1. Any amendment to Parts I and II of this Charter with the purpose of extending the rights guaranteed in this Charter as well as any amendment to Parts III to VI, proposed by a Party or by the Governmental Committee, shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by the Secretary General to the Parties to this Charter.

2. Any amendment proposed in accordance with the provisions of the preceding paragraph shall be examined by the Governmental Committee which shall submit the text adopted to the Committee of Ministers for approval after consultation with the Parliamentary Assembly. After its approval by the Committee of Ministers this text shall be forwarded to the Parties for acceptance.

3. Any amendment to Part I and to Part II of this Charter shall enter into force, in respect of those Parties which have accepted it, on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

In respect of any Party which subsequently accepts it, the amendment shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which that Party has informed the Secretary General of its acceptance.

4. Any amendment to Parts III to VI of this Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

PART VI

Article K – Signature, ratification and entry into force

1. This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification,

Article J – Amendements

1. Tout amendement aux parties I et II de la présente Charte destiné à étendre les droits garantis par la présente Charte et tout amendement aux parties III à VI, proposé par une Partie ou par le Comité gouvernemental, est communiqué au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et transmis par le Secrétaire Général aux Parties à la présente Charte.

2. Tout amendement proposé conformément aux dispositions du paragraphe précédent est examiné par le Comité gouvernemental qui soumet le texte adopté à l'approbation du Comité des Ministres après consultation de l'Assemblée parlementaire. Après son approbation par le Comité des Ministres, ce texte est communiqué aux Parties en vue de son acceptation.

3. Tout amendement à la partie I et à la partie II de la présente Charte entrera en vigueur, à l'égard des Parties qui l'ont accepté, le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle trois Parties auront informé le Secrétaire Général qu'elles l'ont accepté.

Pour toute Partie qui l'aura accepté ultérieurement, l'amendement entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle ladite Partie aura informé le Secrétaire Général de son acceptation.

4. Tout amendement aux parties III à VI de la présente Charte entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle toutes les Parties auront informé le Secrétaire Général qu'elles l'ont accepté.

PARTIE VI

Article K – Signature, ratification et entrée en vigueur

1. La présente Charte est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratifica-

szóló okmányokat az Európa Tanács főtitkáránál kell letétbe helyezni.

2. A jelen karta azon hónap első napján lép hatályba, amely azt az egy hónapot követi, hogy a főtitkárt három fél értesítette az előző bekezdésnek megfelelően arról, hogy a jelen kartát magára nézve kötelezőnek ismeri el.

3. Ha bármelyik tagállam a későbbiekben jelenti be, hogy aláveti magát a jelen karta előírásainak, akkor az ő esetében a karta azon hónap első napján lép hatályba, amely azt az egy hónapot követi, hogy letétbe helyezte a megerősítés, elfogadás, vagy jóváhagyás okmányát.

L. cikk – Területi alkalmazás

1. A jelen karta minden fél anyaországi területére érvényes. Minden aláíró az Európa Tanács főtitkárának címzett nyilatkozatban határozhatja meg, hogy ebből a célból mit tekint anyaországi területének akkor, amikor a dokumentumot aláírja, vagy a megerősítésről, az elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmányt letétbe helyezi.

2. Bármely aláíró az aláírás, vagy a megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmány letétbe helyezésének időpontjában az Európa Tanács főtitkárához címzett jegyzékben kijelentheti, hogy a karta érvényességét kiterjeszti a nem anyaországi területeinek egészére, vagy részére, vagy az említett nyilatkozatban részletezett területekre, amelyeknek nemzetközi kapcsolataiért felelős, vagy amelyért nemzetközi felelősséget vállal. A nyilatkozatban pontosan meg kell jelölni a karta II. részének cikkeit, vagy bekezdéseit, amelyeket a nyilatkozatban megnevezett területek tekintetében kötelezőnek fogad el.

3. A karta érvényessége a fent említett nyilatkozatban szereplő területekre azon hónap első napjától fogva terjed ki, amely a főtitkárhoz kül-

acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Charter in accordance with the preceding paragraph.

3. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by this Charter, it shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article L – Territorial application

1. This Charter shall apply to the metropolitan territory of each Party. Each signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, specify, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, the territory which shall be considered to be its metropolitan territory for this purpose.

2. Any signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that the Charter shall extend in whole or in part to a non-metropolitan territory or territories specified in the said declaration for whose international relations it is responsible or for which it assumes international responsibility. It shall specify in the declaration the articles or paragraphs of Part II of the Charter which it accepts as binding in respect of the territories named in the declaration.

3. The Charter shall extend its application to the territory or territories named in the aforesaid declaration as from the first day of the

tion, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La présente Charte entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la présente Charte, conformément aux dispositions du paragraphe précédent.

3. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la présente Charte, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article L – Application territoriale

1. La présente Charte s'applique au territoire métropolitain de chaque Partie. Tout signataire peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, préciser, par déclaration faite au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, le territoire qui est considéré à cette fin comme son territoire métropolitain.

2. Tout signataire peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou à tout autre moment par la suite, déclarer, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, que la Charte, en tout ou en partie, s'appliquera à celui ou à ceux des territoires non métropolitains désignés dans ladite déclaration et dont il assure les relations internationales ou dont il assume la responsabilité internationale. Il spécifiera dans cette déclaration les articles ou paragraphes de la partie II de la Charte qu'il accepte comme obligatoires en ce qui concerne chacun des territoires désignés dans la déclaration.

3. La Charte s'appliquera au territoire ou aux territoires désignés dans la déclaration visée au paragraphe précédent à partir du premier jour

dött jegyzékbe foglalt nyilatkozat beérkezésétől számított egy hónap elteltét követi.

4. Bármely fél bejelentheti egy későbbi időpontban az Európa Tanács főtitkárához címzett jegyzékben, hogy a jelen cikk 2. bekezdésével összhangban a karta érvényességét egy, vagy több területre kiterjesztette és elfogadja bizonyos, addig el nem fogadott cikkelyek és számozott bekezdések érvényességét az említett terület, vagy területek vonatkozásában. Az ilyen utóbb bejelentett vállalásokat az eredeti nyilatkozat szerves részének kell tekinteni az adott terület vonatkozásában, és ugyanolyan hatályú lesz azon hónap első napjától kezdve, amely azon egy hónap letelte után következik, amikor az említett nyilatkozat jegyzék formájában a főtitkárhoz beérkezett.

M. cikk – Felmondás

1. Ezt a kartát a felek bármelyike csak a rá vonatkozó hatálybalépéstől számított öt év után mondhatja fel, vagy pedig minden további második év végén, mindkét esetben hat hónappal azt követően, hogy erről az Európa Tanács főtitkárat értesítette, aki erről a többi felet megfelelően tájékoztatja.

2. Az előző bekezdés rendelkezéseivel összhangban minden fél felmondhatja a karta általa elfogadott II. részének bármely cikkét, vagy bekezdését, ha a rá nézve kötelezőnek elfogadott cikkek és bekezdések száma soha sem lesz az előző esetében tizenhatnál, a második esetében pedig hatvanháromnál kevesebb és hogy e cikkek és bekezdések száma továbbra is magában foglalja az adott fél által kiválasztottak között mindazt, amit az A. cikk 1. bekezdése és b. albekezdése tartalmaz.

3. Bármelyik fél felmondhatja a jelen kartát, vagy a karta II. részének bármelyik cikkét, vagy bekezdését bármelyik terület vonatkozásában a jelen cikk 1. bekezdésében ismer-

month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of the notification of such declaration by the Secretary General.

4. Any Party may declare at a later date by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that, in respect of one or more of the territories to which the Charter has been applied in accordance with paragraph 2 of this article, it accepts as binding any articles or any numbered paragraphs which it has not already accepted in respect of that territory or territories. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the original declaration in respect of the territory concerned, and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article M – Denunciation

1. Any Party may denounce this Charter only at the end of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it, or at the end of any subsequent period of two years, and in either case after giving six months' notice to the Secretary General of the Council of Europe who shall inform the other Parties accordingly.

2. Any Party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any article or paragraph of Part II of the Charter accepted by it provided that the number of articles or paragraphs by which this Party is bound shall never be less than sixteen in the former case and sixtythree in the latter and that this number of articles or paragraphs shall continue to include the articles selected by the Party among those to which special reference is made in Article A, paragraph 1, subparagraph b.

3. Any Party may denounce the present Charter or any of the articles or paragraphs of Part II of the Charter under the conditions specified in paragraph 1 of this article in

du mois suivant l'expiration d'une période d'un mois après la date de réception de la notification de cette déclaration par le Secrétaire Général.

4. Toute Partie pourra, à tout moment ultérieur, déclarer, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, que, en ce qui concerne un ou plusieurs des territoires auxquels la Charte s'applique en vertu du paragraphe 2 du présent article, elle accepte comme obligatoire tout article ou paragraphe numéroté qu'elle n'avait pas encore accepté en ce qui concerne ce ou ces territoires. Ces engagements ultérieurs seront réputés partie intégrante de la déclaration originale en ce qui concerne le territoire en question et porteront les mêmes effets à partir du premier jour du mois suivant l'expiration d'une période d'un mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article M – Dénonciation

1. Aucune Partie ne peut dénoncer la présente Charte avant l'expiration d'une période de cinq ans après la date à laquelle la Charte est entrée en vigueur en ce qui la concerne, ou avant l'expiration de toute autre période ultérieure de deux ans et, dans tous les cas, un préavis de six mois sera notifié au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, qui en informera les autres Parties.

2. Toute Partie peut, aux termes des dispositions énoncées dans le paragraphe précédent, dénoncer tout article ou paragraphe de la partie II de la Charte qu'elle a accepté, sous réserve que le nombre des articles ou paragraphes auxquels cette Partie est tenue ne soit jamais inférieur à seize dans le premier cas et à soixante-trois dans le second et que ce nombre d'articles ou paragraphes continue de comprendre les articles choisis par cette Partie parmi ceux auxquels une référence spéciale est faite dans l'article A, paragraphe 1, alinéa b.

3. Toute Partie peut dénoncer la présente Charte ou tout article ou paragraphe de la partie II de la Charte aux conditions prévues au paragraphe 1 du présent article,

tetett feltételek mellett, ahol az említett kartát alkalmazták egy olyan nyilatkozat révén, amelyet az L. cikk 2. bekezdésével összhangban tettek meg.

N. cikk – Függelék

A jelen karta függeléke annak szer-
ves részét képezi.

O. cikk – Jegyzékek

Az Európa Tanács főtitkára a Tanács tagállamait és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatóját tájékoztatja:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmány letétbe helyezéséről;
- c) a jelen karta K. cikkével összhangban minden hatálybalépésről;
- d) minden nyilatkozatról, amit az A. cikk 2. és 3. bekezdésének, a D. cikk 1.–2., az F. cikk 2., az L. cikk 1., 2., 3., 4. bekezdésének alkalmazásáról tettek;
- e) minden, a J. cikkel összhangban tett módosításról;
- f) minden, az M. cikkel összhangban tett felmondásról;
- g) minden, a jelen kartával összefüggő lépésről, értesítésről, vagy közlésről.

Ennek hitelül a kellő felhatalmazással rendelkező alulírottak ezt a Módosított kartát aláírták.

Készült Strasbourgban, 1996. május 3. napján, angol és francia nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles, egyetlen példányban, amit az Európa Tanács archívumában helyeznek letétbe. Az Európa Tanács főtitkára hiteles másolatokat küld az Európa Tanács minden tagállamának, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet főigazgatójának.

respect of any territory to which the said Charter is applicable, by virtue of a declaration made in accordance with paragraph 2 of Article L.

Article N – Appendix

The appendix to this Charter shall form an integral part of it.

Article O – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and the Director General of the International Labour Office of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c. any date of entry into force of this Charter in accordance with Article K;
- d. any declaration made in application of Articles A, paragraphs 2 and 3, D, paragraphs 1 and 2, F, paragraph 2, L, paragraphs 1, 2, 3 and 4;
- e. any amendment in accordance with Article J;
- f. any denunciation in accordance with Article M;
- g. any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this revised Charter. Done at Strasbourg, this 3rd day of May 1996, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the Director General of the International Labour Office.

en ce qui concerne tout territoire auquel s'applique la Charte en vertu d'une déclaration faite conformément au paragraphe 2 de l'article L.

Article N – Annexe

L'annexe à la présente Charte fait partie intégrante de celle-ci.

Article O – Notifications

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et au Directeur général du Bureau international du travail:

- a. toute signature;
- b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c. toute date d'entrée en vigueur de la présente Charte conformément à son article K;
- d. toute déclaration en application des articles A, paragraphes 2 et 3, D, paragraphes 1 et 2, F, paragraphe 2, et L, paragraphes 1, 2, 3 et 4;

e. tout amendement conformément à l'article J;

f. toute dénonciation conformément à l'article M;

g. tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Charte.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Charte révisée.

Fait à Strasbourg, le 3 mai 1996, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et au Directeur général du Bureau international du travail.

A MÓDOSÍTOTT EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA FÜGGELÉKE

A Módosított európai szociális karta hatálya a védelmet élvező személyek tekintetében

1. Anélkül, hogy a 12. cikk 4., és a 13. cikk 4. bekezdése csorbulna, az 1–17, valamint a 20–31. cikkek által érintett személyek köre csak annyiban tartalmaz külföldieket, amennyiben más felek állampolgárai törvényesen laknak, vagy rendszeresen az érintett fél országában dolgoznak, és elfogadva, hogy az említett cikkeket a 18. és a 19. cikkek rendelkezéseinek fényében kell értelmezni.

Ez az értelmezés nem csorbíthatja a hasonló lehetőségek kiterjesztését más személyekre bármely másik fél részéről.

2. Minden fél a menekültek státusát meghatározó, 1951. július 28-án Genfben aláírt egyezmény és az 1967. január 31-én aláírt Jegyzőkönyv szerinti menekültnek törvényes tartózkodást biztosít a saját területén, továbbá a lehető legelőnyösebb bánásmódot, ami azonban semmiképpen nem lehet kevésbé előnyös, mint amit a szóban forgó fél az említett Konvencióban és az említett menekültekre alkalmazandó meglévő nemzetközi okmányokban kötelezőnek elfogadott.

3. Mindegyik fél a hontalan személyek státusáról 1954. szeptember 28-án New Yorkban aláírt Konvenció szerinti hontalanoknak törvényes tartózkodást biztosít a saját területén, a lehető legelőnyösebb bánásmódot, ami azonban semmiképpen nem lehet kevésbé előnyös, mint amit a szóban forgó fél az említett okmányban és az említett hontalanokra alkalmazandó meglévő nemzetközi okmányokban kötelezőnek elfogadott.

I. RÉSZ

18. bekezdés és II. rész 18. cikk, 1. bekezdés

Úgy értendő, hogy ezek a rendelkezések nem foglalkoznak a felek területére való belépés kérdésével

APPENDIX TO THE REVISED EUROPEAN SOCIAL CHARTER

Scope of the Revised European Social Charter in terms of persons protected

1. Without prejudice to Article 12, paragraph 4, and Article 13, paragraph 4, the persons covered by Articles 1 to 17 and 20 to 31 include foreigners only in so far as they are nationals of other Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Party concerned, subject to the understanding that these articles are to be interpreted in the light of the provisions of Articles 18 and 19.

This interpretation would not prejudice the extension of similar facilities to other persons by any of the Parties.

2. Each Party will grant to refugees as defined in the Convention relating to the Status of Refugees, signed in Geneva on 28 July 1951 and in the Protocol of 31 January 1967, and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible, and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said convention and under any other existing international instruments applicable to those refugees.

3. Each Party will grant to stateless persons as defined in the Convention on the Status of Stateless Persons done in New York on 28 September 1954 and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said instrument and under any other existing international instruments applicable to those stateless persons.

PART I

paragraph 18, and Part II, Article 18, paragraph 1

It is understood that these provisions are not concerned with the question of entry into the territories of the

ANNEXE À LA CHARTE SOCIALE EUROPÉENNE RÉVISÉE

Portée de la Charte sociale européenne révisée en ce qui con- cerne les personnes protégées

1. Sous réserve des dispositions de l'article 12, paragraphe 4, et de l'article 13, paragraphe 4, les personnes visées aux articles 1 à 17 et 20 à 31 ne comprennent les étrangers que dans la mesure où ils sont des ressortissants des autres Parties résidant légalement ou travaillant régulièrement sur le territoire de la Partie intéressée, étant entendu que les articles susvisés seront interprétés à la lumière des dispositions des articles 18 et 19.

La présente interprétation n'exclut pas l'extension de droits analogues à d'autres personnes par l'une quelconque des Parties.

2. Chaque Partie accordera aux réfugiés répondant à la définition de la Convention de Genève du 28 juillet 1951 relative au statut des réfugiés et du Protocole du 31 janvier 1967, et résidant régulièrement sur son territoire, un traitement aussi favorable que possible et en tout cas non moins favorable que celui auquel elle s'est engagée en vertu de la convention de 1951, ainsi que de tous autres accords internationaux existants et applicables aux réfugiés mentionnés ci-dessus.

3. Chaque Partie accordera aux apatrides répondant à la définition de la Convention de New York du 28 septembre 1954 relative au statut des apatrides et résidant régulièrement sur son territoire un traitement aussi favorable que possible et en tout cas non moins favorable que celui auquel elle s'est engagée en vertu de cet instrument ainsi que de tous autres accords internationaux existants et applicables aux apatrides mentionnés ci-dessus.

PARTIE I

paragraphe 18, et Partie II, article 18, paragraphe 1

Il est entendu que ces dispositions ne concernent pas l'entrée sur le territoire des Parties et ne portent pas

és nem csorbítják a Párizsban 1955. december 13-án aláírt Európai Szervezeti egyezményt.

Parties and do not prejudice the provisions of the European Convention on Establishment, signed in Paris on 13 December 1955.

atteinte à celles de la Convention européenne d'établissement signée à Paris le 13 décembre 1955.

II. RÉSZ

1. cikk, 2. bekezdés

Ezt a rendelkezést nem szabad úgy értelmezni, hogy megtilt, vagy megenged bármilyen szakszervezeti biztonsági záradékot, vagy gyakorlatot.

PART II

Article 1, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as prohibiting or authorising any union security clause or practice.

PARTIE II

Article 1, paragraphe 2

Cette disposition ne saurait être interprétée ni comme interdisant ni comme autorisant les clauses ou pratiques de sécurité syndicale.

2. cikk, 6. bekezdés

A felek elrendelhetik, hogy ez a rendelkezés nem vonatkozik:

- a) azokra a dolgozókra, akik szerződéses, vagy alkalmazotti viszonyban vannak, de annak teljes időtartama nem haladja meg az egy hónapot és/vagy egy munkahét nem haladja meg a nyolc órát;
- b) ahol a szerződés, vagy a munkaviszony eseti és/vagy sajátos természetű, feltéve, hogy ezekben az esetekben az érvényesítés elmaradását objektív megfontolások igazolják.

Article 2, paragraph 6

Parties may provide that this provision shall not apply:

- a. to workers having a contract or employment relationship with a total duration not exceeding one month and/or with a working week not exceeding eight hours;
- b. where the contract or employment relationship is of a casual and/or specific nature, provided, in these cases, that its non-application is justified by objective considerations.

Article 2, paragraphe 6

Les Parties pourront prévoir que cette disposition ne s'applique pas:

- a. aux travailleurs ayant un contrat ou une relation de travail dont la durée totale n'excède pas un mois et/ou dont la durée de travail hebdomadaire n'excède pas huit heures;
- b. lorsque le contrat ou la relation de travail a un caractère occasionnel et/ou particulier, à condition, dans ces cas, que des raisons objectives justifient la non-application.

3. cikk, 4. bekezdés

Úgy értendő, hogy e rendelkezés céljaira e szolgálatok funkcióit, szervezetét és működési feltételeit a nemzeti törvények vagy szabályok, kollektív megállapodások, vagy a nemzeti viszonyoknak megfelelő eszközök határozzák meg.

Article 3, paragraph 4

It is understood that for the purposes of this provision the functions, organisation and conditions of operation of these services shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 3, paragraphe 4

Il est entendu qu'aux fins d'application de cette disposition les fonctions, l'organisation et les conditions de fonctionnement de ces services doivent être déterminées par la législation ou la réglementation nationale, des conventions collectives ou de toute autre manière appropriée aux conditions nationales.

4. cikk, 4. bekezdés

Ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az nem tiltja meg az azonnali elbocsátást bármilyen súlyos vétség esetén.

Article 4, paragraph 4

This provision shall be so understood as not to prohibit immediate dismissal for any serious offence.

Article 4, paragraphe 4

Cette disposition sera interprétée de manière à ne pas interdire un licenciement immédiat en cas de faute grave.

4. cikk, 5. bekezdés

Úgy értendő, hogy valamely fél az e bekezdésben megkívánt rendelkezést csak abban az esetben érvényesítse, ha a törvény, vagy a kollektív megállapodások, vagy döntőbírói ítélet nem engedi meg, hogy a dolgozók túlnyomó többségének béréből levonjanak, ez alól kivételek azok a személyek, akire az említettek nem terjednek ki.

Article 4, paragraph 5

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if the great majority of workers are not permitted to suffer deductions from wages either by law or through collective agreements or arbitration awards, the exceptions being those persons not so covered.

Article 4, paragraphe 5

Il est entendu qu'une Partie peut prendre l'engagement requis dans ce paragraphe si les retenues sur salaires sont interdites pour la grande majorité des travailleurs, soit par la loi, soit par les conventions collectives ou les sentences arbitrales, les seules exceptions étant constituées par les personnes non visées par ces instruments.

6. cikk, 4. bekezdés

Úgy értendő, hogy minden fél, ha érintett, akkor törvénnyel szabályozza a sztrájkjogot, ha minden további korlátozás, amit ez a bekezdés jelent a joggal szemben, igazolható a G. cikkely rendelkezéseivel.

Article 6, paragraph 4

It is understood that each Party may, insofar as it is concerned, regulate the exercise of the right to strike by law, provided that any further restriction that this might place on the right can be justified under the terms of Article G.

Article 6, paragraphe 4

Il est entendu que chaque Partie peut, en ce qui la concerne, réglementer l'exercice du droit de grève par la loi, pourvu que toute autre restriction éventuelle à ce droit puisse être justifiée aux termes de l'article G.

7. cikk, 2. bekezdés

Ez a rendelkezés nem akadályozza meg a feleket abban, hogy saját törvényhozásukkal megengedjék a fiataloknak, akik még nem érték el a megállapított minimális életkort ahhoz, hogy munkát végezzenek, de elengedhetetlenül szükséges szakképzésük szempontjából jelen lenniük ott, ahol ilyen munkát végeznek az illetékes hatóság által meghatározott feltételek mellett és olyan intézkedések közepette, amelyek védik e fiatalok egészségét és biztonságát.

Article 7, paragraph 2

This provision does not prevent Parties from providing in their legislation that young persons not having reached the minimum age laid down may perform work in so far as it is absolutely necessary for their vocational training where such work is carried out in accordance with conditions prescribed by the competent authority and measures are taken to protect the health and safety of these young persons.

Article 7, paragraphe 2

La présente disposition n'empêche pas les Parties de prévoir dans la loi la possibilité, pour des adolescents n'ayant pas atteint l'âge minimum prévu, de réaliser des travaux strictement nécessaires à leur formation professionnelle lorsque le travail est réalisé sous le contrôle du personnel compétent autorisé et que la sécurité et la protection de la santé des adolescents au travail sont garanties.

7. cikk, 8. bekezdés

Úgy értendő, hogy valamely fél az e bekezdésben foglalt kikötést akkor vállalhatja, ha törvényben biztosítja a feltételt és ha a tizennyolc év alatti személyek túlnyomó többségét nem foglalkoztatják éjszakai munkában.

Article 7, paragraph 8

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if it fulfils the spirit of the undertaking by providing by law that the great majority of persons under eighteen years of age shall not be employed in night work.

Article 7, paragraphe 8

Il est entendu qu'une Partie aura rempli l'engagement requis dans ce paragraphe si elle se conforme à l'esprit de cet engagement en prévoyant dans sa législation que la grande majorité des personnes de moins de dix-huit ans ne sera pas employée à des travaux de nuit.

8. cikk, 2. bekezdés

Ezt a rendelkezést nem lehet úgy értelmezni, hogy abszolút tiltást fogalmaz meg. Kivételek lehetségesek, például a következő esetekben: a) ha egy foglalkoztatott nő olyan helytelen viselkedésben vétkes, ami indokolja alkalmazásának beszüntetését; b) ha az érintett vállalkozás megszűnik; c) ha lejárt a foglalkoztatás szerződésben rögzített időtartama.

Article 8, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as laying down an absolute prohibition. Exceptions could be made, for instance, in the following cases: a. if an employed woman has been guilty of misconduct which justifies breaking off the employment relationship; b. if the undertaking concerned ceases to operate; c. if the period prescribed in the employment contract has expired.

Article 8, paragraphe 2

Cette disposition ne saurait être interprétée comme consacrant une interdiction de caractère absolu. Des exceptions pourront intervenir, par exemple, dans les cas suivants: a. si la travailleuse a commis une faute justifiant la rupture du rapport de travail; b. si l'entreprise en question cesse son activité; c. si le terme prévu par le contrat de travail est échu.

12. cikk, 4. bekezdés

Az ezen bekezdés bevezetésében szereplő „az egyezményekben lefektetett feltételektől függően” egyebek között azt jelenti, hogy azon juttatások tekintetében, amelyek a biztosítás fizetésétől függetlenül

Article 12, paragraph 4

The words “and subject to the conditions laid down in such agreements” in the introduction to this paragraph are taken to imply inter alia that with regard to benefits which are available independently

Article 12, paragraphe 4

Les mots «et sous réserve des conditions arrêtées dans ces accords» figurant dans l'introduction à ce paragraphe sont considérés comme signifiant que, en ce qui concerne les prestations existant indépendam-

rendelkezésre állnak, valamely fél elvárhatja bizonyos előírt időszakon át a helybenlakást, mielőtt más felek állampolgárainak megadná ama juttatásokat.

13. cikk, 4. bekezdés

Azok a kormányok, amelyek nem voltak A szociális és az orvosi ellátás európai egyezményének aláírói, ezen bekezdés tekintetében ratifikálhatják a kartát, amennyiben a többi fél állampolgárainak megadják azt, ami összhangban van az említett konvenció rendelkezéseivel.

16. cikk

Úgy értendő, hogy a jelen rendelkezésben nyújtott védelem az egy-
szülős családokra vonatkozik.

17. cikk

Úgy értendő, hogy a jelen rendelkezés minden 18 év alatti személyre kiterjed, hacsak a gyerekekre vonatkozó törvény értelmében a nagykorúságot nem érik el előbb úgy, hogy az nem csorbítja a karta egyéb konkrét rendelkezéseit, különösen pedig a 7. cikket.

Ez nem jelent kötelezettséget arra nézve, hogy az oktatást kötelezővé kell tenni a fent említett életkorig.

19. cikk, 6. bekezdés

A e rendelkezés alkalmazása céljából a „külföldi dolgozó családja” alatt legalább a dolgozó feleségét és nem házas gyermekeit kell érteni mindaddig, amíg ez utóbbiakat kiskorúnak tekinti a fogadó állam és a bevándorló dolgozó eltar-tottjai.

20. cikk

1. Úgy értendő, hogy a társadalom-biztosítási ügyek, valamint más, a munkanélküliségi segéllyel, öreg-ségi nyugdíjjal és özvegyi nyugdíjjal kapcsolatos rendelkezéseket ki lehet zárni ennek a cikknek a ható-köréből.

of any insurance contribution, a Party may require the completion of a prescribed period of residence before granting such benefits to nationals of other Parties.

Article 13, paragraph 4

Governments not Parties to the European Convention on Social and Medical Assistance may ratify the Charter in respect of this paragraph provided that they grant to nationals of other Parties a treatment which is in conformity with the provisions of the said convention.

Article 16

It is understood that the protection afforded in this provision covers sin-gle parent families.

Article 17

It is understood that this provision covers all persons below the age of 18 years, unless under the law applicable to the child majority is attained earlier, without prejudice to the other specific provisions provid-ed by the Charter, particularly Article 7.

This does not imply an obligation to provide compulsory education up to the abovementioned age.

Article 19, paragraph 6

For the purpose of applying this pro-
vision, the term “family of a foreign worker” is understood to mean at least the worker’s spouse and unmarried children, as long as the latter are considered to be minors by the receiving State and are dependent on the migrant worker.

Article 20

1. It is understood that social secu-
rity matters, as well as other provi-
sions relating to unemployment
benefit, old age benefit and sur-
vivor’s benefit, may be excluded
from the scope of this article.

ment d’un système contributif, une
Partie peut requérir l’accomplisse-
ment d’une période de résidence
prescrite avant d’octroyer ces presta-
tions aux ressortissants d’autres
Parties.

Article 13, paragraphe 4

Les gouvernements qui ne sont pas
Parties à la Convention européenne
d’assistance sociale et médicale
peuvent ratifier la Charte en ce qui
concerne ce paragraphe, sous
réserve qu’ils accordent aux ressort-
issants des autres Parties un traite-
ment conforme aux dispositions de
ladite convention.

Article 16

Il est entendu que la protection
accordée par cette disposition cou-
vre les familles monoparentales.

Article 17

Il est entendu que cette disposition
couvre toutes les personnes âgées
de moins de 18 ans, sauf si la
majorité est atteinte plus tôt en vertu
de la législation qui leur est applica-
ble, sans préjudice des autres dispo-
sitions spécifiques prévues par la
Charte, notamment l’article 7.

Cela n’implique pas une obligation
d’assurer l’enseignement obligatoire
jusqu’à l’âge mentionné ci-dessus.

Article 19, paragraphe 6

Aux fins d’application de la
présente disposition, on entend par
«famille du travailleur migrant» au
moins le conjoint du travailleur et
ses enfants non mariés, aussi
longtemps qu’ils sont considérés
comme mineurs par la législation
pertinente de l’Etat d’accueil et sont
à la charge du travailleur.

Article 20

1. Il est entendu que les matières
relevant de la sécurité sociale, ainsi
que les dispositions relatives aux
prestations de chômage, aux presta-
tions de vieillesse et aux prestations
de survivants, peuvent être exclues
du champ d’application de cet arti-
cle.

2. A nők védelmére vonatkozó rendelkezések, különösen pedig ami a terhességet, a szülést és a szülés utáni időszakot illeti, nem lehet hátrányos megkülönböztetésnek tekinteni, ahogy ebben a cikkben szerepel.

3. Ez a cikk nem akadályozza meg a tényleges egyenlőtlenségek felszámolását célzó speciális intézkedések elfogadását.

4. Foglalkozási tevékenység, amely természeténél, vagy a megvalósítás környezeténél fogva csak az egyik nembeli személyekre bízható, kivonható a jelen cikk, vagy egyes rendelkezéseinek hatóköréből. Ezt a rendelkezést nem szabad úgy értelmezni, hogy az megkívánja a felektől egy foglalkozási lista törvényekben, vagy szabályokban való megtestesülését, amely a foglalkozások természete, vagy a gyakorlásuk környezete miatt az egyik nem számára fenntartott lehet.

2. Provisions concerning the protection of women, particularly as regards pregnancy, confinement and the postnatal period, shall not be deemed to be discrimination as referred to in this article.

3. This article shall not prevent the adoption of specific measures aimed at removing de facto inequalities.

4. Occupational activities which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, can be entrusted only to persons of a particular sex may be excluded from the scope of this article or some of its provisions. This provision is not to be interpreted as requiring the Parties to embody in laws or regulations a list of occupations which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, may be reserved to persons of a particular sex.

2. Ne seront pas considérées comme des discriminations au sens du présent article les dispositions relatives à la protection de la femme, notamment en ce qui concerne la grossesse, l'accouchement et la période postnatale.

3. Le présent article ne fait pas obstacle à l'adoption de mesures spécifiques visant à remédier à des inégalités de fait.

4. Pourront être exclues du champ d'application du présent article, ou de certaines de ses dispositions, les activités professionnelles qui, en raison de leur nature ou des conditions de leur exercice, ne peuvent être confiées qu'à des personnes d'un sexe donné. Cette disposition ne saurait être interprétée comme obligeant les Parties à arrêter par la voie législative ou réglementaire la liste des activités professionnelles qui, en raison de leur nature ou des conditions de leur exercice, peuvent être réservées à des travailleurs d'un sexe déterminé.

21. és 22. cikk

1. Ezen cikkek végrehajtása céljából a „dolgozói képviselők” kifejezés olyan személyeket jelent, akiket a nemzeti törvényhozás, vagy gyakorlat annak ismer el.

2. A „nemzeti törvényhozás, vagy gyakorlat” kifejezés esetenként felöleli a törvényeken és szabályokon kívül a kollektív megállapodásokat, egyéb egyességeket munkáltatók és dolgozói képviselők között, a szokásokat és az érvényes eseti jogot.

3. E cikkek végrehajtása céljából a „vállalkozás” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az jogi személyiséggel rendelkező, vagy nem rendelkező, kézzelfogható és kézzel nem fogható összetevők bizonyos csoportja, amelyet azért alakítottak ki, hogy pénzügyi nyereség céljából árukat, vagy szolgáltatásokat állítson elő és rendelkezzen a saját piacpolitikája kialakításához szükséges hatalommal.

4. Az értelmezés szerint ezen cikkek végrehajtásakor a vallási közösségeket és intézményeiket ki kell hagyni még akkor is, ha a 3. bekezdés értelmében „vállalkozások”. A

Articles 21 and 22

1. For the purpose of the application of these articles, the term “workers’ representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice.

2. The terms “national legislation and practice” embrace as the case may be, in addition to laws and regulations, collective agreements, other agreements between employers and workers’ representatives, customs as well as relevant case law.

3. For the purpose of the application of these articles, the term “undertaking” is understood as referring to a set of tangible and intangible components, with or without legal personality, formed to produce goods or provide services for financial gain and with power to determine its own market policy.

4. It is understood that religious communities and their institutions may be excluded from the application of these articles, even if these institutions are “undertakings” with-

Articles 21 et 22

1. Aux fins d'application de ces articles, les termes «représentants des travailleurs» désignent des personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationales.

2. Les termes «la législation et la pratique nationales» visent, selon le cas, outre les lois et les règlements, les conventions collectives, d'autres accords entre les employeurs et les représentants des travailleurs, les usages et les décisions judiciaires pertinentes.

3. Aux fins d'application de ces articles, le terme «entreprise» est interprété comme visant un ensemble d'éléments matériels et immatériels, ayant ou non la personnalité juridique, destiné à la production de biens ou à la prestation de services, dans un but économique, et disposant du pouvoir de décision quant à son comportement sur le marché.

4. Il est entendu que les communautés religieuses et leurs institutions peuvent être exclues de l'application de ces articles même lorsque ces institutions sont des

meghatározott eszmények által ihletett, vagy bizonyos erkölcsi fogalmak, ideálok és felfogás által vezérelt tevékenységeket folytató létesítmények, amelyeket a nemzeti törvényhozás véd, olyan mértékben zárhatók ki ezen cikkek érvényességéből, amennyire ahhoz van szükség, hogy a vállalkozás irányultságát meg lehessen védeni.

5. Úgy értendő, hogy amely államban a jelen cikkekben előírt jogokat a vállalkozás különböző létesítményei gyakorolják, ott az érintett felet olyannak kell tekinteni, amely az itt szereplő előírásokból eredő kötelezettségeket teljesíti.

6. A felek ezen cikkek végrehajtásának köréből kihagyhatnak olyan vállalkozásokat, amelyek bizonyos számú dolgozónál kevesebbet foglalkoztatnak és ha ezt a számot a nemzeti törvényhozás, vagy gyakorlat meghatározza.

in the meaning of paragraph 3. Establishments pursuing activities which are inspired by certain ideals or guided by certain moral concepts, ideals and concepts which are protected by national legislation, may be excluded from the application of these articles to such an extent as is necessary to protect the orientation of the undertaking.

5. It is understood that where in a state the rights set out in these articles are exercised in the various establishments of the undertaking, the Party concerned is to be considered as fulfilling the obligations deriving from these provisions.

6. The Parties may exclude from the field of application of these articles, those undertakings employing less than a certain number of workers, to be determined by national legislation or practice.

«entreprises» au sens du paragraphe 3. Les établissements poursuivant des activités inspirées par certains idéaux ou guidées par certains concepts moraux, idéaux et concepts protégés par la législation nationale, peuvent être exclus de l'application de ces articles dans la mesure nécessaire pour protéger l'orientation de l'entreprise.

5. Il est entendu que, lorsque dans un Etat les droits énoncés dans les présents articles sont exercés dans les divers établissements de l'entreprise, la Partie concernée doit être considérée comme satisfaisant aux obligations découlant de ces dispositions.

6. Les Parties pourront exclure du champ d'application des présents articles les entreprises dont les effectifs n'atteignent pas un seuil déterminé par la législation ou la pratique nationales.

22. cikk

1. Ez a rendelkezés nem érinti sem az államok jogait és kötelességeit a munkahelyeken bevezetendő egészségügyi és biztonsági rendelkezések elfogadása tekintetében, sem pedig az azok betartását ellenőrző szervek hatáskörét és felelősségét nem befolyásolja.

2. A „szociális és szociokulturális szolgáltatások és létesítmények” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy bizonyos szociális és/vagy kulturális létesítményeket egyes vállalkozások biztosítanak dolgozóik számára, nevezetesen jóléti támogatást, sportpályákat, kisgyermekes anyák számára szobát, könyvtárat, gyermek-üdültetési tábor stb.

Article 22

1. This provision affects neither the powers, and obligations of states as regards the adoption of health and safety regulations for workplaces, nor the powers and responsibilities of the bodies in charge of monitoring their application.

2. The terms “social and socio-cultural services and facilities” are understood as referring to the social and/or cultural facilities for workers provided by some undertakings such as welfare assistance, sports fields, rooms for nursing mothers, libraries, children's holiday camps, etc.

Article 22

1. Cette disposition n'affecte ni les pouvoirs et obligations des Etats en matière d'adoption de règlements concernant l'hygiène et la sécurité sur les lieux de travail, ni les compétences et responsabilités des organes chargés de surveiller le respect de leur application.

2. Les termes «services et facilités sociaux et socio-culturels» visent les services et facilités de nature sociale et/ou culturelle qu'offrent certaines entreprises aux travailleurs tels qu'une assistance sociale, des terrains de sport, des salles d'allaitement, des bibliothèques, des colonies de vacances, etc.

23. cikk 1. bekezdés

Ezen bekezdés végrehajtása céljából a „lehető leghosszabb ideig” kifejezés az idős személy fizikai, pszichés és szellemi képességére utal.

Article 23, paragraph 1

For the purpose of the application of this paragraph, the term “for as long as possible” refers to the elderly person's physical, psychological and intellectual capacities.

Article 23, paragraphe 1

Aux fins d'application de ce paragraphe, l'expression «le plus longtemps possible» se réfère aux capacités physiques, psychologiques et intellectuelles de la personne âgée.

24. cikk

1. Úgy értendő, hogy a jelen cikk szempontjából a „foglalkoztatás

Article 24

1. It is understood that for the purposes of this article the terms “ter-

Article 24

1. Il est entendu qu'aux fins de cet article le terme «licenciement» sig-

megszűnése" és a „megszűnt” kifejezések az alkalmazás munkáltató kezdeményezésével történő beszüntetését jelentik.

2. Úgy értendő, hogy ez a cikk minden dolgozóra kiterjed, de az adott fél a cikk védelme alól részben, vagy teljes egészében kizárhatja az alkalmazottak következő kategóriáit

- a) azokat a dolgozókat, akiket munkaszerződéssel meghatározott időre, vagy meghatározott feladatra alkalmaztak;

- b) próbaidős dolgozókat, vagy olyanokat, akik alkalmasságukat bizonyítják, amennyiben ezt előre meghatározták és az időtartam elfogadható hosszúságú;

- c) az eseti alapon rövid időre alkalmazott dolgozókat.

3. Ezen cikk céljából a következők különösen nem képezhetik a foglalkoztatás beszüntetésének elfogadott okát:

- a) szakszervezeti tagság, vagy részvétel szakszervezeti tevékenységben a munkaidőn kívül, vagy a munkáltató hozzájárulásával munkaidőn belül;

- b) hivatali posztra törekvés dolgozói képviselői minőségben való fel lépés miatt;

- c) panasz benyújtása, vagy az illetékes közigazgatási hatósághoz történő folyamodás; vagy részvétel munkáltató elleni eljárásban, akit azzal vádolnak, hogy megszegte a törvényeket, vagy a szabályokat,

- d) faj, bőrszín, nem, családi állapot, családi kötelezettségek, terhesség, vallás, politikai vélemény, nemzeti-ségi vagy társadalmi származás;

- e) anyasági vagy apasági szabadság;

- f) a munkából való ideiglenes távollét betegség vagy károsodás miatt.

4. Úgy értendő, hogy a foglalkoztatás jogos ok nélkül való megszüntetése esetén adandó kártérítésről, vagy más megfelelő segítségnyújtásról a nemzeti törvények, vagy szabályok, kollektív egyességek, vagy más, az országos viszonyoknak megfelelő eljárások döntenek.

mination of employment” and “terminated” mean termination of employment at the initiative of the employer.

2. It is understood that this article covers all workers but that a Party may exclude from some or all of its protection the following categories of employed persons:

- a. workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;

- b. workers undergoing a period of probation or a qualifying period of employment, provided that this is determined in advance and is of a reasonable duration;

- c. workers engaged on a casual basis for a short period.

3. For the purpose of this article the following, in particular, shall not constitute valid reasons for termination of employment:

- a. trade union membership or participation in union activities outside working hours, or, with the consent of the employer, within working hours;

- b. seeking office as, acting or having acted in the capacity of a workers’ representative;

- c. the filing of a complaint or the participation in proceedings against an employer involving alleged violation of laws or regulations or recourse to competent administrative authorities;

- d. race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin;

- e. maternity or parental leave;

- f. temporary absence from work due to illness or injury.

4. It is understood that compensation or other appropriate relief in case of termination of employment without valid reasons shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

nifie la cessation de la relation de travail à l’initiative de l’employeur.

2. Il est entendu que cet article couvre tous les travailleurs mais qu’une Partie peut soustraire entièrement ou partiellement de sa protection les catégories suivantes de travailleurs salariés:

- a. les travailleurs engagés aux termes d’un contrat de travail portant sur une période déterminée ou une tâche déterminée;

- b. les travailleurs effectuant une période d’essai ou n’ayant pas la période d’ancienneté requise, à condition que la durée de celle-ci soit fixée d’avance et qu’elle soit raisonnable;

- c. les travailleurs engagés à titre occasionnel pour une courte période.

3. Aux fins de cet article, ne constituent pas des motifs valables de licenciement notamment:

- a. l’affiliation syndicale ou la participation à des activités syndicales en dehors des heures de travail ou, avec le consentement de l’employeur, durant les heures de travail;

- b. le fait de solliciter, d’exercer ou d’avoir un mandat de représentation des travailleurs;

- c. le fait d’avoir déposé une plainte ou participé à des procédures engagées contre un employeur en raison de violations alléguées de la législation, ou présenté un recours devant les autorités administratives compétentes;

- d. la race, la couleur, le sexe, l’état matrimonial, les responsabilités familiales, la grossesse, la religion, l’opinion politique, l’ascendance nationale ou l’origine sociale;

- e. le congé de maternité ou le congé parental;

- f. l’absence temporaire du travail en raison de maladie ou d’accident.

4. Il est entendu que l’indemnité ou toute autre réparation appropriée en cas de licenciement sans motif valable doit être déterminée par la législation ou la réglementation nationales, par des conventions collectives ou de toute autre manière appropriée aux conditions nationales.

25. cikk

1. Úgy értendő, hogy az illetékes nemzeti hatóság, miután konzultált a munkáltatók és a dolgozók szervezeteivel, felmentéssel kizárhatja a dolgozók bizonyos kategóriáit a jelen cikk által nyújtott védelemből munkaviszonyuk speciális természete miatt.

2. Úgy értendő, hogy a „fizetéseképtelenség” kategóriáját a nemzeti jognak és gyakorlatnak kell meghatároznia.

3. A jelen rendelkezés által lefedett dolgozói követelések legalább tartalmazzák:

a) előírt időtartamra vonatkozó dolgozói bérkövetelést, amely időtartam három hónapnál nem lehet kevesebb az előjogok rendszerében és nyolc hétnél kevesebb a garanciális rendszerben a fizetéseképtelenséget megelőzően, vagy a munkaviszony megszüntetése előtt;

b) a dolgozók fizetett szabadság iránti követelését azon év során végzett munka alapján, amikor a fizetéseképtelenség, vagy a munkaviszony megszűnése előfordult;

c) a dolgozókat megillető egyéb összegek más fizetett távollét alapján, ami előírt időtartamra szólt, és ami nem lehet kevesebb három hónapnál az előjogok, és nyolc hétnél a garanciális rendszerben a fizetéseképtelenség, vagy a munkaviszony megszüntetése előtt.

4. Nemzeti törvények vagy szabályok előírt összegre korlátozhatják a dolgozói követeléseket, és ennek az összegnek szociálisan elfogadható szinten kell lennie.

26. cikk

Úgy értendő, hogy ez a cikk nem kívánja a felektől a törvényalkotást. Úgy értendő, hogy a 2. bekezdés nem terjed ki a szexuális zaklatásra.

27. cikk

Úgy értendő, hogy ez a cikk kiskorú gyermekeik, valamint a szűk családjukhoz tartozó egyéb családtagok

Article 25

1. It is understood that the competent national authority may, by way of exemption and after consulting organisations of employers and workers, exclude certain categories of workers from the protection provided in this provision by reason of the special nature of their employment relationship.

2. It is understood that the definition of the term “insolvency” must be determined by national law and practice.

3. The workers’ claims covered by this provision shall include at least:

a. the workers’ claims for wages relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or to the termination of employment;

b. the workers’ claims for holiday pay due as a result of work performed during the year in which the insolvency or the termination of employment occurred;

c. the workers’ claims for amounts due in respect of other types of paid absence relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or the termination of the employment.

4. National laws or regulations may limit the protection of workers’ claims to a prescribed amount, which shall be of a socially acceptable level.

Article 26

It is understood that this article does not require that legislation be enacted by the Parties.

It is understood that paragraph 2 does not cover sexual harassment.

Article 27

It is understood that this article applies to men and women workers with family responsibilities in rela-

Article 25

1. L’autorité compétente peut à titre exceptionnel et après consultation des organisations d’employeurs et de travailleurs exclure des catégories déterminées de travailleurs de la protection prévue dans cette disposition en raison de la nature particulière de leur relation d’emploi.

2. Il est entendu que le terme «insolvabilité» sera défini par la loi et la pratique nationales.

3. Les créances des travailleurs sur lesquelles porte cette disposition devront au moins comprendre:

a. les créances des travailleurs au titre des salaires afférents à une période déterminée, qui ne doit pas être inférieure à trois mois dans un système de privilège et à huit semaines dans un système de garantie, précédant l’insolvabilité ou la cessation de la relation d’emploi;

b. les créances des travailleurs au titre des congés payés dus en raison du travail effectué dans le courant de l’année dans laquelle est survenue l’insolvabilité ou la cessation de la relation d’emploi;

c. les créances des travailleurs au titre des montants dus pour d’autres absences rémunérées afférentes à une période déterminée, qui ne doit pas être inférieure à trois mois dans un système de privilège et à huit semaines dans un système de garantie, précédant l’insolvabilité ou la cessation de la relation d’emploi.

4. Les législations et réglementations nationales peuvent limiter la protection des créances des travailleurs à un montant déterminé qui devra être d’un niveau socialement acceptable.

Article 26

Il est entendu que cet article n’oblige pas les Parties à promulguer une législation.

Il est entendu que le paragraphe 2 ne couvre pas le harcèlement sexuel.

Article 27

Il est entendu que cet article s’applique aux travailleurs des deux sexes ayant des responsabilités

íránti kötelezettségekkel rendelkező férfi és nő dolgozókra vonatkozik, akik egyértelműen gondozásra, vagy támogatásra szorulnak és ezen dolgozókat az említett kötelezettségek korlátozzák a gazdasági tevékenységre való felkészülésben, bekapcsolódásban, részvételben, vagy előrehaladásban. Az „eltartott gyermekek” és a „szűk családjukhoz tartozó egyéb családtagok”, „akik egyértelműen gondozásra, vagy támogatásra szorulnak” kifejezések olyan személyeket jelentenek, akiket az érintett fél nemzeti törvényhozása ilyeneknek határoz meg.

28. és 29. cikk

A jelen cikk végrehajtása céljából a „dolgozói képviselők” kifejezés olyan személyeket jelent, akiket a nemzeti törvényhozás, vagy gyakorlat ebben a minőségben elismer.

III. RÉSZ

Úgy értendő, hogy a karta nemzeti közti jellegű jogi kötelezettségeket tartalmaz, amelyek végrehajtását kizárólag a IV. részben előírt ellenőrzésnek lehet alávetni.

A. cikk, 1. bekezdés

Úgy értendő, hogy a számozott bekezdések csak egyetlen bekezdésből álló cikkelyeket tartalmazhatnak.

B. cikk, 2. bekezdés

A B. cikk 2. bekezdése céljából a Módosított karta megfelel a karta azonos cikkének, vagy bekezdés-számának, kivéve:

- a) a Módosított karta 3. cikkének 2. bekezdését, amely megfelel a karta 3. 1. cikk 1. és 3. bekezdésének;
- b) a Módosított karta 3. cikkének 3. bekezdését, amely megfelel a karta 3. cikk 2. és 3. bekezdésének;
- c) a Módosított karta 10. cikk 5. bekezdését, amely megfelel a karta 10. cikk 4. bekezdésének;

tion to their dependent children as well as in relation to other members of their immediate family who clearly need their care or support where such responsibilities restrict their possibilities of preparing for, entering, participating in or advancing in economic activity. The terms “dependent children” and “other members of their immediate family who clearly need their care and support” mean persons defined as such by the national legislation of the Party concerned.

Articles 28 and 29

For the purpose of the application of this article, the term “workers’ representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice.

PART III

It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof.

Article A, paragraph 1

It is understood that the numbered paragraphs may include articles consisting of only one paragraph.

Article B, paragraph 2

For the purpose of paragraph 2 of Article B, the provisions of the revised Charter correspond to the provisions of the Charter with the same article or paragraph number with the exception of:

- a. Article 3, paragraph 2, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 1 and 3, of the Charter;
- b. Article 3, paragraph 3, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 2 and 3, of the Charter;
- c. Article 10, paragraph 5, of the revised Charter which corresponds to Article 10, paragraph 4, of the Charter;

familiales à l’égard de leurs enfants à charge ainsi qu’à l’égard d’autres membres de leur famille directe qui ont manifestement besoin de leurs soins ou de leur soutien, lorsque ces responsabilités limitent leurs possibilités de se préparer à l’activité économique, d’y accéder, d’y participer ou d’y progresser. Les termes «enfants à charge» et «autre membre de la famille directe qui a manifestement besoin de soins et de soutien» s’entendent au sens défini par la législation nationale des Parties.

ARTICLES 28 ET 29

Aux fins d’application de ces articles, le terme «représentants des travailleurs» désigne des personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationales.

PARTIE III

Il est entendu que la Charte contient des engagements juridiques de caractère international dont l’application est soumise au seul contrôle visé par la partie IV.

Article A, paragraphe 1

Il est entendu que les paragraphes numérotés peuvent comprendre des articles ne contenant qu’un seul paragraphe.

Article B, paragraphe 2

Aux fins du paragraphe 2 de l’article B, les dispositions de la Charte révisée correspondent aux dispositions de la Charte qui portent le même numéro d’article ou de paragraphe, à l’exception:

- a. de l’article 3, paragraphe 2, de la Charte révisée qui correspond à l’article 3, paragraphes 1 et 3, de la Charte;
- b. de l’article 3, paragraphe 3, de la Charte révisée qui correspond à l’article 3, paragraphes 2 et 3, de la Charte;
- c. de l’article 10, paragraphe 5, de la Charte révisée qui correspond à l’article 10, paragraphe 4, de la Charte;

d) a Módosított karta 17. cikk 1. bekezdését, amely megfelel a karta 17. cikkének.

IV. RÉSZ

E. cikk

Megkülönböztető bánásmód, amely objektív és ésszerű indoklason nyugszik, nem tekinthető diszkriminatívnak.

F. cikk

A „háború, vagy egyéb rendkívüli helyzet” kifejezést úgy kell érteni, hogy az kiterjed a háborús fenyegetésre is.

I. cikk

Úgy értendő, hogy a 21. és a 22. cikkek függelékének megfelelően kizárt dolgozókat nem kell beszámítani, amikor az érintett dolgozói létszámot megállapítják.

J. cikk

A „módosítás” kifejezést ki kell terjeszteni, hogy vonatkozzék a karta-hoz adandó új cikkekre is.

ÉRTELMEZŐ BESZÁMOLÓ

Bevezetés

1. Ezerkilencszázkilencven november ötödikén nem hivatalos miniszteri tanácskozást tartottak Rómában az emberi jogokról. Az ülés napirendi pontjai között az Európai szociális karta megvitatása is szerepelt; a vita lezárásaképpen az Európa Tanács Miniszteri Bizottságát megbízták a karta szerepének, tartalmának, és megvalósíthatóságának mielőbbi, teljes körű kivizsgálásával.

2. A miniszteri megbízottak 449. ülésén (1990. november–december) ad hoc bizottság felállítását határozták el. Az ily módon létrejött Európai szociális karta Bizottsága (Charte-Rel) egyben arra is megbíztást kapott, hogy hatáskörében eljárva tegyen javaslatokat az Európai szociális karta hatékonyságának, és

d. Article 17, paragraph 1, of the revised Charter which corresponds to Article 17 of the Charter.

PART IV

Article E

A differential treatment based on an objective and reasonable justification shall not be deemed discriminatory.

Article F

The terms “in time of war or other public emergency” shall be so understood as to cover also the threat of war.

Article I

It is understood that workers excluded in accordance with the appendix to Articles 21 and 22 are not taken into account in establishing the number of workers concerned.

Article J

The term “amendment” shall be extended so as to cover also the addition of new articles to the Charter.

EXPLANATORY REPORT

Introduction

1. On 5 November 1990 an Informal Ministerial Conference on human rights was held in Rome. One of the topics discussed was the European Social Charter, with the result that the Council of Europe’s Committee of Ministers was invited to take the necessary steps so that a detailed study of the role, contents and operation of the European Social Charter might be undertaken as soon as possible.

2. At their 449th meeting (November–December 1990), the Ministers’ Deputies decided to authorise the convening of an ad hoc committee, the Committee on the European Social Charter (CharteRel). Under its terms of reference, the Committee was instructed to make proposals for improving the

d. de l’article 17, paragraphe 1, de la Charte révisée qui correspond à l’article 17 de la Charte.

PARTIE IV

Article E

Une différence de traitement fondée sur un motif objectif et raisonnable n’est pas considérée comme discriminatoire.

Article F

Les termes «en cas de guerre ou en cas d’autre danger public» seront interprétés de manière à couvrir également la menace de guerre.

Article I

Il est entendu que les travailleurs exclus conformément à l’annexe des articles 21 et 22 ne sont pas pris en compte lors de l’établissement du nombre des travailleurs intéressés.

Article J

Le terme «amendement» sera entendu de manière à couvrir également l’inclusion de nouveaux articles dans la Charte.

RAPPORT EXPLICATIF

Introduction

1. Le 5 novembre 1990 s’est tenue à Rome une Conférence ministérielle informelle sur les droits de l’homme. L’un des thèmes abordés était la Charte sociale européenne. A l’issue des travaux, il a été convenu d’inviter le Comité des Ministres du Conseil de l’Europe à prendre les mesures nécessaires pour que puisse s’engager dans les plus brefs délais une réflexion approfondie sur le rôle, le contenu et le fonctionnement de la Charte sociale européenne.

2. Lors de leur 449e réunion (novembre–décembre 1990) les Délégués des Ministres ont décidé d’autoriser la convocation d’un Comité ad hoc, le Comité pour la Charte sociale européenne (Charte-Rel). Aux termes de son mandat, le Comité était chargé de faire des propositions tendant à améliorer

különösen a karta működését felügyelő mechanizmusok hatékonyságának fokozására.

3. A Bizottságot a tagállamok által delegált szakértőkből állították össze. Ülésein megfigyelőként részt vettek az Európa Parlament, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO), az Európai Szakszervezetek Szövetségének, valamint a Nagyiparosok és Munkáltatók Európai Szövetségei Uniójának képviselői. Ezen kívül, a Független Szakértők Bizottságát, az Európai szociális karta Kormányzati Bizottságát, és az Európa Tanács több más bizottságának tagjait is bevonták a munkába.

4. A Charte-Rel Bizottság 20. ülésén (1994. október 10–14.) jóváhagyta az Európai szociális kartát módosító tervezetet, amelyet a Miniszteri Bizottság elé terjesztettek.

5. A Miniszteri Bizottság a Független Szakértők Bizottságával és az Európa Parlament képviselői testületével folytatott tanácskozások után 1996. április 3.-án jóváhagyta a Módosított Európai szociális kartát, amelyet 1996. május 3.-án aláírásra terjesztett elő.

6. Az Európa Tanács gyakorlatának megfelelően, ez az értelmező beszámoló nem tekinthető kötelező határozatnak; célja csupán a Módosított karta tartalmának megvilágítása. A beszámoló nyilvánosságra hozatalát a Miniszteri Bizottság engedélyezte a Módosított Európai szociális karta jóváhagyásakor.

7. A karta felülvizsgálata során kezdetől fogva azt tartották szem előtt, hogy ne csorbítsák az eredeti dokumentumban foglalt jogvédelem mértékét. Egységes álláspontként fogalmazták meg azt is, hogy a reformoknak tükrözniük kell a szociális és a gazdasági jogok más nemzetközi rendeletekben és a tagállamok jogrendjében megfogalmazott változásait, valamint azokat a szociális problémákat is, amelyekre nem vonatkoznak más, hatályos nemzetközi rendeletek. Ezen kívül, a karta módosításakor a férfiak és a nők egyenjogúságának

effectiveness of the European Social Charter, and particularly the functioning of its supervisory machinery.

3. The Committee was composed of experts appointed by each member state. Its meetings were attended in a nonvoting capacity by representatives of the Parliamentary Assembly, the International Labour Organisation, the European Trade Union Confederation and the Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe. The Committee of Independent Experts and the Governmental Committee of the European Social Charter were also involved in the work along with several other Council of Europe committees.

4. At its twelfth meeting (10-14 October 1994), the Charte-Rel Committee adopted a draft Revised European Social Charter and decided to submit it to the Committee of Ministers for adoption.

5. After consulting the Committee of Independent Experts and the Parliamentary Assembly, the Committee of Ministers adopted the text entitled the Revised European Social Charter on 3 April 1996 and opened it for signature on 3 May 1996.

6. According to the practice of the Council of Europe, this explanatory report has no binding value and was drafted only with a view to explaining the content of the Revised Charter. The Committee of Ministers authorised its publication when adopting the Revised European Social Charter.

7. From the outset, the aim has been that amendments to the text of the Charter should not represent a lowering of the level of protection provided for therein. It was also agreed that the reform would involve taking account both of developments in social and economic rights as reflected in other international instruments and in the legislation of member states and also of social problems not covered by the other international instruments in force. Furthermore, all amendments were to be made bearing in mind the need to ensure

l'efficacité de la Charte sociale européenne et en particulier le fonctionnement de son mécanisme de contrôle.

3. Le Comité était composé d'experts désignés par chaque Etat membre. Participaient également à ces réunions, sans droit de vote, des représentants de l'Assemblée parlementaire, de l'Organisation internationale du travail, de la Confédération européenne des syndicats et de l'Union des Confédérations de l'industrie et des employeurs d'Europe. Ont également été associés à ces travaux le Comité d'experts indépendants et le Comité gouvernemental de la Charte sociale ainsi que plusieurs autres comités du Conseil de l'Europe.

4. Lors de sa douzième réunion (10-14 octobre 1994), le Comité Charte-Rel a adopté le projet de Charte sociale révisée et a décidé de le transmettre au Comité des Ministres en vue de son adoption.

5. Après avoir consulté le Comité d'experts indépendants et l'Assemblée parlementaire, le Comité des Ministres a adopté le texte le 3 avril 1996, en l'appelant Charte sociale européenne révisée, et l'a ouvert à la signature le 3 mai 1996.

6. Selon la pratique du Conseil de l'Europe, ce rapport explicatif n'a pas de valeur contraignante et a été uniquement rédigé pour expliquer le contenu de la Charte révisée. Le Comité des Ministres a autorisé sa publication lors de l'adoption de la Charte sociale européenne révisée.

7. Dès le début des travaux, l'objectif recherché a été que les modifications apportées au texte de la Charte ne devraient pas consister en un abaissement du niveau de protection prévu dans la Charte. De plus, l'exercice de relance devait avoir pour but à la fois de tenir compte de l'évolution des droits sociaux et économiques telle qu'elle apparaît au travers d'autres instruments internationaux et de la législation des Etats membres ainsi que de tenir compte des problèmes sociaux dont ne traitent pas les autres instruments internationaux en

érvényesítését is alapvető követelménynek tekintették.

8. A Európai szociális karta módosítása figyelembe veszi az eredeti dokumentum megfogalmazása, vagyis 1961 óta a munkajogban és a szociálpolitikában bekövetkezett változásokat. A Módosított karta átfogó nemzetközi szerződés, amely egyetlen okiratban egyesíti az eredeti kartában, és az 1988-ban elfogadott Kiegészítő Jegyzőkönyvben foglalt jogokat, ezek módosításait, valamint a Charte-Rel Bizottság által jóváhagyott új jogokat.

A Módosított karta teljes értékű jogrendszer, felügyeleti mechanizmusa az eredeti kartáéval azonosak, tartalma nem áll ellentétben elődje rendelkezéseivel. Alkotói szándéka szerint ez a dokumentum végső soron az eredeti karta helyettesítésére szolgál.

9. A Módosított karta az eredeti dokumentum és az 1988-as Kiegészítő Jegyzőkönyvhöz hasonlóan két részre tagolódik; az új rendelkezéseket az egyes részek végéhez csatolták. Ezt azért tartották célszerűnek, mert így módon nem változik meg a karta felépítése, elkerülhető az eredeti és a módosított szövegrészek, valamint az eseti bírászkodás határozatainak összetévesztése, és mindez az egyes nemzetek által benyújtandó jelentések megszerkesztését is egyszerűsíti. Ráadásul, ez a szerkezet azt is lehetővé teszi, hogy a későbbiekben a dokumentum felépítésének megbontása nélkül egészítsék ki újabb jogosítványokkal a kartát.

10. A Módosított Európai szociális karta nem helyezi hatályon kívül az eredeti kartát. Mindazonáltal, a Módosított karta rendelkezéseit elfogadó államokra a továbbiakban már nem vonatkoznak az eredeti dokumentumban foglalt, megfelelő szabályok, vagyis így módon differenciálttá tehető az egyes államok kötelezettségvállalása.

11. A Módosított karta terminológiája a Miniszteri Bizottság 1981-ben elfogadott fogalmi meghatározásokat követi, nevezetesen, a „Szer-

equal treatment of men and women.

8. The Revised European Social Charter takes account of developments in labour law and social policies since the Charter was drawn up in 1961. The Revised Charter is a comprehensive international treaty which brings together in a single instrument all the rights guaranteed in the Charter and the 1988 Additional Protocol, along with the amendments to these rights and the new rights adopted by the CharteRel Committee.

The Revised Charter has been drafted in such a way as to be autonomous, but with the same supervisory machinery as the Charter. It does not conflict with the Charter but is intended to eventually replace it.

9. The Revised Charter presents Parts I and II in the same way as they are presented in the Charter and the 1988 Additional Protocol, adding the new rights at the end of each part. This presentation was deemed preferable since it had the advantage of being familiar, of avoiding confusion with the original texts and the existing case law and of facilitating the presentation of national reports. This will also allow new rights to be added in the future without changing the structure of the text.

10. The Revised European Social Charter does not provide for denunciation of the former Charter. However, if a Contracting State accepts the provisions of the Revised Charter, the corresponding provisions of the initial Charter and its Protocol cease to apply to that state. In this way, states are not simultaneously bound by undertakings at different levels.

11. The terminology used in the Revised Charter is in conformity with the model final clauses adopted by the Committee of Ministers in

vigueur. De plus, toute modification devait être faite en gardant à l'esprit la nécessité d'assurer l'égalité de traitement entre les hommes et les femmes.

8. La Charte sociale européenne révisée tient compte de l'évolution qui s'est produite dans le droit du travail et dans la conception des politiques sociales depuis l'élaboration de la Charte en 1961. La Charte révisée est un traité international complet qui regroupe dans un instrument unique l'ensemble des droits garantis dans la Charte et dans le Protocole additionnel de 1988, ainsi que les amendements auxdits droits et les nouveaux droits adoptés par le Comité Charte-Rel.

L'instrument a été rédigé de façon à exister de manière autonome mais avec le même mécanisme de contrôle que la Charte et à ne pas être contraire à la Charte, tout en ayant la vocation de se substituer à elle à terme.

9. La Charte révisée a conservé la présentation des parties I et II telles qu'elles figurent dans la Charte et le Protocole additionnel de 1988, les nouveaux droits ayant été inscrits à la fin de chaque partie. Cette présentation a été jugée plus opportune car elle a l'avantage d'être déjà connue, d'éviter la confusion par rapport aux textes initiaux et à la jurisprudence existante et de faciliter le système de présentation des rapports nationaux. Elle permettra également par la suite l'insertion de nouveaux droits sans modifier la structure du texte.

10. La Charte sociale révisée ne prévoit pas la dénonciation de l'ancienne Charte. Toutefois, l'acceptation par un Etat contractant des dispositions de la Charte révisée a pour conséquence que les dispositions correspondantes de la Charte initiale et de son Protocole cessent de s'appliquer à cet Etat. Les Etats ne sont donc pas liés simultanément par des engagements à des niveaux différents.

11. La terminologie utilisée dans la Charte révisée est celle qui est conforme au modèle de clauses finales adoptées par le Comité des

ződő Fél” kifejezést a „Fél” meghatározás váltotta fel.

1981, in particular the term “Contracting Party” in the Charter has been replaced by “Party”.

Ministres en 1981 et en particulier l’expression «Parties contractantes» utilisée dans la Charte a été remplacée par le terme «Parties».

I. rész

12. A dokumentum első része az eredeti karta I. részének felel meg, és azzal összhangban a felek politikáját meghatározó jogok és alapelvek általános meghatározását tartalmazza. Az I. rész egyes pontjai a II. rész azonos számozású cikkeire hivatkoznak.

13. Az eredeti kartához hasonlóan, az I. rész politikai természetű nyilatkozatot tartalmaz. A módosított kartához csatlakozó feleknek ezt a nyilatkozatot teljes egészében el kell fogadniuk, függetlenül attól, hogy jóváhagyják-e a II. rész megfelelő rendelkezéseit.

14. A 8., a 15. és a 17. pontokat a módosított 8., 15. és 17. cikkelyek szövegével összhangban átfogalmazták. A 2., a 3., a 7., a 11., a 12., és a 19. cikkelyek módosításai nem tették szükségessé az I. rész szövegének megváltoztatását.

15. A 20. és a 23. pontokat az 1998-as Kiegészítő Jegyzőkönyvből, az eredeti megfogalmazásban emelték be a kartába.

16. A 24. és a 31. pontok a Módosított karta új cikkelyeire hivatkoznak.

II. rész

17. A II. rész a Módosított Európai szociális kartában foglalt gazdasági és társadalmi jogokat tartalmazza. Az eredeti kartához hasonlóan, a felsorolt jogok szelektív elfogadása is lehetséges, ha az elfogadott jogok száma meghalad egy meghatározott mértéket (lásd később, az „A” cikkelyben).

18. A kartát értelmező dokumentum híján eltekintettek a Módosított karta II. részében foglalt jogok magyarázatától. Ennek megfelelően, ez a beszámoló csak az eredeti karta módosításait, valamint annak kiegészítéseit tartalmazza.

Part I

12. This part corresponds to Part I of the Charter. Similarly to this Part I, it contains a general statement of rights and principles setting out the aim for the policy of the Parties and each point of Part I corresponds to the Article of Part II with the same number.

13. As in the case of the Charter, Part I contains a declaration of a political nature which has to be accepted as a whole, irrespective of whether the corresponding provisions of Part II are accepted or not.

14. The wording of points 8, 15 and 17 has been brought into line with the revised Articles 8, 15 and 17. The amendments made to Articles 2, 3, 7, 10, 11, 12 and 19 have not required that any changes be made to Part I.

15. Points 20 to 23 have been taken from the 1988 Additional Protocol to the Charter and have not been amended.

16. Points 24 to 31 correspond to the new Articles contained in the Revised Charter.

Part II

17. Part II contains the economic and social rights provided for by the Revised European Social Charter. As in the case of the Charter, those rights may be accepted selectively, subject to a minimum number of acceptances (see Article A below).

18. As there is no explanatory report to the Charter, it was considered preferable not to explain the rights contained in Part II of the Revised Charter. Only the differences with the Charter will therefore be mentioned, as well as the new provisions set out.

Partie I

12. Cette partie correspond à la partie I de la Charte. De la même manière que cette partie I, elle contient une déclaration générale de droits et de principes établissant les objectifs de la politique des Parties et chaque point de la partie I correspond à l’article qui porte le même numéro dans la partie II.

13. Comme dans le cas de la Charte, la partie I contient une déclaration de nature politique qui doit être acceptée entièrement, que les dispositions correspondantes de la partie II soient acceptées ou non.

14. Le texte des points 8, 15 et 17 a été modifié pour tenir compte de la révision des articles 8, 15 et 17. Les amendements faits aux articles 2, 3, 7, 10, 11, 12 et 19 n’ont pas entraîné de changements dans la partie I.

15. Les points 20 à 23 sont repris du Protocole additionnel à la Charte de 1988 et n’ont pas été amendés.

16. Les points 24 à 31 correspondent aux nouveaux articles figurant dans la Charte révisée.

Partie II

17. La partie II contient les droits économiques et sociaux énoncés par la Charte sociale européenne révisée. Comme dans le cas de la Charte, ces droits peuvent être acceptés d’une manière sélective à condition de respecter un nombre minimal d’acceptations (voir article A ci-dessous).

18. Comme il n’existe pas de rapport explicatif à la Charte, il a été jugé préférable de ne pas expliquer les droits contenus dans la partie II de la Charte révisée. Le texte ci-dessous ne contient par conséquent qu’une mention des différences par rapport à la Charte ainsi qu’une présentation des nouvelles dispositions.

19. Az 1.–19. cikkelyek az eredeti karta szövegének felelnek meg, a következő módosításokkal:

- 1. cikkely – A munkához való jog
- 20. Nem módosították.
- 2. cikk – Az igazságos munkafeltételekhez való jog
- 21. A 3. és a 4. paragrafus módosult, a többi nem változott:
- 3. Paragrafus

22. Ez a rendelkezés az eredeti kartában meghatározott 2 hétről 4 hétre növeli az évi rendes szabadság időtartamát.

4. Paragrafus

23. Az eredeti karta e paragrafusa az egészségre káros vagy veszélyes munkakörökben foglalkoztatottaknak az évi rendes szabadságon kívül biztosítandó fizetett szabadságot, illetve munkaidő-csökkentést szabályozza. A rendelkezés módosítása a jelenlegi munkaegészségügyi politikának a veszélyeztetett dolgozókat fenyegető kockázat megszüntetésére irányuló törekvéseit tükrözi. Ennek megfelelően, csak abban az esetben biztosítható fizetett pótszabadság illetve munkaidő-csökkentés, ha lehetetlen kiküszöbölni vagy megfelelő mértékben csökkenteni az egészségre eredendően káros, illetve természeténél fogva balesetveszélyes munkakörökben foglalkoztatottakat fenyegető kockázatot. Ezt a rendelkezést a munkahelyi balesetek megelőzését szorgalmazó, módosított 3. cikkely kiegészítésének kell tekinteni.

24. A 2. cikkelyt két új paragrafussal egészítették ki:

6. Paragrafus

25. Ez a paragrafus annak biztosítására kötelezi a feleket, hogy a munkáltatók tájékoztassák a munkavállalókat munkaszerződésük vagy alkalmazotti viszonyuk legfontosabb vonatkozásairól.

26. A rendelkezések nem határozzák meg, hogy mi tartozik a munkaszerződés vagy az alkalmazotti viszony „legfontosabb vonatkozásai” körébe. Mindazonáltal ebben az esetben az Európai Közösség 91/533 számú határozatának rendelkezéseit kell alapkövetelménynek tekinteni (e rendelet 2. cikkelye a munkáltatónak a munkavállalóval szemben

19. Articles 1 to 19 reproduce the text of the corresponding Articles of the Charter with the following differences:

Article 1 – The right to work

20. No amendment.

Article 2 – The right to just conditions of work

21. Two paragraphs have been amended (paragraphs 3 and 4), the others remain unchanged:

Paragraph 3

22. This provision provides for an increase in annual holidays, from the two weeks provided by the Charter to four weeks.

Paragraph 4

23. This provision, which in the Charter provides for additional paid holidays or reduced working hours for workers engaged in dangerous or unhealthy occupations, has been amended so as to reflect present day policies which aim to eliminate the risks to which workers are exposed. The idea is that additional paid holidays or reduced working hours should only be provided where it has not been possible to eliminate or reduce sufficiently the risks inherent in dangerous or unhealthy occupations. This provision should be seen as a complement to the revised Article 3, which emphasises the prevention of occupational accidents.

24. Two new paragraphs have been added:

Paragraph 6

25. The obligation on the Parties under this paragraph is to ensure that workers are informed about the essential aspects of their contract or employment relationship.

26. The “essential aspects” of the contract or employment relationship of which workers shall be informed have not been specified in the provision. However, reference as to the minimum requirements in this respect may be found in European Community Directive (91/533) on an employer’s obligation to inform employees of the con-

19. Les articles 1 à 19 reprennent le texte des articles correspondants de la Charte avec les différences suivantes:

Article 1 – Droit au travail

20. Pas d’amendement

Article 2 – Droit à des conditions de travail équitables

21. Deux paragraphes ont été modifiés (paragraphes 3 et 4); les autres sont restés inchangés:

Paragraphe 3

22. Cette disposition prévoit un allongement de la durée de congé annuel de deux semaines prévues par la Charte à quatre semaines.

Paragraphe 4

23. Cette disposition, qui prévoit dans la Charte un congé supplémentaire ou des heures de travail réduites pour les travailleurs employés à des occupations dangereuses ou insalubres, a été amendée pour refléter les politiques actuelles dont le but consiste à éliminer les risques auxquels sont exposés les travailleurs. L’idée est que des congés payés supplémentaires ou une réduction des heures de travail doivent être accordés seulement lorsqu’il n’a pas été possible d’éliminer ou de réduire suffisamment le risque inhérent à une occupation dangereuse ou insalubre. Cette disposition doit être vue comme un complément de l’article 3 révisé qui met l’accent sur la prévention des accidents de travail.

24. Deux nouveaux paragraphes ont été ajoutés:

Paragraphe 6

25. Selon ce paragraphe, les Parties ont l’obligation d’assurer que les travailleurs soient informés sur les aspects essentiels de leur contrat ou de leur relation de travail.

26. Les «aspects essentiels» du contrat ou de la relation de travail dont les travailleurs sont informés ne sont pas spécifiés dans ce paragraphe. Cependant, une référence quant aux exigences minimales à ce sujet peut être trouvée dans la Directive du Conseil des Communautés européennes 91/533 relative à l’obligation de l’employeur d’informer le travailleur des conditions

fennálló, a munkaszerződés vagy alkalmazotti viszony feltételeivel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét szabályozza). Bár e rendelkezés elvben minden munkavállalóra vonatkozik, a függelék alapján két esetben kivétel tehető. Nevezetesen, a felek kiköthetik, hogy – ha álláspontjukat objektív megfontolások is alátámasztják – nem tekintik érvényesnek ezeket a rendelkezéseket a rendkívül rövid időtartamra szóló munkaszerződés alapján foglalkoztatott munkavállalókra, továbbá az eseti, vagy különleges természetű munka-, illetve szerződéses viszonyban állókra.

7. Paragrafus

27. Ez a kiegészítés azt az általános felismerést tükrözi, miszerint az éjszakai munka különösen jelentős megterhelést ró a munkavállalókra – férfiakra és nőkre egyaránt. Ezen kívül, bár az eredeti karta 8. cikkelyének 4.a paragrafusa előírja, hogy egészében szükséges szabályozni a gyáripari munkásnők éjszakai műszakban történő foglalkoztatását, a Módosított karta megfelelő rendelkezései csupán a terhes munkásnők számára biztosítanak védelmet. Ennek megfelelően, a korábban az eredeti karta 8. cikkelye 4.a paragrafusának hatálya alá tartozó nőkre a továbbiakban a módosított karta 2. cikkelyének 7. paragrafusában foglaltak – vagyis az egyenjogúság elvének megfelelően a férfiakéval azonos feltételek – vonatkoznak. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy az új rendelkezés hatályos szabályozás nélkül is alkalmazható.

28. A rendelkezések nem határozzák meg az éjszakai munka fogalmát, ez az egyes államok nemzeti jogrendjének, vagy -gyakorlatának feladata.

3. cikk – A biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog
29. E cikkely két új (1. és 4.) paragrafusa, a 2. és a 3. paragrafusok, valamint a cikkely új bevezető rendelkezései (sorrendben) az eredeti karta 3. cikkelye 1. és 3., illetve 2. és 3. paragrafusainak felelnek meg.

conditions applicable to the contract or employment relationship (Article 2). In principle the provision covers all workers, but the appendix stipulates that two exceptions can be made, namely Parties may provide that the provisions shall not apply to workers whose contract of employment covers a very short period of time or whose contract or employment relationship is of a casual or of a specific nature provided it is justified by objective considerations.

Paragraph 7

27. The general recognition of the fact that night work places special constraints on workers, both men and women led to the inclusion of this paragraph in the Revised Charter. Furthermore, whereas Article 8, paragraph 4.a of the Charter provided that the employment of women workers in general for night work in industrial employment should be regulated, the corresponding provision in the Revised Charter protects women only in the case of maternity. The other women previously protected by Article 8, paragraph 4.a of the Charter are therefore now covered by Article 2, paragraph 7 of the Revised Charter on the same conditions as men, in conformity with the principle of equality. It should however be pointed out that the new provision does not require the existence of regulations.

28. The provision contains no definition of night work, which is to be provided by national legislation or practice.

Article 3 – The right to safe and healthy working conditions

29. This Article contains two new paragraphs (paragraphs 1 and 4) and two paragraphs (paragraphs 2 and 3) which, together with the new preamble of the Article correspond, respectively, to Article 3, paragraphs 1 and 3 of the Charter and to Article 3, paragraph 2 and 3 of the Charter.

applicables au contrat ou à la relation de travail (article 2). En principe, la disposition couvre tous les travailleurs, mais l'annexe prévoit deux exceptions possibles. Les Parties peuvent décider en effet que cette disposition ne s'applique pas aux travailleurs dont le contrat de travail couvre une très courte période ou dont le contrat ou la relation de travail a un caractère occasionnel ou particulier, à condition dans ces cas que des raisons objectives justifient la non-application.

Paragraphe 7

27. Il est généralement reconnu que le travail de nuit est spécialement contraignant pour les travailleurs, qu'il s'agisse des hommes ou des femmes; c'est ce qui a conduit à l'introduction de ce paragraphe dans la Charte révisée. En outre, alors que l'article 8, paragraphe 4.a, de la Charte prévoyait que l'emploi de femmes en général pour un travail de nuit dans des emplois industriels devait être réglementé, la disposition correspondante de la Charte révisée protège les femmes seulement dans le cas de la maternité. Les autres femmes qui étaient au préalable protégées par l'article 8, paragraphe 4.a, de la Charte sont désormais couvertes par l'article 2, paragraphe 7, de la Charte révisée au même titre que les hommes et conformément au principe d'égalité. Il convient cependant de remarquer que cette nouvelle disposition ne demande pas l'existence d'une réglementation.

28. La disposition ne contient pas de définition du travail de nuit, qui relève de la législation nationale ou de la pratique.

Article 3 – Droit à la sécurité et à l'hygiène dans le travail

29. Cet article contient deux nouveaux paragraphes (paragraphes 1 et 4); de plus, deux paragraphes (paragraphes 2 et 3) combinés avec la nouvelle phrase liminaire de l'article, correspondent respectivement à l'article 3, paragraphes 1 et 3, de la Charte et à l'article 3, paragraphes 2 et 3, de la Charte.

30. A módosított karta 3. cikkelyének bevezető rendelkezéseit kiegészítették az eredeti karta 3. cikkelye 3. paragrafusában foglalt, a munkál­tatók számára a dolgozók és az alkalmazottak képviseleti szerveivel történő érdekegyeztetést előíró kötelemmel, amely ennek meg­felelően a cikkely mind a négy paragrafusára vonatkozik.

1. Paragrafus

31. Ez paragrafus a biztonságos munkavégzést, megfelelő munkakör­ül­mé­nye­ket, valamint munkaegészségügyi ellátást biztosító nemzeti po­litika kialakítására, megvalósítására, és időszakos felülvizsgálatára köte­lezi a feleket. E politika kihang­­súlyozott célja, hogy – többek között – az egyes munkakörökkel járó kockázat mérséklésével biztonsá­gosabb, egészségesebb munkakör­ül­mé­nye­ket biztosítson, és megelőzze a munkahelyi baleseteket, valamint a foglalkozási ártalmakat.

2. Paragrafus

32. Ez a paragrafus a karta 3. cikke­lye 1. és 3. paragrafusainak felel meg.

3. Paragrafus

33. Ez a paragrafus a karta 3. cikke­lye 1. és 3. paragrafusainak felel meg.

4. Paragrafus

34. Ez a rendelkezés a – döntően preventív és konzultatív rendeltetésű – munkaegészségügyi ellátás progresszív fejlesztését írja elő a felek számára.

35. A „munka-egészségügyi ellátás” fogalmába a médecine du travail francia koncepciója is beletartozik.

36. A függelékben foglaltak alapján e rendelkezés értelmében a munka­egészségügyi ellátás feladatait, szervezeti felépítését és működési feltételeit az egyes államok törvé­nyei és rendelkezései, a kollektív szerződések, továbbá más, az egyes országok gyakorlatának megfelelő instrumentumok szabályozzák.

4. cikk – A tisztességes díjazáshoz való jog

37. Nem módosult.

5. cikkely – A szervezkedéshez való jog

38. Nem módosult.

6. cikk – A kollektív alkuhoz való jog

30. The requirement for consulta­tion with employers’ and workers’ organisations which is contained in Article 3, paragraph 3 of the Charter has been included in the preamble of Article 3 of the Revised Charter and consequently applies to the four paragraphs contained in Article 3 of this instrument.

Paragraph 1

31. This paragraph obliges the Parties to formulate, implement and periodically review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and the working environment. It emphasises that the aim of this policy shall be to improve occupational safety and health and to prevent accidents and injury to health, inter alia, by min­imising risks.

Paragraph 2

32. This paragraph corresponds to Article 3, paragraphs 1 and 3 of the Charter.

Paragraph 3

33. This paragraph corresponds to Article 3, paragraphs 2 and 3 of the Charter.

Paragraph 4

34. This provision provides that the Parties shall promote the progres­sive development of occupational health services for all workers with essentially preventive and advisory functions.

35. The terms “occupational health services” shall include the French concept of médecine du travail.

36. In the appendix it is provided that for the purposes of this provi­sion the function, organisation and conditions of operation of occupa­tional health services shall be deter­mined by national laws or regula­tions, collective agreements or other means appropriate to national con­ditions.

Article 4 – The right to a fair remuneration

37. No amendment.

Article 5 – The right to organise

38. No amendment.

Article 6 – The right to bargain col­lectively

30. L’obligation de consulter les employeurs et les organisations syn­dicales qui figure à l’article 3, para­graphe 3, de la Charte est incluse dans la phrase liminaire de l’article 3 de la Charte révisée: elle s’ap­plique par conséquent aux quatre paragraphes qui figurent à l’article 3 de cet instrument.

Paragraphe 1

31. Ce paragraphe oblige les Parties à définir, mettre en ouvre et réexam­iner périodiquement une politique nationale cohérente en matière de sécurité et de santé des travailleurs, et en ce qui concerne le milieu de travail. Il insiste sur le but de cette politique qui doit être d’améliorer la sécurité et l’hygiène profession­nelle, et de prévenir les accidents et les atteintes à la santé qui résultent du travail, notamment en réduisant au minimum les risques.

Paragraphe 2

32. Ce paragraphe correspond à l’article 3, paragraphes 1 et 3, de la Charte.

Paragraphe 3

33. Ce paragraphe correspond à l’article 3, paragraphes 2 et 3, de la Charte.

Paragraphe 4

34. Cette disposition prévoit que les Parties doivent promouvoir l’institu­tion progressive de services de santé au travail pour tous les travailleurs avec des fonctions essentiellement préventives et de conseil.

35. Les termes «services de santé au travail» couvrent la notion française de «médecine du travail».

36. Dans l’annexe, il est prévu que, aux fins de cette disposition, la fonc­tion, l’organisation et les conditions de fonctionnement des services de santé au travail sont définies par des lois ou des règlements nationaux, des conventions collectives ou d’autres moyens appropriés à la sit­uation nationale.

Article 4 – Droit à une rémunération équitable

37. Pas d’amendement.

Article 5 – Droit syndical

38. Pas d’amendement.

Article 6 – Droit de négociation col­lective

39. Nem módosult.

7. cikk – A gyermekek és a fiatalok joga a védelemre

40. Módosult a 2., a 4. és a 7. paragrafus, a többi nem változott:

2. Paragrafus

41. Az eredeti karta nem szabályozta az elismerten veszélyes vagy egészségtelen munkakörökben történő foglalkoztatás alsó korhatárát; a módosított karta ezt 18 éves kortól kezdve teszi lehetővé. Ez a rendelkezés az Európa Tanács 94/33 számú, a fiatalok munkahelyi védelmét szabályozó határozatán alapul.

4. Paragrafus

42. A munkaidő szabályozása tekintetében az e rendelkezésben meghatározott alsó korhatár az eredeti kartában megjelölt 16 évről 18 évre emelkedett.

7. Paragrafus

43. A fiatal munkavállalókat megillető éves fizetett szabadság időtartama az eredeti kartában megjelölt 3 hétről 4 hétre növekedett.

8. cikk – A dolgozó nők joga a védelemre anyaság esetén

44. A férfiak és a nők egyenjogúságának érvényesítése érdekében ez a módosított – az eredeti karta 8. cikkelyének megfelelő – cikkely kizárólag a terhesség idejére biztosít védelmet a dolgozó nők számára. A rendelkezés hatályának megváltozása többek között a címsor és a bevezető mondat átfogalmazásának eredménye. Amint az a cikkely címéből is kitűnik, ez a rendelkezés kizárólag a dolgozó (munkaviszonyban álló) nőkre vonatkozik.

45. Módosultak az 1., a 2., és a 4. paragrafusok; a 3. paragrafus nem változott:

1. Paragrafus

46. A szülési szabadság időtartama az eredeti kartában megjelölt 12 hétről 14 hétre növekedett.

2. Paragrafus

47. A módosított karta e paragrafusa az eredeti karta megfelelő rendelkezéséhez képest kiterjeszti a terhes nők munkahelyi elbocsátására vonatkozó tilalom minimális időtartamát. Az új rendelkezések szerint a tilalom attól az időponttól

39. No amendment.

Article 7 – The right of children and young persons to protection

40. Three paragraphs have been amended (paragraphs 2, 4 and 7), the others remain unchanged:

Paragraph 2

41. The minimum age required by this provision for admission to employment in prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy, which was not specified by the Charter, has been fixed at 18 years in the Revised Charter. This provision has been inspired by the Council of the European Communities Directive 94/33 on the protection of young people at work.

Paragraph 4

42. The minimum age limit provided for by this provision for regulation of the working hours has been raised to 18 years as compared to the 16 years provided for in the Charter.

Paragraph 7

43. The length of annual holidays with pay for young workers has been increased, from the three weeks provided in the Charter to four weeks.

Article 8 – The right of employed women to protection of maternity

44. In order to take into account the principle of equality, this Article, which corresponds to Article 8 of the Charter, has been modified so as to protect women exclusively in the case of maternity. This is a result, inter alia, of the changes made to the heading and to the introductory sentence. As stated in the heading of the provision it applies only to employed women.

45. Three paragraphs have been amended (1, 2 and 4), paragraph 3 remains unchanged:

Paragraph 1

46. As compared to the Charter, the length of maternity leave has been increased from twelve to fourteen weeks.

Paragraph 2

47. This provision of the Revised Charter extends the minimum period of protection against dismissal for pregnant women as compared to the corresponding provision of the Charter. The period runs from the

39. Pas d'amendement.

Article 7 – Droit des enfants et des adolescents à la protection

40. Trois paragraphes ont été amendés (paragraphes 2, 4 et 7), les autres sont restés inchangés:

Paragraphe 2

41. L'âge minimum d'admission à l'emploi pour certaines occupations déterminées considérées comme dangereuses ou insalubres qui n'était pas spécifié dans la Charte a été fixé à 18 ans dans la Charte révisée. Ces dispositions s'inspirent de la Directive du Conseil des Communautés européennes 94/33 relative à la protection des jeunes au travail.

Paragraphe 4

42. L'âge minimum prescrit par cette disposition qui régit la durée du travail a été élevé à 18 ans au lieu des 16 ans prévus par la Charte.

Paragraphe 7

43. La durée du congé payé annuel pour les jeunes travailleurs a été allongée, des trois semaines prévues dans la Charte à quatre semaines.

Article 8 – Droit des travailleuses à la protection de la maternité

44. Pour tenir compte du principe d'égalité, cette disposition – qui correspond à l'article 8 de la Charte – a été modifiée de façon à protéger les femmes exclusivement dans le cas de la maternité. Cela résulte notamment des changements apportés au titre et à la phrase introductive. Comme le précise le titre de cette disposition, elle s'applique seulement aux travailleuses salariées.

45. Trois paragraphes ont été amendés (paragraphes 1, 2 et 4), le paragraphe 3 est resté inchangé:

Paragraphe 1

46. Par rapport à la Charte, la durée du congé de maternité a été augmentée de douze à quatorze semaines.

Paragraphe 2

47. Cette disposition de la Charte révisée étend la période minimale de protection contre le licenciement pour les femmes enceintes par rapport à la disposition correspondante de la Charte: celle-ci démarre au

kezdve lép életbe, amikor a terhes nő értesíti munkáltatóját terhességéről, és a szülési szabadság lejártának időpontjáig tart.

48. A rendelkezés egyik függeléke bizonyos esetekre felmentést ad a munkahelyi elbocsátás tilalma alól. Ezek többek között azokra az esetekre vonatkoznak, ha a terhes munkavállaló súlyos kötelességmulasztást követ el, ha az illetőt foglalkoztató vállalat beszünteti működését, ill. ha lejár a munkaszerződésben kikötött mentességi idő. Ezeket a kivételeket a Független Szakértők Bizottságának eseti bíraskodás során hozott döntései alapján határozták meg.

4. Paragrafus

49. Ez a paragrafus az eredeti karta 8. cikkelye 4.a paragrafusát módosítja. A módosítások alapjául az ILO 1990. évi, 171. számú (az éjszakai munkavégzésről rendelkező) egyezménye, valamint az Európai Közösség 92/85 számú (a terhes, a közel-múltban szült, vagy a csecsemőt szoptató munkavállalók egészségének és munkahelyi biztonságának fokozott védelmét célzó) határozata szolgáltak; lényegében azt a szemléletet tükrözik, miszerint a nők éjszakai munkára történő foglalkoztatását csak a terhesség ideje alatt szükséges korlátozni. A módosított karta rendelkezései tehát ebben a tekintetben szigorúbbak az eredeti karta 8. cikkelye 4.a paragrafusában foglaltaknál, mely általában szabályozta a terhes nők éjszakai munkára történő foglalkoztatását. Mindazonáltal, a módosított rendelkezések a munkavállalók szélesebb körét védik, ugyanis nem csupán a gyáripárban foglalkoztatott nők éjszakai munkavégzésére vonatkoznak. A 2. cikkely 7. paragrafusa minden éjszakai munkát végző férfi- és nődolgozó védelmét biztosítja.

50. A „nődolgozó” fogalmi meghatározását az Európai Közösség 92/85 számú határozata alapján alkották. A „terhes nő” fogalma e rendelkezés vonatkozásában azokat a terhes munkavállalókat takarja, akik a nemzeti jogrendnek és/vagy -gyakorlatnak megfelelően értesítettek munkaadójukat terhességükről. A „közel-múltban szült nő” fogalma azokat a nődolgozókat takarja, akik a nemzeti jogrend meghatározásai

time a woman notifies her employer that she is pregnant until the end of her maternity leave.

48. There are some exceptions to the protection against dismissal during this period. These exceptions have been included in an appendix to the provision. They cover, inter alia, cases of serious misconduct, cases in which the enterprise ceases to operate and cases in which the period prescribed in the employment contract has expired. These exceptions correspond to the case law of the Committee of Independent Experts.

Paragraph 4

49. This paragraph amends Article 8, paragraph 4.a of the Charter. The basic idea behind it, which has been taken from ILO Convention No. 171 (Night Work) of 1990 and from European Community Directive 92/85 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health at work of pregnant workers and workers who have recently given birth or are breastfeeding, is that regulations on the employment of women for night work are needed only in the case of maternity. It is thus more restrictive than Article 8, paragraph 4.a of the Charter, which concerns the regulation of night work for women in general, but at the same time it is wider in its scope as it is not limited to regulating night work for women in industrial employment. Article 2, paragraph 7 offers protection for both men and women performing night work.

50. The definition of the women workers covered by the provision has been inspired by European Community Directive 92/85. “Pregnant women” in this context shall mean pregnant workers who inform their employer of their condition, in accordance with national legislation and/or practice. By “women who have recently given birth” is meant workers who have recently given birth within the

moment où la femme notifie à son employeur qu'elle est enceinte et dure jusqu'à la fin de son congé de maternité.

48. Il existe des motifs d'exception à la protection contre le licenciement pendant cette période. Ces exceptions ont été incluses dans l'annexe à la disposition. Elles concernent notamment des cas de faute grave, de cessation d'activité de l'entreprise et d'échéance au terme prévu par le contrat de travail. Ces exceptions correspondent à la jurisprudence du Comité d'experts indépendants.

Paragraphe 4

49. Ce paragraphe amende l'article 8, paragraphe 4.a, de la Charte. L'idée qui sous-tend ce paragraphe, reprise de la Convention n° 171 de l'OIT (travail de nuit) de 1990 et de la Directive des Communautés européennes 92/85 concernant la mise en œuvre de mesures visant à promouvoir l'amélioration de la sécurité et de la santé des travailleuses enceintes, accouchées ou allaitantes au travail, est que la réglementation du travail de nuit des femmes n'est nécessaire qu'en cas de maternité. Ce paragraphe est donc plus restrictif que le paragraphe 4.a de l'article 8 de la Charte qui concerne la réglementation du travail de nuit des femmes en général; en même temps, il est plus large dans son champ d'application, dans la mesure où il ne limite pas la réglementation du travail de nuit des femmes aux seuls emplois industriels. Quant à l'article 2, paragraphe 7, il offre une protection à la fois aux hommes et aux femmes travaillant la nuit.

50. La définition des travailleuses couverte par cette disposition s'inspire de la Directive des Communautés européennes 92/85. «Femmes enceintes» dans ce contexte signifie les travailleuses enceintes qui informent leur employeur de leur état, conformément à la législation et/ou à la pratique nationales. Par «femmes ayant récemment accouché» on entend les travailleuses qui ont récemment

és/vagy gyakorlata alapján meghatározott időn belül hozták világra gyermeküket, és ezt a nemzeti jogrendnek és/vagy gyakorlatnak megfelelően munkáltatójuk tudomására hozták. Végül, a „csecsemőjüket szoptató nők” fogalma azokat a nő-dolgozókat takarja, akik a nemzeti jogrend meghatározásai és/vagy gyakorlata alapján szoptatással táplálják csecsemőiket és a nemzeti jogrendnek és/vagy -gyakorlatnak megfelelően értesítették erről munkaadójukat.

5. Paragrafus

51. Ez az eredeti karta 8. cikkelye 4.b paragrafusát módosító bekezdés a nők föld alatti bányászatban, valamint minden más, természeténél fogva veszélyes, egészségre ártalmas, vagy különösen megterhelő munkakörben való foglalkoztatásának tilalmát enyhíti. Nevezetesen, ezt a tilalmat csak az előző paragrafusban foglalt meghatározás szerinti terhes nőkre vonatkozóan tartja fenn. Ugyanakkor arra kötelezi a feleket, hogy megfelelő intézkedésekkel óvják az érintett nők munkavállalói jogait. E jogvédelem szándékolt módja például a megfelelő munkakörbe való áthelyezés, ill. ha ez nem lehetséges, szabadságra bocsátás lehetősége – a munkabér vagy más, megfelelő járadék biztosításával; ezek az intézkedések nem csorbíthatják a dolgozó munkahelyi, ill. a rangidősök sorában elfoglalt státuszát, vagy a munkahelyi előmenetel lehetőségét.

9. cikk – A pályaválasztási tanácsadáshoz való jog

52. Nem módosult.

10. cikkely – A szakképzéshez való jog

53. Ez a cikkely újabb (4.) paragrafussal egészült ki (a többi nem változott); ennek megfelelően az eredeti karta 10. cikkelyének 4. paragrafusa a módosított karta 10. cikkelye 5. paragrafusának felel meg.

4. Paragrafus

54. A 10. cikkelyt kiegészítő új paragrafus azt a felismerést tükrözi, miszerint „különleges” intézkedésekkel szükséges biztosítani a hosszú ideje munka nélküli dolgozók átképzését és újbóli munkába állítását, ugyanis ezeknek a munkavállalóknak rendkívül csekély az esélyük a sikeres munkaerő-piaci szereplésre.

meaning of national legislation and/or national practice and who inform their employer of their condition in accordance with that legislation and/or practice. Finally, “women who are nursing their infants” refers to workers who are breastfeeding within the meaning of national legislation and/or national practice and who inform their employer of their condition in accordance with that legislation and/or practice.

Paragraph 5

51. This paragraph, which amends Article 8, paragraph 4.b of the Charter, limits the prohibition of employment of women in underground mining and in all other work which is unsuitable by reason of its dangerous, unhealthy or arduous nature to the case of maternity as defined in the preceding paragraph. It requires Parties to take appropriate measures to protect the employment rights of the women concerned. By this it has been understood that such workers should be given the possibility to transfer to suitable work, or to be granted leave from work if a transfer is not feasible, with the payment of salary or other adequate allowance and without loss of status, seniority or access to promotion.

Article 9 – The right to vocational guidance

52. No amendment.

Article 10 – The right to vocational training

53. One paragraph has been added (paragraph 4); the others remain unchanged, therefore paragraph 4 of the Charter has become paragraph 5 of the Revised Charter.

Paragraph 4

54. The idea behind this new paragraph, which has been added to Article 10, is that it is necessary to adopt “special” measures for the retraining and reintegration of the long term unemployed, as their possibilities of re-entering the labour market are particularly few.

donné naissance à un enfant au sens de la législation et/ou de la pratique nationales et qui informent leur employeur de leur état, conformément à la législation et/ou à la pratique. Enfin, «femmes allaitantes» fait référence aux femmes qui allaitent leur enfant au sens de la législation et/ou de la pratique nationales et qui informent leur employeur de leur état conformément à cette législation et/ou pratique.

Paragraphe 5

51. Ce paragraphe, qui amende l'article 8, paragraphe 4.b, de la Charte, limite l'interdiction de l'emploi des femmes dans le travail souterrain dans les mines ou à tous autres travaux de caractère dangereux, insalubre ou pénible, dans les cas de maternité ainsi qu'ils ont été définis dans le paragraphe précédent. Il demande aux Parties de prendre les mesures appropriées pour protéger les droits de ces femmes en matière d'emploi. Cela signifie que ces travailleuses doivent avoir la possibilité d'être transférées à un poste adapté, ou d'obtenir un congé si un transfert n'est pas possible, avec paiement du salaire ou d'autres indemnités appropriées et sans perte du statut, de l'ancienneté ou de l'accès à la promotion.

Article 9 – Droit à l'orientation professionnelle

52. Pas d'amendement.

Article 10 – Droit à la formation professionnelle

53. Un nouveau paragraphe (paragraphe 4) a été ajouté, les autres sont restés inchangés. Le paragraphe 4 de la Charte est devenu le paragraphe 5 de la Charte révisée.

Paragraphe 4

54. L'idée qui sous-tend ce nouveau paragraphe qui a été ajouté à l'article 10 est qu'il est nécessaire d'adopter des mesures «spéciales» de recyclage et de réinsertion des chômeurs de longue durée, considérant que leurs possibilités de réintégrer le marché du travail sont particulièrement limitées.

11. cikk – Az egészség védelméhez való jog

55. Módosult a 3. paragrafus; a többi nem változott:

3. Paragrafus

56. Ez, az eredeti karta 11. cikkelye 3. paragrafusának megfelelő bekezdés az „és balesetek” kifejezéssel egészült ki. E módosítás célja, hogy a felek baleset-megelőzési politikát valósítsanak meg, ennek módozatait azonban az egyes országok maguk választhatják meg.

12. cikkely – A társadalombiztosításhoz való jog

57. Módosult a 2. paragrafus; a többi nem változott:

2. Paragrafus

58. Ez a paragrafus az Európai társadalombiztosítási kódexre hivatkozik. Az ILO 102. számú egyezménye, és az európai társadalombiztosítási kódex a ratifikálásukhoz teljesítendő alapkövetelmények számában különböznek (az ILO-egyezmény esetében 3, a Kódex esetében 6 alapkövetelmény teljesítése szükséges). A módosított kódex ratifikálásához magasabb szintű társadalombiztosítási rendszer szükséges, mint az ILO 102. számú egyezményéhez való csatlakozáshoz.

59. A paragrafus megfogalmazóinak álláspontja szerint a (módosított) európai társadalombiztosítási kódex a 12. cikkely 3. paragrafusában foglalt alkalmazásakor is figyelembe vehető.

13. cikk – A szociális és az orvosi segítséghez való jog

60. Nem módosult.

14. cikk – A szociális jóléti szolgáltatásokhoz való jog

61. Nem módosult.

15. cikk – A fogyatékossgal élő személyek joga a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz és a közösség életében való részvételhez

62. A 15. cikkely módosult.

63. A módosítás kiterjeszti az eredeti karta 15. cikkelyében a fogyatékossgal élő személyek számára biztosított védelmet, amely a továbbiakban nem korlátozódik csupán a foglalkozási rehabilitációra, hanem magában foglalja a fogyatékossgal élő személyek jogát a független élet-

Article 11 – The right to protection of health

55. One paragraph has been amended (paragraph 3); the others remain unchanged:

Paragraph 3

56. This paragraph corresponds to Article 11, paragraph 3 of the Charter, with the addition of the word “and accidents”. What is required from the Parties is to follow a policy of accident prevention, but each state will be able to decide on its own measures to that end.

Article 12 – The right to social security

57. One paragraph has been amended (paragraph 2); the others remain unchanged:

Paragraph 2

58. Reference is made in this paragraph to the European Code of Social Security. The difference between ILO Convention No. 102 and the European Code of Social Security relates to the minimum requirements as to how many parts must be accepted for the ratification of these instruments (three for the Convention; six for the Code). The ratification of the Revised Code requires a higher standard of social security than is required for the ratification of ILO Convention No. 102.

59. The authors of the text considered that the European Code of Social Security (Revised) could be taken into account in relation to Article 12, paragraph 3.

Article 13 – The right to social and medical assistance

60. No amendment.

Article 14 – The right to benefit from social welfare services

61. No amendment.

Article 15 – The right of persons with disabilities to independence, social integration and participation in the life of the community

62. Article 15 has been amended.

63. The protection of the disabled afforded by this Article has been extended as compared to that afforded by Article 15 of the Charter, as it no longer applies only to vocational rehabilitation but to the right of persons with disabilities to independent social integration, personal

Article 11 – Droit à la protection de la santé

55. Un paragraphe (paragraphe 3) a été amendé, les autres sont restés inchangés:

Paragraphe 3

56. Ce paragraphe correspond à l'article 11, paragraphe 3, de la Charte auquel ont été ajoutés les mots «ainsi que les accidents». Il est demandé aux Parties de suivre une politique en matière de prévention des accidents, mais chaque Etat est libre de décider les mesures qu'il prend à cette fin.

Article 12 – Droit à la sécurité sociale

57. Un paragraphe (paragraphe 2) a été amendé, les autres sont restés inchangés:

Paragraphe 2

58. Ce paragraphe se réfère au Code européen de sécurité sociale. La différence entre la Convention no 102 de l'OIT et le code concerne le nombre minimal de parties devant être acceptées pour la ratification de ces instruments (trois pour la Convention no 102; six pour le code). La ratification du code révisé exige un niveau de protection de sécurité sociale plus élevé que celui exigé pour la ratification de la Convention n° 102 de l'OIT.

59. Il a semblé aux auteurs du texte que le Code européen de sécurité sociale (révisé) pourrait être pris en considération dans le cadre de l'article 12, paragraphe 3.

Article 13 – Droit à l'assistance sociale et médicale

60. Pas d'amendement.

Article 14 – Droit au bénéfice des services sociaux

61. Pas d'amendement.

Article 15 – Droit des personnes handicapées à l'autonomie, à l'intégration sociale et à la participation à la vie de la communauté

62. L'article 15 a été amendé.

63. La protection des handicapés prévue par cet article est plus étendue que celle qui était prévue par l'article 15 de la Charte: en effet, elle ne s'applique plus seulement à la formation et à la réadaptation professionnelles, mais elle prévoit le droit des personnes handicapées à

vitelre és ugyanakkor a társadalmi beilleszkedésre, a személyi függetlenségre, valamint a közösség életében való részvételre általában. A cikkely bevezető mondatában található, „függetlenséghez való jog hatékony érvényesítése” megfogalmazás többek között azt jelenti, hogy a fogyatékossgal élő személyeket megilleti a független élet joga.

64. E rendelkezés alapján a feleknek egységes intézkedések rendszerével kell segíteniük a fogyatékossgal élő polgáraikat. Korszerű, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (92)6. számú határozatában foglaltakat tükröző szemlélettel jelöli ki a fogyatékossgal élő személyek védelmének módzatait, például azáltal, hogy nem erre szakosodott intézményekben, hanem lehetőség szerint általános intézményi keretek között kívánja biztosítani a szükséges irányítást, oktatást, és szakképzést. Nem csupán lehetőséget ad a fogyatékossgal élő személyek védelmére, hanem jelentős mértékben kötelezi a feleket annak megvalósítására.

65. A 2. paragrafus „védett foglalkoztatás” kifejezés a szövetkezetek alkalmazottaira is vonatkozik.

16. cikk – A család szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga

66. Bár e cikkely szövegét nem módosították, az eredeti karta 17. cikkelyében az „anyák” számára biztosított védelem köteleme nem szerepel a módosított karta 17. cikkelyében, ezt a 16. cikkely írja elő. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az „anyák” fogalmába a gyermeküket egyedül nevelő, azonban élettársi kapcsolatban élő nők is beletartozhatnak. Ez a védelem legfőképpen 8. cikkely rendelkezései alá nem tartozó és/vagy a társadalombiztosítási rendszerek szabályai szerint a gyermekszülés után elvárható ideig folyósított anyagi támogatásra, valamint a terhesség ideje alatt megfelelő orvosi ellátásra nem jogosult nőkre vonatkozik.

autonomy and participation in the life of the community in general. The words “effective exercise of the right to independence” contained in the introductory sentence to the provision imply, inter alia, that disabled persons should have the right to an independent life.

64. Under this provision Parties must aim to develop a coherent policy for people with disabilities. The provision takes a modern approach to how the protection of the disabled shall be carried out, for example by providing that guidance, education and vocational training be provided whenever possible in the framework of general schemes rather than in specialised institutions, an approach which corresponds to that of Recommendation No. R (92) 6 of the Committee of Ministers of the Council of Europe. It not only provides the possibility, but to a large extent obliges Parties to adopt positive measures for the disabled.

65. It is understood that the term “sheltered employment” in paragraph 2 also covers working cooperatives.

Article 16 – The right of the family to social, legal and economic protection

66. The text of the Article itself has not been amended, although as the protection offered to “mothers” by Article 17 of the Charter has not been maintained in the new version of Article 17 contained in the Revised Charter, Article 16 of the latter instrument will now cover this group. It must be pointed out that the “mothers” in question may be single parents, but they may also be living in a couple. The protection particularly concerns women who are not covered by Article 8 and/or who are not covered by any social security scheme providing the necessary financial assistance during a reasonable period before and after confinement, as well as adequate medical care during confinement.

l'autonomie et à l'intégration sociale ainsi qu'à la participation à la vie de la communauté. L'expression “l'exercice effectif du droit à l'autonomie” figurant dans la phrase introductive de cette disposition implique notamment que les personnes handicapées doivent avoir droit à une vie autonome.

64. Selon cette disposition, les Parties doivent avoir pour but de développer une politique cohérente pour les personnes handicapées. Cette disposition repose sur une approche moderne, approche qui correspond à celle de la Recommandation no R (92) 6 du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, de la façon d'assurer la protection des personnes handicapées, par exemple en prévoyant que l'orientation, l'éducation et la formation professionnelles soient organisées chaque fois que possible dans le cadre de plans généraux plutôt que par des institutions spécialisées. L'article ne prévoit pas seulement la possibilité pour les Parties d'adopter des mesures positives en faveur des handicapés, mais dans une large mesure les oblige à le faire.

65. Il est entendu que le terme «emplois protégés» du paragraphe 2 s'applique aussi aux coopératives.

Article 16 – Droit de la famille à une protection sociale, juridique et économique

66. Le texte même de cet article n'a pas été amendé mais, comme la protection des «mères» de l'article 17 de la Charte n'a pas été maintenue dans la nouvelle version de l'article 17 qui figure dans la Charte révisée, l'article 16 de ce dernier instrument couvre maintenant ce groupe. Il convient de relever que les «mères» en question peuvent être des parents isolés, mais peuvent également vivre en couple. La protection spécifique s'applique aux femmes qui ne sont couvertes ni par l'article 8, ni par un quelconque régime de sécurité sociale leur fournissant l'assistance financière nécessaire pendant une durée raisonnable avant et après la naissance ainsi que les soins médicaux adaptés pendant l'accouchement.

67. A módosított karta Függeléke e rendelkezésre vonatkozóan leszögezi, hogy ez a védelem az egy-
szülős családokat is megilleti.

17. cikk – A gyermekek és a fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga

68. A 17. cikkely módosult.

69. Noha az eredeti karta 7. cikkelye általában rendelkezik a gyermekek védelméről, ezek a rendelkezések szinte kizárólag csak a dolgozó gyermekekre vonatkoznak. A módosított karta 17. cikkelye a gyermekek és a fiatalok munkavállaláson kívüli védelméről és gondoskodik, sőt, az e korosztályok fokozott sebezhetőségéből eredő, különleges szükségleteit is figyelembe veszi.

70. E cikkely rendelkezései születésüktől, és szüleik házassági státusától függetlenül védi a gyermekeket. A Független Szakértők Bizottsága eseti bírászkodásának megerősítéseként (miszerint a gyermekek bizonyos jogait, pl. az örökléshez való jogot a karta 17. cikkelye szabályozza), a „jogi” kifejezéssel egészült ki a 17. cikkely címsora.

71. A 17. cikkely hatályát függelék határozza meg; eszerint a cikkely rendelkezései minden 18. életévét be nem töltött személyre vonatkoznak – kivéve, ha a vonatkozó törvények fiatalabb kortól kezdve tekintik nagykorúnak az illetőt. Ez a cikkely a karta egyéb vonatkozó (különösen a 7. cikkelyben foglalt) rendelkezéseitől függetlenül védelmet biztosít a gyermekek számára.

1. Paragrafus

72. Az 1. paragrafusban említett „szülők” fogalmába a törvény által kijelölt gyámok, és más, a gyermekért jogi felelősséggel tartozó személyek is beletartoznak.

2. Paragrafus

73. E paragrafus értelmében a gyermekek és a fiatalok ingyenes elemi és középiskolai oktatásra jogosultak, ez a jog azonban például magániskolákban nem érvényesíthető.

74. A függelék vonatkozó záradékából következően ez a paragrafus nem írja elő a kötelező oktatás biz-

67. The Revised Charter contains a statement in the appendix to this provision, to the effect that the protection afforded by it also covers single parent families.

Article 17 – The right of children and young persons to social, legal and economic protection

68. Article 17 has been amended.

69. Whereas the general protection of children in the Charter is contained in Article 7, which refers almost exclusively to the protection of children at work, this Article of the Revised Charter offers protection for children and young persons outside the context of work and addresses the special needs arising from their vulnerability.

70. This provision protects children, irrespective of such factors as their birth status and the marital status of their parents. In confirmation of the case law of the Committee of Independent Experts, according to which certain rights such as the right of children to inheritance are covered by Article 17 of the Charter, the word “legal” has been added to its title.

71. The appendix to Article 17 defines the scope of the provision in that it covers all persons below the age of 18 years, unless under the law applicable to the child majority is attained earlier. The provision covers these children without prejudice to the other specific provisions provided by the Charter, particularly Article 7.

Paragraph 1

72. The word “parents” in paragraph 1.a should be understood as also including legal guardians or other individuals legally responsible for the child.

Paragraph 2

73. Under this paragraph, children and young persons have the right to access to free primary and secondary education, which does not imply that they have a right to exercise this right for example in a private school.

74. It follows from the appendix that this paragraph does not imply an obligation to provide compulso-

67. La Charte révisée contient une déclaration dans l’annexe à cette disposition, prévoyant que la protection offerte couvre aussi les familles monoparentales.

Article 17 – Droit des enfants et des adolescents à une protection sociale, juridique et économique

68. L’article 17 a été amendé.

69. Si la protection générale des enfants dans la Charte se trouve dans l’article 7, qui concerne presque exclusivement la protection des enfants au travail, cet article de la Charte révisée offre une protection aux enfants et aux adolescents en dehors du contexte du travail et concerne les besoins spécifiques résultant de la vulnérabilité de ceux-ci.

70. Cette disposition protège les enfants indépendamment de facteurs tels que leur statut de naissance ou le statut marital de leurs parents. Le terme «juridique» a été ajouté au titre de cet article, confirmant ainsi la jurisprudence du Comité d’experts indépendants selon laquelle certains droits, tels que le droit de succession des enfants, sont couverts par l’article 17 de la Charte.

71. L’annexe à l’article 17 définit le champ de cette disposition qui couvre toutes les personnes de moins de 18 ans, à moins que la majorité légale de l’enfant ne soit atteinte plus tôt. Cette disposition couvre ces enfants indépendamment des autres dispositions spécifiques prévues par la Charte, en particulier de l’article 7.

Paragraphe 1

72. Le terme «parents» dans le paragraphe 1.a doit être entendu comme comprenant aussi les tuteurs ou les autres personnes légalement responsables de l’enfant.

Paragraphe 2

73. Selon ce paragraphe, les enfants et les adolescents ont droit à l’accès à un enseignement primaire et secondaire gratuit, ce qui n’implique pas le droit d’exercer celui-ci par exemple dans une école privée.

74. Il résulte de l’annexe que ce paragraphe n’implique pas l’obligation d’assurer un enseignement

tosítását 18 éves korig bezárólag. A paragrafus szövege azért nem említi a kötelező oktatást, mert egyes országokban csak az elemi, másokban a középiskolai oktatás is kötelező.

18. cikk – Jövedelemszerző tevékenység folytatásának joga más felek területén

75. Nem módosult.

19. cikk – Migráns munkások és családjuk joga a védelemre és segítségre

76. Az 1.–10. paragrafusok nem módosultak.

6. Paragrafus

77. E paragrafus vonatkozásában csak a „külföldi munkavállaló családja” fogalom Függelékben közölt meghatározása módosult az eredeti karta megfelelő rendelkezéseihez képest. Míg az eredeti előírások csak a migráns munkavállaló feleségére terjedtek ki, a módosított rendelkezések a migráns munkavállaló házastársára (férjére vagy feleségére) vonatkoznak. Ezen kívül, a Függelék hatálya a migráns munkavállalók nőtlen gyermekeire is kiterjed, ha a befogadó állam törvényei szerint kiskorúaknak, ill. a migráns munkavállaló által eltartott személyeknek minősülnek. Ez a módosítás azért vált szükségessé, mert a szerződő felek zömében 18 év a nagykorúvá válás korhatára, ugyanakkor a karta 21 évben jelöli meg a migráns munkavállalók gyermekeinek felső korhatárát. Amint azt a „legalább” előjáró megtartása is tükrözi, az egyes országok szabadon dönthetnek arról, hogy kiterjesztik-e a migráns munkavállaló családjának fogalmát.

78. Két új bekezdéssel egészült ki a 19. cikkely:

11. Paragrafus

79. Ezt a paragrafust a migráns munkavállalók munkaegészségügyi és balesetvédelmi helyzetének javítása, a munkavállalással kapcsolatos jogok garantálása, a dolgozók és családtagjaik beilleszkedése érdekében tartották fontosnak beilleszteni.

12. Paragrafus

80. Ez paragrafus azt a felismerést tükrözi, hogy a migráns munkavál-

ly education up to the age of 18 years. The reason that there is no mention of compulsory education in the paragraph itself is that in some states only primary education is compulsory, whereas in others secondary education is also compulsory.

Article 18 – The right to engage in a gainful occupation in the territory of other Parties

75. No amendment.

Article 19 – The right of migrant workers and their families to protection and assistance

76. Paragraphs 1 to 10 have not been amended.

Paragraph 6

77. Only the appendix to paragraph 6, which gives the definition of the term “family of a foreign worker”, has been amended as compared to the appendix to the corresponding provision of the Charter. Instead of covering the migrant worker’s wife, it now covers the spouse of the migrant worker, whether a wife or a husband. Furthermore, the appendix now provides that unmarried children of migrant workers are covered as long as they are considered to be minors by the receiving state and are dependent on the migrant worker. This amendment has been added as the age of majority is 18 years in most Contracting Parties, whereas the Charter provides for an age limit of 21 years for the entry of children of migrant workers. The words “at least” have been maintained to indicate that states may decide to extend the notion of the family of the migrant worker.

78. Two new paragraphs have been added:

Paragraph 11

79. This paragraph has been considered important for the protection of migrant workers’ health and safety at work and for the guarantee of their rights in other respects relating to work, as well as in facilitating their integration and that of their families.

Paragraph 12

80. The underlying reason for this paragraph is the importance for the

obligatoire jusqu’à l’âge de 18 ans. Il n’est pas fait mention de l’éducation obligatoire dans le paragraphe 2 parce que dans certains Etats seul l’enseignement primaire est obligatoire, alors que d’autres Etats prévoient l’obligation pour l’enseignement secondaire aussi.

Article 18 – Droit à l’exercice d’une activité lucrative sur le territoire des autres Parties

75. Pas d’amendement.

Article 19 – Droit des travailleurs migrants et de leurs familles à la protection et à l’assistance

76. Les paragraphes 1 à 10 n’ont pas été amendés.

Paragraphe 6

77. Seule l’annexe à ce paragraphe, qui donne la définition des termes «famille d’un travailleur migrant», a été amendée par rapport à l’annexe de la disposition correspondante de la Charte. Au lieu de couvrir l’épouse du travailleur migrant, elle s’applique maintenant à l’époux ou à l’épouse du travailleur migrant. En outre, l’annexe prévoit maintenant que les enfants non mariés du travailleur migrant sont couverts aussi longtemps qu’ils sont considérés comme mineurs par l’Etat d’accueil et qu’ils sont dépendants du travailleur migrant. Cet amendement a été fait parce que l’âge de la majorité est fixé à 18 ans dans la plupart des Parties contractantes à la Charte, alors que celle-ci prévoit un âge limite de 21 ans pour l’entrée des enfants des travailleurs migrants. Les mots «au moins» ont été maintenus pour montrer que les Etats peuvent décider d’étendre la notion de famille du travailleur migrant.

78. Deux nouveaux paragraphes ont été ajoutés:

Paragraphe 11

79. Ce paragraphe a été considéré important pour la protection de la santé et la sécurité au travail des travailleurs migrants et pour garantir leurs autres droits relatifs au travail, ainsi que pour faciliter leur intégration et celle de leurs familles.

Paragraphe 12

80. Ce paragraphe se justifie par l’importance pour les enfants des

lálók gyermekeinek meg kell őrizniük kulturális és anyanyelvi örökségüket, többek között azért, hogy visszailleszkedhessenek eredeti környezetükbe, ha és amikor szüleik hazájukba visszatérnek.

81. A 20.-23. cikkelyek az 1988. évi Kiegészítő Jegyzőkönyv 1.-4. cikkelyeinek felelnek meg. Az 1. cikkely 2., 3., és 4. paragrafusait, a 2. cikkely 2. paragrafusát, és a 3. cikkely 2. paragrafusát harmonizációs megfontolások alapján a függelékbe helyezték át. Ez a módosítás nem érinti az említett bekezdésekben foglalt jogi kötelezettségek természetét és hatályát.

82. Az 1988 évi kiegészítő jegyzőkönyvet értelmező beszámoló továbbra is érvényben marad.

83. A 24.-31. cikkelyek újak, a következő jogokat garantálják:

24. cikk – A védelemhez való jog azokban az esetekben, amikor megszűnik a foglalkoztatás

84. Ez a teljes egészében elfogadandó cikkely két alapelvet vezet be, nevezetesen:

munkavállaló elbocsátása csak indokolt esetben jogszerű; továbbá a dolgozó méltánytalan elbocsátás esetén megfelelő kártérítésre, vagy más kárenyhítő intézkedésre jogosult.

85. Módot ad továbbá arra is, hogy ha a munkavállaló azt vélelmezi, hogy az a) pontban foglalt joga csorbult, akkor eljárást kezdeményezzen a b) pontban foglalt jogainak érvényesítése érdekében.

86. A 24. cikkely rendelkezései az ILO 158. számú, a munkaviszony megszüntetéséről 1982-ben hozott egyezménye alapján születtek. A cikkely utolsó bekezdése az említett pártatlan testület jellegével kapcsolatban az ILO-egyezmény 8. cikkelyére hivatkozik.

87. Amint azt a függelék a „munkaviszony megszüntetése” és a „megszűnt” fogalmak értelmezése érdekében kifejti, ezek a kifejezések a dolgozó munkaviszonyának a munkáltató által kezdeményezett megszüntetésére alkalmazhatók.

88. A függelék második bekezdése *ratione personae* tárgyalja a rendelkezés hatályát. Lehetővé teszi a felek számára, hogy az alkalmazot-

children of migrant workers of maintaining their cultural and linguistic heritage, inter alia, in order to provide them with a possibility of reintegration if and when the migrant worker returns home.

81. Articles 20 to 23 correspond to the provisions of Articles 1 to 4 of the Additional Protocol of 1988. Paragraphs 2, 3 and 4 of Article 1, paragraph 2 of Article 2 and paragraph 2 of Article 3 have been moved to the appendix for the purposes of harmonisation. This change does not affect the nature and scope of the legal obligations accepted under these provisions.

82. The explanatory report to the Additional Protocol of 1988 remains relevant.

83. Articles 24 to 31 are new provisions which guarantee the following rights:

Article 24 – The right to protection in cases of termination of employment

84. This provision, which must be accepted in its entirety, sets out two general principles:

a the right not to be dismissed unless there are valid grounds;

b the right to adequate compensation or other relief in cases of unfair dismissal.

85. It further establishes the right for a worker who considers that his rights under paragraph a have been interfered with to an appeal to obtain, if appropriate, his rights under paragraph b.

86. The provision has been inspired by ILO Convention No. 158 (Termination of Employment) of 1982. As to the nature of the impartial body mentioned in the last paragraph of the Article, reference is made to Article 8 of the ILO Convention.

87. The appendix clarifies the terms “termination of employment” and “terminated” which shall mean termination of employment at the initiative of the employer.

88. The second paragraph of the appendix deals with the scope *ratione personae* of the provision. It makes it possible for the Parties to

travailleurs migrants de conserver leur patrimoine culturel et linguistique, notamment afin de leur donner la possibilité de se réintégrer dans le cas où le travailleur migrant retourne dans son pays.

81. Les articles 20 à 23 reprennent les dispositions des articles 1 à 4 du Protocole additionnel de 1988. Les paragraphes 2, 3 et 4 de l'article 1 et les paragraphes 2 des articles 2 et 3 ont été déplacés à l'annexe pour des raisons d'harmonisation. Cela n'affecte en rien la nature et le champ d'application des obligations juridiques acceptées au regard de ces dispositions.

82. Le rapport explicatif sur le Protocole additionnel de 1988 reste valable.

83. Les articles 24 à 31 sont des dispositions nouvelles qui garantissent les droits suivants:

Article 24 – Droit à la protection en cas de licenciement

84. Cette disposition qui doit être acceptée en totalité énonce deux principes généraux:

a le droit de ne pas être licencié sans raison valable;

b le droit à une indemnité adéquate ou à une autre réparation en cas de licenciement sans motif valable.

85. Elle énonce également le droit pour un travailleur qui considère que ses droits prévus en a n'ont pas été respectés d'exercer un recours pour obtenir le cas échéant les droits énoncés au paragraphe b.

86. La disposition s'inspire de la Convention no 158 de l'OIT (cessation de la relation de travail) de 1982. En ce qui concerne la nature de l'organe impartial mentionné dans le dernier paragraphe de l'article, il convient de se référer à l'article 8 de la convention de l'OIT.

87. L'annexe précise que le terme «licenciement» signifie la cessation de la relation de travail à l'initiative de l'employeur.

88. Le second paragraphe de l'annexe concerne le champ d'application *ratione personae* de la disposition. Il permet aux Parties d'exclure

tak bizonyos csoportjait kizárják e rendelkezés hatálya alól.

89. A függelék harmadik bekezdése tájékoztató jellegű (nem teljes körű) jegyzékben foglalja össze a munkaviszony megszüntetésének jogszerűtlen indokait.

90. A függelék negyedik bekezdése úgy rendelkezik, hogy a munkaviszony jogszerűtlen megszüntetése esetén kijáró kártérítés vagy más kárenyhítő intézkedés mértékét és jellegét az egyes államok törvényei és rendelkezései, a kollektív szerződések, továbbá más, az egyes országok gyakorlatának megfelelő instrumentumok szabályozzák.

25. cikk – A dolgozók joga követeléseik védelmére abban az esetben, amikor munkáltatójuk fizetéseképtelenné válik.

91. E rendelkezés az ILO 173. számú (a munkavállalók követeléseinek a munkaadó fizetéseképtelensége esetén történő érvényesítéséről) szóló, 1992. évi egyezménye, valamint az Európai Közösség 80/987. számú, az egyes tagállamokban a munkavállalókat munkáltatóik fizetéseképtelensége esetén megillető védelmet szabályozó jogszabályok harmonizálásáról hozott határozata alapján született. Általános alapelvként szögezi le, hogy a dolgozókat munkáltatóik fizetéseképtelensége esetén is megilleti követeléseik érvényesítésének a joga.

92. Nem csupán garanciák bevezetésére, hanem a védelem bármely egyéb módozataira is lehetőséget ad. Biztosítékok és a munkabér kifizetését garantáló szervezet egyidejű alkalmazásának lehetőségét sem zárja ki. A garancia intézménye önmagában elegendő a dolgozók jogvédelmére, hiszen biztosítja a kijáró munkabér kifizetését, feltéve, hogy a követelés meghaladja a vállalkozás tőkéjét. Ez az intézmény, amely a dolgozónak kifizetett előleg fejében átveszi a munkavállaló jogait, tökéletesen kompatibilis a biztosítékok rendszerével.

93. A függelék első bekezdése megengedi, hogy a munkavállalók bizonyos csoportjait – munkaviszonyuk különleges természetéből adó-

exclude some categories of employed persons from its scope.

89. The third paragraph of the appendix contains a non-exhaustive list of non-valid grounds for termination of employment.

90. The fourth paragraph of the appendix clarifies that compensation or other appropriate relief in case of termination of employment without valid reasons shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 25 – The right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer

91. This provision has been inspired by ILO Convention No. 173 (Protection of Workers' Claims (Employers' insolvency)) of 1992 and of European Community Directive 80/987 on the approximation of the laws of the member states relating to the protection of employees in the event of the insolvency of their employer. It lays down the general principle of the right of workers to protection of their claims in the event of the insolvency of their employer.

92. It provides not only for the possibility of a guarantee institution, but also for any other form of protection. The possibility of a combination of the existence of privileges and of an organisation to guarantee the payment of salaries is not excluded by this provision. In fact, a guarantee institution alone ensures the protection of workers as it secures the payment of salaries owed provided that they are superior to the assets of the enterprise. The establishment of such an institution, which will take over the rights of the workers to whom it has paid an advance, is perfectly compatible with a system of privileges.

93. The first paragraph of the appendix prescribes that certain categories of workers may be excluded by reason of the special nature of

du champ d'application certaines catégories de travailleurs salariés.

89. Le troisième paragraphe de l'annexe contient une liste non exhaustive des motifs de licenciement non valables.

90. Le quatrième paragraphe de l'annexe précise que l'indemnité ou toute autre réparation appropriée en cas de licenciement sans motif valable doit être déterminée par la législation ou la réglementation nationales, par des conventions collectives ou de toute autre manière appropriée aux conditions nationales.

Article 25 – Droit des travailleurs à la protection de leurs créances en cas d'insolvabilité de leur employeur

91. Cette disposition s'inspire de la Convention no 173 de l'OIT concernant la protection des créances des travailleurs en cas d'insolvabilité de leur employeur de 1992 et de la Directive des Communautés européennes 80/987 concernant le rapprochement des législations des Etats membres relatives à la protection des travailleurs salariés en cas d'insolvabilité de leur employeur. Elle énonce le principe général du droit des travailleurs à la protection de leurs créances en cas d'insolvabilité de leur employeur.

92. Cette disposition ne prévoit pas seulement une institution de garantie mais toute autre forme de protection. La possibilité d'une combinaison entre l'existence de privilèges et celle d'une association pour la garantie de créances salariales n'est pas exclue par cette disposition. En effet, une institution de garantie assure seule la protection des travailleurs puisqu'elle rend certain le paiement des créances salariales dans l'hypothèse où celles-ci sont supérieures à l'actif de l'entreprise. La mise en place d'une telle institution qui est subrogée dans les droits des salariés pour lesquels elle a effectué des avances est parfaitement compatible avec le recours aux privilèges.

93. Le premier paragraphe de l'annexe prévoit que certaines catégories de travailleurs peuvent être exclues en raison de la nature parti-

dóan – kizárják e rendelkezések hatálya alól. E csoportokba sorolhatók elsősorban a közalkalmazottak, valamint a kisvállalkozások irányító testületeinek tagjai.

94. A függelék második bekezdése leszögezi, hogy a „fizetéseképtelenség” fogalmát az egyes országok jogrendje és joggyakorlata alapján kell meghatározni. Ez a fogalom vonatkozik arra az esetre, amikor a munkaadó tőkéjét hitelezői kollektív kielégítésére használják fel, azonban arra is, amikor a munkaadó pénzügyi helyzete nem teszi lehetővé a munkavállaló követeléseinek kielégítését (például, ha tőkéje nem elegendő a fizetéseképtelenség megállapításának kezdeményezéséhez).

95. A függelék harmadik bekezdése a munkavállalói követelések védelmének minimális követelményeit határozza meg. A c) bekezdésben említett „fizetett távollét egyéb formái” az ILO-egyezmény szellemében értelmezendők.

96. Végül, a függelék negyedik bekezdése lehetővé teszi az egyes országok jogalkotói és törvénykezői számára, hogy – társadalmi szempontból teljes mértékben elfogadható – összegben állapítsák meg a munkavállalói követelések felső határát.

26. cikkely – A munkavállaló joga emberi méltóságának védelmére

97. E cikkely célja, hogy a munkahelyen, ill. a munkavégzéssel összefüggő kapcsolatokban biztosítsa a munkavállalók emberi méltóságának védelmét. Hangsúlyozza a túlkapások kiküszöböléséhez szükséges éberség fontosságát, valamint a szexuális zaklatás és a megfélemlítés megelőzésének jelentőségét, azonban nem írja elő a felek számára, hogy védelmet biztosítsanak ezekkel szemben. Ezen kívül a függelékből az is kiderül, hogy a felek nem kötelesek jogszabályokat alkotni a védelem biztosítása érdekében. Mindazonáltal, „minden helyénvaló eszközzel” kötelesek megővni a munkavállalók méltóságát.

their employment relationship. The workers concerned are particularly public employees and managerial staff in small undertakings.

94. The second paragraph of the appendix states that the term “insolvency” must be determined by national law and practice. It is understood that this term shall include situations in which proceedings have been opened relating to an employer’s assets with a view to the collective reimbursement of his creditors, but may also apply to other situations in which workers’ claims cannot be paid by reason of the financial situation of the employer, for example, where the amount of the employer’s assets is recognised as being insufficient to justify the opening of insolvency proceedings.

95. The third paragraph of the appendix sets out the minimum requirement according to which claims shall be protected. The “other types of paid absence” referred to in subparagraph c have the same sense as in the ILO Convention.

96. Finally, the fourth paragraph of the appendix provides that national laws or regulations may limit the protection of workers’ claims to a prescribed amount, which must nevertheless be of a socially acceptable level.

Article 26 – The right to dignity at work

97. The purpose of this Article is to guarantee workers the right to dignity at work and in connection with work. It emphasises the promotion of awareness and prevention of sexual harassment and victimisation, but does not require that Parties ensure protection against such conduct. In addition, it follows from the appendix that Parties do not need to enact legislation. However, they are required to take “all appropriate measures” to protect workers.

culière de leur relation d’emploi. Les travailleurs dont il s’agit sont notamment employés dans la fonction publique ou font partie du personnel de direction dans des petites entreprises.

94. Le second paragraphe de l’annexe précise que le terme «insolvabilité» doit être défini par la loi et la pratique nationales. Il est entendu que ce terme comprend la situation dans laquelle des procédures ont été engagées contre les biens d’un employeur en vue du remboursement collectif de ses créanciers, mais il peut aussi s’appliquer à d’autres situations dans lesquelles les demandes des travailleurs ne peuvent pas être payées en raison de la situation financière de l’employeur, par exemple lorsque le montant des actifs de l’employeur est reconnu comme étant insuffisant pour justifier l’ouverture d’une procédure d’insolvabilité.

95. Le troisième paragraphe de l’annexe énonce les types de créances qui devront au moins être protégés. Les «montants dus pour d’autres absences rémunérées» auxquels se réfère l’alinéa c a le même sens que dans la convention de l’OIT.

96. Enfin, le quatrième paragraphe de l’annexe prévoit que les législations ou réglementations nationales peuvent limiter le montant protégé, qui devra néanmoins être d’un niveau socialement acceptable.

Article 26 – Droit à la dignité au travail

97. Le présent article a pour but de garantir aux travailleurs le droit à la dignité au travail et en relation avec le travail. Il souligne la nécessité de développer la sensibilisation et la prévention en ce qui concerne le harcèlement sexuel et la «victimisation», mais n’oblige pas les Parties à assurer la protection contre de tels comportements. De plus, il résulte de l’annexe qu’il n’est pas nécessaire pour les Parties de promulguer une législation. Celles-ci sont toutefois tenues de prendre «toute mesure appropriée» pour protéger les travailleurs.

98. A cikkely két paragrafusa külön-külön is elfogadható.

1. Paragrafus

99. Ez a paragrafus kizárólag a szexuális zaklatásra vonatkozik. Szexuális zaklatásnak minősül a munkavállalót emberi méltóságában sértő, általa nem kívánt, szexuális célzatú közeledés feljebbvalói, ill. egyenrangú munkatársai részéről egyaránt.

2. Paragrafus

100. Ez a paragrafus – a szexuális zaklatáson kívül – a túlkapások egyéb, a munkavállaló emberi méltósághoz való jogát sértő formáival (megfélemlítés, erőszakos bánásmód) foglalkozik, és egyben meghatározza ezek körét. A meghatározást az egyes országok vonatkozó, hatályos jogszabályaiból vették át. Eszerint, a munkavállaló emberi méltóságát sértő, munkahelyén vagy munkahelyi feladataival kapcsolatos tevékenységei során feljebbvalói, vagy egyenrangú munkatársai által tanúsított, kifogásolható vagy egyértelműen elítélendő, ismétlődő cselekmények minősülnek erőszakos bánásmódnak. Ennek tényálladéka valósul meg például abban az esetben, ha a munkáltató iránt ellenséges érzülettel viseltető munkaadó és/vagy munkatársak rendszeresen kirekesztik az illetőt a munka megszervezésének megvitatásából, jóllehet a többi munkatárs részt vehet ebben. Ugyanezen elbírálás alá esik, ha a munkavállaló – hasonló indokok alapján – nem tölthet be a képzettségének és a beosztásának megfelelő funkciót, illetve nem kap ezeknek megfelelő feladatokat.

101. A függelék leszögezi, hogy ez a paragrafus nem vonatkozik a szexuális zaklatás eseteire.

27. cikkely – A családos munkavállalók joga az egyenlő esélyre és bánásmódra

102. Ez a cikkely az ILO 156. számú (a családos munkavállalókról szóló), 1981. évi egyezményén és 165. számú (a családos munkavállalókkal kapcsolatos), 1981. évi ajánlásán alapul; esélyegyenlőséget és egyenlő bánásmódot kíván biztosítani a családos munkavállalók számára.

98. The two paragraphs contained in the Article may be accepted separately.

Paragraph 1

99. This paragraph deals exclusively with sexual harassment, which may be defined as unwanted conduct of a sexual nature, or other conduct based on sex affecting the dignity of workers, including the conduct of superiors and colleagues.

Paragraph 2

100. This paragraph aims at forms of victimising conduct affecting the right to dignity at work (victimisation, defined as bullying) other than sexual harassment and has been defined in the text of the provision itself. The definition has been taken from existing national regulations dealing with this problem and comprises recurrent reprehensible or distinctly negative and offensive acts by superiors and colleagues affecting the dignity of a worker in the workplace or in relation with work. An example illustrating this would be that of a worker who for reasons of hostility on the part of the employer and/or his colleagues, is systematically excluded from discussions relating to the organisation of work to which his colleagues are invited to take part. Another example could be not giving a worker an office or duties corresponding to his grade and functions for similar reasons.

101. The appendix specifies that this paragraph does not cover sexual harassment.

Article 27 – The right of workers with family responsibilities to equal opportunities and equal treatment

102. This provision provides for equality of opportunity and treatment for workers with family responsibilities. It has been inspired by ILO Convention No. 156 (Workers with Family Responsibilities) of 1981 as well as Recommendation No. 165 (Workers with Family Responsibilities) of 1981.

98. Les deux paragraphes contenus dans cet article peuvent être acceptés séparément.

Paragraphe 1

99. Ce paragraphe traite exclusivement du harcèlement sexuel que l'on peut définir comme un comportement non désirable de caractère sexuel ou tout autre comportement basé sur le sexe portant atteinte à la dignité des travailleurs, y compris le comportement de supérieurs et de collègues.

Paragraphe 2

100. Ce paragraphe vise des formes de «victimisation» affectant le droit à la dignité au travail («victimisation» – harcèlement verbal ou intimidation délibérée) autres que le harcèlement sexuel et a été défini dans le texte de la disposition elle-même. Cette définition est empruntée à la réglementation nationale en vigueur dans ce domaine et couvre des actes condamnables ou explicitement hostiles et offensifs émanant de supérieurs et de collègues et affectant la dignité d'un travailleur sur le lieu de travail ou en relation avec le travail. On peut citer l'exemple d'un travailleur qui serait systématiquement exclu des discussions concernant l'organisation du travail auxquelles prennent part ses collègues, en raison de l'inimitié de son employeur et/ou de ses collègues. Un autre exemple serait celui d'un travailleur qui pour des raisons similaires ne disposerait pas d'un bureau ou ne se verrait pas confier des tâches correspondant à son grade et à ses fonctions.

101. L'annexe précise que ce paragraphe ne couvre pas le harcèlement sexuel.

Article 27 – Droit des travailleurs ayant des responsabilités familiales à l'égalité des chances et de traitement

102. Cette disposition prévoit l'égalité de chances et de traitement pour les travailleurs ayant des responsabilités familiales. Elle est inspirée de la Convention no 156 de l'OIT (travailleurs ayant des responsabilités familiales) de 1981 et de la Recommandation n° 165 (travailleurs ayant des responsabilités familiales) de 1981.

103. A cikkely meghatározza a családos férfi, ill. nő munkavállalók fogalmát; az „eltartott gyermekek”, valamint a munkavállaló „támogatására egyértelműen rászoruló, egyéb közvetlen családtagok” fogalmi meghatározását illetően az egyes országok jogszabályaira utal.

1. Paragrafus

104. A paragrafus szövegében használt „megfelelő” jelző az egyes országokban érvényes feltételeket, illetve adott lehetőségeket tükrözi.

105. A b) bekezdés az ILO-egyezmény 4. cikkelye b) paragrafuszának felel meg.

28. cikk – A dolgozók képviselőinek joga a védelemre és számukra a megfelelő körülmények biztosítása

106. A módosított karta jogot kíván biztosítani a munkavállalók képviselőinek érdekképviselési tevékenységük kifejtéséhez; az 5. cikkely ugyanis csak a szakszervezeti funkcionáriusokra vonatkozik, erre a csoportra nem. A cikkely az ILO 135. számú (a munkavállalók képviselőiről szóló), 1971. évi egyezményén alapul.

107. A „munkavállalók képviselői” fogalom meghatározását a cikkely függeléke tartalmazza. Eszerint az egyes országok jogrendje vagy -gyakorlata által elismert személyek tekinthetők a munkavállalók képviselőinek. Ez a meghatározás a 21. és a 22. cikkelyek függelékeiben foglaltakon alapul. A rendelkezések lehetővé teszik az egyes országok jogrendje, illetve joggyakorlata számára, hogy csak a munkavállalók által megválasztott, vagy a szakszervezeti funkcionáriusokat ismerjék el képviselőkként.

108. A ILO-egyezmény 2. cikkelyének megfelelő b) bekezdés előírja, hogy a munkavállalók képviselőinek megfelelő körülményeket kell biztosítani érdekképviselési tevékenységük kifejtéséhez. A módosított karta egyetlen korlátozást tartalmaz, nevezetesen azt, hogy figyelembe kell venni az adott ország iparának kapcsolatrendszerét, valamint a képviselési tevékenység mértékét, lehetőségeit és a kielégítendő szükségletek volumenét. A

103. The appendix to this Article gives a definition of men and women workers with family responsibilities. It refers to national legislation for a definition of the terms “dependent children” and “other members of their immediate family who clearly need their care and support”.

Paragraph 1

104. The term “appropriate” in this paragraph shall mean suitable to national conditions and possibilities.

105. Subparagraph b corresponds to Article 4, paragraph b of the ILO Convention.

Article 28 – The right of workers’ representatives to protection in undertaking and facilities to be accorded to them

106. This provision of the Revised Charter aims to protect workers’ representatives in the enterprise, a group which is not covered by Article 5 unless the representative is also a trade union representative. The provision has been inspired by ILO Convention No. 135 (Workers’ Representatives) of 1971.

107. A definition of the term “workers’ representatives” is given in the appendix to the Article which describes it as meaning persons who are recognised as such under national legislation or practice. This definition is based on that of the appendix to Articles 21 and 22. It is understood that national legislation or practice may provide that workers’ representatives are elected representatives or trade union delegates.

108. Subsection b of the Article, which corresponds to Article 2 of the ILO Convention, provides that workers’ representatives shall be afforded such facilities as will enable them to carry out their functions. The only limitation in the context of the Revised Charter is that account shall be taken of the industrial relations system of the country and the needs, size and capabilities of the undertaking concerned. Examples of facilities to be granted

103. L’annexe à cet article donne la définition des travailleurs et des travailleuses qui ont des responsabilités familiales. Elle renvoie à la législation nationale en ce qui concerne la définition des termes «enfant à charge» et «autres membres de leur famille directe qui ont manifestement besoin de leurs soins ou de leur soutien».

Paragraphe 1

104. Le terme «appropriées» dans ce paragraphe signifie compatibles avec les conditions et possibilités nationales.

105. L’alinéa b correspond à l’article 4, paragraphe b, de la convention de l’OIT.

Article 28 – Droit des représentants des travailleurs à la protection dans l’entreprise et facilités à leur accorder

106. Cette disposition de la Charte révisée a pour objet de protéger les représentants des travailleurs dans l’entreprise qui ne sont pas couverts par l’article 5, à moins que ceux-ci n’exercent aussi les fonctions de représentants du syndicat. La disposition s’inspire de la Convention n° 135 de l’OIT (concernant les représentants des travailleurs) de 1971.

107. Une définition des termes «représentants des travailleurs» figure à l’annexe à cet article, précisant qu’il s’agit de personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationale. Cette définition est basée sur celle figurant à l’annexe aux articles 21 et 22. Il est entendu que la législation ou la pratique nationale peut prévoir que les représentants des travailleurs soient des représentants élus ou des délégués syndicaux.

108. L’alinéa b de cet article, qui correspond à l’article 2 de la convention de l’OIT, prévoit que les représentants des travailleurs disposent de facilités appropriées leur permettant de remplir leurs fonctions. Dans le contexte de la Charte révisée, la seule limitation est celle qui tient compte du système de relations professionnelles prévalant dans le pays ainsi que des besoins, de l’importance et des possibilités de l’entreprise intéressée. Des

munkavállalók képviselőinek biztosítandó körülményekre az ILO 143. számú (a munkavállalók képviselőiről szóló), 1971-ben kelt egyezményében találhatók példák.

29. cikkely – A tájékoztatás és a tanácskozás joga kollektív létszám-csökkentésekkel kapcsolatban 109. E cikkely rendelkezései alapján a felek annak biztosítására vállalnak kötelezettséget, hogy a munkáltatók tájékoztatják a munkavállalók képviselőit a tervezett kollektív létszámcsökkentésekről, illetve bevonják őket azok előkészítésébe. E cikkely megfogalmazásakor a Bizottság áttekintette az Európai Közösség 92/56 (1992) számú, a 75/129 számú (a tagállamok jogrendszerének a kollektív létszámcsökkentéssel kapcsolatos rendelkezéseinek harmonizációjáról hozott) direktívát módosító határozatát, valamint az ILO 158. számú (a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos) 1982. évi egyezményét. A tájékoztatás és a tanácskozás célja a kollektív létszámcsökkentés elkerülése, mérséklése, illetve következményeinek enyhítése. A következmények enyhítésére többek között szociális intézkedéseket, pl. az újbóli elhelyezkedés támogatását, a munkanélkülivé vált dolgozók átképzését is említik.

110. Az értelmezés során figyelembe kell venni, hogy a szociális intézkedések alkalmazása ebben a vonatkozásban nem csupán a munkáltató feladata.

111. A „munkavállalók képviselői” fogalom meghatározása a cikkely függelékében található, eszerint az egyes országok jogrendje, illetve -gyakorlata által e funkció letéteményeseiként elismert személyek tekinthetők a munkavállalók képviselőinek. Ez a meghatározás a 21. és a 22. cikkelyek függelékeinek tartalmán alapul.

30. cikk – A szegénység és a szociális kirekesztés elleni védelemhez való jog

112. Ez a cikkely átfogó és összehangolt erőfeszítéseket ír elő a nincstelenség és a társadalmi kirekesztettség kiküszöbölése érdekében. Rendelkezései szerint az e cél elérését elősegítő intézkedéseket időről-

to workers' representatives may be found in ILO Recommendation No. 143 (Workers' Representatives) of 1971.

Article 29 – The right to information and consultation in collective redundancy procedures

109. Under this Article the Parties undertake to ensure that employers inform and consult workers' representatives prior to collective redundancies. When drafting this Article the Committee examined European Community Directive 92/56 of 1992 amending Directive 75/129 on the approximation of the laws of the member states relating to collective redundancies as well as ILO Convention No. 158 (Termination of Employment) of 1982. The information and consultation shall concern the possibilities of avoiding collective redundancies, limiting their number or mitigating their consequences. Recourse to social measures providing aid for redeploying or retraining the workers concerned is mentioned as an example of ways of mitigating the consequences of collective redundancy.

110. It is understood that recourse to social measures in this context is not solely the responsibility of the employer.

111. A definition of the term “workers' representatives” is given in the appendix to the Article as meaning persons recognised as such under national legislation or practice. This definition is based on that of the appendix to Articles 21 and 22.

Article 30 – The right to protection against poverty and social exclusion

112. This Article provides for a comprehensive and coordinated approach, with relief of poverty and social exclusion as the essential and explicit aim. It also provides that measures corresponding to this

exemples de facilités à accorder aux représentants des travailleurs peuvent être trouvés dans la Recommandation no 143 de l'OIT (représentants des travailleurs) de 1971.

Article 29 – Droit à l'information et à la consultation dans les procédures de licenciements collectifs

109. Selon cet article, les Parties s'engagent à assurer que les employeurs informent et consultent les représentants des travailleurs avant des licenciements collectifs. En rédigeant cet article, le Comité a examiné la Directive des Communautés européennes 92/56 de 1992 modifiant la Directive 75/120, concernant le rapprochement de la législation des Etats membres relative aux licenciements collectifs et la Convention no 158 de l'OIT sur le licenciement de 1982. L'information et la consultation doivent concerner les possibilités d'éviter les licenciements collectifs, de limiter leur nombre ou d'atténuer leurs conséquences. Un exemple des moyens de diminuer les conséquences des licenciements collectifs est le recours à des mesures sociales ayant pour but d'aider au redéploiement et à la formation des travailleurs concernés.

110. Il est entendu que le recours à des mesures sociales dans ce contexte ne relève pas seulement de la responsabilité de l'employeur.

111. Une définition des termes «représentants des travailleurs» figure à l'annexe à cet article, précisant qu'il s'agit de personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationale. Cette définition est basée sur celle figurant à l'annexe aux articles 21 et 22.

Article 30 – Droit à la protection contre la pauvreté et l'exclusion sociale

112. Cet article prévoit une démarche globale et coordonnée dans le but essentiel et explicite de lutter contre la pauvreté et l'exclusion sociale. Il prévoit également que les mesures à cet effet soient

időre felül kell vizsgálni, és az új körülményekhez kell igazítani.

113. E cikkely célja nem az, hogy megismételje a módosított karta más cikkelyeiben foglalt védelem jogi vonatkozásait, bár a felek természetesen hivatkozhatnak ezekre, amikor rendelkezéseinek megfelelően eleget tesznek beszámolási kötelezettségüknek.

114. A „nincstelenség” fogalma ebben a vonatkozásban azokat a személyeket takarja, akik tartósan, több generációt sújtó, tartós nélkülözésben élnek, vagy átmenetileg kerültek ennek veszélyével fenyegető helyzetbe. „Társadalmi kirekesztettség” abban az esetben állapítható meg, ha az illető halmozottan hátrányos helyzete miatt rendkívül súlyos nincstelenségben él, lealacsonyító helyzeteket, eseményeket, vagy kiközösítést kénytelen elszenvedni, és a kedvezőtlen körülmények egybeesése folytán hosszú ideje elveszítette a jogát bárminemű támogatásra. A társadalmi kirekesztettség veszélye nem csupán az elszegényedettek fenyegeti, hanem azokat is, akiktől hosszan tartó betegségük, családjuk széthullása, vagy erőszak eredményeként, netán börtönbüntetésük letöltése után, vagy többek között alkoholizmusra vagy kábítószerfüggőségre visszavezethető szélsőséges viselkedésük miatt tagadják meg bizonyos jogaik érvényesítését, vagy szolgáltatások igénybe vételét.

115. Megjegyzendő, hogy ez a cikkely nem nyilvánítja ki a minimális szükségletek kielégítésének biztosítását. Ennek az az oka, hogy a módosított karta 13. cikkelye már gondoskodott erről; ez a vonatkozó cikkely ezért csupán utal a „szociális támogatás [...] tényleges elérhetőségére”.

116. A 30. cikkelyben foglalt kötelezettségek számos intézkedést sorolnak fel, ezek részben anyagi, részben nem anyagi támogatást nyújtanak, továbbá egyaránt vonatkoznak a társadalomból kirekesztettek, és az ennek veszélyével szembenézők. Az e rendelkezéseket elfogadó államokat arra ösztönzik, hogy csak azok számára

approach are reviewed and adapted to new situations.

113. The purpose of the Article is not to repeat the juridical aspects of the protection covered by other Articles of the Revised Charter although Parties may naturally refer to information given in respect of other provisions when reporting under this provision.

114. The term “poverty” in this context covers persons who find themselves in various situations ranging from severe poverty, which may have been perpetuated for several generations, to temporary situations entailing a risk of poverty. The term “social exclusion” refers to persons who find themselves in a position of extreme poverty through an accumulation of disadvantages, who suffer from degrading situations or events or from exclusion, whose rights to benefit may have expired a long time ago or for reasons of concurring circumstances. Social exclusion also strikes or risks to strike persons who without being poor are denied access to certain rights or services as a result of long periods of illness, the breakdown of their families, violence, release from prison or marginal behaviour as a result for example of alcoholism or drug addiction.

115. It must be noted that the Article does not expressly mention the guarantee of minimum resources. The reason is that such protection is already provided for by Article 13 of the Revised Charter and covered by this Article where reference is made in paragraph a to “effective access to [...] social assistance”.

116. Among the obligations subscribed to under Article 30, a series of measures is included, which may or may not imply financial benefits, and which concern both persons in a situation of exclusion and those who risk finding themselves in such a situation. States subscribing to this provision are encouraged to restrict financial benefits to those who can-

revues et adaptées aux nouvelles situations.

113. L’objet de cet article n’est pas de répéter les aspects juridiques de la protection offerte par les autres articles de la Charte révisée, bien que les Parties aient naturellement la possibilité de se référer aux informations données sous d’autres dispositions lorsqu’elles font rapport sur cet article.

114. Le terme «pauvreté» dans ce contexte signifie les personnes qui se trouvent dans différentes situations allant d’une pauvreté extrême qui peut s’être perpétuée depuis plusieurs générations, à des situations temporaires comportant un risque de pauvreté. Le terme «exclusion sociale» se réfère aux personnes qui se trouvent en situation d’extrême pauvreté parce qu’elles cumulent des handicaps, subissent des faits ou événements dégradants, des exclusions ou des fins de droits échus depuis longtemps, ou en raison d’un concours de circonstances. L’exclusion sociale frappe aussi ou risque aussi de concerner des personnes qui, sans être pauvres pour autant, pourraient être écartées de l’accès à certains droits ou services en raison par exemple de longue maladie, de la dislocation de la famille, de violences, d’une sortie d’une période pénitentiaire ou de déviances dues notamment à l’alcoolisme et à la toxicomanie.

115. Il convient de relever que cet article ne mentionne pas expressément une garantie minimale de ressources. Ceci résulte du fait qu’une telle protection est déjà garantie par l’article 13 de la Charte révisée et qu’elle est reprise au paragraphe a de la disposition qui mentionne «l’accès effectif ... à l’assistance sociale».

116. Parmi les obligations souscrites à l’article 30 figure une série de mesures qui impliquent ou non des prestations financières et qui concernent à la fois les personnes en situation d’exclusion et celles qui risquent de se trouver dans une telle situation. Il sera loisible aux Etats qui acceptent cette disposition de réserver les prestations finan-

nyújtsanak anyagi természetű juttatásokat, akik a maguk erejéből képtelenek boldogulni.

117. A cikkely b) paragrafusában ismertetett felügyeleti mechanizmus általános jellegű, amelynek rendszerét minden félnek magának kell kialakítania az adott ország helyzetének függvényében. A rendelkezésekben említett intézkedések hatékonyságának biztosítása érdekében hatékony rendszert kell létrehozni, többek között a szociális partnerekkel és más szervezetekkel, illetve a nincstelenségben vagy az elszigeteltségben élőkkel folytatott konzultációk révén.

31. cikkely – A lakhatáshoz való jog

118. A lakhatáshoz való jog biztosítása érdekében ez a rendelkezés arra kötelezi a feleket, hogy törekedjenek a hajléktalanság lehetőségeihez mérten progresszív felszámolására, megfelelő színvonalú, és az elégtelen anyagi erőforrásokkal rendelkezők számára is elérhető lakhatási lehetőségek megteremtésére. A „megfelelő színvonal” jelen esetben egészségügyi szempontból elfogadható lakhatási lehetőséget jelent. Az „elégtelen anyagi erőforrások” meghatározása a 13. cikkelyben található.

119. A lakhatás megfelelő színvonalát biztosító nemzeti szabványokat az egyes országok illetékes hatóságainak kell kidolgozniuk.

III. rész

„A” cikkely – Kötelezettségvállalások
120. A kötelezettségvállalást szabályozó „A” cikkely a megfelelő 20. cikkelyben foglalt rendelkezések felépítését követi.

121. A karta esetéhez hasonlóan, az 1.b paragrafus arra kötelezi az országokat, hogy teljes körűen, az I. részben foglalt összes cél megvalósítására vállaljanak kötelezettséget.

122. Az 1.b paragrafus a módosított karta lényegi rendelkezéseinek körét is meghatározza; ezek az 1., az 5., a 6., a 7., a 16., a 19. és a 20. cikkelyekben találhatók. A 7. és a 20. cikkely új, ezeket különleges

not help themselves by their own means.

117. The review of mechanisms under paragraph b of the Article is of a general character and each Party shall decide how it should be organised, depending on national conditions. This review may, in order for the measures mentioned in the provision to be effective, include consultations with the social partners and various other organisations, including organisations representing persons who find themselves in a situation of poverty or social exclusion.

Article 31 – The right to housing

118. In order to ensure a right to housing, this provision obliges Parties to take measures in so far as possible aiming to progressively eliminate homelessness, to promote access to housing of an adequate standard and to make the price of housing accessible to those without adequate resources. By housing of an “adequate standard” is meant housing which is of an acceptable standard with regard to health requirements. For a definition of the terms “without adequate resources” reference is made to Article 13.

119. It will be for the competent authorities of each state to decide, at national level, on appropriate housing standards.

Part III

Article A – Undertakings

120. Article A, concerning undertakings, follows the same pattern as the corresponding provision, that is Article 20 of the Charter.

121. As is the case in the Charter, paragraph 1.a obliges states to consider themselves bound by all the aims put forward in Part I.

122. Paragraph 1.b determines the extent of the hard core of the Revised Charter which comprises Articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 and 20. In relation to the Charter, two new Articles, 7 and 20, have

cières à ceux qui ne peuvent subvenir à leurs besoins par leurs propres moyens.

117. Le réexamen du mécanisme qui est prévu par le paragraphe b de cet article revêt un caractère général et chaque Partie doit décider comment l'organiser en fonction de ses conditions nationales. Ce réexamen peut, afin que les mesures mentionnées dans la disposition soient effectives, inclure des consultations avec les partenaires sociaux et différentes autres organisations dont les organisations représentant les personnes qui se trouvent elles-mêmes en situation de pauvreté ou d'exclusion sociale.

Article 31 – Droit au logement

118. Afin d'assurer un droit au logement, cette disposition oblige les Parties à prendre des mesures dans la mesure du possible en vue d'éliminer progressivement l'état de sans-abri, à favoriser l'accès à des logements d'un niveau suffisant et à rendre le coût du logement accessible aux personnes qui ne disposent pas de ressources suffisantes. Des logements «d'un niveau suffisant» signifient des logements d'un niveau acceptable au regard de la santé. Pour une définition des termes «qui ne disposent pas de ressources suffisantes», on peut se référer à l'article 13.

119. Il appartiendra aux autorités compétentes de chaque Etat de déterminer, au niveau national, les normes nationales acceptables en matière de logement.

Partie III

Article A – Engagements

120. L'article A relatif aux engagements reprend la structure de la disposition correspondante, c'est-à-dire l'article 20 de la Charte.

121. Le paragraphe 1.a oblige les Etats à se considérer liés par tous les objectifs fixés dans la partie I de la Charte comme c'était déjà le cas dans la Charte sociale.

122. Le paragraphe 1.b détermine l'étendue du noyau dur de la Charte révisée. Celui-ci se compose des articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 et 20. Par rapport à la Charte sociale, deux nouvelles dispositions ont été

fontosságuk miatt sorolták a lényegi rendelkezések közé.

123. Ennek megfelelően, hatra emelkedett a felek által elfogadandó lényegi rendelkezéseket tartalmazó cikkelyek száma.

124. Az irányítói és a munkavállalói szférát képviselő szervezetek javaslatára a Bizottság eredetileg kötelező érvényűnek kívánta minősíteni a módosított karta 5. és a 6. cikkelyeit. Ebben az esetben a karta ratifikálása csak e két cikkely elfogadása esetén lett volna lehetséges. Emellett szólt, hogy az említett két cikkelyben foglaltak különleges és alapvető jelentőségűek a gazdasági és a társadalmi jogok biztosítása szempontjából. Ennek ellenére, a Bizottság végül úgy döntött, hogy nem teszi kötelezővé az 5. és a 6. cikkelyek elfogadását; ez ugyanis csökkentette volna e jogi instrumentum rugalmasságát – amelynek cikkelyei szabadon választható sorrendben és összeállításban fogadhatók el. A Bizottság azt is figyelembe vette, hogy az 5. és a 6. cikkelyek elfogadásának kötelezővé tétele lelassíthatja a módosított karta ratifikálását. Mindezek alapján eltekintett ettől annak érdekében, hogy minél több ország fogadhassa el a módosított karta új, illetve átdolgozott rendelkezéseit. Mindazonáltal, a módosított kartát ratifikáló országoknak minden lehetséges módon arra kell törekedniük, hogy mielőbb elfogadhassák az 5. és a 6. cikkelyben foglaltakat.

125. Az 1.c paragrafus a karta 20. cikkelyének megfelelő rendelkezéseire utal. Meghatározza a módosított karta ratifikálásakor elfogadandó cikkelyek és paragrafusok minimális körét. A Bizottság helyénvalónak tartotta, hogy ne változzék a kötelezően elfogadandó illetve a módosított kartában található rendelkezések részaránya. Ennek megfelelően, a kartát ratifikáló országoknak a korábbi 10 helyett legalább 16 cikkelyt, illetve a korábbi paragrafus helyett 63 paragrafust kell elfogadniuk.

been added in view of their particular importance.

123. Consequently, the number of hard core Articles which have to be accepted by Parties has been increased to six.

124. Following a proposal from the organisations representing management and labour, the Committee had originally planned to make Articles 5 and 6 of the Revised Charter compulsory. This would have meant that no state could have ratified the Revised Charter without agreeing to be bound by these two provisions. This was motivated by the particular and fundamental importance which these two provisions have always had for the protection of economic and social rights. However, the Committee finally decided not to make acceptance of Articles 5 and 6 compulsory, in order not to detract from the existing flexibility of this legal instrument, which is entirely constructed on an à la carte basis. The Committee also considered that making acceptance of Articles 5 and 6 compulsory might slow down the ratification of the Revised Charter. It therefore decided against doing so, with a view to enabling more states to accept the new and amended provisions in the Revised Charter. However, states which ratify the Revised Charter must take all possible steps to accept Articles 5 and 6 as rapidly as possible.

125. Paragraph 1.c relates to the corresponding provision in Article 20 of the Charter. It establishes the minimum number of Articles or paragraphs which a state must accept on ratification of the Revised Charter. The Committee thought it preferable to keep the same proportion between the minimum number of provisions which must be accepted and the total number of provisions contained in the Revised Charter. Accordingly, it decided that states must accept not less than sixteen Articles, instead of ten as previously, or sixty-three paragraphs, instead of forty-five as previously.

ajoutées; les articles 7 et 20, en raison de l'importance spécifique qui s'attache à ces dispositions.

123. En conséquence, le nombre d'articles du noyau dur dont l'acceptation est exigée de la part des Parties a été porté à six.

124. A la suite d'une proposition des partenaires sociaux, le Comité avait envisagé de rendre obligatoires les articles 5 et 6 de la Charte révisée. Dans ces conditions, aucun Etat n'aurait pu ratifier la Charte révisée sans accepter ces deux dispositions. La raison de ce choix était liée à l'importance particulière et au caractère fondamental que ces deux dispositions ont toujours revêtus dans le cadre de la protection des droits économiques et sociaux. Cependant, le Comité a finalement décidé de ne pas rendre obligatoire l'acceptation des articles 5 et 6 afin de conserver une relative souplesse à cet instrument juridique dont toute la construction est faite «à la carte». Le Comité a par conséquent aussi considéré que l'obligation d'accepter les articles 5 et 6 pouvait risquer de constituer un frein à la ratification de la Charte révisée et il a décidé de ne pas les rendre obligatoires, dans le but de permettre à un plus grand nombre d'Etats d'accepter à la fois les nouvelles dispositions incluses dans la Charte révisée et les dispositions amendées par celles-ci. Le Comité a toutefois estimé que les Etats ayant ratifié la Charte révisée doivent tout mettre en œuvre pour être en mesure d'accepter le plus rapidement possible les articles 5 et 6.

125. Le paragraphe 1.c reprend la disposition correspondante de l'article 20 de la Charte et fixe le nombre minimum d'articles ou de paragraphes qu'un Etat doit accepter lors de la ratification de la Charte révisée. Le Comité a estimé qu'il convenait de garder la même proportion entre le nombre minimal de dispositions à accepter et le nombre de dispositions figurant dans la Charte révisée. Il a par conséquent fixé à 16 articles au lieu de 10 ou 63 paragraphes au lieu de 45 comme auparavant le nombre de dispositions devant être acceptées.

126. Az „A” cikkely 2., 3., és 4. megismétlik a Szociális karta megfelelő, módosított rendelkezéseit.

„B” cikkely – Kapcsolódások az Európai szociális kartához és az 1988. évi Kiegészítő Jegyzőkönyvhöz

127. A „B” cikkely 1. paragrafusában foglaltak azt kívánják biztosítani, hogy az egyes országok az eredeti karta szellemében fogantatott intézkedéseik helyett a módosított karta ratifikálása után az utóbbi rendelkezéseinek megfelelően járjanak el. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a módosított kartát elfogadott országok számára e dokumentum I. és II. része felváltja az eredeti karta I. és II. részét. Az érthetőség és a jogi pontosság érdekében alapvető szempont, hogy a ratifikáló országoknak ne kelljen egyszerre két, lényegi – ugyanakkor a karta módosítása következtében esetleg ellentmondó – rendelkezéseket tartalmazó követelményrendszernek eleget tenniük.

128. A 2. paragrafus meghatározott célt valósít meg, nevezetesen azt, hogy a módosított kartát ratifikáló országok ne tekinthessék úgy, hogy ezzel az aktussal felmondhatják az eredeti karta bizonyos rendelkezései alapján vállalt kötelezettségeiket. A kötelezően elfogadandó rendelkezések 20. cikkelyben előírt, minimális körénél több kötelezettséget vállaló államok például csábítóknak találhatják azt a lehetőséget, hogy a továbbiakban ne tartsák be a módosított karta bizonyos, az eredeti karta ratifikálásakor elfogadott előírásait. Ez a helyzet állhat elő például azon rendelkezések esetében, amelyeknek – a felügyelői testületek megállapításai szerint – az adott ország nem tesz eleget. Természetesen mindig megmarad az a lehetőség, hogy az módosított karta ratifikálása előtt az államok felmondják az eredeti karta bizonyos előírásait a bennük foglalt feltételek alapján. Mindazonáltal, a korábban vállalt kötelezettségeket nyíltan és nem hallgatólagosan kell felmondani.

129. E vonatkozásban a „B” cikkely 2. paragrafusa pontosan megjelöli, hogy a módosított karta rendelkezései az eredeti karta mely rendelkezéseinek felelnek meg. A „megfelel”

126. Paragraphs 2, 3 and 4 of Article A reiterate, mutatis mutandis, the corresponding provisions of the Social Charter.

Article B – Links with the European Social Charter and the Additional Protocol of 1988

127. The purpose of paragraph 1 of Article B is to ensure that the undertakings entered into by states under the Charter are replaced by those which they have accepted under the Revised Charter, upon ratification of the latter. In practice this means that, for states which have ratified the Revised Charter, Parts I and II of the latter will replace Parts I and II of the Charter. For reasons of clarity and legal certainty, it is essential that states should not be bound by two sets of substantive provisions, some of which may be at variance as a result of the revision of the Charter itself.

128. Paragraph 2 has another specific purpose, namely to ensure that when states ratify the Revised Charter they do not implicitly denounce certain provisions of the Charter. States which accepted more than the minimum number of provisions established by Article 20 of the Charter might be tempted, when ratifying the Revised Charter, not to be bound by certain provisions of the Revised Charter corresponding to provisions of the Charter which they had previously accepted. This might apply, for example, to provisions with which in the opinion of the supervisory bodies the states in question do not comply. Of course, it will always be possible for states to denounce certain provisions of the Charter, in accordance with the relevant provisions thereof, before ratifying the Revised Charter. However, the denunciation must be explicit, not implicit.

129. For this purpose, the appendix to Article B, paragraph 2 specifies which provisions of the Revised Charter correspond to the provisions of the Charter. The term “corre-

126. Les paragraphes 2, 3 et 4 de l'article reprennent mutatis mutandis les dispositions correspondantes de la Charte sociale.

Article B – Liens avec la Charte sociale européenne et le Protocole additionnel de 1988

127. L'objet du paragraphe 1 de l'article B est d'assurer, pour les Etats qui ont ratifié la Charte révisée, la substitution des obligations qu'ils avaient souscrites au titre de la Charte par celles qu'ils ont acceptées au titre de la Charte révisée. Cela signifie en pratique que le texte de la partie II et de la partie I de la Charte révisée remplace, pour les Etats qui l'ont ratifiée, le texte de la partie II et de la partie I de la Charte. Il est en effet fondamental pour la clarté et la sécurité juridique que les Etats ne soient pas liés par deux séries de dispositions matérielles, dont certaines peuvent être contradictoires en raison de la révision même de la Charte.

128. Le paragraphe 2 a une autre fonction spécifique. Il s'agit d'éviter qu'à l'occasion de la ratification de la Charte révisée un Etat ne dénonce implicitement certaines des dispositions de la Charte. En effet, les Etats qui ont accepté un nombre de dispositions de la Charte supérieur au nombre minimal fixé par l'article 20 pourraient être tentés, à l'occasion de la ratification de la Charte révisée, de ne pas être liés par certaines dispositions de cet instrument correspondant à des dispositions de la Charte qu'ils avaient acceptées et pour lesquelles par exemple les organes de contrôle estiment qu'ils ne sont pas en conformité avec les obligations souscrites. Certes, les Etats auront toujours la possibilité, avant la ratification de la Charte révisée, de dénoncer certaines dispositions de la Charte conformément aux dispositions pertinentes de celle-ci. La dénonciation devra toutefois être explicite et non pas implicite.

129. A cette fin, l'annexe à l'article B, paragraphe 2, précise quelles sont les dispositions de la Charte révisée qui correspondent aux dispositions de la Charte. Par le mot

kifejezés értelmezése jelen esetben: „helyébe lép”. Általában véve a módosított karta minden egyes cikkelye az eredeti karta azonos számú cikkelyének felel meg. Akad azonban néhány kivétel, ezeket a függelék felsorolja. A függelék azt is kijelöli, hogy az új kartában foglalt kötelezettségek közül melyeket kell vállalni a 2. paragrafusban kifejtett megfeleltetési elv betartása érdekében. A Jegyzőkönyv esetében a Módosított karta 20., 21., 22., és 23. cikkelyei a Jegyzőkönyv 1., 2., 3., és 4. cikkelyeinek felelnek meg.

IV. rész

„C” cikkely – A kartában foglalt kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése

130. Tekintve, hogy a karta – legalábbis az átmeneti időszakban – kétféle változatban létezik, a módosított karta kidolgozói alapvető fontosságúnak tekintették, hogy azok megvalósításának ellenőrzése azonos legyen. Következésképp, nem hoztak létre külön felügyeleti rendszert a módosított karta számára, hanem a „C” cikkelyben leszögezték, hogy a módosított karta alapján vállalt kötelezettségek teljesítését az eredeti karta esetében alkalmazott felügyeleti rendszerrel kell ellenőrizni.

131. Ráadásul, ez a rendelkezés nyitott, ezért a felügyeleti eljárás mindenkor azonos marad az eredeti karta estében alkalmazottal. E megoldás révén a módosított karta kidolgozói semleges álláspontra kívántak helyezkedni a karta felügyeleti rendszerét módosító Torinói Jegyzőkönyvvel szemben. Egyes országok fenntartásokkal fogadták, ill. kifogásolták az e Jegyzőkönyvben foglalt új felügyeleti eljárást, ezért úgy döntöttek, hogy a módosított kartát mentesítik ennek hatásai alól. Következésképp, a Torinói Jegyzőkönyv hatályba lépése előtt az eredeti kartára vonatkozó, azt követően pedig az új eljárás szerint kell ellenőrizni a módosított karta alapján vállalt kötelezettségek teljesítését. Ezen kívül, mivel a módosított kartát ratifikáló országok az eredeti kartát is elfogadták, a Torinói Jegyzőkönyv csak azt követően lép-

spond” is used here in the sense of “to replace”. Generally speaking, each Article of the Revised Charter corresponds to the Article with the same number in the Charter. However, there are some exceptions, which are listed in the appendix. The appendix specifies which undertakings in the new Charter must be accepted in order to respect the principle of correspondence laid down in paragraph 2. As regards the Protocol, Articles 20, 21, 22 and 23 of the Revised Charter correspond to Articles 1, 2, 3 and 4 of the Protocol.

Part IV

Article C – Supervision of compliance with the undertakings contained in this Charter

130. Given that the two Charters are to coexist, at least during a transitional period, the drafters of the Revised Charter thought it essential that the two legal instruments be supervised in the same manner. Consequently, they did not wish to create separate supervision machinery for the Revised Charter and instead simply specified in Article C that undertakings entered into under the Revised Charter would be subject to the same supervision procedure as that provided for in the Charter.

131. Furthermore, this provision is of an open-ended nature and the supervisory procedure will therefore be the same as that which applies to the Charter at any given time. In so doing, the drafters of the Revised Charter wished to adopt a neutral attitude with regard to the Turin Protocol amending the Charter's supervision machinery. In view of some states' reservations and difficulties in accepting the new supervision procedure set out in this Protocol, they decided that the Revised Charter should not interfere with this issue. Consequently, before the Turin Protocol comes into force, the Revised Charter will use the supervisory machinery applicable to the Charter, and after it comes into force, it will use the new supervision procedure. In addition, since states which ratify the Revised Charter are still Parties to the

«correspondre» on entend se substituer aux dispositions de la Charte. D'une façon générale, chaque article de la Charte révisée correspond à l'article de la Charte qui porte le même numéro. Il existe cependant un certain nombre d'exceptions qui sont précisées dans l'annexe. L'annexe précise quelles obligations doivent être souscrites dans la nouvelle Charte pour respecter le principe de concordance qui est énoncé au paragraphe 2.

Partie IV

Article C – Contrôle de l'application des engagements contenus par la présente Charte

130. Dans la mesure où la Charte révisée et la Charte vont coexister au moins pendant une période transitoire, les rédacteurs de la Charte révisée ont estimé qu'il était fondamental que les deux instruments juridiques soient soumis au même système de contrôle. Par conséquent, ils n'ont pas souhaité créer pour la Charte révisée un système de contrôle distinct et se sont limités à préciser dans l'article C que les engagements souscrits au titre de la Charte révisée sont soumis au même contrôle que celui de la Charte.

131. En outre, il résulte de cette disposition qu'elle a un caractère évolutif. Par conséquent, il s'agit du même système de contrôle que celui qui fonctionne effectivement pour la Charte à un moment donné. Les rédacteurs de la Charte révisée ont en effet souhaité adopter une attitude neutre à l'égard du protocole de Turin portant amendement au mécanisme de contrôle de la Charte. Connaissant les réticences ou difficultés de certains Etats à accepter le nouveau mécanisme de contrôle tel que prévu par ce protocole, ils ont décidé que la Charte révisée ne devait pas interférer avec cette problématique. Par conséquent, le mécanisme de contrôle pour la Charte révisée sera celui qui fonctionne pour la Charte avant l'entrée en vigueur du Protocole de Turin et après l'entrée en vigueur de ce dernier ce sera le nouveau sys-

het hatályba, ha mind a 20, az eredeti kartát ratifikált ország elfogadja a Módosított kartát. Mindezek alapján a módosított karta nem befolyásolja a Torinói Jegyzőkönyv hatályba lépéséhez szükséges ratifikáció mértékét.

„D” cikkely – Kollektív panasz

132. A Bizottság azzal is szükségesnek kiegészíteni a módosított kartát, hogy a kollektív panaszemelés rendszerét megvalósító Kiegészítő Jegyzőkönyvet ratifikált országoknak a módosított karta ratifikálása előtt bele kell egyezniük az utóbbi alapján őket terhelő kötelezettségeiknek a Jegyzőkönyvben foglalt módon történő felülvizsgálatába. Fontos szempont, hogy a módosított karta ratifikálása a gyakorlatban nem eredményezheti a kollektív panaszemelés rendszerét megvalósító Jegyzőkönyv hatálytalanítását. Ezen kívül, mivel az eredeti karta I. és II. részei alapján vállalt kötelezettségek helyébe a módosított karta alapján vállaltak lépnek, ésszerű megoldás a kollektív panaszra módot adó Jegyzőkönyvet ratifikált országok számára annak elfogadása, hogy azok a módosított karta alapján vállalt kötelezettségekre is vonatkoznak.

133. A 2. paragrafus azt a lehetőséget biztosítja a módosított kartát a kollektív panaszra módot adó Jegyzőkönyv aláírása előtt ratifikáló országok számára, hogy nyilatkozattal helyezték magukat az utóbbi hatálya alá. E rendelkezéssel azt kívánták elkerülni, hogy az egyes országok túlságosan nagy számú jogi instrumentum parlamenti előterjesztésére kényszerüljenek. Az eljárásrend egyszerűsítése érdekében elegendő a módosított karta ratifikálásának időpontjában kijelenteni, hogy az illető ország kötelezőnek tekinti magára nézve a kollektív panaszra módot adó Jegyzőkönyv előírásait.

134. Mindazonáltal egyértelmű, hogy a 2. paragrafus rendelkezései csak a kollektív panasz intézményének hatályba lépése után alkalmazhatók.

Charter, the Turin Protocol will only come into force when it has been ratified by all twenty states which are currently Parties to the Charter. The Revised Charter therefore has no influence on the number of ratifications necessary for the entry into force of the Turin Protocol.

Article D Collective Complaints

132. The Committee considered it necessary to include a provision in the Revised Charter providing that a state which had ratified the Additional Protocol providing for a system of collective complaints, before ratifying the Revised Charter, should be obliged to accept the supervision of its obligations under the Revised Charter in accordance with the procedure set out in the Protocol. It is important that ratification of the Revised Charter should not in practice result in denunciation of the Protocol on collective complaints. In addition, given that the Parties' undertakings in Parts I and II of the Charter are replaced by the undertakings in the Revised Charter, it would be logical for a state which has ratified the Protocol on collective complaints to accept that such complaints should cover the undertakings entered into under the Revised Charter.

133. Paragraph 2 is intended to allow states which ratify the Revised Charter before ratifying the Protocol on collective complaints to agree to be bound by the latter by declaration. The main purpose of this provision is to prevent states from having to submit too many legal instruments to their national parliaments for ratification. With a view to simplification, a state may therefore declare itself bound by the Protocol on collective complaints when it ratifies the Revised Charter.

134. It is obvious, however, that the provisions of paragraph 2 can only apply once the Protocol on collective complaints has come into force.

tème de contrôle. En outre, les Etats qui ratifient la Charte révisée restant toujours parties à la Charte, il sera nécessaire pour l'entrée en vigueur du Protocole de Turin que les vingt Etats actuellement Parties l'aient ratifié. La Charte révisée n'a par conséquent pas d'influence sur le nombre de ratifications nécessaires pour l'entrée en vigueur du Protocole de Turin.

Article D – Réclamations collectives

132. Le Comité a estimé qu'il était nécessaire d'inclure dans la Charte révisée une disposition prévoyant qu'un Etat ayant ratifié le Protocole additionnel prévoyant un système de réclamations collectives, avant la ratification de la Charte révisée, est obligé d'accepter le contrôle des obligations souscrites en vertu de celle-ci par la procédure prévue dans ledit protocole. Il est en effet important que la ratification de la Charte révisée ne résulte pas en pratique en une dénonciation du Protocole sur les réclamations collectives. En outre, dans la mesure où les engagements des Parties figurant dans les parties I et II de la Charte sont remplacés par ceux figurant dans la Charte révisée, il est logique qu'un Etat ayant ratifié le Protocole sur les réclamations collectives accepte que de telles réclamations concernent les engagements souscrits au titre de la Charte révisée.

133. Le paragraphe 2 a pour vocation de permettre aux Etats qui ratifient la Charte révisée avant de ratifier le Protocole sur les réclamations collectives d'accepter par déclaration d'être liés par ce dernier. L'objet principal de cette disposition est d'éviter d'obliger les Etats à soumettre à leurs parlements nationaux un trop grand nombre d'instruments juridiques en vue de leur ratification. Dans un souci de simplification, il est par conséquent possible qu'à l'occasion de la ratification de la Charte révisée un Etat se déclare lié par le Protocole sur les réclamations collectives.

134. Il est cependant clair que les dispositions de ce paragraphe 2 ne pourront prendre effet que lorsque le Protocole sur les réclamations collectives sera entré en vigueur.

V. rész

„E” cikkely – A diszkrimináció mellőzése

135. A módosított karta ezen új cikkelye a Független Szakértők Bizottságának a kartával kapcsolatos eseti bíráskodását hagyja jóvá. Nevezetesen azt mondja ki, hogy a karta preambulumban szereplő, a hátrányos megkülönböztetés mellőzését előíró záradék a karta minden rendelkezésére vonatkozik. Ennek megfelelően, a módosított karta semmiféle megkülönböztetést nem enged meg a benne foglalt jogokkal kapcsolatosan, az ebben a cikkelyben foglalt indokok alapján.

136. A cikkely Az emberi jogok európai egyezménye 14. cikkelyén alapul, amely a karta preambuluma-nál kimerítőbben sorolja fel az indokokat. A karta preambulumban is említett indokokon kívül továbbiakat is tartalmaz az egyezmény, ezek egy részéről azonban a Független Szakértők Bizottsága eseti bíráskodása során már kimondta, hogy a kartában garantált jogokra vonatkoznak. A rendelkezés szövegében szereplő „úgy mint” névmás arra utal, hogy a diszkrimináció tilalmának indokolása korántsem teljes. Egyértelmű például, hogy többek között nem lehet terhesség miatt megtagadni nők foglalkoztatását, vagy bárminemű megkülönböztetést alkalmazni az egészségügyi ellátás igénybe vételében. Az új cikkely függeléke az objektív és megalapozott indokok alapján differenciált eljárást nem tekint hátrányos megkülönböztetésnek. Ide sorolható például bizonyos életkor betöltésének, vagy bizonyos képességek birtoklásának elvárása egyes oktatási formák igénybe vételéhez. Bár a nemzeti hovatartozás nem fogadható el a megkülönböztetés indokaként, bizonyos körülmények között (például katonai vagy nemzetbiztonsági munkakörök esetében) méltányolható az állampolgárság kikötése.

Part V

Article E – Non-discrimination

135. This new Article of the Revised Charter confirms the case law of the Committee of Independent Experts in respect of the Charter, that is that the non-discrimination clause in the preamble to the Charter applies to all the provisions of the Charter. Accordingly, the Revised Charter does not allow discrimination on any of the grounds listed in this Article in respect of any of the rights contained in the instrument.

136. The Article has been based on Article 14 of the European Convention on Human Rights which contains a more extensive enumeration of grounds than the preamble to the Charter. The grounds enumerated in the Article are the same as those contained in the preamble to the Charter, with the addition of some grounds mentioned in the Convention. However, with respect to some of these latter grounds, the Committee of Independent Experts has already indicated in its case law that they apply to the rights guaranteed under the Charter. The words “such as” contained in the provision indicate that the list of grounds on which discrimination is not permitted is not exhaustive. It is understood that this provision prohibits, inter alia, the refusal to employ women on grounds of pregnancy. It also provides for non-discrimination in access to health care. These are merely two examples. The appendix to the new Article provides that differential treatment based on an objective and reasonable justification shall not be deemed to be discriminatory. An objective and reasonable justification may be such as the requirement of a certain age or a certain capacity for access to some forms of education. Whereas national extraction is not an acceptable ground for discrimination, the requirement of a specific citizenship might be acceptable under certain circumstances, for example for the right to employment in the defence forces or in the civil service.

Partie V

Article E – Non-discrimination

135. Ce nouvel article de la Charte révisée confirme la jurisprudence du Comité d’experts indépendants relative à la Charte, c’est-à-dire que la clause de non-discrimination du préambule à la Charte s’applique à toutes les dispositions de la Charte. Par conséquent, la Charte révisée ne permet pas de discrimination fondée sur l’un des motifs énumérés dans cet article en ce qui concerne chaque droit contenu dans l’instrument.

136. L’article se fonde sur l’article 14 de la Convention européenne des Droits de l’Homme qui contient une énumération de motifs plus large que celle du préambule à la Charte. Les motifs énumérés dans cet article sont les mêmes que ceux qui figurent dans le préambule de la Charte avec l’ajout de quelques motifs figurant dans la Convention. Cependant, pour certains de ces derniers motifs, le Comité d’experts indépendants avait déjà précisé dans sa jurisprudence qu’ils s’appliquaient aux droits garantis par la Charte. Le mot «notamment» qui figure dans cette disposition indique que la liste des motifs sur la base desquels la discrimination est interdite n’est pas exhaustive. On peut mentionner deux exemples de l’application de cette disposition: il est entendu que la disposition interdit entre autres le refus d’employer une femme enceinte; elle prévoit également la non-discrimination dans l’accès aux soins. L’annexe à ce nouvel article prévoit qu’une différence de traitement fondée sur une justification objective et raisonnable n’est pas considérée comme discriminatoire. Comme exemple de justification objective et raisonnable on peut donner les conditions d’âge ou de qualification pour l’accès à certaines formes d’éducation. Alors que l’origine nationale n’est pas un motif de discrimination acceptable, l’exigence d’une citoyenneté spécifique peut être acceptée sous certaines circonstances, par exemple pour le droit d’être employé dans les forces armées ou dans l’administration.

137. Ezen kívül azt is figyelembe kell venni, hogy ez a rendelkezés nem tekinthető a módosított karta hatályát *ratione personae* kiterjesztő záradéknak. A karta hatályát a függelékében foglaltak definiálják, márpedig ebben a külföldiek csak mint „más felek az érintett fél területén jogszerűen tartózkodó, vagy rendszeres kereső tevékenységet folytató állampolgárai” szerepelnek.

Cikkelyek:

F – Háború vagy szükségállapot esetén érvénybe lépő korlátozások

G – Korlátozások

H – A karta és a nemzeti jogrend, illetve a nemzetközi egyezmények kapcsolatai

138. Ezek a cikkelyek a karta V. részének módosított 30., 31., és 32. cikkelyeinek felelnek meg.

„I” cikkely – A kötelezettségek megvalósítása

139. E rendelkezések alapjául az 1988 évi Kiegészítő Jegyzőkönyv 7. cikkelye szolgált. Az első paragrafus kimondja, hogy a módosított karta II. részének 1.–31. cikkelyeiben foglalt módszerek hátrányba helyezése nélkül, e rendelkezések a paragrafusban felsorolt eljárások bármelyikének alkalmazásával megvalósíthatók. Azért választották ezt a konstrukciót, hogy ne keletkezzen ellentmondás a Független Szakértők Bizottsága eseti bíráskodásának döntéseivel, ezek szerint ugyanis olykor a megvalósítás bizonyos meghatározott módját (pl. törvényalkotást) szükséges alkalmazni. A szöveg megfogalmazásából egyértelműen kitűnik, hogy a választott eljárásnak hatékonnak kell lennie.

140. A második paragrafus kimondja, hogy a felsorolt rendelkezések alapján vállalt kötelezettségek mindaddig teljesítetteknek tekinthetők, amíg a munkavállalók túlnyomó többségét érintik. Ez a paragrafus az eredeti karta 33. cikkelyében, a Kiegészítő Jegyzőkönyv 7. cikkelye 2. paragrafusában, valamint a módosított karta 3. cikkelye 7. paragrafusában foglalt összes rendelkezést tartalmazza.

137. In addition, it is understood that this provision must not be interpreted so as to extend the scope *ratione personae* of the Revised Charter which is defined in the appendix to the instrument and which includes foreigners only in so far as they are nationals of other parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Party concerned.

Articles:

F – Derogations in time of war or public emergency

G – Restrictions

H – Relations between the Charter and domestic law or international agreements

138. These three Articles correspond, *mutatis mutandis*, to the provisions of Articles 30, 31 and 32 of Part V of the Charter.

Article I – Implementation of the undertakings given

139. The model for this provision has been Article 7 of the Additional Protocol to the Charter of 1988. The first paragraph provides that without prejudice to the methods of implementation foreseen in Articles 1 to 31 of Part II of the Revised Charter, this provision may be implemented by any of the means enumerated in the paragraph. This composition has been chosen so as not to interfere with the case law of the Committee of Independent Experts according to which a certain form of implementation, such as legislation, is sometimes required. The word “shall” indicates that the method chosen must be efficient.

140. The second paragraph provides that in respect of the provisions enumerated therein, the undertakings deriving from these provisions are considered as being fulfilled as long as they are applied to the great majority of the workers concerned. This paragraph contains all the provisions included in Article 33 of the Charter and Article 7, paragraph 2 of the Additional Protocol to the Charter, with the addition of Article 2, paragraph 7 of the Revised Charter.

137. De plus, il est entendu que cette disposition ne doit pas être interprétée de manière à étendre le champ d'application *ratione personae* de la Charte révisée qui est défini dans l'annexe à cet instrument et ne comprend les étrangers que dans la mesure où ils sont des ressortissants des autres Parties contractantes résidant légalement ou travaillant régulièrement sur le territoire de la Partie intéressée.

Article:

F – Dérogation en cas de guerre ou de danger public

G – Restrictions

H – Relations entre la Charte et le droit interne ou les accords internationaux

138. Ces trois articles reprennent *mutatis mutandis* les dispositions des articles 30, 31 et 32 de la partie V de la Charte.

Article I – Mise en œuvre des engagements souscrits

139. Cette disposition est fondée sur l'article 7 du Protocole additionnel à la Charte de 1988. Le premier paragraphe prévoit que, sans préjudice des moyens de mise en œuvre énoncés par ces articles, les articles 1 à 31 de la partie II de la Charte révisée peuvent être mis en œuvre par n'importe lequel des moyens énumérés dans ce paragraphe. Cette formulation a été choisie afin de ne pas interférer avec la jurisprudence du Comité d'experts indépendants qui exige parfois une mise en œuvre précise, telle que par la législation. Le terme «sont» indique que la méthode choisie doit être efficace.

140. Le second paragraphe prévoit, au regard des dispositions énumérées, que les engagements seront considérés comme remplis dès lors qu'ils seront appliqués à la grande majorité des travailleurs intéressés. Ce paragraphe reprend toutes les dispositions figurant à l'article 33 de la Charte et à l'article 7, paragraphe 2, du Protocole additionnel à la Charte, ainsi que l'article 2, paragraphe 7, de la Charte révisée.

„J” cikkely – Módosítások

141. Miután kiderült, hogy az eredeti karta 36. cikkelyét sohasem alkalmazták – többek között azért, mert rendkívül szigorú korlátozásokat tartalmazott – a módosított kartában a Bizottság a szerződés későbbi továbbfejlesztését lehetővé tevő módosított záradékkal kívánta ellátni ezt a cikkelyt. Ez a rendelkezés az Európa Tanács által más európai szerződésekben már felhasznált szövegelemekből tevődik össze.

142. A 2. paragrafus értelmében minden módosítást a Kormányzati Bizottságnak kell elbírálnia; illetve ezek a parlamenti gyűléssel folytatott konzultáció után terjeszthetők a Miniszteri Bizottság elé jóváhagyásra. A Miniszteri Bizottság kétharmados többséggel hoz döntést; a jóváhagyott dokumentumokat a felekhez továbbítják elfogadásra.

143. A módosított karta I. és II. részét érintő módosítások abban az esetben lépnek hatályba, ha három tagállam értesítette a főtitkárt azok elfogadásáról. E vonatkozásban megjegyzendő, hogy az ilyen jellegű módosításoknak a kartában garantált jogok kiterjesztését kell célozniuk. Ezen kívül, e rendelkezések függeléke kiköti, hogy az új jogokat tartalmazó cikkelyek hozzáadása „módosításnak” tekintendő; ezt a kérdést a Charte-Rel Bizottság gyűlésén vetették fel.

144. A III.–VI. részt érintő módosítások ellenben csak azt követően lépnek hatályba, ha azokat az összes, a módosított kartát ratifikált fél elfogadta.

145. Abban is megegyeztek, hogy az Európa Tanács azon tagállamai, amelyek sem az eredeti, sem a módosított kartát nem ratifikálták, részt vehessenek a módosított karta továbbfejlesztésében. Mindazonáltal, módosítási eljárás kezdeményezésekor a részvétel engedélyezéséről a Miniszteri Bizottságnak kell döntenie.

Article J – Amendments

141. Having noted that Article 36 of the Charter had never been used, *inter alia*, because it was very restrictive, the Committee wanted to introduce an amendment clause into the Revised Charter which would allow for the subsequent development of the treaty. This provision is based on texts already used by the Council of Europe for other European treaties.

142. According to paragraph 2, all amendments shall be examined by the Governmental Committee, before being submitted for approval to the Committee of Ministers after consultation with the Parliamentary Assembly. The Committee of Ministers shall take its decision by a two-thirds majority; after approval by the Committee of Ministers, the text shall be communicated to the Parties for acceptance.

143. If the amendment relates to Parts I and II of the Revised Charter it shall enter into force when three states have informed the Secretary General that they accept it. In this connection, it should be noted that such amendments must be intended to extend the rights guaranteed by the Charter. In addition, the appendix to this provision stipulates that the term “amendment” also covers the addition of new Articles containing new rights; this issue had been raised at a Charte-Rel Committee meeting.

144. On the other hand, amendments to Parts III to VI shall not enter into force until they have been accepted by all the parties to the Revised Charter.

145. It was also agreed that member states of the Council of Europe which are parties neither to the Charter nor to the Revised Charter should be able to participate in work on amending the Revised Charter, but that this would be for the Committee of Ministers to decide once an amendment procedure had commenced.

Article J – Amendements

141. Le Comité ayant relevé que l'article 36 de la Charte n'avait jamais été utilisé, notamment en raison de son caractère restrictif, a voulu introduire dans la Charte révisée une clause d'amendement permettant au traité d'évoluer ultérieurement. Cette disposition s'inspire de textes déjà utilisés dans la pratique conventionnelle du Conseil de l'Europe pour d'autres traités européens.

142. Selon le paragraphe 2, tous les amendements sont examinés par le Comité gouvernemental, puis soumis pour approbation au Comité des Ministres, après consultation de l'Assemblée parlementaire. Le Comité des Ministres prend sa décision à la majorité des deux tiers; après approbation par le Comité des Ministres le texte sera transmis aux Parties pour acceptation.

143. Si l'amendement concerne les parties I et II de la Charte révisée, il entrera en vigueur lorsque trois Etats auront informé le Secrétaire Général qu'ils acceptent l'amendement. Il faut relever à cet égard que de tels amendements doivent avoir pour but d'étendre les droits garantis par la Charte. De plus, l'annexe à cette disposition prévoit que le mot «amendement» comprend aussi l'inclusion de nouveaux articles prévoyant de nouveaux droits; cette question avait été soulevée lors d'une réunion du Comité Charte-Rel.

144. Cependant, les amendements relatifs aux parties III à VI n'entreront en vigueur que lorsque tous les Etats parties à la Charte révisée les auront acceptés.

145. Il est également entendu que les Etats membres du Conseil de l'Europe qui ne sont pas Parties à la Charte ni à la Charte révisée devraient avoir la possibilité d'être associés aux travaux relatifs aux amendements de la Charte révisée, mais qu'il appartient au Comité des Ministres de décider ainsi lorsqu'une procédure d'amendement démarre.

VI. rész

146. A VI. rész a módosított karta záró rendelkezéseit tartalmazza. Szövegét az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által jóváhagyott, a Közösségen belül kötött szerződések záró rendelkezése alapján fogalmazták meg, azonban az eredeti karta VI. részének bizonyos rendelkezéseivel is kiegészítették.

Függelék: a módosított Európai szociális karta hatálya a jogvédelemben részesített személyek tekintetében

147. A Karta *ratione personae* hatályát a függelék határozza meg. Ennek megfelelően a kartában külföldiek csak mint „más felek az érintett fél területén jogszerűen tartózkodó, vagy rendszeres kereső tevékenységet folytató állampolgárai” szerepelnek.

Part VI

146. Part VI contains the text of the final clauses of the Revised Charter. It is modelled on the final clauses adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe for treaties drawn up within the Organisation, although it does also reproduce some of the provisions appearing in Part VI of the Charter.

Appendix: Scope of the revised European Social Charter in terms of persons protected

147. The scope *ratione personae* of the Charter has been defined in the appendix according to which the Charter includes foreigners “only in so far as they are nationals of other Contracting Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Contracting Party concerned”.

Partie VI

146. La partie VI contient le texte des clauses finales de la Charte révisée. Elle s’inspire des modèles de clauses finales adoptées par le Comité des Ministres du Conseil de l’Europe pour les traités élaborés au sein de l’Organisation, en reprenant toutefois certaines des dispositions figurant dans la partie VI de la Charte.

Annexe : Portée de la Charte sociale révisée en ce qui concerne les personnes protégées

147. Le champ d’application personnel de la Charte est défini à l’annexe, selon laquelle la Charte ne s’applique aux étrangers «que dans la mesure où ils sont des ressortissants des autres Parties contractantes résidant légalement ou travaillant régulièrement sur le territoire de la Partie contractante intéressée».

EURÓPA TANÁCS:
EURÓPAI EGYEZMÉNY
AZ EMBERI JOGOK
ÉS AZ ALAPVETŐ SZABADSÁGOK
VÉDELMEÉRŐL

FT

DS

EURÓPA TANÁCS: EURÓPAI EGYEZMÉNY AZ EMBERI JOGOK ÉS AZ ALAPVETŐ SZABADSÁGOK VÉDELMEÉRŐL

Az aláíró kormányok, az Európa Tanács tagjai,

figyelembe véve Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatát, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése 1948. december 10-én meghirdetett,

figyelembe véve, hogy ez a nyilatkozat a benne lefektetett jogok általános és hatékony elismerésének és megtartásának biztosítását célozza,

figyelembe véve, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti szorosabb egység megvalósítása, és hogy e cél elérésének egyik módszere az emberi jogok és az alapvető szabadságok megóvása és további fejlesztése,

újra megerősítve mélységes hitüket azokban az alapvető szabadságokban, amelyek az igazság és a béke alapjai a világon, és amelyek fenntartásának legjobb eszköze egyrészt a hatékony politikai demokrácia, másrészt azoknak az emberi jogoknak a közös felfogása és tiszteletben tartása, amelyek ezen ezek a szabadságok alapulnak,

abban az elhatározásban, hogy – mint az európai országok hasonló felfogású kormányai, amelyek a politikai hagyományok, eszmények, a szabadság és a jog uralma közös örökségével rendelkeznek – megteszik az első lépéseket egyes, Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatában foglalt jogok közös biztosítására,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. CIKK – KÖTELEZETTSÉG AZ EMBERI JOGOK TISZTELETBEN TARTÁSÁRA

A magas szerződő felek biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára a jelen egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat.

1. fejezet – Jogok és szabadságok

2. CIKK – AZ ÉLETHEZ VALÓ JOG

1. A törvény védi mindenkinek az élethez való jogát. Senkit nem lehet életétől szándékosan megfosztani, kivéve, ha ez halálbüntetést kiszabó bírói ítélet végrehajtása útján történik, ha a törvény a bűncselekményre ezt a büntetést állapította meg.
2. Az élettől való megfosztást nem lehet e cikk megsértéseként elkövetettnek tekinteni akkor, ha az a feltétlenül szükségesnél nem nagyobb erőszak alkalmazásából ered:
 - a) személyek jogtalan erőszakkal szembeni védelme érdekében;
 - b) törvényes letartóztatás foganatosítása vagy a törvényesen fogva tartott személy szökésének megakadályozása érdekében;
 - c) zavargás vagy felkelés elfojtása céljából törvényesen tett intézkedés esetén.

3. CIKK – A KÍNZÁS TILALMA

Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

4. CIKK – A RABSZOLGASÁG ÉS A KÉNYSZERMUNKA TILALMA

1. Senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgáltatásban tartani.
2. Senkit sem lehet kényszer- vagy kötelező munkára igénybe venni.
3. E cikk szempontjából a „kényszer-, vagy kötelező munka” kifejezés nem foglalja magában:
 - a) azt a munkát, amelyet az egyezmény 5. cikke rendelkezéseinek megfelelően eszközölt letartóztatás folyamán, vagy az ilyen letartóztatásból történt feltételes szabadlábra helyezés idején általában megkövetelnek;
 - b) a katonai jellegű szolgálatot, illetőleg a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személyek esetében olyan országokban, amelyekben ezt elismerik, a kötelező katonai szolgálat helyett megkívánt szolgálatot;
 - c) a közösség létét vagy jólétét fenyegető szükségállapot vagy természeti csapás esetén előírt szolgálatot;
 - d) a rendes állampolgári kötelezettségek körébe tartozó munkát vagy szolgálatot.

5. CIKK – A SZABADSÁGHOZ ÉS A BIZTONSÁGHOZ VALÓ JOG

1. Mindenkinnek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján:
 - a) törvényes őrizetben tartás az illetékes bíróság által történt elítélést követően;
 - b) olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki nem tesz eleget a bíróság törvényes rendelkezésének, illetőleg a törvény által megállapított kötelezettség teljesítésének biztosítása céljából történő letartóztatás vagy őrizetbe vétel;
 - c) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel abból a célból, hogy e bűncselekmény elkövetése alapos gyanúja miatt az illetékes hatóság elé állítsák, vagy amikor ésszerű oknál fogva szükséges, hogy megakadályozzák bűncselekmény elkövetésében vagy annak elkövetése után a szökésben;
 - d) a kiskorú őrizetbe vétele törvényes rendelkezés alapján nevelési felügyelet céljából vagy törvényes őrizetben tartása az illetékes hatóság elé állítás céljából;
 - e) törvényes őrizetbe vétel fertőző betegségek terjedésének megakadályozása céljából, valamint nem tiszta elmeállapotú, alkoholisták, droghasználók vagy csavargószemélyek őrizetbe vétele;
 - f) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel az országba való jogtalan belépés megakadályozása céljából vagy olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki ellen intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából.
2. Minden letartóztatott személyt haladéktalanul az általa értett nyelven tájékoztatni kell letartóztatása okairól és az ellene felhozott vádról.
3. Az e cikk 1. c) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett minden személyt haladéktalanul bíró vagy a törvény által bírói hatáskörrel felruházott más tisztségviselő elé kell állítani, és a letartóztatott vagy őrizetbe vett személynek joga van arra, hogy ésszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, amelyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.
4. Szabadságától letartóztatás vagy őrizetbe vétel folytán megfosztott minden személynek joga van olyan eljáráshoz, amelynek során őrizetbe vételének törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlábra helyezését rendeli el.

5. Mindenkinek, aki e cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbe vétel áldozata, joga van kártalanításra.

6. CIKK – A TISZTESSÉGES TÁRGYALÁSHOZ VALÓ JOG

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetve az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei vagy az eljárásban részt vevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, amelyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.
2. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.
3. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy
 - a) az ellene felhozott vád természetéről és indokairól a legrövidebb időn belül tájékoztassák olyan nyelven, amelyet megért, és a legrészletesebb módon;
 - b) rendelkezék a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel;
 - c) személyesen vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésre eszközök védő díjazására, ha az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, akkor hivatalból és ingyenesen rendeljenek ki számára ügyvédet;
 - d) kérdéseket intézzzen vagy intéztessen a vád tanúihoz, és kieszközölhesse a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják;
 - e) ingyenes tolmács álljon rendelkezésére, ha nem érti, vagy nem beszél a tárgyaláson használt nyelvet.

7. CIKK – BÜNTETÉS KISZABÁSÁNAK TILALMA TÖRVÉNYI RENDELKEZÉS NÉLKÜL

1. Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely annak elkövetése idején a hazai vagy a nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.
2. Ez a cikk nem zárja ki valamely személy bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely annak elkövetése idején a civilizált nemzetek által elismert általános jogelvek szerint bűncselekmény volt.

8. CIKK – A MAGÁN- ÉS A CSALÁDI ÉLET TISZTELETBEN TARTÁSÁHOZ VALÓ JOG

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

9. CIKK – A GONDOLAT-, A LELKIISMERET- ÉS A VALLÁSSZABADSÁG

1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.
2. A vallás vagy a meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadságát csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, a közegészség vagy az erkölcsök, illetve mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek.

10. CIKK – A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Ez a cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió, a televízió vagy a mozgóképvállalatok működését engedélyezéshez kössék.
2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy a bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

11. CIKK – A GYÜLEKEZÉS ÉS AZ EGYESÜLÉS SZABADSÁGA

1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.
2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy a közbiztonság, a zavargás vagy a bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. Ez a cikk nem tiltja, hogy e jogoknak a fegyveres erők, a rendőrség vagy az államigazgatás tagjai által történő gyakorlását a törvény korlátozza.

12. CIKK – A HÁZASSÁGKÖTÉSHEZ VALÓ JOG

A házasságkötési korhatárt elért férfiaknak és nőknek joguk van a házasságkötésre és a család-alapításra, az e jog gyakorlását szabályozó hazai törvények szerint.

13. CIKK – A HATÉKONY JOGORVOSLATHOZ VALÓ JOG

Bárkinek, akinek az ebben az egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje abban az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

14. CIKK – A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA

Az ebben az egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

15. CIKK – AZ EGYEZMÉNY HATÁLYÁNAK FELFÜGGESZTÉSE SZÜKSÉGHELYZET ESETÉN

1. Háború vagy a nemzet létét fenyegető más rendkívüli állapot esetén bármely magas szerződő fél a jelen egyezményben meghatározott kötelezettségeitől eltérő intézkedéseket tehet a helyzet szükségessége által feltétlenül megkívánt mértékben, feltéve, hogy az ilyen intézkedések nem ellentétesek egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeivel.
2. E rendelkezés alapján nem lehet eltérni a 2. cikk rendelkezéseitől, kivéve a jogszerű háborús cselekmények következtében okozott haláleseteket, vagy a 3. cikk, a 4. cikk (1. bekezdés), valamint a 7. cikk rendelkezéseitől.
3. Az eltérés jogával élő magas szerződő fél az Európa Tanács főtitkárának teljes körű tájékoztatást ad az általa tett intézkedésekről és azok okairól. Ugyancsak tájékoztatja az Európa Tanács főtitkárát, amikor az ilyen intézkedések hatályukat veszítették és az egyezmény rendelkezéseit ismét teljes mértékben végrehajtják.

16. CIKK – KÜLFÖLDIEK POLITIKAI TEVÉKENYSÉGÉNEK KORLÁTOZÁSA

A 10–11. és a 14. cikkek rendelkezéseit nem lehet úgy tekinteni, mint amelyek akadályoznák a Magas Szerződő Feleket, hogy a külföldiek politikai tevékenységét korlátozásnak vessék alá.

17. CIKK – A JOGGAL VALÓ VISSZAÉLÉS TILALMA

Az egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére vagy pedig az egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.

18. CIKK – JOGKORLÁTOZÁS ALKALMAZÁSÁNAK MEGSZORÍTÁSA

Az ebben az egyezményben említett jogok, és szabadságok korlátozásait nem lehet más célra alkalmazni, mint amelyre elő vannak írva.

II. fejezet – Az Emberi Jogok Európai Bírósága

19. CIKK – A BÍRÓSÁG LÉTESÍTÉSE

A magas szerződő felek által az egyezményben és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben vállalt kötelezettségek tiszteletben tartásának biztosítása céljából az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) létesül. A Bíróság állandó jelleggel működik.

20. CIKK – A BÍRÁK SZÁMA

A Bíróság ugyanannyi bíróból áll, mint amennyi a magas szerződő felek száma.

21. CIKK – A HIVATALVISELÉS FELTÉTELEI

1. A bírácoknak a legmagasabb erkölcsiséggel kell rendelkezniük és vagy magas bírói hivatal betöltéséhez szükséges képesítéssel kell bírniuk, vagy elismert szakértelemmel bíró jogásznak kell lenniük.
2. A bírák egyéni minőségükben vesznek részt az ítékezésben.
3. Hivatali idejük alatt a bírák nem vállalhatnak semmi olyan tevékenységet, ami összeférhetetlen a függetlenségükkel és pártatlanságukkal vagy egy teljes munkaidőt igénylő tisztség betöltésének követelményeivel; az e rendelkezés alkalmazásával kapcsolatos kérdésekben a Bíróság dönt.

22. CIKK – A BÍRÁK VÁLASZTÁSA

1. A bírákat a parlamenti közgyűlés valamennyi magas szerződő fél tekintetében szótöbbséggel, a magas szerződő fél által állított három jelöltet tartalmazó jegyzékből választja.
2. Ugyanezt az eljárást kell követni a Bíróság kiegészítésére új magas szerződő felek csatlakozása, valamint az esetenkénti üresedések betöltése alkalmával.

23. CIKK – A HIVATALVISELÉS IDEJE

1. A bírákat hatéves időszakra választják. A bírák újraválaszthatók. Mindamellet az első választáskor megválasztott bírák felének hivatalviselési ideje három év elteltével lejár.
2. Az Európa Tanács főtitkára az első választást követően haladéktalanul sorshúzással választja ki azokat a bírákat, akiknek hivatalviselési ideje a kezdeti három év elteltével lejár.
3. Avégből, hogy, hacsak lehetséges, a bírák hivatalviselési idejét minden harmadik évben megújítsák, a parlamenti közgyűlés minden újabb választást megelőzően határozhat úgy, hogy egy vagy több megválasztandó bíró hivatalviselési ideje eltér a hatévi időszaktól, de az ekkor sem lehet kilenc évnél hosszabb és három évnél rövidebb.
4. Ha egyszerre több választásra is sor kerül és a parlamenti közgyűlés az előző bekezdést alkalmazza, a hivatalviselési idők elosztása közvetlenül a választás után, az Európa Tanács főtitkára általi sorshúzással történik.
5. Az a bíró, akit egy hivatalviselési idejét le nem töltött bíró helyére választottak, tisztségét elődje hivatali idejének hátralevő időszakára viseli.
6. A bírák hivatalviselési ideje 70. életévük betöltésekor lejár.
7. A bírák utódjuk megválasztásáig viselik tisztségüket. Hivatali idejük lejártá után is eljárnak azonban a már folyamatban levő ügyeikben.

24. CIKK – ELMOZDÍTÁS

Bírót csak a többi bíró arra vonatkozó kétharmados többséggel hozott határozatával lehet hivatalából elmozdítani, hogy többé már nem felel meg a tisztsége ellátásához megkívánt feltételeknek.

25. CIKK – A BÍRÓSÁG HIVATALA ÉS JOGI TITKÁRAI

A Bíróság Hivatallal rendelkezik, amelynek működését és szervezetét a Bíróság eljárási szabályzatában kell megállapítani. A Bíróság munkáját jogi titkárok segítik.

26. CIKK – A TELJES ÜLÉS

A Bíróság teljes ülése

- a) megválasztja az elnökét és egy vagy két alelnökét hároméves időtartamra, akik újraválaszthatók;
- b) meghatározott időtartamra Kamarákat állít fel;
- c) megválasztja a Bíróság Kamaráinak elnökeit; akik újraválaszthatók;
- d) elfogadja a Bíróság eljárási szabályzatát; és
- e) megválasztja a Hivatalvezetőt és egy vagy több helyettesét.

27. CIKK – TANÁCSOK, KAMARÁK ÉS A NAGYKAMARA

1. Az eléje terjesztett ügyekben a Bíróság háromtagú bírói tanácsban, hét bíróból álló Kamarában vagy tizenhét bíróból álló Nagykamarában jár el. A Bíróság Kamarái meghatározott időtartamra tanácsokat hoznak létre.
2. Hivatalból tagja a Kamarának és a Nagykamarának az érdekelt állam tekintetében választott bíró, illetve ilyen hiányában, vagy ha ez a bíró eljárásában akadályoztatva van, akkor az ezen állam által választott személy, aki bírói minőségben jár el.
3. A Nagykamarában részt vesznek még: a Bíróság elnöke és alelnökei, a Kamarák elnökei és az eljárási szabályzatnak megfelelően választott más bírák. A 43. cikk alapján a Nagykamara elé utalt ügyben nem járhat el a Nagykamarában a határozatot hozó Kamara bírója, kivéve annak elnökét és az érdekelt állam tekintetében eljáró bírót.

28. CIKK – ELFOGADHATATLANNÁ NYILVÁNÍTÁS A TANÁCSOK RÉSZÉRŐL

A tanács egyhangú szavazással elfogadhatatlannak nyilváníthat, vagy az ügylajstromból törölhet a 34. cikk alapján benyújtott olyan egyéni kérelmet, amelyben ilyen határozat további vizsgálat nélkül meghozható. Ez a határozat végleges.

29. CIKK – A KAMARÁK HATÁROZATAI AZ ELFOGADHATÓSÁGRÓL ÉS AZ ÉRDEMRŐL

1. Ha a 28. cikk alapján nem hoztak határozatot, akkor a Kamara hoz határozatot a 34. cikk alapján benyújtott egyéni kérelmek elfogadhatósága és érdeme tekintetében.
2. A Kamara hoz határozatot a 33. cikk alapján benyújtott, államok közötti kérelmek elfogadhatóságáról és érdeméről.
3. Az elfogadhatóság tekintetében külön határozatot hoznak, hacsak a Bíróság rendkívüli esetekben másképpen nem dönt.

30. CIKK – HATÁSKÖR ÁTADÁSA A NAGYKAMARÁNAK

Amennyiben a Kamara előtt folyamatban levő ügyben az egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezése tekintetében lényeges kérdés merül fel, vagy valamely kérdésnek a Kamara általi megítélése a Bíróság által korábban hozott határozattal ellentétes lehet, akkor határozatának meghozatala előtt bármikor hatáskörét a Kamara a Nagykamarának adhatja át, feltéve, hogy a felek egyike sem ellenzi azt.

31. CIKK – A NAGYKAMARA HATÁSKÖRE

A Nagykamara

- a) határozatot hoz a 33. cikk vagy a 34. cikk alapján benyújtott kérelmek esetén, ha egy Kamara a 30. cikk alapján hatáskörét átadta, vagy ha az ügyet a 43. cikk alapján terjesztették elé; és
- b) megvizsgálja a 47. cikk alapján tanácsadó vélemény iránt benyújtott kérelmeket.

32. CIKK – A BÍRÓSÁG JOGHATÓSÁGA

1. A Bíróság joghatósága az egyezmény és az ahhoz csatlakozó jegyzőkönyvek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos minden olyan ügyre kiterjed, amelyet a 33., a 34. vagy a 47. cikknek megfelelően elé terjesztettek.
2. Ha a Bíróság joghatósága vitatott, akkor a kérdésben a Bíróság határoz.

33. CIKK – ÁLLAMOK KÖZÖTTI ÜGYEK

Bármely magas szerződő fél a Bíróság elé terjesztheti az egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek rendelkezéseinek bármely más magas szerződő fél részéről történt állítólagos megsértését.

34. CIKK – EGYÉNI KÉRELMEK

A Bíróság kérelmeket vehet át bármely természetes személytől, nem kormányzati szervezettől vagy személyek csoportjaitól, akik, vagy amelyek azt állítják, hogy az egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogok valamely magas szerződő fél részéről történt megsértésének áldozatai. A magas szerződő felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy semmilyen módon nem akadályozzák e jog hatékony gyakorlását.

35. CIKK – AZ ELFOGADHATÓSÁG FELTÉTELEI

1. Az ügyet csak akkor lehet a Bíróság elé terjeszteni, éspedig attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor a hazai végleges határozatot meghozták ha az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítették a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően.
2. A Bíróság a 34. cikk alapján előterjesztett egyéni kérelemmel nem foglalkozik, ha az
 - a) névtelen; vagy
 - b) lényegileg azonos egy olyan ügygel, amelyet a Bíróság már megvizsgált, illetve amelyet már más nemzetközi vizsgálat vagy elintézési eljárás alá bocsátottak és az nem tartalmaz az ügyre vonatkozó új adatokat.
3. A Bíróság a 34. cikk alapján előterjesztett egyéni kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítja, ha úgy találja, hogy az az egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek rendelkezéseivel összeegyeztethetetlen, nyilvánvalóan alaptalan vagy a kérelmezési joggal való visszaélésnek minősül.
4. A Bíróság elutasít minden olyan kérelmet, amelyet e cikk alapján elfogadhatatlannak tart. Ezt az eljárást bármely szakaszában megteheti.

36. CIKK – HARMADIK FÉL BEAVATKOZÁSA

1. Annak a Magas Szerződő Félnek, amelynek a kérelmező az állampolgára, a Kamara vagy a Nagykamara előtti ügyekben jogában áll írásos véleményét benyújtani és a tárgyaláson részt venni.
2. A Bíróság elnöke az igazságszolgáltatás megfelelő működése érdekében az eljárásban félként részt nem vevő bármely más Magas Szerződő Felet vagy bármely érintett személyt, aki nem kérelmező, felhívhat írásos vélemény benyújtására vagy a tárgyaláson való részvételre.

37. CIKK – A KÉRELMEK TÖRLÉSE

1. A Bíróság az eljárás bármely szakaszában határozhat úgy, hogy a kérelmet az ügylajstromból törli, ha a körülmények arra engednek következtetni, hogy
 - a) a kérelmező nem szándékozik kérelmét tovább fenntartani; vagy
 - b) az ügy megoldódott; vagy
 - c) a Bíróság által megállapított bármely más okból nem indokolt a kérelem vizsgálatát tovább folytatni.

A Bíróság mindazonáltal folytatja a kérelem vizsgálatát, ha az egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben meghatározott emberi jogok tisztelete ezt megkívánja.

2. A Bíróság a kérelemnek az ügylajstromba való újbóli felvételéről határozhat, ha úgy tekinti, hogy ezt a körülmények indokoltá teszik.

38. CIKK – AZ ÜGY VIZSGÁLATA ÉS A BÉKÉS RENDEZÉSRE IRÁNYULÓ ELJÁRÁS

1. Ha a Bíróság a kérelmet elfogadhatónak nyilvánítja, akkor
 - a) a felek képviselőivel együtt folytatja a kérelem vizsgálatát, illetve szükség esetén tényfeltárást végez, amelynek hatékony lefolytatása érdekében az érintett államok minden szükséges segítséget megadnak;
 - b) az érdekelt felek rendelkezésére áll abból a célból, hogy az ügynek az egyezményben és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben meghatározott emberi jogok tiszteletben tartása alapján történő békés rendezését biztosítsa.
2. Az 1. bekezdés b) pontja alapján folytatott eljárás bizalmas jellegű.

39. CIKK – BÉKÉS RENDEZÉS ELÉRÉSE

Békés rendezés elérése esetén a Bíróság a tények és az elért megoldás rövid ismertetésére szorítkozó határozattal törli az ügyet a lajstromából.

40. CIKK – NYILVÁNOS TÁRGYALÁSOK ÉS AZ IRATOK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE

1. A tárgyalások nyilvánosak, hacsak a Bíróság rendkívüli körülmények esetén másképpen nem határoz.
2. A hivatalvezetőnél elhelyezett iratok a nyilvánosság számára hozzáférhetők, hacsak a Bíróság elnöke másképpen nem határoz.

41. CIKK – IGAZSÁGOS ELÉGTÉTEL

Ha a Bíróság az egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt magas szerződő fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.

42. CIKK – A KAMARÁK ÍTÉLETEI

A Kamarák ítéletei a 44. cikk 2. bekezdése rendelkezéseinek megfelelően válnak véglegessé.

43. CIKK – AZ ÜGYNEK A NAGYKAMARA ELÉ TERJESZTÉSE

1. Kivételes esetekben a Kamara ítéletének meghozatalától számított három hónapon belül az ügyben részes bármely fél kérheti az ügynek a Nagykamara elé terjesztését.
2. A Nagykamara öt bíróból álló kollégiuma határozatával akkor fogadja el ezt a kérelmet, ha az ügy az egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezését vagy alkalmazását érintő lényeges kérdést, vagy egy egyébként általános jelentőségű lényeges kérdést vet fel.
3. Ha a bírói kollégium elfogadja a kérelmet, akkor a Nagykamara az ügyben ítélettel dönt.

44. CIKK – VÉGLEGES ÍTÉLETEK

1. A Nagykamara ítélete végleges.
2. A Kamara ítélete véglegessé válik,
 - a) ha a felek közlik, hogy nem kérik az ügynek a Nagykamara elé terjesztését; vagy
 - b) az ítélet meghozatalát követő három hónap elteltével, ha az ügynek a Nagykamara elé terjesztését nem kérték; vagy
 - c) ha a Nagykamara kollégiuma elutasítja a 43. cikk szerint előterjesztett kérelmet.
3. A végleges határozatot közzé kell tenni.

45. CIKK – AZ ÍTÉLETEK ÉS A HATÁROZATOK INDOKOLÁSA

1. Az ítéleteket, továbbá a kérelmek elfogadhatóságát, illetve elfogadhatatlanságát megállapító határozatokat indokolással kell ellátni.
2. Ha egy ítélet egészében vagy részben nem képviseli a bírák egyhangú véleményét, akkor a bíró jogosult különvéleményt csatolni.

46. CIKK – AZ ÍTÉLETEK KÖTELEZŐ EREJE ÉS VÉGREHAJTÁSA

1. A magas szerződő felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.
2. A Bíróság végleges ítéletét el kell juttatni a Miniszteri Bizottsághoz, amely ellenőrzi annak végrehajtását.

47. CIKK – TANÁCSADÓ VÉLEMÉNYEK

1. A Bíróság a Miniszteri Bizottság felkérésére az egyezmény és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezésére vonatkozó jogi kérdésekben tanácsadó véleményt nyilváníthat.
2. Az ilyen vélemények nem vonatkozhatnak az egyezmény I. fejezete és az egyezményhez kapcsolódó jegyzőkönyvek által meghatározott jogok és szabadságok tartalmával és terjedelmével összefüggő kérdésekre, sem olyan más kérdésekre, amelyeket a Bíróságnak vagy a Miniszteri Bizottságnak kellene vizsgálnia az egyezménynek megfelelően kezdeményezett eljárás folytán.
3. A Miniszteri Bizottságnak a Bíróságot tanácsadó vélemény nyilvánítására felkérő határozatát a Bizottságban részvételre jogosult képviselők többségi határozatával kell meghozni.

48. CIKK – A BÍRÓSÁG TANÁCSADÓ HATÁSKÖRE

A Bíróság határoz arról, hogy a Miniszteri Bizottság tanácsadó vélemény nyilvánítására vonatkozó felkérése a 47. cikkben meghatározott hatáskörébe tartozik-e.

49. CIKK – A TANÁCSADÓ VÉLEMÉNYEK INDOKOLÁSA

1. Tanácsadó véleményét a Bíróság indokolással látja el.
2. Ha a tanácsadó vélemény egészében vagy részben nem képviseli a bírák egyhangú véleményét, akkor a bíró jogosult különvéleményt csatolni.
3. A Bíróság tanácsadó véleményét közli a Miniszteri Bizottsággal.

50. CIKK – A BÍRÓSÁG KÖLTSÉGEI

A Bíróság költségeit az Európa Tanács viseli.

51. CIKK – A BÍRÁK KIVÁLTSÁGAI ÉS MENTESSÉGEI

A bírák feladataik gyakorlása során jogosultak az Európa Tanács alapokmányának 40. cikkében és az annak alapján kötött megállapodásokban meghatározott kiváltságokra és mentességekre.

III. fejezet – Vegyes rendelkezések

52. CIKK – FŐTITKÁRI TUDAKOZÓDÁS

Az Európa Tanács főtitkára által előterjesztett megkeresésre minden magas szerződő fél tájékoztatást ad arról a módról, ahogy belső joga biztosítja a jelen egyezmény rendelkezéseinek hatékony végrehajtását.

53. CIKK – MÁR ELISMERT EMBERI JOGOK VÉDELME

Az egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozza vagy csorbítja azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket bármely magas szerződő fél joga vagy az olyan egyezmény biztosít, amelynek ez a magas szerződő fél részese.

54. CIKK – A MINISZTERI BIZOTTSÁG HATÁSKÖRE

Az egyezmény egy rendelkezése sem korlátozza az Európa Tanács alapokmánya által a Miniszteri Bizottságra ruházott hatáskört.

55. CIKK – VITÁK MÁS ESZKÖZÖKKEL TÖRTÉNŐ RENDEZÉSÉNEK KIZÁRÁSA

A magas szerződő felek megállapodnak abban, hogy erre vonatkozó külön megállapodás nélkül nem alkalmazzák a közöttük hatályban levő szerződéseket, egyezményeket vagy nyilatkozatokat abból a célból, hogy kérelem alapján a jelen egyezmény értelmezéséből vagy alkalmazásából eredő vitákat a jelen egyezményben meghatározott elintézési módtól eltérő más módon rendezzék.

56. CIKK – TERÜLETI HATÁLY

1. Az egyezmény megerősítése alkalmával vagy ezt követően bármikor, bármely állam az Európa Tanács főtitkárához intézett értesítéssel kijelentheti, hogy – fenntartva az e cikk 4. bekezdésében foglaltakat – az egyezmény minden olyan területre vagy e területek egy részére terjed ki, amelyek nemzetközi kapcsolataikért felelősséget visel.
2. Az egyezmény az értesítésben megnevezett területre vagy területekre az értesítésnek az Európa Tanács főtitkára általi kézhezvételét követő harmincadik naptól kezdve alkalmazandó.
3. A jelen egyezmény rendelkezéseit azonban ilyen területeken a helyi követelményekre kellő tekintettel kell alkalmazni.
4. A jelen cikk 1. bekezdése alapján nyilatkozatot tevő bármely állam ezt követően bármikor nyilatkozhat azon terület vagy területek nevében, amelyekre a nyilatkozat vonatkozik, hogy elfogadja a Bíróság joghatóságát az egyének, nem kormányközi szervezetek vagy egyének csoportjai által az egyezmény 34. cikkében meghatározottak szerint előterjesztett kérelmek átvételére.

57. CIKK – FENNTARTÁSOK

1. Az egyezmény aláírása vagy a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezése alkalmával bármely állam az egyezmény minden egyedi rendelkezésével kapcsolatban fenntartást tehet, ha a területén ebben az időpontban hatályban levő valamely törvény nincs összhangban e rendelkezéssel. E cikk alapján általános jellegű fenntartásokat nem lehet tenni.
2. Az e cikk alapján tett fenntartásnak tartalmaznia kell a vonatkozó törvény rövid leírását.

58. CIKK – FELMONDÁS

1. A magas szerződő felek az egyezményt csak 5 évvel azt követően mondhatják fel, amikor annak részesei lettek, és pedig az Európa Tanács főtitkárához címzett értesítésbe foglalt hathónapos felmondással. A főtitkár arról tájékoztatja a többi Magas Szerződő Felet.
2. Az ilyen felmondásnak nincs olyan hatálya, hogy az érdekelt Magas Szerződő Felet mentesítené a jelen egyezményből folyó kötelezettségek alól bármely olyan cselekmény tekintetében, amely e kötelezettségek megsértését jelentheti, és amelyet a felmondás hatálybalépésének időpontja előtt hajtott végre.
3. Minden olyan Magas Szerződő Fél, amelynek tagsága az Európa Tanácsban megszűnik, ugyanazon feltételek mellett megszűnik a jelen egyezmény részese lenni.
4. Az egyezményt az előző bekezdések rendelkezéseivel összhangban fel lehet mondani olyan területek vonatkozásában, amelyekre az a 56. cikk alapján tett nyilatkozat értelmében kiterjed.

59. CIKK – ALÁÍRÁS ÉS MEGERŐSÍTÉS

1. Az egyezmény az Európa Tanács tagjai számára áll nyitva aláírásra. Az egyezményt meg kell erősíteni. A megerősítésről szóló okiratot az Európa Tanács főtitkáránál kell letétbe helyezni.
2. Az egyezmény megerősítéséről szóló tíz okirat letétbe helyezését követően lép hatályba.
3. Minden olyan állam vonatkozásában, amely utóbb erősíti meg az egyezményt, az a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésének időpontjában lép hatályba.
4. Az Európa Tanács főtitkára értesíti az Európa Tanács tagjait az egyezmény hatálybalépéséről, az azt megerősítő magas szerződő felek nevéről és az utóbb letétbe helyezett minden megerősítésről szóló okiratokról.

Kelt Rómában, 1950. november 4-én, egyetlen példányban, angol és francia nyelven, amelyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelven írott szöveg egyaránt hiteles. A főtitkár minden aláíró állam számára hitelesített másolatot küld.

Kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez

Az aláíró kormányok, az Európa Tanács tagjai,

elhatározván, hogy megfelelő intézkedéseket tesznek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) I. fejezetében már benne foglaltakon felüli egyes további emberi jogok és szabadságok közös biztosítása érdekében, a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK – A TULAJDON VÉDELME

Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnak ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.

2. CIKK – AZ OKTATÁSHOZ VALÓ JOG

Senkitől sem szabad megtagadni az oktatáshoz való jogot. Az állam az oktatás és a tanítás terén vállalt feladatkörök gyakorlása során köteles tiszteletben tartani a szülők vallási és világnézeti meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz és tanításhoz való jogot.

3. CIKK – A SZABAD VÁLASZTÁSOKHOZ VALÓ JOG

A magas szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, amelyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését.

4. CIKK – TERÜLETI HATÁLY

Minden magas szerződő fél e jegyzőkönyv aláírásakor vagy megerősítésekor, vagy bármely későbbi időpontban az Európa Tanács főtitkárával nyilatkozatban közölheti, hogy mennyiben kötelezi magát e jegyzőkönyv rendelkezéseinek a nyilatkozatban megjelölt ama területeken való alkalmazására, amelyek nemzetközi kapcsolataiért ő a felelős.

Minden magas szerződő fél, amely az előző bekezdés alapján nyilatkozatot közölt, bármikor további nyilatkozatot tehet, amelyben bármely korábbi nyilatkozatának tartalmát módosítja, illetőleg, amellyel e jegyzőkönyv rendelkezésének alkalmazását bármely e területtel kapcsolatban megszünteti. Az e cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az egyezmény 56. cikke 1. bekezdésének megfelelően tettek.

5. CIKK – AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZŐDŐ VISZONY

A magas szerződő felek e jegyzőkönyv 1–3. és 4. cikkeit az egyezmény kiegészítő cikkeinek tekintik, és az egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

6. CIKK – ALÁÍRÁS ÉS MEGERŐSÍTÉS

A megerősítésről szóló okiratot az Európa Tanács főtítkáránál kell letétbe helyezni, aki a tagállamok részére értesítést ad minden újabb megerősítésről.

Kelt Párizsban, 1952. március 20. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelven írott szöveg egyaránt hiteles. A főtítkár valamennyi aláíró kormány részére hiteles másolatot küld.

Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez az egyezményben és az első kiegészítő jegyzőkönyvben már benne foglaltakon felüli egyes jogok és szabadságok biztosításáról

Az aláíró kormányok, az Európa Tanács tagjai,

elhatározván, hogy megfelelő intézkedéseket tesznek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) I. fejezetében és az egyezmény Párizsban, 1952. március 20-án aláírt első kiegészítő jegyzőkönyvének 1–3. cikkében már benne foglaltakon felüli jogok és szabadságok közös biztosítása érdekében,

a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK – AZ ADÓSSÁGOKÉRT VALÓ SZABADSÁGELVONÁS TILALMA

Senkit sem lehet szabadságától pusztán azért megfosztani, mert szerződéses kötelezettségének nem tud eleget tenni.

2. CIKK – MOZGÁSSZABADSÁG

1. Mindazokat, akik jogszerűen tartózkodnak egy állam területén, megilleti a mozgás szabadsága és a lakhely szabad megválasztásának joga.
2. Mindenki szabadon elhagyhat minden országot, beleértve a saját országát is.
3. E jogokat kizárólag csak olyan, a törvényekkel összhangban lévő korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy a köz biztonsága érdekében, a közrend fenntartásához, a bűnmegelőzéshez, a közegészség vagy az erkölcsök védelméhez, illetőleg mások jogainak és szabadságainak megóvásához szükségesek.
4. Az 1. bekezdésben elismert jogokat bizonyos meghatározott körzetekben alá lehet vetni olyan, a törvény által elrendelt korlátozásoknak is, amelyeket demokratikus társadalomban a köz érdekei igazolnak.

3. CIKK – A SAJÁT ÁLLAMPOLGÁROK KIUTASÍTÁSÁNAK TILALMA

1. Senkit sem lehet sem egyéni, sem kollektív rendszabályokkal annak az államnak a területéről kiutasítani, amelynek honosa.
2. Senkit sem lehet megfosztani azon jogától, hogy annak az államnak a területére belépjen, amelynek honosa.

4. CIKK – A KÜLFÖLDIEK KOLLEKTÍV KIUTASÍTÁSÁNAK TILALMA

Tilos a külföldiek kollektív kiutasítása.

5. CIKK – TERÜLETI HATÁLY

1. Minden magas szerződő fél e jegyzőkönyv aláírásakor vagy megerősítésekor, vagy bármely későbbi időpontban, az Európa Tanács főtitkárával nyilatkozatban közölheti, hogy mennyiben kötelezi magát e jegyzőkönyv rendelkezéseinek a nyilatkozatban megjelölt ama területeken való alkalmazására, amelyek nemzetközi kapcsolataiért ő a felelős.
2. Minden magas szerződő fél, amely az előző bekezdés alapján nyilatkozatot tett, bármikor további nyilatkozatot tehet, amelyben bármely korábbi nyilatkozatának tartalmát módosítja, illetőleg, amellyel e jegyzőkönyv rendelkezéseinek alkalmazását bármely területtel kapcsolatban megszünteti.
3. Az e cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az egyezmény 56. cikke 1. bekezdésének megfelelően tettek.
4. Bármely állam területe, melyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam által történt megerősítése vagy elfogadása folytán alkalmazni kell, és mindazon terület, amelyre e jegyzőkönyvet ezen állam által az e cikk alapján tett nyilatkozat folytán alkalmazni kell, a 2–3. cikkeknek egy állam területére való hivatkozása szempontjából különálló területnek tekintendő.
5. Bármely állam, amely e cikk 1. vagy 2. bekezdésével kapcsolatban nyilatkozatot tett, a későbbiekben egy vagy több olyan terület vonatkozásában, amelyre a nyilatkozat vonatkozott, bármikor kinyilváníthatja, hogy elfogadja a Bíróság joghatóságát arra, hogy természetes személyektől, nem kormányzati szervezetektől vagy egyének csoportjaitól az egyezmény 34. cikke szerint kérelmeket fogadjon ezen jegyzőkönyv 1–4. cikkei közül valamennyi vagy bármelyik vonatkozásában.

6. CIKK – AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZŐDŐ VISZONY

A magas szerződő felek e jegyzőkönyv 1–5. cikkeit az egyezmény kiegészítő cikkeinek tekintik, és az egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

7. CIKK – ALÁÍRÁS ÉS MEGERŐSÍTÉS

1. Ez a jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagjai részére áll nyitva aláírásra, amelyek az egyezményt aláírták. Azt az egyezmény megerősítésével azonos időpontban vagy ezt követően kell megerősíteni. A jegyzőkönyv öt megerősítésről szóló okirat letétbe helyezését követően lép életbe.

Azon aláíró államok vonatkozásában, amelyek ezt követően erősítik meg, a jegyzőkönyv a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor lép életbe.

2. A megerősítésről szóló okiratokat az Európa Tanács főtitkáránál kell letétbe helyezni, aki a tagállamok részére értesítést ad minden megerősítésről.

Minnek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourgban, 1963. szeptember 16. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelven írott szöveg egyaránt hiteles. A főtitkár valamennyi aláíró állam részére hiteles másolatot küld.

*Hatodik kiegészítő jegyzőkönyv
az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez,
a halálbüntetés eltörléséről*

Az Európa Tanács tagállamai, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján kelt egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) e kiegészítő jegyzőkönyvének aláírói,

tekintettel arra, hogy az Európa Tanács több tagállamában végbement fejlemények a halálbüntetés eltörlésének irányába mutató általános tendenciát fejeznek ki,

a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK – A HALÁLBÜNTETÉS ELTÖRLÉSE

A halálbüntetést el kell törölni. Senkit sem lehet halálbüntetésre ítélni, sem kivégezni.

2. CIKK – HALÁLBÜNTETÉS HÁBORÚ IDEJÉN

Egy állam törvényhozása rendelkezhet halálbüntetésről háború idején vagy háború közvetlen veszélye idején; a halálbüntetést ez esetben is csak e törvényhozás által megszabott esetekben és előírt rendelkezéseknek megfelelően lehet alkalmazni. Ez az állam köteles az Európa Tanács főtitkárával jogszabályainak vonatkozó rendelkezéseit közölni.

3. CIKK – A HATÁLY FELFÜGGESZTÉSÉNEK TILALMA

E jegyzőkönyv előírásaitól az egyezmény 15. cikke alapján nem lehet eltérni.

4. CIKK – FENNTARTÁSOK TILALMA

E jegyzőkönyv előírásainak vonatkozásában az egyezmény 57. cikke alapján nem lehet fenntartással élni.

5. CIKK – TERÜLETI HATÁLY

1. Az aláírásakor vagy a megerősítésről, az elfogadásról, illetőleg a jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezése időpontjában mindegyik állam meghatározhatja azt a területet, illetve azokat a területeket, amelyeken ez a jegyzőkönyv alkalmazást nyer.
2. Az Európa Tanács főtitkárához intézett nyilatkozatban minden állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti e jegyzőkönyv alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott bármely más területre. E terület vonatkozásában a jegyzőkönyv a nyilatkozatnak a főtitkár általi kézhezvétele időpontját követő hónap első napján lép hatályba.
3. Az előző két bekezdés alapján tett minden nyilatkozat, a nyilatkozatban meghatározott bármely terület vonatkozásában visszavonható a főtitkárhoz intézett értesítéssel. A visszavonás az értesítésnek a főtitkár általi kézhezvételének időpontját követő hónap első napján válik joghatályossá.

6. CIKK – AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZŐDŐ VISZONY

A részes államok e jegyzőkönyv 1–5. cikkeit az egyezmény kiegészítő cikkeinek tekintik, és az egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően alkalmazzák.

7. CIKK – ALÁÍRÁS ÉS MEGERŐSÍTÉS

Ez a kiegészítő jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagállamai részére áll nyitva aláírásra, amelyek az egyezményt aláírták. A jegyzőkönyv megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra szorul. Az Európa Tanács tagállama a jegyzőkönyvet csak akkor erősítheti meg, fogadhatja el, vagy hagyhatja jóvá, ha

egyidejűleg megerősíti, vagy már korábban megerősítette az egyezményt. A megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okiratot az Európa Tanács főtítkáránál kell letétbe helyezni.

8. CIKK – A HATÁLYBALÉPÉS

1. Ez a jegyzőkönyv azt az időpontot követő hónap első napján lép hatályba, melyen az Európa Tanácsnak már öt tagállama hozzájárulását fejezte ki ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a 7. cikknek megfelelően kötelező legyen reá nézve.
2. Mindazon tagállamok vonatkozásában, amelyek ezt követően fejezik ki hozzájárulásukat ahhoz, hogy a jegyzőkönyv kötelező legyen reájuk nézve, az a megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontját követő hónap első napján lép hatályba.

9. CIKK – A LETÉTBE HELYEZÉSSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az Európa Tanács főtítkára értesíti a Tanács tagállamait:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;
- c) e jegyzőkönyvnek az 5. és a 8. cikkeknek megfelelően történt hatálybalépése időpontjairól;
- d) az e jegyzőkönyvre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourgban, 1983. április 28. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelven írott szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács főtítkára az Európa Tanács valamennyi tagállama részére hiteles másolatot küld.

Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez

Az Európa Tanács e jegyzőkönyvet aláíró tagállamai,

elhatározván, hogy további lépéseket tesznek egyes jogoknak és szabadságoknak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) általi közös biztosítása érdekében,

a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK – KÜLFÖLDIEK KIUTASÍTÁSÁNAK ELJÁRÁSI GARANCIÁI

1. Az állam területén jogszerűen lakóhellyel rendelkező külföldit onnan csak a jogszabályoknak megfelelően meghozott határozat eredményeképpen lehet kiutasítani, és lehetővé kell tenni számára, hogy
 - a) a kiutasításával szemben felhozott indokait előterjeszthesse;
 - b) ügyének felülvizsgálatát kérhesse; és
 - c) e célokból képviseltethesse magát az illetékes hatóság vagy az e hatóság által kijelölt személy, illetve személyek előtt.
2. A külföldit az 1. bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott jogainak gyakorlását megelőzően akkor lehet kiutasítani, ha a kiutasítás a közrend érdekében szükséges, vagy pedig nemzetbiztonsági okok indokolják.

2. CIKK – A FELLEBBEZÉSHEZ VALÓ JOG BÜNTETŐÜGYEKBE

1. Annak, akit bíróság bűncselekmény miatt elítélt, joga van arra, hogy a bűnössége megállapítását, illetőleg a büntetés kiszabását tartalmazó ítéletet felsőbb bírósággal felülbíráltassa. E jog gyakorlását jogszabályban kell szabályozni, ideértve azokat az okokat is, amelyekre alapítva a jogok gyakorolhatók.
2. E jogot korlátozni lehet a jogszabályok által meghatározott kisebb jelentőségű bűncselekmények esetében, vagy abban az esetben, amikor a szóban forgó személy ügyét első fokon a legfelső bírói fórum tárgyalta, vagy amikor a felmentő ítélet ellen benyújtott jogorvoslat folytán hoztak bűnösség megállapítását tartalmazó ítéletet.

3. CIKK – KÁRTALANÍTÁSHOZ VALÓ JOG BÍRÓI HIBA ESETÉN

Ha büntetőügyben hozott jogerős elmarasztaló ítéletet utóbb megsemmisítenek, vagy az elítéltet kegyelemben részesítik azért, mert új vagy újonnan feltárt tények bizonyítják, hogy bírói tévedés történt, akkor azt a személyt, aki ezen ítélet folytán büntetést szenvedett el, kártalanítani kell az adott államban érvényes törvényeknek vagy joggyakorlatnak megfelelően, hacsak be nem bizonyítják, hogy a tények nem kellő időben való felfedése teljesen vagy részben az elítéltnak róható fel.

4. CIKK – KÉTSZERES ELJÁRÁS ALÁ VONÁS VAGY BÜNTETÉS TILALMA

1. Ha valakit egy állam büntetőtörvényének és büntetőeljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, akkor e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntetőeljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.
2. Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntetőtörvényeinek és büntetőeljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új vagy újlag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.
3. A jelen cikk rendelkezéseitől az egyezmény 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.

5. CIKK – A HÁZASTÁRSÁK EGYENJOGÚSÁGA

A házastársaknak polgári jogi vonatkozásokban egyenlő jogaik vannak és felelősségük is egyenlő egymás közötti, valamint a gyermekeikkel való kapcsolataikban a házasság tekintetében, annak tartama alatt és felbontása esetében. Ez a cikk nem gátolja az államokat abban, hogy a gyermekek érdekében szükséges intézkedéseket tegyenek.

6. CIKK – TERÜLETI HATÁLY

1. Az aláíráskor vagy a megerősítésről, az elfogadásról, illetőleg a jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontjában mindegyik állam meghatározhatja azt a területet, illetve azokat a területeket, amelyekre ez a jegyzőkönyv alkalmazást nyer, és kinyilváníthatja, hogy milyen terjedelemben vállalja e jegyzőkönyv rendelkezéseinek ezen vagy ezeken a területeken való alkalmazását.
2. Az Európa Tanács főtitkárához intézett nyilatkozatában minden állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti e jegyzőkönyv alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott bármely más területre. E terület vonatkozásában a jegyzőkönyv a nyilatkozatnak a főtitkár általi kézhezvétele időpontjától számított kéthónapos időszak lejártát követő hónap első napján lép hatályba.
3. Az előző két bekezdés alapján tett minden nyilatkozat, a nyilatkozatban meghatározott bármely terület vonatkozásában visszavonható vagy módosítható a főtitkárhoz intézett értesítéssel. A visszavonás vagy a módosítás a nyilatkozatnak a főtitkár általi kézhezvétele időpontjától számított kéthónapos időszak lejártát követő hónap első napján válik joghatályossá.

4. A jelen cikknek megfelelően tett nyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mint amelyet az egyezmény 56. cikke 1. bekezdésének megfelelően tettek.
5. Bármely állam területe, amelyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam által történt megerősítése vagy elfogadása folytán alkalmazni kell, és minden terület, amelyre ezt a jegyzőkönyvet ezen állam által az e cikk alapján tett nyilatkozat folytán alkalmazni kell, az 1. cikknek egy állam területére való hivatkozása szempontjából különálló területnek tekintendő.
6. Bármely állam, amely ezen cikk 1. vagy 2. bekezdésével kapcsolatban nyilatkozatot tett, a későbbiekben egy vagy több olyan terület vonatkozásában, amelyre a nyilatkozat vonatkozott, bármikor kinyilváníthatja, hogy elfogadja a Bíróság joghatóságát arra, hogy természetes személyektől, nem kormányzati szervezetektől vagy egyének csoportjaitól az egyezmény 34. cikkében meghatározottak szerint kérelmeket fogadjon az e jegyzőkönyv 1–5. cikkei vonatkozásában.

7. CIKK – AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZŐDŐ VISZONY

A részes államok e jegyzőkönyv 1–60. cikkeit az egyezmény kiegészítő cikkeinek tekintik, és az egyezmény valamennyi rendelkezését ennek megfelelően kell alkalmazni.

8. CIKK – ALÁÍRÁS ÉS MEGERŐSÍTÉS

Ez a jegyzőkönyv az Európa Tanács azon tagállamai részére áll nyitva aláírásra, amelyek aláírták az egyezményt. A jegyzőkönyvet meg kell erősíteni, illetőleg el kell fogadni, vagy jóvá kell hagyni. Az Európa Tanács tagállamai csak akkor erősíthetik meg, fogadhatják el, vagy hagyhatják jóvá ezt a kiegészítő jegyzőkönyvet, ha ezt megelőzően vagy az egyidejűleg megerősítették az egyezményt. A megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okiratot az Európa Tanács főtitkáránál kell letétbe helyezni.

9. CIKK – HATÁLYBALÉPÉS

1. Ez a jegyzőkönyv az azon időpontot követő kéthónapos időszak lejárta utáni hónap első napján lép hatályba, amikor az Európa Tanács hét tagállama hozzájárulását fejezte ki ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a 8. cikknek megfelelően kötelező legyen számára.
2. Mindazon tagállamok vonatkozásában, amelyek ezt követően fejezik ki hozzájárulásukat ahhoz, hogy a jegyzőkönyv kötelező legyen számukra, az a megerősítésről, az elfogadásról vagy a jóváhagyásról szóló okirat letétbe helyezésének időpontját követő kéthónapos időszak lejárta utáni hónap első napján lép hatályba.

10. CIKK – A LETÉTBE HELYEZÉSSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az Európa Tanács főtitkára értesíti a Tanács tagállamait:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;
- c) e jegyzőkönyvnek a 6. és a 9. cikkeknek megfelelően történt hatálybalépési időpontjairól;
- d) az e jegyzőkönyvre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelül a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták ezt a jegyzőkönyvet.

Készült Strasbourgban, 1984. november 22. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, amelyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelven írott szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama részére hiteles másolatot küld.

A BIZOTTSÁG
2204/2002/EK RENDELETE
(2002. december 5.)
az EK-szerződés 87. és 88. cikkének
foglalkoztatásra nyújtott
állami támogatásra
történő alkalmazásáról

FT

DS

A BIZOTTSÁG 2204/2002/EK RENDELETE

(2002. december 5.)

az EK-szerződés 87. és 88. cikkének

foglalkoztatásra nyújtott állami támogatásra

történő alkalmazásáról

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződés 92. és 93. cikkének a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról szóló, 1998. május 7-i 994/98/EK tanácsi rendeletre¹, és különösen annak 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának iv. alpontjára és b) pontjára,

e rendelet tervezetének közzétételét követően²,

az állami támogatásokkal foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően,
mivel:

- (1) A 994/98/EK rendelet felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy a szerződés 87. cikkével összhangban kijelentse, hogy a foglalkoztatási támogatás bizonyos feltételekkel összeegyeztethető a közös piaccal, és nem esik a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség alá.
- (2) A 994/98/EK rendelet felhatalmazza a Bizottságot arra is, hogy a szerződés 87. cikkével összhangban kijelentse, hogy a Bizottság által az egyes tagállamok esetében a regionális támogatás nyújtására vonatkozóan jóváhagyott munkatervnek megfelelő támogatás összeegyeztethető a közös piaccal, és nem esik a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség alá.
- (3) A Bizottság számos határozatban alkalmazta a szerződés 87. és 88. cikkét a támogatott területeken belüli és kívüli foglalkoztatási támogatásra, valamint kifejtette politikáját a foglalkoztatási támogatásról szóló iránymutatásokban³, az állami támogatások ellenőrzéséről és a bérköltségek csökkentéséről szóló közleményben⁴, a nemzeti regionális támogatási iránymutatásokban⁵, valamint az EK-szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és a középvállalkozásoknak nyújtott állami támo-

¹ HL L 142., 1998. 5. 14., 1. o.

² HL C 88., 2002. 4. 12., 2. o.

³ HL C 334., 1995. 12. 12., 4. o.

⁴ HL C 1., 1997. 1.3., 10. o.

⁵ HL C 74., 1998. 3. 10., 9. o.

gatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 70/2001/EK bizottsági rendeletben⁶. A Bizottság e rendelkezések alkalmazása során szerzett tapasztalatainak fényében a hatékony felügyelet biztosítása és az ügyvitel egyszerűsítése érdekében – a bizottsági ellenőrzés gyengítése nélkül – gyakorolja a 994/98/EK rendeletben ráruházott hatásköröket.

- (4) Ez a rendelet nem érinti a tagállamoknak azt a lehetőségét, hogy bejelentsek a foglalkoztatási támogatást. Az ilyen bejelentéseket elsősorban az e rendeletben és a 70/2001/EK rendeletben meghatározott kritériumok figyelembevételével, vagy bármilyen vonatkozó közösségi iránymutatással vagy keretrendszerrel összhangban bírálja el a Bizottság. Jelenleg ez az eset vonatkozik a tengeri közlekedési ágazatra. A foglalkoztatásra nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatások⁷, valamint az állami támogatások ellenőrzéséről és a bérköltségek csökkentéséről szóló közlemény és a foglalkoztatási támogatásról szóló bejelentések gyorsított feldolgozási folyamatáról szóló közlemény⁸ e rendelet hatályba lépésének napjától hatályát veszti. Az e rendelet hatályba lépésekor függőben lévő bejelentéseket a rendelet rendelkezéseivel összhangban bírálják el. Átmeneti rendelkezéseket kell hozni e rendeletnek a hatályba lépése előtt nyújtott és a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt kötelezettséget megsértő foglalkoztatási támogatásra vonatkozóan történő alkalmazásáról.
- (5) A Közösség és a tagállamok gazdaság- és szociálpolitikájának központi célja a foglalkoztatás támogatása. A Közösség e célkitűzés támogatása érdekében európai foglalkoztatási stratégiát dolgozott ki. A Közösség egyes részeiben a munkanélküliség továbbra is jelentős probléma, és a munkavállalók bizonyos csoportjai még mindig nagyon nehezen tudnak a munkaerőpiacra lépni. Ez okból a hatóságok indokoltan alkalmaznak olyan intézkedéseket, amelyekkel arra ösztönzik a vállalatokat, hogy növeljék a – különösképpen ebből a hátrányos helyzetű munkavállalói körből származó – foglalkoztatási szintet.
- (6) Ezt a rendeletet csak olyan foglalkoztatási intézkedésekre kell alkalmazni, amelyek megfelelnek a szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében foglalt valamennyi feltételnek, és ezért állami támogatást képeznek. Egyes foglalkoztatáspolitikai intézkedések a 87. cikk (1) bekezdése szerint nem tartoznak az állami támogatások körébe, mivel azok olyan személyeknek nyújtott támogatásokat jelentenek, akik nem támogatnak bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékek előállítását, vagy mert nem érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, vagy mert azok olyan általános, foglalkoztatást elősegítő intézkedések, amelyek nem torzítják a versenyt, illetve nem fenyegetnek annak torzulásával bizonyos vállalkozások vagy egyes termékek előállításának támogatása révén. E rendelet ezért nem vonatkozik az olyan általános intézkedésekre, amelyek a bérköltségek és járulékaik adójának általános csökkentését tartalmazhatják, így fellendítve a beruházást az általános oktatás és képzés területén, valamint nem vonatkozik a munkanélkülieknek iránymutatást és tanácsot, általános támogatást és képzést nyújtó intézkedésekre, valamint a munkajog továbbfejlesztésére sem. Ugyanez vonatkozik azokra az intézkedésekre is, amelyek úgy tekintendők, hogy nem felelnek meg a szerződés 87. cikke (1) bekezdésében foglalt valamennyi kritériumnak, és amelyekre ezért az EK-szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 69/2001/EK bizottsági rendelet⁹ értelmében nem vonatkozik a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség.
- (7) E megfontolásokra tekintettel a rendeletben a kötelezettség alól mentesített támogatásnak az a célja és következménye, hogy az európai foglalkoztatási stratégiával összhangban segítse elő a foglalkoztatást – különösen a hátrányos helyzetű munkavállalók körében – anélkül, hogy a közös érdekek ellenében hátrányosan befolyásolná a kereskedelmi feltételeket. A cégeknek egyedi elbírálás alapján nyújtott foglalkoztatási támogatás jelentős hatást gyakorolhat az adott piacon

⁶ HL L 10., 2001. 1. 13., 33. o.

⁷ HL C 371., 2000. 12. 23., 12. o.

⁸ HL C 218., 1996. 7. 27., 4. o.

⁹ HL L 10., 2001. 1. 13., 30. o.

folyó versenyre, mivel az adott cég előnyösebb helyzetbe kerül, mint azok, amelyek nem kaptak ilyen támogatást. Ha csak egyetlen cég kap támogatást, valószínű, hogy annak csak korlátozott hatása lesz a foglalkoztatásra. Ebből az okból a foglalkoztatási támogatások egyedi odaítélését továbbra is be kell jelenteni a Bizottságnak, és ez a rendelet csak akkor menthet fel a kötelezettség alól, ha a támogatás rendszeres formában történik.

- (8) E rendelet minden olyan, támogatási rendszer keretén belül nyújtott támogatásnak mentességet biztosít, amely megfelel e rendelet valamennyi vonatkozó követelményének. A hatékony felügyelet biztosítása és az ügyvitel egyszerűsítése érdekében – a bizottsági ellenőrzés gyengítése nélkül – a támogatási rendszereknek kifejezetten hivatkozniuk kell e rendeletre.
- (9) Ez a rendelet nem ad mentességet a bejelentési kötelezettség alól a hajóépítési és a szénbányászati ágazat állami támogatása esetében, amelyekre vonatkozóan az 1540/98/EK tanácsi rendelet¹⁰, illetve az 1407/2002/EK tanácsi rendelet¹¹ határoz meg külön szabályokat.
- (10) Ezt a rendeletet a közlekedési ágazatban alkalmazni kell. Azonban tekintettel az adott ágazatban folyó verseny különleges jellemzőire, nem szükséges, hogy a munkahelyteremtéshez nyújtott támogatás is mentességet kapjon.
- (11) A Bizottság következetesen kedvezőtlenebb képet alkot bizonyos ágazatok célzott támogatásáról, ideértve, de nem kizárólagos jelleggel a többletkapacitással vagy a válsággal küszködő, érzékeny ágazatokat. E bizonyos ágazatok célzott támogatási rendszereire ezért nem vonatkozik a rendeletben előírt bejelentési kötelezettség alóli mentesség.
- (12) A Bizottság bevett gyakorlatával összhangban, és azzal a céllal, hogy még inkább biztosítsák, hogy a támogatás arányos legyen és a szükséges összegre korlátozódjon, a küszöbértékeket a maximális támogatási összegek helyett inkább a támogatható költségek csoportjához viszonyított támogatásintenzitással kell kifejezni.
- (13) Annak meghatározása érdekében, hogy a támogatás e rendelet szerint összeegyeztethető-e a közös piaccal, figyelembe kell venni a támogatásintenzitást, és ily módon a folyósítási egyenérték formájában kifejezett támogatási összeget. A több részletben kifizetendő támogatás és a kedvező hitel formájában nyújtott támogatás folyósítási egyenértékének kiszámításához a támogatás nyújtásakor érvényes piaci kamatlábakat kell alkalmazni. Az állami támogatási szabályok egységes, átlátható és egyszerű alkalmazása céljából a piaci kamatlábak e rendelet alkalmazásában referencia-kamatlábaknak tekintendők, feltéve hogy kedvező hitel esetében normál biztosíték áll a hitel mögött, és nem jár rendkívüli kockázattal. A referencia-kamatlábakat a Bizottság objektív kritériumok alapján, időszakosan határozza meg, és közzéteszi az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában és az interneten.
- (14) Tekintettel az eltérő nagyságú vállalatok közötti különbségekre, a munkahelyteremtést célzó támogatásintenzitásra vonatkozóan eltérő felső határokat kell meghatározni a kis- és a közepes méretű vállalkozások, valamint a nagyvállalatok esetében. A versenyt esetlegesen eltorzító különbségek kiküszöbölése, valamint a különböző közösségi és nemzeti kezdeményezések összehangolásának megkönnyítése, továbbá az ügyvitel érthetősége érdekében, illetve jogbiztonsági okokból az e rendeletben használt „kis- és középvállalkozások” meghatározásnak azonosnak kell lennie a kis- és a közepes méretű vállalkozások meghatározásáról szóló, 1996. április 3-i 96/280/EK bizottsági ajánlásban¹² megadott meghatározással. A meghatározást a 70/2001/EK rendeletben is alkalmazzák.
- (15) A támogatásintenzitás felső határait a Bizottság tapasztalatainak fényében olyan szinten kell meghatározni, amely biztosítja a verseny torzulásainak minimalizálása és a foglalkoztatás elősegítése.

¹⁰ HL L 202., 1998. 7. 18., 1. o.

¹¹ HL L 205., 2002. 8. 2., 1. o.

¹² HL L 107., 1996. 4. 30., 4. o.

sének célja közötti megfelelő egyensúlyt. A koherencia érdekében a felső határokat össze kell hangolni a nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatásokban és a 70/2001/EK rendeletben meghatározottakkal, amelyek lehetővé tették, hogy a támogatást a beruházási projektekhez kapcsolódó munkahelyteremtésre történő hivatkozással számítsák ki.

- (16) A foglalkoztatási költségek minden vállalat általános működési költségeinek részét képezik. Ezért különösen fontos, hogy a támogatás pozitív hatást gyakoroljon a foglalkoztatásra, és ne egyszerűen arra adjon lehetőséget, hogy a vállalatok az egyébként általuk viselt költségeket csökkentsék.
- (17) A foglalkoztatási támogatás alapos ellenőrzés és szigorú korlátok nélkül olyan káros hatásokkal bírhat, amelyek megsemmisítik a munkahelyteremtésre gyakorolt közvetlen hatását. Ha a támogatást a Közösségen belüli versenynek kitett cégek védelmére használják fel, annak az lehet a hatása, hogy késlelteti a közösségi ipar versenyképességének biztosításához szükséges alkalmazkodást. Szigorú ellenőrzés hiányában a támogatás a gazdasági és a társadalmi kohézió célkitűzésével ellentétben a leginkább jómódú régiókban koncentrálódhat. Az egységes piacon belül a foglalkoztatási költségek csökkentésére nyújtott támogatás a Közösségen belüli verseny torzulásaihoz, az erőforrások felosztásának és a nem helyhez kötött befektetéseknek az eltérüléséhez, a munkanélküliség országok közötti eltolódásához, valamint áttelepüléshez vezethet.
- (18) A munkahelyek teremtéséhez nyújtott támogatás ahhoz a feltételhez van kötve, hogy a létrehozott munkahelyet egy bizonyos minimális ideig fenn kell tartani. Az e rendeletben meghatározott időtartam hatályon kívül helyezi a nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatások 4.14. pontjában meghatározott, öt évről szóló szabályt.
- (19) A munkahelyek megtartásához nyújtott támogatás, azaz a cégeknek annak érdekében adott pénzügyi támogatás, hogy meggyőzzék őket arról, hogy ne bocsássák el dolgozóikat, hasonló a működési támogatáshoz. Ezért bármilyen ágazati szabályra – mint a tengeri közlekedési ágazatban meglévő szabályokra – is tekintettel csak egyedi körülmények között és korlátozott időtartamra engedélyezhető. Ezt továbbra is be kell jelenteni a Bizottságnak, és az e rendeletben megadott, a bejelentési kötelezettség alóli mentesség erre az esetre nem vonatkozik. A támogatás olyan korlátozott körülmények között engedélyezhető, amelyekben a támogatás a szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontjával összhangban a természeti katasztrófák vagy rendkívüli események által okozott károk helyreállítására szolgál; további eset a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó iránymutatásokban szereplő működési támogatásra vonatkozó feltételek teljesülése, a szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti eltérésre jogosult régiókban az olyan térségek gazdasági fejlesztésére vonatkozóan, ahol az életszínvonal rendkívül alacsony, illetve ahol jelentős az alulfoglalkoztatottság, beleértve a legszélsebb peremterületeket is; harmadik eset pedig az, amikor a támogatást egy nehéz helyzetben lévő vállalat megmentésének és átszervezésének keretében nyújtják a vonatkozó közösségi iránymutatások¹³ rendelkezéseivel összhangban.
- (20) A munkáltatók egy bizonyos típusú támogatást kapnak az ideiglenes vagy a határozott idejű munkaszerződések határozatlan időre kötött szerződésekévé történő átalakítására. Ezekre az intézkedésekre nem vonatkozik az e rendeletben előírt bejelentési kötelezettség alóli mentesség, és a bejelentést oly módon kell megtenni, hogy a Bizottság meg tudja határozni, hogy az pozitív hatást gyakorol-e a foglalkoztatásra. Különösképpen figyelni kell arra, hogy ezek az intézkedések ne tehessék lehetővé, hogy a foglalkoztatást mind a munkahelyek megteremtése, mind a szerződés átalakítása esetében oly módon támogassák, hogy túllépik a kezdő beruházási támogatás vagy a munkahelyek teremtésére nyújtott támogatás felső határát.
- (21) A kis- és a középvállalkozások döntő szerepet játszanak a munkahelyteremtésben. Ugyanakkor az új munkaerő felvételével járó kockázatok és ügyviteli terhek miatt a méretük hátrányt jelenthet a munkahelyteremtésben. A munkahelyteremtés ezenkívül hozzájárulhat a Közösség kevésbé kiemelt régióinak gazdasági fejlődéséhez, és ily módon erősítheti a gazdasági és a társadalmi kohéziót. Az ilyen régiókban működő vállalkozások a helyszín szerkezeti hátránya miatt szenved-

¹³ HL C 288., 1999. 10. 9., 2. o.

nek. Ezért indokolt, hogy a kis- és a középvállalkozások, valamint a támogatott régiókban működő vállalkozások munkahely-teremtési támogatásban részesüljenek.

- (22) A támogatásban nem részesülő régiókban működő nagyvállalatok nem küzdenek különösebb nehézségekkel, és a foglalkoztatási költségek a normál működési költségeik részét képezik. Ezért, valamint annak érdekében, hogy a kis- és a középvállalkozások, valamint a szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontja szerint eltérések hatálya alá tartozó régiók számára a munkahely-teremtéshez nyújtott támogatás ösztönző hatása maximális legyen, az eltérések hatálya alá nem tartozó régiókban működő nagyvállalatok nem jogosultak a munkahely-teremtési támogatásra.
- (23) Egyes munkavállalói csoportok nagyon nehezen találnak munkát, mert a munkáltatók nem tartják őket elég termelékenynek. A vélt alacsonyabb termelékenység oka vagy a friss munkatapasztalat hiánya (például fiatal munkavállaló, tartósan munkanélküli) vagy a tartós hátrány. A foglalkoztatási támogatást, amely szándéka szerint a cégeket ilyen személyek felvételére ösztönzi, az a tény indokolja, hogy e munkavállalók alacsonyabb termelékenysége csökkenti a cég pénzügyi előnyét, valamint az a tény is, hogy a munkavállalók javát is szolgálja az intézkedés, mivel ők valószínűleg kiszorulnának a munkaerőpiacról, ha csak a munkáltatók nem kapnak ilyen ösztönzőket. Ezért indokolt megengedni az ilyen támogatást nyújtó rendszereket, a kedvezményezett méretétől és működési helyétől függetlenül.
- (24) A hátrányos helyzetűnek tekintett munkavállalói csoportokat meg kell határozni, azonban a tag-államok számára lehetővé kell tenni, hogy általuk hátrányos helyzetűnek tekintett más munkavállalói csoportok alkalmazását elősegítő támogatást is bejelenthessenek, az azt alátámasztó érvekkel.
- (25) A fogyatékossgal élő munkavállalók állandó segítséget igényelhetnek ahhoz, hogy a munkaerőpiacra maradhassanak, ami túlmegegy az első munkába álláshoz nyújtott támogatáson, és ami esetleg védett munkahelyeket jelent. Az ilyen célú támogatást nyújtó rendszerek mentesülnek a bejelentési kötelezettség alól, feltéve hogy a támogatás kimutathatóan nem haladja meg azt a mértéket, ami az érintett munkavállalók alacsonyabb termelékenységének, a foglalkoztatásuk többletköltségeinek vagy a védett munkahelyek létesítési vagy fenntartási költségeinek kompenzálásához szükséges. Ez a feltétel azt kívánja megelőzni, hogy az ilyen támogatásban részesülő vállalkozások versenyár alatt értékesítsenek a más vállalkozások által is kiszolgált piacokon.
- (26) Ez a rendelet nem akadályozza meg a hátrányos helyzetű munkavállalók felvételéhez, illetve a fogyatékossgal élő munkavállalók felvételéhez vagy foglalkoztatásához nyújtott támogatások összevonását más foglalkoztatási költségek tekintetében nyújtott támogatással, mivel ilyen esetekben jogosan adható ösztönző annak érdekében, hogy – a többiekkel szemben előnyben részesítve őket – az e csoportokba tartozó munkavállalókat alkalmazzák.
- (27) Annak biztosítása érdekében, hogy a támogatás valós igényeket elégítsen ki, és hogy ösztönzőleg hasson a foglalkoztatásra, ez a rendelet nem menti fel a bejelentési kötelezettség alól a munkahelyteremtéshez vagy a munkaerő-felvételhez nyújtott támogatást olyan esetekben, ha a kedvezményezett egyedül, piaci feltételekkel tudna munkát vállalni.
- (28) Ez a rendelet nem ad mentességet a munkahelyteremtéshez nyújtott támogatásra vonatkozóan, ha azt összevonják az ugyanezekre a támogatható költségekre vonatkozó más állami támogatással, ideértve a nemzeti, regionális vagy helyi hatóságok által nyújtott támogatásokat vagy a közösségi támogatást, vagy az érintett munkahellyel összefüggő beruházások költségeivel, ha az összevont érték meghaladja az ebben a rendeletben vagy a beruházások állami támogatásának közösségi szabályaiban – különösen a nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatásban és a 70/2001/EK rendeletben – meghatározott küszöbértékeket. Az egyetlen kivétel ez alól az elv alól a hátrányos helyzetű munkavállalók felvételéhez vagy a fogyatékossgal élő munkavállalók felvételéhez vagy foglalkoztatásához nyújtott támogatás.
- (29) Indokolt, hogy a nagy összegű támogatásokról a Bizottság egyedi elbírálás alapján döntsön, azok hatályba lépése előtt. Ennek értelmében az egy adott időszakra, egy vállalkozás vagy létesítmény számára meghatározott összeget meghaladó támogatási összegekre nem vonatkozik az e ren-

deletben előírt mentesség, és azokra továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelményeket kell alkalmazni.

- (30) A foglalkoztatást elősegítő támogatási intézkedések vagy egyéb, a foglalkoztatással és a munkapiacra kapcsolatos célú támogatások eltérhetnek az e rendelet által mentesített intézkedésektől. Az ilyen intézkedéseket a 88. cikk (3) bekezdése szerint kell bejelenteni.
- (31) A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) támogatásokról és kiegyenlítő intézkedésekről szóló megállapodásának figyelembevételével e rendelet nem mentesíti az exporttámogatást vagy az importtermékek ellenében a hazai termékekhez nyújtott támogatást. Az ilyen támogatás összeegyeztethetetlen lenne a Közösség említett megállapodás szerinti nemzetközi kötelezettségeivel, és ezért nem mentesül a bejelentési kötelezettség alól, és bejelentés esetén sem engedélyezhető.
- (32) Az átláthatóság és a hatékony ellenőrzés biztosítása érdekében a 994/98/EK rendelet 3. cikkével összhangban szabványos formátumot kell kidolgozni, amely szerint a tagállamok – valahányszor e rendelet értelmében támogatási rendszert hajtanak végre – összefoglaló tájékoztatást adnak a Bizottságnak az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való közzététel céljából. Ugyanezen okokból szabályokat kell meghatározni a tagállamok által vezetendő, az e rendelet által mentesített támogatási rendszerrel kapcsolatos nyilvántartásokra vonatkozóan. A tagállamok által a Bizottságnak benyújtandó éves beszámoló céljaira a Bizottság kialakíthatja egyedi követelményeit. Az ügyvitel kezelésének megkönnyítése érdekében és a szükséges technológia széleskörű rendelkezésre állásának figyelembevételével az összefoglaló tájékoztatást és az éves jelentést elektronikus formában kell benyújtani.
- (33) Tekintettel a Bizottság e téren szerzett tapasztalataira, és különösen az állami támogatáspolitikai felülvizsgálatának általában szükséges gyakoriságára, korlátozni kell e rendelet alkalmazásának időtartamát. A 994/98/EK rendelet 4. cikkének (2) bekezdése alapján átmeneti szabályokat szükséges hozni, mivel az e rendelet által mentesített támogatási rendszerek – annak lejártát követően – további hat hónapra mentességet kapnak,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. CIKK HATÁLY

- (1) Ezt a rendeletet olyan rendszerekre kell alkalmazni, amelyek a szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülnek, és amelyek munkahelyek teremtéséhez, hátrányos helyzetű és fogyatékossgal élő munkavállalók felvételéhez, illetve a fogyatékossgal élő munkavállalók alkalmazásával járó többletköltségek fedezéséhez nyújtanak támogatást.
- (2) Ezt a rendeletet az összes ágazatban nyújtott támogatásra alkalmazni kell, beleértve a szerződés I. mellékletében felsorolt termékek előállításával, feldolgozásával és forgalomba hozatalával kapcsolatos tevékenységeket is.

Nem kell alkalmazni semmilyen, a szénbányászati vagy a hajóépítési ágazatban nyújtott támogatásra, sem pedig a 4. cikk szerint a közlekedési ágazatban nyújtott munkahely-teremtési támogatásra. Az ilyen támogatást a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésével összhangban továbbra is előre be kell jelenteni a Bizottságnak.

- (3) Ezt a rendeletet nem kell alkalmazni a következőkre:
- a) kivitellel kapcsolatos tevékenységekre nyújtott támogatás, azaz a közvetlenül a kivit mennyiségtől függő támogatás; forgalmazó hálózat létrehozásához és működéséhez nyújtott támogatás vagy exporttevékenységhez kapcsolódó egyéb folyó kiadásokra adott támogatások;
 - b) importáruk helyett a hazai áruk felhasználásától függő támogatás.

2. CIKK FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

E rendelet alkalmazásában:

- a) „támogatás”: minden olyan intézkedés, amely megfelel a szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében meghatározott valamennyi kritériumnak;
- b) „kis- és középvállalkozások”: a 70/2001/EK rendelet I. mellékletében meghatározott vállalkozások;
- c) „bruttó támogatásintenzitás”: a vonatkozó költségek százalékában kifejezett támogatási összeg. Minden számadatot a közvetlen adók levonása előtt kell figyelembe venni. Ha a támogatást nem szubvenció formájában ítélik oda, akkor a támogatási összeg a támogatás folyósítási egyenértéke lesz. A több részletben kifizetendő támogatást a nyújtás pillanatában érvényes értékére diszkontálják. A diszkontálás céljára és a kedvező hitelek támogatási összegének kiszámítására használt kamatláb a támogatás nyújtásának időpontjában érvényes referencia-kamatláb;
- d) „nettó támogatásintenzitás”: a vonatkozó költségek százalékában kifejezett adó levonása utáni diszkontált támogatási összeg;
- e) az „alkalmazottak száma”: az éves munkaegység (ÉME), azaz az egy év során teljes munkaidőben alkalmazott személyek száma; a részmunkaidős dolgozók és az időnymunkások az éves munkaegység törtrészének felelnek meg;
- f) „hátrányos helyzetű munkavállaló”: minden olyan csoportba tartozó személy, aki segítség nélkül nehezen tud a munkaerőpiacra lépni, azaz olyan személy, aki a következő feltételek közül legalább egynek megfelel:
 - i. bármely 25 éven aluli vagy a nappali tagozatos tanulmányait legfeljebb két éve befejezett személy, aki előzőleg még nem lépett be első rendszeres, fizetett munkahelyére;
 - ii. bármely bevándorló munkavállaló, aki a Közösségen belül lakhelyet változtat vagy változtatott, vagy aki munkavállalás céljából honossá válik a Közösségben;
 - iii. bármely személy, aki egy tagállamon belül etnikai kisebbséghez tartozik, és akinek nyelvi, szakképzési vagy szakmai gyakorlati fejlesztésre van szüksége ahhoz, hogy javítsa az állandó alkalmazás elnyerésének kilátásait;
 - iv. bármely személy, aki munkába akar állni vagy vissza akar állni a munkába, és aki legalább két évig mind a munkából, mind az oktatásból kimaradt, és különösen bármely személy, aki a hivatásának és a családi életének összeegyeztetése során tapasztalt nehézségek következtében feladta a munkáját;
 - v. bármely egy vagy több gyermeket egyedül nevelő felnőtt;
 - vi. bárki, aki nem szerzett középfokú vagy annak megfelelő végzettséget, aki munkanélküli vagy aki éppen elveszíti állását;
 - vii. bármely 50 éven felüli személy, aki munkanélküli vagy aki éppen elveszíti állását;
 - viii. bármely tartósan munkanélküli személy, azaz bármely személy, aki az utóbbi 16 hónap során 12 hónapig – illetve 25 éven aluli személyek esetében az utóbbi nyolc hónap során hat hónapig – munkanélküli volt;
 - ix. bármely, a nemzeti joggal összhangban korábbi vagy jelenlegi kábítószerfüggőnek minősített személy;
 - x. bármely személy, aki börtönbüntetésének vagy az ellene hozott egyéb büntetőintézkedésnek a megkezdése miatt még nem lépett be első rendszeres, fizetett munkahelyére;

- xi. bármely nő olyan NUTS II. földrajzi területen, ahol a munkanélküliség átlaga legalább két naptári éven át meghaladta a közösségi átlag 100%-át, és ahol a nők munkanélkülisége az utóbbi három naptári év során legalább két éven át meghaladta a férfiak munkanélküliségének 150%-át;
- g) „fogyatékossgal élő munkavállaló”: bármely olyan személy:
- i. aki a nemzeti jog szerint fogyatékossgal élőknek elismert; vagy
 - ii. aki elismerten komoly fizikai, intellektuális vagy pszichológiai károsodásban szenved;
- h) „védett munkahely”: olyan létesítményben történő foglalkoztatás, ahol az alkalmazottak legalább 50%-a fogyatékossgal élő munkavállaló, akik képtelenek munkát vállalni a nyílt munkaerőpiacon;
- i) a „bérköltség”: a következő alkotóelemekből áll, amelyeket ténylegesen az állami támogatásban részesülő kedvezményezett fizet meg az érintett foglalkoztatás tekintetében:
- i. bruttó, azaz adólevonás nélküli bér; és
 - ii. kötelező szociális biztonsági járulékok.
- j) egy munkahely „beruházási projekt végrehajtásához kapcsolódik”: ha azt a tevékenységet érinti, amelyre a beruházás vonatkozik, és ha azt a beruházás befejezésétől számított három éven belül hozzák létre. Ugyanezen időszak alatt a beruházás által létrehozott kapacitás kihasználtsági arányának növelését követően létrehozott munkahelyek szintén a beruházáshoz kapcsolódnak;
- k) „tárgyeszköz-beruházás”: új létesítmény létrehozásához, meglévő létesítmény kibővítéséhez kapcsolódó, vagy egy meglévő létesítmény termékében vagy termelési folyamatában (különösen racionalizálás, diverzifikálás vagy modernizálás útján) alapvető változást eredményező tevékenység megkezdéséhez kapcsolódó befektetett tárgyi eszközökbe történő beruházás. Egy olyan létesítmény átvételének formájában végrehajtott, befektetett eszközökbe történő beruházás, ami bezárt vagy bezárt volna, ha nem veszik meg, szintén tárgyeszköz-beruházásnak kell tekinteni;
- l) „immateriális javakba történő beruházás”: szabadalmi jogok, licenciák, know-how vagy nem szabadalmazott műszaki ismeretek megszerzése révén történő technológiaátadásba való beruházás.

3. CIKK A MENTESSÉG FELTÉTELEI

- (1) A 9. cikkre is tekintettel az e rendelet valamennyi feltételét kielégítő támogatási rendszerek a szerződés 87. cikkének (3) bekezdése értelmében összeegyeztethetők a közös piaccal, és mentesülnek a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség alól, feltéve hogy:
- a) bármely, az ilyen rendszerben odaítélhető támogatás megfelel e rendelet valamennyi követelményének;
 - b) a rendszer kifejezetten hivatkozik e rendeletre, megemlítve a címét, és az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való közzétételre.
- (2) Az (1) bekezdésben említett rendszerek alapján adott támogatás a szerződés 87. cikkének (3) bekezdése értelmében összeegyeztethető a közös piaccal, és mentesül a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség alól, feltéve hogy a támogatás megfelel e rendelet valamennyi feltételének.

4. CIKK MUNKAHELYTEREMTÉS

(1) A munkahelyteremtést szolgáló támogatási rendszereknek és az ilyen rendszer alapján odaítélhető bármilyen támogatásnak meg kell felelnie a (2), a (3) és a (4) bekezdés feltételeinek.

(2) Ha olyan térségekben vagy ágazatokban teremtenek munkahelyet, amelyek a 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontja alapján a támogatás időpontjában regionális támogatásra nem jogosultak, akkor a bruttó támogatásintenzitás nem haladhatja meg:

a) kisvállalkozások esetében a 15%-ot;

b) középvállalkozások esetében a 7,5%-ot.

(3) Ha olyan térségekben vagy ágazatokban teremtenek munkahelyet, amelyek a 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontja alapján a támogatás időpontjában regionális támogatásra jogosultak, akkor a nettó támogatásintenzitás nem haladhatja meg a támogatás időpontjában alkalmazandó munkatervben meghatározott regionális beruházási támogatás megfelelő felső határát, amelyet a Bizottság hagy jóvá az egyes tagállamok esetében: e célból többek között figyelembe kell venni a nagyberuházási projektek regionális támogatásának több ágazatra vonatkozó keretrendszerét¹⁴.

A kis- és a középvállalkozások esetében – és a munkaterv e vállalkozásokra vonatkozó ellenkező értelmű rendelkezésének hiányában – a felső határ a következők szerint növekszik:

a) a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában szabályozott térségekben bruttó 10 százalékponttal, feltéve hogy a teljes nettó támogatásintenzitás nem haladja meg a 30%-ot; vagy

b) a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában szabályozott térségekben bruttó 15 százalékponttal, feltéve hogy a teljes nettó támogatásintenzitás nem haladja meg a 75%-ot.

A magasabb regionális támogatás felső határait csak akkor kell alkalmazni, ha a kedvezményezett legalább 25%-ban hozzájárul a finanszírozáshoz, és ha a munkahelyet a támogatásra jogosult régióban tartják fenn.

Ha a munkahelyet a szerződés I. mellékletében felsorolt termékek előállítása, feldolgozása és forgalomba hozatala területén hozzák létre, akkor az 1257/1999/EK tanácsi rendelet¹⁵ szerint kevésbé kiemelt területeknek nyilvánított térségekben a támogatás e magasabb felső határait vagy – adott esetben – az említett rendelet szerint a támogatásra vonatkozó magasabb felső határokat kell alkalmazni.

(4) A (2) és a (3) bekezdésben meghatározott felső határokat kell alkalmazni a támogatásintenzitásra, amelyet a kétéves időszakra vonatkozó bérköltség százalékaként kell kiszámítani, a következő feltételek mellett megteremtett munkahelyre vonatkozóan:

a) a megteremtett munkahely az utolsó 12 hónap átlagával összehasonlítva nettó növekedést jelent a munkavállalói létszámban, mind a létesítményben, mind az érintett vállalkozásban;

b) a megteremtett munkahelyet legalább három évig – kis- és középvállalkozások esetében két évig – fenn kell tartani; és

c) a munkahelyteremtés eredményeképpen alkalmazott új munkavállalók állással még addig nem rendelkező munkavállalók, a korábbi munkájukat elvesztett vagy elvesztő munkavállalók legyenek.

(5) Ha az e cikk értelmében mentesített rendszer alapján munkahelyteremtéshez támogatást adnak, akkor kiegészítő támogatás nyújtható a hátrányos helyzetű vagy a fogyatékkal élő munkavállalóknak az 5. vagy a 6. cikkel összhangban történő felvétele esetében.

¹⁴ HL C 70., 2002. 3. 19., 8. o.

¹⁵ HL L 160., 1999. 6. 26., 80. o.

5. CIKK

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ VAGY FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ MUNKAVÁLLALÓK FELVÉTELE

- (1) A hátrányos helyzetű vagy fogyatékossgal élő munkavállalók vállalkozásokhoz való felvételét szolgáló támogatási rendszereknek és az ilyen rendszer alapján odaítélhető bármely támogatásnak meg kell felelnie a (2) és a (3) bekezdés feltételeinek.
- (2) Az érintett hátrányos helyzetű vagy fogyatékossgal élő munkavállaló vagy munkavállalók foglalkoztatására vonatkozó minden támogatás bruttó intenzitása, amelyet a felvételt követő egy év bérköltségeinek százalékaként kell kiszámítani, nem haladhatja meg a hátrányos helyzetű munkavállalók esetében az 50%-ot, illetve fogyatékossgal élő munkavállalók esetében a 60%-ot.
- (3) A következő feltételeket kell alkalmazni:
 - a) ha a felvétel nem jelenti az érintett létesítmény munkavállalói létszámának nettó növekedését, egy vagy több munkahely megüresedése önkéntes kilépés, öregségi nyugdíjazás, önkéntes munkaidő-csökkentés vagy kötelelességzegés miatti jogszerű elbocsátás és nem létszámleépítés következtében történt, valamint
 - b) a kötelelességzegés miatti jogszerű elbocsátás kivételével a munkavállaló vagy a munkavállalók legalább 12 hónapig folyamatos foglalkoztatásra jogosultak.

6. CIKK

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ MUNKAVÁLLALÓK FOGLALKOZTATÁSÁNAK TÖBBLETKÖLTSÉGEI

- (1) A fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatását szolgáló támogatási rendszereknek és az ilyen rendszer alapján odaítélhető bármely támogatásnak meg kell felelnie a (2) és a (3) bekezdés feltételeinek.
- (2) A támogatás az 5. cikk alapján nyújtott bármilyen támogatással együtt nem haladhatja meg a munkavállaló vagy munkavállalók fogyatékossgából következő alacsonyabb termelékenység, valamint a következő költségek bármelyikének kompenzálásához szükséges mértéket:
 - a) a létesítmények átalakításának költségei;
 - b) a kizárólag a fogyatékossgal élő munkavállaló vagy munkavállalók segítésére fordított idő munkaerőköltségei;
- c) az általuk használt berendezések átalakításának vagy beszerzésének költségei,

amelyek azokon a költségeken felül jelentkeznek, amelyek akkor adódnak, ha a kedvezményezett nem fogyatékossgal élő munkavállalókat foglalkoztatna, bármely olyan időszakban, amelyben a fogyatékossgal élő munkavállalót vagy munkavállalókat ténylegesen foglalkoztatta.

Ha a kedvezményezett védett munkahelyet biztosít, akkor a támogatás ezen túl fedezheti – de nem haladhatja meg – az érintett létesítmény építési, szerelési vagy bővítési költségeit, valamint bármely, a fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatásából eredő ügyviteli és közlekedési költséget.

- (3) Az e cikkben mentesített rendszerek biztosítják, hogy a támogatás azzal a feltétellel adható, hogy a kedvezményezett nyilvántartást vezet, amely lehetővé teszi annak ellenőrzését, hogy a támogatás megfelel az e cikkben és a 8. cikk (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek.

7. CIKK

A TÁMOGATÁS SZÜKSÉGESSÉGE

- (1) Ez a rendelet csak a 4. cikk szerinti támogatásnak ad mentességet, ha az érintett munkahely megteremtése előtt:
 - a) a kedvezményezett vagy támogatási kérelmet nyújtott be a tagállamnak; vagy pedig

- b) a tagállam olyan jogi rendelkezéseket fogadott el, amelyek objektív kritériumok szerint és a tagállam további mérlegelése nélkül törvényes jogot biztosítanak a támogatásra.

(2) A támogatás a 4. cikk értelmében mentességet élvez a következő esetekben:

- a) a megteremtett munkahely tárgyi eszköz vagy immateriális javak beruházását célzó projekt végrehajtásához kapcsolódik; és
- b) a munkahelyet a beruházás befejezésétől számított három éven belül teremtik meg, de csak akkor, ha az (1) bekezdés a) pontjában említett kérelem vagy az (1) bekezdés b) pontjában említett jóváhagyás a projekt végrehajtásának megkezdése előtt történik.

8. CIKK KUMULÁCIÓ

(1) A támogatások 4., 5. és 6. cikkben meghatározott felső határait attól függetlenül kell alkalmazni, hogy a támogatott munkahelyhez vagy felvételhez nyújtott támogatást teljes mértékben állami forrásokból finanszírozzák vagy részben a Közösség finanszírozza azt.

(2) Az e rendelet 4. cikke értelmében mentességet élvező rendszerek alapján adott támogatás a szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint nem vonható össze semmilyen más, ugyanarra a bérköltségre vonatkozó állami támogatással vagy más közösségi finanszírozással, ha ez az összevonás az e rendeletben meghatározott mértéket meghaladó támogatásintenzitást eredményezne.

(3) Az e rendelet 4. cikke értelmében mentességet élvező rendszerek alapján adott támogatás nem vonható össze:

- a) a szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti bármely más állami támogatással vagy egyéb közösségi finanszírozással, amely a megteremtett munkahellyel kapcsolatos olyan beruházás költségeire vonatkozik, amely a munkahelyteremtés időpontjában még befejezetlen, vagy amely a munkahelyteremtést megelőző három év során fejeződött be; vagy
- b) ugyanazokra a bérköltségekre vagy ugyanahhoz a beruházáshoz kapcsolódó egyéb, foglalkoztatásra vonatkozó támogatással vagy finanszírozással, ha az összevonás a nemzeti regionális támogatási iránymutatásokban és a Bizottság által az egyes tagállamok számára jóváhagyott munkatervben meghatározott vonatkozó regionális beruházási támogatások felső határát, illetve a 70/2001/EK rendeletben megadott felső határt meghaladó mértékű támogatásintenzitást eredményezne. Ha a vonatkozó felső határt egy adott esethez igazították – különösen az egy bizonyos ágazatban alkalmazandó állami támogatási szabályok vagy olyan nagyberuházási projektekre vonatkozó eszközök alkalmazása révén, mint a nagyberuházási projektek regionális támogatására érvényes, több ágazatra vonatkozó keretrendszer, e bekezdés alkalmazásában a kiigazított felső határ érvényes.

(4) A (2) és a (3) bekezdéstől eltérve az e rendelet 5. és 6. cikkében mentesített rendszerek alapján nyújtott támogatás a szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint összevonható más állami támogatással vagy más közösségi finanszírozással ugyanazokra a költségekre vonatkozóan, beleértve a (2) és a (3) bekezdésben foglaltaknak megfelelő, az e rendelet 4. cikke értelmében mentesített rendszerek alapján adott támogatást, feltéve hogy az összevonás eredményeképpen a bruttó támogatásintenzitás nem haladja meg a bérköltségek 100%-át a munkavállaló vagy a munkavállalók foglalkoztatásának bármely időszaka alatt.

Az első albekezdés nem sért semmilyen, a kutatásra és a fejlesztésre vonatkozó állami támogatás közösségi keretrendszerének¹⁶ értelmében megállapított alacsonyabb támogatásintenzitási határértéket.

¹⁶ HL C 45., 1996. 2. 17., 5. o.

9. CIKK

A BIZOTTSÁGNAK TÖRTÉNŐ ELŐZETES BEJELENTÉSHEZ KÖTÖTT TÁMOGATÁS

- (1) A bizonyos ágazatokra szabott támogatási rendszerek e rendelet alapján nem mentesülnek a bejelentési kötelezettség alól, és azokra továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik.
- (2) Ez a rendelet nem mentesíti a bejelentési kötelezettség alól az egy bizonyos vállalkozásnak vagy létesítménynek bármely hároméves időszak alatt adott, 15 millió EUR bruttó támogatási összeget meghaladó értékű támogatás nyújtását. A Bizottság kizárólag e rendelet kritériumai alapján bírálja el a támogatást, ha azt olyan rendszer alapján adják, amely egyébként e rendelet értelmében mentességet élvez.
- (3) Ez a rendelet nem sérti a tagállamok azon kötelezettségét, hogy a más állami támogatási eszközökkel összefüggésben vállalt kötelezettségek alapján bejelentések az egyedi támogatásokat, különösen azt a kötelezettséget, amelynek értelmében a Bizottságnak be kell jelenteni, illetve azt tájékoztatni kell a nehéz helyzetben lévő cégek megmentését és átszervezését célzó állami támogatásról szóló közösségi iránymutatások értelmében átszervezési támogatásban részesülő vállalkozásnak adott támogatásról, továbbá nem sérti a nagyberuházási projekteknek a több szektorra vonatkozó keretrendszer alapján nyújtott regionális támogatásra vonatkozó bejelentési kötelezettségét sem.
- (4) A 2. cikk f) pontja értelmében a nem hátrányos helyzetű munkavállalói csoportok felvételét elősegítő támogatási rendszerekre továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik, kivéve, ha a 4. cikk szerint mentesülnek ez alól. A tagállamok felosztításra benyújtják az érintett munkavállalók hátrányos helyzetének indoklását, amelyet a Bizottsági elbírál. Erre vonatkozóan az 5. cikkben foglaltakat kell alkalmazni.
- (5) A munkahelyek megtartásához nyújtott támogatás – azaz egy vállalkozásnak annak érdekében adott pénzügyi támogatás, hogy megtartsa azokat a munkavállalókat, akiket egyébként elbocsátanának – továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség hatálya alá esik. Az ilyen támogatást – az ágazati szabályokra is tekintettel – csak akkor engedélyezheti a Bizottság, ha az a szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontjával összhangban természeti katasztrófák vagy rendkívüli események által okozott károk helyreállítására szolgál, vagy – a nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatásokban foglalt működési támogatásra vonatkozó feltételek értelmében – ha a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerint eltérésre jogosult régiókban olyan térségek gazdasági fejlesztésére vonatkozik, ahol az életszínvonal rendkívül alacsony, illetve ahol jelentős az alulfoglalkoztatottság.
- (6) Az ideiglenes vagy határozott idejű munkaszerződések határozatlan időre kötött szerződéssé történő átalakítása érdekében adott támogatásra továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik.
- (7) A munkakörmegosztást, a munkavállaló szülők segítségét célzó támogatási rendszerekre és hasonló olyan foglalkoztatási intézkedésekre, amelyek elősegítik a foglalkoztatást, de nem eredményezik a munkahelyek számának és a hátrányos helyzetű munkavállalók felvételének, valamint a fogyatékkal élő munkavállalók felvételének vagy foglalkoztatásának nettó növekedését, továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik, és azokat a Bizottság bírálja el a 87. cikkel összhangban.
- (8) Az egyéb, a foglalkoztatással és a munkaerőpiaccal kapcsolatos célokat szolgáló támogatási intézkedésekre – mint a korengedményes nyugdíjazást ösztönző intézkedések – szintén a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik, és azokat a Bizottság bírálja el a 87. cikkel összhangban.
- (9) A bármely rendszertől függetlenül odaítélt foglalkoztatási támogatás egyedi eseteire továbbra is a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség vonatkozik. Az ilyen támogatást e rendelet fényében bírálják el, és azt csak akkor engedélyezheti a Bizottság, ha az összeegyeztethető bármelyik, azon ágazatra vonatkozóan meghatározott vonatkozó szabállyal,

amely ágazatban a kedvezményezett működik, és csak akkor, ha kimutatható, hogy a foglalkoztatási támogatás hatása nagyobb súlyú, mint annak a vonatkozó piacon folyó versenyre gyakorolt hatása.

10. CIKK ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS ELLENŐRZÉS

- (1) Az e rendelet által mentesített támogatási rendszer végrehajtását követően a tagállamok 20 munkanapon belül összefoglaló tájékoztatót küldenek a Bizottságnak az érintett támogatási rendszerre vonatkozóan, az I. mellékletben meghatározott formában, az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való közzététel céljából. Ezt elektronikus formában nyújtják be.
- (2) A tagállamok részletes nyilvántartást vezetnek az e rendeletben mentesített támogatási rendszerekről és a rendszerek alapján adott egyedi támogatásokról. A nyilvántartás tartalmaz minden információt, amely annak megállapításához szükséges, hogy a mentesítés e rendeletben meghatározott feltételei teljesültek, beleértve bármely olyan vállalat jogállására vonatkozó információt, amelynek támogatási jogosultsága a kis- és a középvállalkozási minőségétől függ. A tagállamok a támogatási rendszerre vonatkozó nyilvántartást 10 évig őrzik azt követően, hogy az utolsó egyedi támogatást nyújtották az adott rendszer alapján. Az érintett tagállam írásbeli kérésre 20 munkanapon belül – vagy a kérésben meghatározható hosszabb határidőn belül – megad a Bizottságnak minden olyan információt, amelyet a Bizottság szükségesnek tart annak megítélésére, hogy az e rendeletben foglalt feltételeknek eleget tettek-e.
- (3) A tagállamok a II. mellékletben meghatározott mintát követve és elektronikus formában jelentést készítenek e rendelet alkalmazásáról minden olyan teljes naptári év vagy annak törtrésze tekintetében, amelynek során ez a rendelet alkalmazandó. A tagállamok a jelentés tárgyidőszakát követően legkésőbb három hónapon belül benyújtják a Bizottságnak a jelentést.

11. CIKK HATÁLYBALÉPÉS, HATÁLYOSSÁGI IDŐ ÉS ÁTMENETI SZABÁLYOK

- (1) Ez a rendelet az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő 20. napon lép hatályba.

A rendelet 2006. december 31-ig marad hatályban.

- (2) Az e rendelet hatályba lépésekor függőben lévő bejelentéseket a rendelet rendelkezéseivel összhangban bírálják el.

Az e rendelet hatályba lépése előtt végrehajtott támogatási rendszerek és a rendszerek alapján adott támogatások – a Bizottság engedélyének hiányában és a szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt kötelezettség megsértésével – a szerződés 87. cikke (3) bekezdésének értelmében összeegyeztethetők a közös piaccal és e rendelet alapján mentességet élveznek, amennyiben eleget tesznek a 3. cikk (1) bekezdésének a) pontjában és a 3. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételeknek. A Bizottság az e feltételeknek eleget nem tevő támogatásokat a vonatkozó keretrendszerekkel, iránymutatásokkal, tájékoztatásokkal és közleményekkel összhangban bírálja el.

- (3) Az e rendelet hatályának lejártakor az e rendelet alapján mentesülő támogatási rendszerek hat hónapos kiigazítási időtartamig továbbra is mentességet élveznek.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2002. december 5-én.

a Bizottság részéről
Mario MONTI
a Bizottság tagja

I. MELLÉKLET

A tagállamok által közölt információ az EK-szerződés 87. és 88. cikkének foglalkoztatásra nyújtott állami támogatásra történő alkalmazásáról szóló
2204/2002/EK rendelet alapján adott állami támogatásról
(elektronikus formában, elektronikus levélben kell megküldeni a stateaidgreffe@cec.eu.int címre)

Támogatás száma:

Magyarázó megjegyzés: Ezt a számot a DG COMP tölti ki.

Tagállam: Régió:

Magyarázó megjegyzés: Tüntesse fel a régió nevét, ha a támogatást egy alközponti hatóság nyújtja.

A támogatási rendszer címe:

Magyarázó megjegyzés: Tüntesse fel a támogatási rendszer nevét.

Jogalap:

Magyarázó megjegyzés: Adja meg a támogatás pontos nemzeti jogi hivatkozását és egy közzétételi hivatkozást.

A rendszer alapján tervezett éves kiadás:

Magyarázó megjegyzések: Az összegeket euróban vagy – ha alkalmazható – nemzeti pénznemben kell megadni. Adja meg a költségvetési előirányzat(ok) teljes éves összegét vagy a becsült éves adóvesztéséget a rendszerben szereplő valamennyi támogatási eszközre.

A garanciák esetében adja meg a garantált hitelek (maximális) összegét.

Maximális támogatásintenzitás:

- a 4. cikk alapján: munkahelyteremtés;
- az 5. cikk alapján: hátrányos helyzetű vagy fogyatékossgal élő munkavállalók felvétele;
- a 6. cikk alapján: a fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatásának többletköltségei;

Magyarázó megjegyzés: Tüntesse fel a rendelet 4., 5. és 6. cikke alapján nyújtott támogatást megkülönböztető maximális támogatásintenzitást.

A végrehajtás időpontja:

Magyarázó megjegyzés: Adja meg azt az időpontot, amelytől kezdődően a rendszer alapján adható a támogatás.

A rendszer időtartama:

Magyarázó megjegyzés: Adja meg azt az időpontot (év és hónap), ameddig a rendszer alapján nyújtható a támogatás.

A támogatás célja:

- a 4. cikk alapján: munkahelyteremtés;
- az 5. cikk alapján: hátrányos helyzetű vagy fogyatékossgal élő munkavállalók felvétele;
- a 6. cikk alapján: fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatása;

Magyarázó megjegyzés: A három lehetőség közül ki kell választani az intézkedés elsődleges célját (céljait). Ez a mező további (másodlagos) célok megadására is lehetőséget ad.

Érintett gazdasági ágazat(ok):

- valamennyi közösségi ágazat¹⁷
- valamennyi gyártási ágazat¹⁸

¹⁷ Kivéve a hajóépítési ágazatot és más olyan ágazatokat, amelyekre az ágazaton belül valamennyi állami támogatást szabályozó rendeletben és irányelvben külön szabályok vonatkoznak.

¹⁸ Kivéve a hajóépítési ágazatot és más olyan ágazatokat, amelyekre az ágazaton belül valamennyi állami támogatást szabályozó rendeletben és irányelvben külön szabályok vonatkoznak.

- valamennyi szolgáltatás¹⁹
- egyéb (kérjük, határozza meg)

Magyarázó megjegyzések: Válasszon a listából, ha ez lehetséges. Bizonyos ágazatok célzott támogatási rendszereire nem vonatkozik a rendeletben előírt bejelentési kötelezettség alóli mentesség.

A támogató hatóság neve és címe:

Magyarázó megjegyzés: Kérjük, adja meg a telefonszámot és ha lehet, az elektronikuslevél-címet is.

Egyéb információ:

Magyarázó megjegyzések: Ha közösségi alapok közösen finanszírozzák a rendszert, kérjük, egészítse ki a következő mondattal:

„A támogatási rendszer közös finanszírozásának alapja [hivatkozás].“

Ha a rendszer érvényességi ideje túllép e rendelet hatályosságának időpontján, akkor kérjük, egészítse ki a következő mondattal:

„A mentességről szóló rendelet 2006. december 31-én veszti hatályát, amelyet egy hat hónapos átmeneti időszak követ.”

II. MELLÉKLET

A Bizottságnak benyújtandó időszakos jelentés mintája

A 994/98/EK rendelet 1. cikke alapján elfogadott csoportmentesítési rendelet értelmében mentesített támogatási rendszerekről szóló éves jelentés mintája

A tagállamok a 994/98/EK rendelet alapján elfogadott csoportmentesítési rendelet alapján az alábbi mintát használják a Bizottságnak való jelentési kötelezettségük teljesítésére.

A jelentéseket elektronikus formában kell benyújtani a következő címre:

stateaidgreffe@cec.eu.int

A 994/98/EK rendelet 1. cikke alapján elfogadott csoportmentesítési rendelet értelmében mentesített valamennyi támogatási rendszerre vonatkozóan kért tájékoztatás

1. A támogatási rendszer címe és száma

2. Az alkalmazott mentesítő bizottsági rendelet

3. Kiadások

Egy rendszeren belül minden egyes támogatási eszközre (pl. szubvenció, kedvező hitelek stb.) külön kell az adatokat megadni. Az adatokat euróban vagy – ha alkalmazható – nemzeti pénznemben kell megadni. Adókiadások esetén jelenteni kell az éves adóvesztiséget. Ha nem állnak rendelkezésre pontos adatok, akkor a veszteségek megbecsülhetők.

A kiadásokra vonatkozó adatokat a következőképpen kell megadni:

A vizsgált évre vonatkozóan a rendszeren belül minden egyes támogatási eszközre (pl. támogatás, kedvező hitelek, biztosíték stb.) külön kell az adatokat megadni:

3.1. Lekötött összegek, (becsült) adóvesztiségek vagy más igénybe nem vett bevételek, garanciák adatai stb. a támogatásról szóló új döntésekhez. Garanciarendszerek esetében a kiadott új garanciák teljes összegét kell biztosítani.

¹⁹ Kivéve a hajóépítési ágazatot és más olyan ágazatokat, amelyekre az ágazaton belül valamennyi állami támogatást szabályozó rendeletben és irányelvben külön szabályok vonatkoznak.

- 3.2. Tényleges kifizetések, (becsült) adóvesztések vagy más igénybe nem vett bevételek, garanciák adatai stb. új és jelenlegi támogatásokhoz. Garanciarendszerek esetében a következőket kell megadni: teljes kinnlévő garanciák összege, díjbevétel, visszafizetések, kifizetett kártalanítások, a rendszer üzemi eredménye a vizsgált év során.
- 3.3. A támogatásról hozott új döntések száma.
- 3.4. A támogatásról hozott új döntések értelmében teremtett munkahelyek illetve a felvett vagy a foglalkoztatott hátrányos helyzetű vagy fogyatékossgal élő munkavállalók becsült összes száma (ha szükséges). A hátrányos helyzetű munkavállalók felvételéhez nyújtott támogatás a 2. cikk f) pontjában megadott csoportokat szerint kell bontani.
- 3.5. A 3.1.-ben foglalt adatok regionális bontásban, vagy a NUTS²⁰ II. szintjén és az alatt meghatározott régiók szerint, vagy a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában meghatározott régiók, a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában meghatározott régiók és a támogatásban nem részesülő régiók szerint történik.
- 3.6. A 3.1.-ben foglalt adatok regionális bontásban vagy a NUTS²⁰ II. szintjén és az alatt meghatározott régiók szerint, vagy a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában meghatározott régiók, a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában meghatározott régiók és a támogatásban nem részesülő régiók szerint történik.
- 3.7. Az összegeknek a 3.1. pont értelmében vett kedvezményezett tevékenységi ágazatok szerinti bontása (ha egynél több ágazatot érint, mindegyiknél tüntesse fel az összeget):
- szénbányászat
 - feldolgozóipar:
 - acél
 - hajóépítés
 - szintetikus szálak
 - gépjármű ipar
 - egyéb feldolgozóipar
 - szolgáltatási területek:
 - szállítási szolgáltatások
 - pénzügyi szolgáltatások
 - egyéb szolgáltatások
 - egyéb ágazatok (kérjük, határozza meg)
4. Egyéb információk és megjegyzések

²⁰ A NUTS az Európai Közösségben alkalmazott statisztikai célú területi egységek nomenklatúrája.

ÖSSZEFOGLALÓ
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG
604-ES KÖZLEMÉNYÉRŐL,
AMELY A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ
EMBEREK HELYZETÉRŐL SZÓL

FT

DS

ÖSSZEFOGLALÓ AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 604-ES KÖZLEMÉNYÉRŐL, AMELY A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREK HELYZETÉRŐL SZÓL

Az Európai Unió tagállamaiban az utóbbi években a fogyatékossgal élő emberek esélyegyenlőségének kérdése központi téma lett. Prioritás, egy olyan társadalmi környezet megteremtése, ahol a fogyatékossgal élő emberek élvezhetik az emberi méltósághoz, az egyenlő bánásmódhoz, a független életvitelhez és a társadalom életében való részvételhez való jogukat.

Az Európai Bizottság fogyatékossgügyi stratégiája három pillért tartalmaz, amelyek a célok minél hamarabb történő megvalósítását szolgálják. Ezek (1) az EU a hátrányos megkülönböztetés elleni jogszabályai és intézkedései, amelyek biztosítják az egyéni jogok érvényesítését; (2) a környezet hozzáférhetőségének biztosítása a fogyatékossgal élő emberek számára, és (3) a fogyatékossgal kapcsolatos kérdések általános érvényesítése a közösségi politikák széles skáláján, a fogyatékossgal élő emberek aktív bevonásának elősegítésére.

A stratégiai célok feladatokra történő lebontását az Európai cselekvési terv tartalmazza, amely a 2004–2010. időszakra fogalmazza meg a tennivalókat. Ez a cselekvési terv a fogyatékossgal élő emberek társadalmi befogadásának kulcsaként, a foglalkoztatási kérdések megoldását definiálja.

A cselekvési terv kétéves bontásban adja meg azokat a kiemelt területeket, amelyekre minden tagállamnak fókuszálni kell.

A 2004–2005. évek feladatait az Európai Bizottság COM (2003) 650-es közleménye foglalja magában. Ezek a következők:

- a foglalkoztatás és a foglalkoztatásban maradás támogatása,
- az élethosszig tartó tanulmányok mint a foglalkoztathatóság, az alkalmazkodóképesség, a személyi fejlődés és az aktív állampolgári magatartás eszközének segítése,
- az új technológiák lehetőségeinek hasznosítása,
- az épített környezet hozzáférhetőségének biztosítása, ami előfeltétele a munkahelyi részvételnek és a mobilitásnak a gazdaságban és a társadalomban.

A 2006–2007. évek feladatait az Európai Bizottság COM (2006-2007) 604-es közleménye az előző szakasz tapasztalatai alapján határozza meg. Ennek alapján a következő négy területen kell sürgősen beavatkozni:

1. TEVÉKENYSÉG ÖSZTÖNZÉSE

A foglalkoztatásról szóló átdolgozott Lisszaboni Stratégia központi témája „több embert vonzani és megtartani a foglalkoztatásban, növelni a munkaerő ellátást és modernizálni a szociális védelem rendszereit”. Ezért a fogyatékossgal élő emberek aktivitási és foglalkoztatási arányának az emelése továbbra is prioritás marad. Annál is inkább, hiszen az Európai Bizottság különféle jelentései azt mutatják, hogy rendkívül alacsony a fogyatékossgal élő emberek munkaerő-piaci jelenléte a többi állampolgárhoz képest.

2. A MINŐSÉGI TÁMOGATÓ ÉS GONDOZÓ SZOLGÁLTATÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS ELŐSEGÍTÉSE

A fogyatékossgal élő emberek esélyegyenlőségének érvényesítését célzó EU-akciók középpontjában – a munkaerő-piaci integráció mellett – a minőségi, megfizethető és hozzáférhető szociális szolgáltatások állnak.

Társadalmaink korszerkezetének megváltozása, az öregedés új kihívást jelent a családok számára. Hiszen az idősödő emberek között növekvő számban találunk fogyatékos polgárokat, akiknek a számára hosszantartó gondozó és ellátó szolgáltatásokat szükséges biztosítani.

A nagy bentlakásos intézményekben élő fogyatékossgal élő emberek intézményből való kihelyezésének a kérdése szintén nagy kihívás. Az Európai Bizottság támogatja mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek egyensúlyt igyekeznek teremteni a biztonság, a szabadság és az önállóság között.

3. AZ ÁRUK ÉS A SZOLGÁLTATÁSOK HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

Az áruk és a szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása az épített környezet és a légi-, a vasúti-, a közúti közlekedési hálózat akadálymentesítése mellett magában foglalja az információ és a kommunikáció elérhetőségének biztosítását is.

Az új infokommunikációs technológiák jelentős mértékben járulnak hozzá a befogadó Európa megteremtéséhez.

4. AZ EU ANALITIKAI KÉPESSÉGÉNEK NÖVELÉSE

A megbízható és összehasonlítható adatok alapvető fontosságúak a fogyatékossgal élő emberek élethelyzetének megértéséhez, elemzéséhez.

Annak érdekében, hogy az Európai Unióban a különféle fejlesztési programok valós igényekre válaszolhassanak, az Európai Statisztikai Rendszer keretében egységes definíciókon és terminológián alapuló új modult dolgoznak ki, amely a fogyatékossgal élő emberek társadalmi integrációjáról gyűjt információt.

A 6. és a 7. kutatási keretprogramok szintén hozzájárulnak a fogyatékossgügyi tudások kibővítéséhez.

Az Európai Bizottság, valamennyi érdekelt féllel folytatott folyamatos párbeszéd keretében, figyelemmel kíséri a javasolt akciók megvalósítását. Az akcióterv időközi értékelésére, a tervekkel összhangban, 2008-ban kerül sor.

A TANÁCS 2000. NOVEMBER 27-I
2000/78/EK IRÁNYELVE
A FOGLALKOZTATÁS ÉS
A MUNKAVÉGZÉS SORÁN ALKALMAZOTT
EGYENLŐ BÁNÁSMÓD
ÁLTALÁNOS KERETEINEK
LÉTREHOZÁSÁRÓL

FT

DS

A TANÁCS 2000. NOVEMBER 27-I 2000/78/EK IRÁNYELVE A FOGLALKOZTATÁS ÉS A MUNKAVÉGZÉS SORÁN ALKALMAZOTT EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÁLTALÁNOS KERETEINEK LÉTREHOZÁSÁRÓL

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 13. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára¹,

tekintettel az Európai Parlament véleményére²,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére³,

tekintettel a Régiók Bizottsága véleményére⁴,

mivel:

- (1) Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkével összhangban az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvein alapul, amely alapelvek közösek a tagállamokban, és a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat, ahogyan azokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.
- (2) A nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmódot a közösségi jog számos jogszabályban rögzíti, különösen az a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelv⁵.
- (3) Az egyenlő bánásmód elvének megvalósítása során, összhangban az EK-szerződés 3. cikkének (2) bekezdésével, a Közösség törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére és a férfiak és a nők közötti egyenlőség előmozdítására, mivel a nők gyakran többszörös megkülönböztetés áldozatai.

¹ HL C 177. E szám, 2000. 06. 27., 42. o.

² 2000. október 12-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

³ HL C 204. szám, 2000. 07. 18., 82. o.

⁴ HL C 226. szám, 2000. 08. 08., 1. o.

⁵ HL L 39. szám, 1976. 02. 14., 40. o.

- (4) Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata, az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyezménye a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről, A polgári és a politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, valamint A gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, továbbá a tagállamok által aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai unióbeli egyezmény által elismert egyetemes jog az emberek törvény előtti egyenlőséghez és a mindennemű hátrányos megkülönböztetés elleni védelemhez való joga. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 111. számú egyezménye megtiltja a hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás és a munkavégzés minden területén.
- (5) Fontos tiszteletben tartani ezeket az alapvető jogokat és alapvető szabadságokat. Ez az irányelv nem sérti az egyesülés szabadságát, beleértve a szakszervezetek alapításához való jogot, valamint az emberek szakszervezetekhez való csatlakozási jogát érdekeik védelmében.
- (6) A munkavállalók alapvető szociális jogairól szóló közösségi charta elismeri a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem fontosságát, beleértve annak szükségességét, hogy az idős és a fogyatékos személyek társadalmi és gazdasági beilleszkedése érdekében megfelelő intézkedéseket hozzanak.
- (7) Az EK-szerződés célkitűzései közé tartozik a tagállami foglalkoztatási politika összehangolásának az elősegítése. Ennek érdekében új foglalkoztatási fejezetet illesztettek az EK-szerződésbe mint az összehangolt európai foglalkoztatáspolitikai stratégia eszközt, amely a képzett és az elvárásokhoz alkalmazkodni képes munkaerőt ösztönzi.
- (8) Az Európai Tanács 1999. december 10-11-i helsinki ülésén elfogadott 2000. évi foglalkoztatási irányvonalak hangsúlyozzák a szociális integrációt ösztönző munkaerőpiac kialakításának szükségességét egymást követő, egymásra épülő intézkedések meghozatala által, amelyek a csoportok, mint például a fogyatékos személyek csoportjának hátrányos megkülönböztetése elleni küzdelmet célozzák. Hangsúlyozzák ezen kívül, hogy külön figyelmet kell fordítani az idősebb munkavállalók támogatására azért, hogy munkaerő-piaci részvételük fokozódjon.
- (9) A foglalkoztatás és a munkavégzés kulcselemei a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőségnek, jelentősen hozzájárulnak a polgárok teljes részvételéhez a gazdasági, a kulturális és a társadalmi életben, valamint képességeik kibontakoztatásához.
- (10) 2000. június 29-én a Tanács elfogadta a faji vagy etnikai származásra való tekintet nélkül a személyek közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK irányelvet⁶. Ez az irányelv jelenleg is védelmet biztosít az ilyen jellegű hátrányos megkülönböztetéssel szemben a foglalkoztatás és a munkavégzés területén.
- (11) A valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés megghiúsíthatja az EK-szerződés célkitűzéseinek a megvalósítását, különösen a foglalkoztatás magas szintjének és a magasszintű szociális védelemnek az elérését, az életszínvonal növelését, az életminőség javítását, a gazdasági és a szociális kohéziót és a szolidaritást, valamint a személyek szabad mozgását.
- (12) E célból minden közvetlen vagy közvetett, valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést az ezen irányelv hatálya alá tartozó területeken a Közösségen belül meg kell tiltani. A hátrányos megkülönböztetés e tilalmát a harmadik országok állampolgáira is alkalmazni kell, de e tilalom nem terjed ki a nemzeti hovatartozás alapján történő megkülönböztetésre, és nem érinti a harmadik országokból származó személyek beutazását és letelepedését, valamint foglalkoztatásukat és munkavégzésüket.
- (13) Ez az irányelv nem alkalmazható a szociális biztonsági és a szociális védelmi rendszerekre, amelyek juttatásait az EK-szerződés 141. cikkében szereplő meghatározással ellentétben nem jövedelemként kezelnek, sem pedig bármely, a munkához jutást vagy a munkaviszony fenntartását célzó állami támogatásra.

⁶ HL L 180. szám, 2000. 07. 19., 22. o.

- (14) Ez az irányelv nem érinti a nyugdíjkorhatárt meghatározó nemzeti rendelkezéseket.
- (15) Azoknak a tényeknek a megítélése, amelyek alapján közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésre lehet következtetni, a nemzeti joggal vagy gyakorlattal összhangban a nemzeti igazságszolgáltatásra vagy egyéb, illetékes hatóságokra tartozik. Az ilyen tagállami előírások rendelkezhetnek arról, hogy a közvetett megkülönböztetés minden eszközzel, akár statisztikai bizonyítékok alapján is megállapítható.
- (16) A fogyatékos személyek szükségleteinek kielégítését célzó rendelkezések fontos szerepet játszanak a fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemben.
- (17) Ez az irányelv nem kívánja meg olyan személy felvételét, előléptetését, továbbfoglalkoztatását vagy képzését, aki nem alkalmas, nem képes vagy nem vehető igénybe az adott állás alapvető feladatainak ellátására vagy a megfelelő képzés elvégzésére, a fogyatékos személyek érdekében hozott megfelelő intézkedések megtételére vonatkozó kötelezettség sérelme nélkül.
- (18) Ez az irányelv nem kívánja meg különösen a fegyveres erőktől, a rendőrségtől, a büntetés-végrehajtási vagy vészhelyzet-elhárító szolgálatoktól, hogy olyan személyeket vegyenek föl vagy foglalkoztassanak, akiknek nincsenek meg a szükséges képességeik, hogy a tőlük elvárt feladatokat elvégezzék e szolgálatok jogszabályban meghatározott működőképességének megőrzése céljából.
- (19) Továbbá, annak érdekében, hogy a tagállamok folyamatosan biztosíthassák fegyveres erőik harc-képességét, úgy határozhatnak, hogy nem alkalmazzák az irányelv fogyatékoságra vagy korra vonatkozó rendelkezéseit fegyveres erejük egészére vagy annak egy részére. Azok a tagállamok, amelyek ilyen döntést hoznak, kötelesek meghatározni az eltérések körét.
- (20) Megfelelő, azaz hatékony és gyakorlati intézkedéseket kell tenni azért, hogy a munkahelyeket a fogyatékosággal élő emberek igényeinek megfelelően alakítsák ki, például az épületek és a munkaeszközök megfelelő átalakításával, a munkaidő beosztásának és a feladatok szétosztásának a fogyatékosággal élő emberek igényeihez igazításával, illetve a képzés vagy beilleszkedés biztosításával.
- (21) Annak meghatározása érdekében, hogy a kérdéses intézkedések nem jelentenek-e aránytalanul nagy terhet, figyelembe kell venni az adódó pénzügyi és egyéb költségeket, a szervezet vagy a vállalkozás nagyságát és pénzügyi erőforrásait, valamint a köztámogatások vagy bármely más támogatás lehetőségét.
- (22) Ez az irányelv nem érinti a családi állapotra és az attól függő ellátásokra vonatkozó nemzeti törvényeket.
- (23) Nagyon korlátozott körülmények között igazolható az eltérő bánásmód, ha a valláshoz, meggyőződéshez, fogyatékosághoz, korhoz vagy szexuális irányultsághoz kapcsolódó jellemző valódi és meghatározó alkalmazási feltételt eredményez, amikor a cél jogos és az alkalmazási feltétel arányos. Az ilyen körülményeket a tagállamok által a Bizottsághoz eljuttatott információknak tartalmazniuk kell.
- (24) Az Európai Unió az egyházak és a világnézeti szervezetek jogállásáról szóló, az Amszterdami szerződés záróokmányához csatolt 11. nyilatkozatában elismerte, hogy tiszteletben tartja és nem csorbítja a tagállamok egyházai, vallási szövetségei vagy közösségei nemzeti jogban rögzített jogállását, továbbá ugyanilyen módon tiszteletben tartja a filozófiai és a világnézeti szervezetek jogállását. Ezt szem előtt tartva a tagállamok fenntarthatnak, vagy meghatározhatnak fontos, törvényes és igazolt alkalmazási feltételeket, amelyeket az ilyen jellegű foglalkozási tevékenységeknél megkövetelnek.
- (25) Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma lényegi része a foglalkoztatási irányvonalakban meghatározott célok teljesítésének és ösztönzi a munkaerő sokféleségét. Az életkorral kapcsolatos eltérő bánásmód azonban bizonyos körülmények között igazolható és ezért külön rendelkezéseket igényelhet, amelyek a tagállamok helyzetének megfelelően különbözhetnek. Ezért elengedhetetlen a különbségtétel a főleg jogszerű foglalkoztatáspolitikai, munkaerő-piaci és

szakképzési célkitűzések által igazolt eltérő bánásmód, és a tiltandó, hátrányos megkülönböztetés között.

- (26) A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem sértheti egy bizonyos valláshoz, meggyőződéshez, fogyatékosághoz, életkorhoz vagy szexuális irányultsághoz tartozó személyek csoportja által elszenvedett hátrányok megakadályozását vagy kompenzálását célzó intézkedések fenntartását vagy meghozatalát, és az ilyen intézkedések megengedhetik egy bizonyos valláshoz, meggyőződéshez, fogyatékosághoz, életkorhoz vagy szexuális irányultsághoz tartozó személyek szervezeteinek alapítását és működését, amelyek fő célja e személyek különleges igényeinek a támogatása.
- (27) A fogyatékos személyek Közösségen belüli foglalkoztatásáról szóló, 1986. július 24-i 86/379/EGK ajánlásában⁷ a Tanács létrehozta a fogyatékos személyek foglalkoztatását célzó pozitív cselekvések példáit meghatározó irányadó keretet, a fogyatékos személyek egyenlő munkalehetőségeiről szóló, 1999. június 17-i állásfoglalásában⁸ pedig megerősítette annak fontosságát, hogy külön figyelmet fordítsanak többek között a fogyatékos személyek felvételére, munkahelyen való megtartására, képzésére és egész életen át tartó tanulására.
- (28) Ez az irányelv minimális elvárásokat határoz meg, így lehetőséget biztosít a tagállamoknak, hogy kedvezőbb rendelkezéseket vezessenek be vagy tartsanak fenn. Ezen irányelv végrehajtása a tagállamok egyikében sem igazolja a már elért szinthez képest történő visszalépést.
- (29) A valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést elszenvedő személyeknek megfelelő jogvédelmi eszközökkel kell rendelkezniük. Azért, hogy hatékonyabb védelmet biztosítsanak, a tagállamok döntése alapján a szövetségeket és a jogi személyeket is fel kell ruházni azzal a joggal, hogy az eljárásokban részt vegyenek, akár az áldozatok helyett, akár mellettük fellépve, a bíróság előtti képviselőre és védelemre vonatkozó nemzeti eljárás előírásainak sérelme nélkül.
- (30) Az egyenlőség elvének hatékony megvalósítása megköveteli a megfelelő jogi védelmet az áldozattá válás ellen.
- (31) A bizonyítási teher szabályai megváltoztathatók, amikor hátrányos megkülönböztetés esetének alapos gyanúja merül fel. Az egyenlő bánásmód elvének hatékony alkalmazása érdekében a bizonyítási teher visszaszáll az alperesre, amikor a hátrányos megkülönböztetés bizonyított. Azonban nem az alperes feladata annak bizonyítása, hogy a felperes egy bizonyos valláshoz, meggyőződéshez tartozik, egy bizonyos fogyatékosága van, egy bizonyos életkorban van vagy bizonyos szexuális irányultsággal rendelkezik.
- (32) A tagállamoknak nem kell a bizonyítási teher szabályait alkalmazniuk, amikor a bíróság vagy egyéb illetékes hatóság feladata az eset tényállásának kiderítése. Ezen eljárások során nem a felperesnek kell a tényállást bizonyítania, hanem a bíróságnak vagy az illetékes hatóságnak kell azt kiderítenie.
- (33) A tagállamoknak támogatniuk kell a párbeszédet a szociális partnerekkel és a nemzeti gyakorlat keretein belül a nem kormányzati szervezetekkel, hogy beazonosítsák a munkahelyi hátrányos megkülönböztetés különböző formáit és fellépjenek ellenük.
- (34) Az Észak-Írország jelentősebb közösségei közötti béke és kiegyezés elősegítése megkívánja külön rendelkezések beillesztését ebbe az irányelvbe.
- (35) A tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról kell rendelkezniük ennek az irányelvnek az alapján hozott kötelezettségek megszegése esetére.
- (36) A tagállamok megbízhatják a szociális partnereket, azok közös kérelme alapján, ezen irányelv végrehajtására a kollektív szerződések rendelkezéseinek vonatkozásában, feltéve, ha megteszik a

⁷ HL L 225. szám, 1986. 08. 12., 43. o.

⁸ HL C 186. szám, 1999. 07. 02., 3. o.

szükséges lépéseket, annak biztosítására, hogy mindenkor garantálni tudják az ebben az irányelvben megkövetelt eredményeket.

- (37) Az EK-szerződés 5. cikkében meghatározott szubszidiaritás elvével összhangban ennek az irányelvnek a célja, nevezetesen egységes kiindulási alap létrehozása a Közösségben a foglalkoztatási és a munkavégzési egyenlőség vonatkozásában, nem valósítható meg kielégítően tagállami szinten, ennél fogva, az intézkedés nagysága és hatása miatt a cél közösségi szinten jobban elérhető. Az arányosság elvével összhangban, amint az az adott cikkben meghatározott, ez az irányelv nem megy túl azon, ami a célkitűzés eléréséhez szükséges.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

I. FEJEZET ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. CIKK AZ IRÁNYELV CÉLJA

Ennek az irányelvnek a célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékonyságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel.

2. CIKK

A hátrányos megkülönböztetés fogalma

- (1) Ezen irányelv alkalmazásában az „egyenlő bánásmód elve” azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmilyen közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.
- (2) Az (1) bekezdés alkalmazásában:
- a) közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben az 1. cikkben hivatkozott okok bármelyike alapján;
 - b) közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges előírás, feltétel vagy gyakorlat egy bizonyos vallású vagy meggyőződésű, egy bizonyos fogyatékonyságú, egy bizonyos életkorú vagy egy bizonyos szexuális irányultságú személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hoz, kivéve, ha
 - az előírás, feltétel vagy gyakorlat törvényes cél által elfogulatlanul igazolható és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelőek és szükségesek, vagy ha
 - bizonyos fogyatékonysággal rendelkező személyek vonatkozásában a munkáltatónak vagy bármely más személynek vagy szervezetnek, akire, illetve amelyre ez az irányelv vonatkozik, a nemzeti jogszabályok értelmében megfelelő intézkedéseket kell hoznia az 5. cikkben meghatározott elvekkel összhangban, hogy megszüntesse az ilyen előírásból, feltételből vagy gyakorlatból eredő hátrányokat.
- (3) A zaklatás az (1) bekezdés értelmében a hátrányos megkülönböztetés olyan formájának tekintendő, amikor nemkívánatos magatartásra kerül sor az 1. cikkben említett okok bármelyike alapján olyan céllal vagy olyan hatást kívánva, amely sérti valamely személy méltóságát és megfélemlítő, ellenséges, lekicsinyló, megalázó vagy sértő környezetet teremt. A tagállamok nemzeti jogukkal és gyakorlatukkal összhangban, ebben az összefüggésben határozhatják meg a zaklatás fogalmát.
- (4) Az 1. cikkben említett okok bármelyike alapján a személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetésre adott utasítást az (1) bekezdés értelmében hátrányos megkülönböztetésnek kell tekinteni.

- (5) Ez az irányelv nem érinti a nemzeti jog által meghatározott olyan intézkedéseket, amelyek demokratikus társadalomban a közbiztonság és a közrend fenntartásához, a bűncselekmények megakadályozásához, az egészség védelméhez és mások jogainak és szabadságának a védelméhez szükségesek.

3. CIKK AZ IRÁNYELV HATÁLYA

- (1) A Közösségre átruházott hatáskörök korlátain belül ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve a köztestületeket is a következőkre tekintettel:
- a) a munkavállaláshoz, az önálló vállalkozáshoz, a foglalkozáshoz való hozzájutás feltételei, beleértve a kiválasztási és a toborzási feltételeket, bármely tevékenységi ágban és a szakmai hierarchia minden szintjén, beleértve az előmenetelt is,
 - b) a pályaválasztási tanácsadás, a szakképzés, a szakmai továbbképzés és az átképzés – beleértve a szakmai gyakorlatot – minden formájához való hozzájutás,
 - c) az alkalmazási és a munkakörülmények, beleértve az elbocsátást és a díjazást,
 - d) tagság vagy részvétel a munkavállalók vagy a munkaadók szervezeteiben vagy bármely szervezetben, amelynek tagjai egy bizonyos szakmát gyakorolnak, beleértve az ilyen szervezetek által nyújtott ellátásokat is.
- (2) Ez az irányelv nem terjed ki az állampolgársági alapon történő megkülönböztetésre, és nem érinti a harmadik országokból érkező, illetve hontalan személyek beutazását és letelepedését a tagállamok területén, és bármiféle olyan bánásmódot, amely az érintett, harmadik országokból származó, illetve hontalan személyek jogállásából ered.
- (3) Ezt az irányelvet nem kell alkalmazni semmilyen, állami rendszerek vagy azzal egyenrangú egyéb rendszerek kifizetéseire, beleértve az állami szociális biztonsági és a szociális védelmi rendszereket is.
- (4) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy mindaddig amíg a megkülönböztetés fogyatékoság és életkor alapján történik, addig ezt az irányelvet nem kell alkalmazni a fegyveres erőkre.

4. CIKK FOGLALKOZÁSI KÖVETELMÉNYEK

- (1) A 2. cikk (1) és (2) bekezdése ellenére a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az 1. cikkben említett okokkal kapcsolatos jellemző alapján történő megkülönböztetés nem jelent hátrányos megkülönböztetést, ha az érintett foglalkozási tevékenység jellege vagy végrehajtásának feltételrendszere, az ilyen jellemző valódi és meghatározó foglalkozási követelményt kíván meg, feltéve, hogy a cél jogszerű és a követelmény arányos.
- (2) A tagállamok fenntarthatják az ezen irányelv elfogadása idején hatályban lévő nemzeti jogszabályait vagy rendelkezhetnek az ezen irányelv elfogadása idején meglévő nemzeti gyakorlatuk beillesztéséről későbbi jogszabályaikba, amelyeknek megfelelően az egyházak és egyéb, valláson vagy meggyőződésen alapuló szellemiségű köz- vagy magánszervezetek esetében egy személy vallásán vagy meggyőződésén alapuló eltérő bánásmód nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, ha – ezeknek a tevékenységeknek a jellege vagy végrehajtásuk feltételrendszere miatt – egy személy vallása vagy meggyőződése valódi, törvényes és igazolt foglalkozási követelmény, tekintettel a szervezet szellemiségére. Az ilyen jellegű eltérő bánásmód esetében figyelembe kell venni a tagállamok alkotmányos rendelkezéseit és elveit, továbbá a közösségi jog általános elveit, de nem igazolhat más alapokon nyugvó hátrányos megkülönböztetést.

Feltéve, hogy az irányelv rendelkezéseit máskülönben tiszteletben tartják, ez az irányelv nem érinti a nemzeti alkotmányokkal és törvényekkel összhangban tevékenykedő egyházaknak és egyéb, valláson

vagy meggyőződésen alapuló szellemiségű köz- vagy magánszervezeteknek azt a jogát, hogy elvárják az értük dolgozó személyektől, hogy a szervezet szellemiségéhez hűen tevékenykedjenek.

5. CIKK

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK IGÉNYEIHEZ VALÓ ÉSSZERŰ ALKALMAZKODÁS

Az egyenlő bánásmód elvének a fogyatékos személyekkel kapcsolatban történő végrehajtása céljából ésszerű intézkedéseket kell bevezetni. Ez azt jelenti, hogy a munkaadóknak meg kell tenniük a megfelelő és az adott esetben szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékos személy számára lehetővé váljon a munkához jutás, a munkában való részvétel, az előmenetel, az át- vagy a továbbképzés, kivéve ha az ilyen intézkedés aránytalanul nagy terhet ró a munkaadóra. Ezt a terhet nem lehet aránytalanul nagyra tekinteni, ha az adott tagállam fogyatékosügyi politikájának intézkedései ezt kielégítően ellensúlyozzák.

6. CIKK

AZ ÉLETKORON ALAPULÓ ELTÉRŐ BÁNÁSMÓD IGAZOLÁSA

- (1) A 2. cikk (2) bekezdése ellenére a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az életkoron alapuló eltérő bánásmód nem jelent hátrányos megkülönböztetést, ha – a nemzeti jog keretein belül – egy törvényes cél által objektíven és ésszerűen igazolt, beleértve a foglalkoztatáspolitikát, a munkaerőpiaci és a szakképzési célkitűzéseket, és ha a cél elérésének eszközei megfelelők és szükségesek. Az ilyen eltérő bánásmód magában foglalhatja, többek között:
 - a) a foglalkoztatáshoz és a szakképzéshez történő hozzájutás külön feltételekhez kötését, külön foglalkoztatási- és munkafeltételeket, beleértve az elbocsátási és a javadalmazási feltételeket, a fiatalok, az idősebb munkavállalók és a tartásra kötelezett személyek szakmai beilleszkedésének elősegítése vagy védelmük biztosítása céljából,
 - b) a foglalkoztatáshoz vagy bizonyos foglalkoztatáshoz kapcsolódó előnyökhöz való hozzájutás minimum korhatárhoz, szakmai tapasztalathoz vagy szolgálatban eltöltött időhöz kötését,
 - c) a felvétel maximális korhatárhoz kötését, amely a kérdéses állás képzési követelményein vagy a nyugdíjazás előtt munkaviszonyban töltött, ésszerű időszakon alapul.
- (2) A 2. cikk (2) bekezdése ellenére a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben a rendszerbe történő belépés korhatárhoz kötése, továbbá a nyugdíjra vagy a rokkantsági ellátásra való jogosultság – beleértve az ilyen rendszerek alapján a foglalkoztatottak vagy a foglalkoztatottak csoportjai, illetve kategóriái részvételének különböző életkorhoz kötését –, és az ilyen rendszerekkel kapcsolatos biztosításmatematikai számításokban az életkor használata nem jelent az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést, feltéve, hogy ez nem eredményez a nemi hovatartozáson alapuló hátrányos megkülönböztetést.

7. CIKK

POZITÍV ÉS KÜLÖNLEGES INTÉZKEDÉSEK

- (1) Tekintettel a teljes egyenlőség gyakorlati biztosítására, az egyenlő bánásmód elve nem akadályozhatja meg egyik tagállamot sem abban, hogy az 1. cikkben említett okok bármelyikével kapcsolatos hátrányok megakadályozását vagy kompenzálását célzó, külön intézkedéseket tartson fenn vagy fogadjon el.
- (2) A fogyatékos személyekre vonatkozóan az egyenlő bánásmód elve nem sértheti a tagállamok jogát arra, hogy munkaegészségügyi és munkavédelmi rendelkezéseket tartsanak fenn vagy fogadjanak el, vagy olyan intézkedéseket tegyenek, amelyek a fogyatékosoknak a munkahelyi környezetbe való beilleszkedését segítik elő.

8. CIKK

MINIMUMKÖVETELMÉNYEK

- (1) A tagállamok bevezethetnek, illetve fenntarthatnak olyan intézkedéseket, amelyek az ebben az irányelvben meghatározottaknál kedvezőbbek az egyenlő bánásmód elvének védelmét illetően.

- (2) Ezen irányelv végrehajtása semmilyen körülmények között nem jelenthet jogalapot az irányelv hatálya alá tartozó területeken a hátrányos megkülönböztetés elleni védelemnek a tagállamok által már elért szintjéhez képest történő csökkentésére.

II. FEJEZET JOGORVOSLAT ÉS VÉGREHAJTÁS

9. CIKK JOGVÉDELEM

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy az irányelv által előírt kötelezettségek betartatására szolgáló jogi és/vagy közigazgatási eljárások – beleértve az általuk megfelelőnek tartott egyeztetési eljárásokat –, minden olyan személy számára hozzáférhetőek legyenek, akik úgy érzik, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt őket sérelem érte, még akkor is, ha már nem áll fenn az a jogviszony, amelyben a feltételezett hátrányos megkülönböztetés történt.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy azok a szövetségek, szervezetek vagy egyéb jogi személyek, amelyeknek – a nemzeti jogban meghatározott előírásoknak megfelelően – törvényes érdeke, hogy ezen irányelv rendelkezéseit betartsák, részt vehessenek az ezen irányelv által előírt kötelezettségek betartatására létrehozott, bármilyen jogi és/vagy közigazgatási eljárásban, akár a panaszos helyett, akár a panaszos mellett fellépve, annak jóváhagyásával.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdés nem érinti az egyenlő bánásmód elvére vonatkozó keresetek határidőivel kapcsolatos nemzeti szabályokat.

10. CIKK A BIZONYÍTÁSI TEHER

- (1) A tagállamok nemzeti igazságszolgáltatási rendszerüknek megfelelően megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy azok a személyek, akik úgy érzik, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt őket sérelem érte, bíróság vagy más illetékes hatóság előtt olyan tényekre hivatkozhatnak, amelyek alapján feltételezhető, hogy közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés történt, akkor az alperes kötelessége annak bizonyítása, hogy nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét.
- (2) Az (1) bekezdés nem akadályozhatja meg, hogy a tagállamok olyan bizonyítási szabályokat vezessenek be, amelyek kedvezőbbek a felperes számára.
- (3) Az (1) bekezdést nem lehet alkalmazni büntetőjogi eljárások során.
- (4) Az (1), a (2) és a (3) bekezdést kell alkalmazni minden olyan jogi eljárás esetén, amelyet a 9. cikk (2) bekezdése alapján indítottak.
- (5) A tagállamoknak nem kell az (1) bekezdést alkalmazniuk olyan eljárások során, amelyekben a bíróságnak vagy az illetékes hatóságnak a feladata az eset tényállásának felderítése.

11. CIKK ÁLDOZATTÁ VÁLÁS

A tagállamok bevezetik nemzeti jogrendszerükbe azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy megóvják az alkalmazottakat az elbocsátástól, illetve a munkáltató egyéb hátrányos intézkedéseitől, amelyeket az egyenlő bánásmód elvének betartatását célzó, a vállalkozáson belüli panasztétel vagy bármely jogi eljárás válaszlépéseként tesz.

12. CIKK TÁJÉKOZTATÁS

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a tagállam egész területén az összes megfelelő eszköz révén tájékoztassák az érintett személyeket, például a munkahelyükön az ezen irányelv alapján hozott rendelkezésekről, valamint a már hatályos, idevonatkozó rendelkezésekről.

13. CIKK SZOCIÁLIS PÁRBESZÉD

- (1) A tagállamok, összhangban nemzeti hagyományaikkal és gyakorlatukkal, megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy elősegítsék a szociális partnerek közötti párbeszédet, beleértve a munkahelyi gyakorlat, a kollektív szerződések, az eljárási szabályok figyelemmel kísérését a tapasztalatok és a bevált módszerek vizsgálata, illetve cseréje által.
- (2) Ahol a nemzeti hagyományokkal és a gyakorlattal összhangban áll, ott a tagállamok bátorítják a szociális partnereket – azok autonómiájának sérelme nélkül –, hogy a megfelelő szinteken megállapodásokat kössenek, amelyek diszkriminációellenes szabályokat határoznak meg a 3. cikkben említett területeken, ha az ilyen megállapodások a kollektív szerződések hatálya alá tartoznak. Ezek a megállapodások tiszteletben tartják az ezen irányelvben meghatározott minimumkövetelményeket és a vonatkozó nemzeti végrehajtó intézkedéseket.

14. CIKK NEM KORMÁNYZATI SZERVEZETEKSEL FOLYTATOTT PÁRBESZÉD

A tagállamok bátorítják a párbeszédet a megfelelő nem kormányzati szervezetekkel, amelyeknek, összhangban a nemzeti joggal és gyakorlattal, jogos érdekében áll a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemben való részvétel az 1. cikkben említett okok bármelyike alapján az egyenlő bánásmód elvének előmozdítására tekintettel.

III. FEJEZET KÜLÖNÖS RENDELKEZÉSEK

15. CIKK ÉSZAK-ÍRORSZÁG

- (1) Annak érdekében, hogy megoldódjon az egyik jelentősebb vallási közösség alulképviseltsége az észak-írországi rendőri szervezetben, a szervezetbe való felvételt illetően, beleértve a kisegítő személyzetet is, az eltérő bánásmód nem jelenthet hátrányos megkülönböztetést, kivéve akkor, ha az eltérő bánásmódot a nemzeti jogalkotás kifejezetten megengedi.
- (2) Annak érdekében, hogy fenntartsák a tanárok foglalkoztatási egyensúlyát Észak-Írországban, miközben az ottani jelentősebb vallási közösségek közötti történelmi megosztottság felszámolására törekszenek, ennek az irányelvnek a vallásra és a meggyőződésre vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni az észak-írországi iskolák tanárainak felvétele során a nemzeti jogalkotás kifejezett engedélyével.

IV. FEJEZET ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

16. CIKK AZ IRÁNYELV BETARTÁSA

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsák:

- a) bármely törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezés eltörlését, amely az egyenlő bánásmód elvével ellentétes,
- b) bármely, az egyenlő bánásmód elvével ellentétben álló rendelkezés, amelyet szerződés, kollektív szerződés, vállalati belső szabályzat, a szellemi szabadfoglalkozásúak, valamint a munkavállalók és a munkáltatók szervezeteinek szabályzatai tartalmaznak, semmissé nyilvánítását vagy nyilváníthatóságát vagy módosítását.

17. CIKK SZANKCIÓK

A tagállamok meghatározzák az irányelv következtében elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy azokat alkalmazzák. A szankciónak, amely állhat az áldozat részére fizetendő kártérítésből, hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lennie. A tagállamok legkésőbb 2003. december 2-ig értesítik a Bizottságot ezekről a rendelkezésekről, és késedelem nélkül tájékoztatják bármely, azokat érintő módosításról.

18. CIKK VÉGREHAJTÁS

A tagállamok legkésőbb 2003. december 2-ig meghozzák azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek, vagy megbízhatják a szociális partnereket, azok közös kérése alapján, ezen irányelv végrehajtásával, a kollektív szerződéseket illető rendelkezések vonatkozásában. A tagállamok ezekben az esetekben biztosítják, hogy a szociális partnerek legkésőbb 2003. december 2-ig megállapodás formájában bevezessék a szükséges intézkedéseket. Az érintett tagállamok minden szükséges intézkedést megtesznek azért, hogy biztosítsák a szociális partnerek számára azt, hogy azok mindig biztosítani tudják az irányelv által előírt eredményeket. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Annak érdekében, hogy a különleges körülményeket tekintetbe vegyék, a tagállamoknak szükség esetén 2003. december 2-től további három, azaz összesen hat év áll rendelkezésükre, hogy végrehajtsák ennek az irányelvnek az életkori és a fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó rendelkezéseit. Ebben az esetben haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot. Minden olyan tagállam, amely úgy dönt, hogy felhasználja ezt a kiegészítő időszakot, évente jelentést készít a Bizottságnak az életkori és a fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetések megszüntetését célzó lépéseiről és a végrehajtás irányában tett előrehaladásáról. A Bizottság évente jelentést készít a Tanácsnak.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

19. CIKK JELENTÉS

- (1) A tagállamok legkésőbb 2005. december 2-ig, azt követően pedig ötévenként tájékoztatják a Bizottságot minden olyan információról, amelyre a Bizottságnak szüksége van ahhoz, hogy ezen irányelv végrehajtásáról jelentést készítsen az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

- (2) A Bizottság jelentése tekintetbe veszi, ahol az megfelelő, a szociális partnerek és a jelentős nem kormányzati szervezetek szempontjait. A nemek közti egyenlőség biztosítása elvének megfelelően ez a jelentés tartalmazza többek között a nők és a férfiak vonatkozásában hozott intézkedések hatásvizsgálatát is. A kapott információk fényében ez a jelentés szükség esetén magában foglalja az irányelv felülvizsgálatára és módosítására vonatkozó javaslatokat.

20. CIKK HATÁLYBALÉPÉS

Ez az irányelv az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában való kihirdetésének napján lép hatályba.

21. CIKK CÍMZETTEK

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2000. november 27-én.

a Tanács részéről
az elnök
É. GUIGOU

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ
SZEMÉLYEK
JOGAIRÓL SZÓLÓ EGYEZMÉNY

FT

DS

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK JOGAIRÓL SZÓLÓ EGYEZMÉNY

Preambulum

A jelen egyezmény részes államai

- (a) *felidézve* az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában foglalt alapelveket, amelyek a szabadság, az igazság és a béke alapjaként ismerik el az emberiség valamennyi tagjának veleszületett méltóságát és értékét, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogait a világon;
- (b) *elismerve*, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatában és Az emberi jogok nemzetközi egyezségokmányaiban kimondta és elfogadta, hogy az ezekben meghatározott valamennyi jog és szabadság mindenkit megillet bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül;
- (c) *újólág megerősítve* valamennyi emberi jog és alapvető szabadság egyetemességét, oszthatatlanságát, egymástól való kölcsönös függőségét és egymással való kölcsönös kapcsolatát, és annak szükségességét, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára biztosítsák ezek teljes mértékű gyakorlását hátrányos megkülönböztetés nélkül;
- (d) *felidézve* a Gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányt, a Polgári és a politikai jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányt, a Faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezményt, a Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló egyezményt, a Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni nemzetközi egyezményt, a Gyermek jogairól szóló egyezményt, valamint a Migráns munkások és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezményt;
- (e) *elismerve*, hogy a fogyatékossg változó fogalom, továbbá, hogy a fogyatékossg a fogyatékossgal élő személyek és az attitűdbeli, illetve a környezeti akadályok kölcsönhatásának következménye, amely gátolja őket a társadalomban való teljes és hatékony, másokkal azonos alapon történő részvételben;
- (f) *elismerve* a Fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos cselekvési világprogramban és a Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségéről szóló általános szabályokban rögzített alapelvek és politikai irányelvek fontosságát a nemzeti, a regionális és a nemzetközi szintű politikák, tervek, programok és cselekvések előmozdításában, kialakításában és értékelésében a fogyatékossgal élő személyek további esélyegyenlősítése érdekében;
- (g) *hangsúlyozva* annak fontosságát, hogy a fogyatékossgügy középpontba állítása a fenntartható fejlődés releváns stratégiáinak szerves részét képezi;
- (h) *elismerve továbbá*, hogy bárkinek a fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése;
- (i) *elismerve továbbá* a fogyatékossgal élő személyek sokféleségét;
- (j) *elismerve* valamennyi fogyatékossgal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő személy, emberi jogai előmozdításának és védelmének szükségességét;

- (k) *aggodalomukat fejezve ki* amiatt, hogy a különböző okmányok és kötelezettségvállalások ellenére a fogyatékossgal élő személyek továbbra is akadályokkal szembesülnek a társadalomban való egyenlő részvételük során, és amiatt, hogy emberi jogaik a világ valamennyi táján sérülnek;
- (l) *elismerve* a nemzetközi együttműködés fontosságát a fogyatékossgal élő személyek életkörülményeinek minden országban, különösen a fejlődő országokban történő javítása érdekében;
- (m) *elismerve* a fogyatékossgal élő személyek meglévő és lehetséges értékes hozzájárulását közösségük általános jólétéhez és sokszínűségéhez, továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyek emberi jogaik és alapvető szabadságaik teljes körű gyakorlásának, és a fogyatékossgal élő személyek teljes körű részvételének előmozdítása a társadalomhoz való tartozásuk érzését erősíti, valamint a társadalom emberi, szociális és gazdasági fejlődésében, továbbá a szegénység felszámolásában jelentős előrehaladást eredményez;
- (n) *elismerve* a fogyatékossgal élő személyek számára egyéni autonómiájuk és függetlenségük fontosságát, beleértve saját döntéseik meghozatalának szabadságát;
- (o) *figyelembe véve*, hogy a fogyatékossgal élő személyeket tevékenyen be kell vonni a programokkal és a politikával kapcsolatos döntéshozatali folyamatokba, különösen az őket közvetlenül érintők vonatkozásában;
- (p) *aggodalommal* tekintve azon fogyatékossgal élő személyeket körülvevő nehéz körülményekre, akik faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai és más vélemény, nemzeti, etnikai, őslakos vagy társadalmi származás, vagyon, születés, életkor vagy más helyzet alapján a hátrányos megkülönböztetés többszörös vagy súlyosabb formáival szembesülnek;
- (q) *elismerve*, hogy a fogyatékossgal élő nők és lányok esetében gyakran nagyobb a kockázata, otthonukon belül és azon kívül, erőszaknak, testi sértésnek vagy bántalmazásnak, hanyag vagy gondatlan bánásmódnak, rossz bánásmódnak vagy kizsákmányolásnak;
- (r) *elismerve*, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel egyenlően kell biztosítani valamennyi emberi jog és alapvető szabadság gyakorlását, emlékeztetve továbbá a Gyermek jogairól szóló egyezmény részes államainak e célból vállalt kötelezettségeire;
- (s) *hangsúlyozva* a nemi szempont valamennyi erőfeszítésbe történő beépítésének szükségességét az emberi jogok és alapvető szabadságok teljes gyakorlásának elősegítése érdekében a fogyatékossgal élő személyek számára;
- (t) *hangsúlyozva* azt a tényt, hogy a fogyatékossgal élő személyek többsége szegény körülmények között él, és e tekintetben felismerve annak kiemelt szükségességét, hogy foglalkozni kell a szegénységnek a fogyatékossgal élő személyekre gyakorolt káros hatásával;
- (u) *figyelembe véve* azt, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt célok és alapelvek teljes tiszteletben tartásán, valamint az alkalmazandó emberi jogi okmányok teljes betartásán alapuló béke és biztonság feltételei nélkülözhetetlenek a fogyatékossgal élő személyek teljes védelméhez, különösen fegyveres konfliktusok és idegen megszállás idején;
- (v) *elismerve* a fizikai, a társadalmi, a gazdasági és a kulturális környezet, az egészség és az oktatás, valamint az információ és a kommunikáció hozzáférhetőségének fontosságát ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő személyek képessé váljanak valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes gyakorlására;
- (w) *felismerve* azt, hogy az egyénnek, akinek kötelezettségei vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, feladata, hogy törekedjen az Emberi jogok nemzetközi törvényében elismert jogok előmozdítására és betartására;
- (x) *meggyőződve* arról, hogy a család a társadalom természetes és alapvető közösségi egysége, valamint, hogy a család jogosult a társadalmi és az állami védelemre, továbbá hogy a fogyatékossgal élő személyeknek és családtagjaiknak meg kell kapniuk a szükséges védelmet és támogatást,

amely lehetővé teszi, hogy a családok hozzájárulhassanak a fogyatékossgal élő személyek jogainak teljes és egyenlő gyakorlásához;

- (y) *meggyőződve* arról, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogainak és méltóságának előmozdítására és védelmére irányuló átfogó és egységes nemzetközi egyezmény jelentősen hozzá fog járulni a fogyatékossgal élő személyek súlyos társadalmi hátrányának orvoslásához, és előmozdítja egyenlő esélyekkel történő részvételüket a civil, a politikai, a gazdasági, a társadalmi és a kulturális élet területén mind a fejlődő, mind a fejlett országokban,

a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK A CÉL

Ennek az egyezménynek a célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása.

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy¹, aki hosszan tartó fizikai, értelmi², szellemi³ vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

2. CIKK MEGHATÁROZÁSOK

A jelen egyezmény alkalmazásában:

A „kommunikáció” fogalmába tartoznak a nyelvek, a kivetített szöveg, a Braille-nyomtatás, a taktilis kommunikáció, a nagyméretű betűkkel történő nyomtatás, a hozzáférhető multimédia, valamint az írott, a hangzó és az egyszerű szöveg, a felolvasás, illetőleg az augmentatív – beleértve a hozzáférhető kommunikációs és információs technológiát –, a kommunikáció alternatív módozatai, eszközei és formái;

A „nyelv” magában foglalja a beszélt nyelvet, a jelnyelvet és a nem beszélt nyelv egyéb formáit;

A „fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés” a fogyatékossgal alapuló bármilyen különbségtételt, kizárást vagy korlátozást jelent, amelynek célja vagy hatása valamennyi emberi jog és alapvető szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbítása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az ésszerű alkalmazkodás megtagadását;

Az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását;

¹ Az autentikus szövegváltozatok példálózó jelleggel definiálják a fogyatékos személy fogalmát: pl. az angol változat a „Persons with disabilities include those...” fordulattal él. A magyar fordítás, tévesen, azt a benyomást kelti, hogy az egyezmény taxatív felsorolással él, így a téves fordítás kirekesztő a felsorolásban nem szereplő csoportokkal szemben. Ez pedig ellentétes az egyezmény tárgyával és céljával. (A lektor megj.)

² Az eredeti és hivatalos angol szöveg itt az intellectual fordulattal él. Feltétlenül odaillőbb lett volna, ha az Országgyűlés által elfogadott magyar szövegben ezen a helyen az intellektuális fordulat szerepelne. (A lektor megj.)

³ Az eredeti és hivatalos angol szöveg itt a mental fordulattal él. Nem csupán sajnálatos, hanem a személyi hatályt is érintő jogi tévedés is a „szellemi” szó használata. Ez a korábban készült, szakmailag ellenőrzött fordításban nem is szerepelt. Ezen a helyen a mai szaknyelvben egyre inkább elfogadottá váló pszichoszociális fordulatnak kellene szerepelnie. A hatályos magyar szöveg „szellemi” kifejezése feltétlenül magas szintű, törvényi korrekciót igényel. (A szerk. megj.)

„Egyetemes tervezésen” a termékek, a környezet, a programok és a szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató, segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.

3. CIKK ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

A jelen egyezmény alapelvei a következők:

- (a) a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét;
- (b) a hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség;
- (c) teljes és hatékony társadalmi részvétel és befogadás;
- (d) a fogyatékossgal élő személyek különbözőségének tisztelete, és elfogadásuk az emberi sokszínűség, valamint az emberiség részeként;
- (e) esélyegyenlőség;
- (f) hozzáférhetőség;
- (g) a nők és a férfiak közötti egyenlőség;
- (h) a fogyatékossgal élő gyermekek formálódó képességeinek tisztelete, és a fogyatékossgal élő gyermekek identitásuk megőrzéséhez fűződő jogának tiszteletben tartása.

4. CIKK ÁLTALÁNOS KÖTELEZETTSÉGEK

1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:
 - (a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést az ebben az egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;
 - (b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;
 - (c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;
 - (d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető ezzel az Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és a közigazgatás a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;
 - (e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében;
 - (f) kutatásokat és fejlesztéseket valósítanak meg vagy segítenek elő az egyetemesen tervezett áruk, szolgáltatások, eszközök és létesítmények vonatkozásában, a jelen egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, amelyek a lehető legkisebb változtatással és anyagi ráfordítással megfelelnek a fogyatékossgal élő személyek speciális igényeinek, elősegítve felhasználhatóságukat és használatukat, valamint elősegítik az egyetemes tervezést a szabványok és irányelvek kidolgozása során;

- (g) kutatásokat és fejlesztéseket valósítanak meg vagy segítenek elő a fogyatékossgal élő személyek számára alkalmas új technológiák, beleértve az információs és a kommunikációs technológiákat, a közlekedést, a mozgást segítő eszközök, készülékek és segédeszközök elérhetőségének és használatának előmozdítására, elsőbbséget biztosítva az elérhető költséggel járó technológiáknak;
 - (h) hozzáférhető információkat biztosítanak a fogyatékossgal élő személyek számára a közlekedést segítő eszközökről, a készülékekről és a segédeszközökről, ideértve az új technológiákat, csakúgy, mint a segítségnyújtás, a támogató szolgáltatások és a szolgálatok más formáiról;
 - (i) előmozdítják a jelen egyezményben foglalt jogok oktatását a fogyatékossgal élő személyekkel foglalkozó szakemberek és alkalmazottak számára az e jogok által biztosított jobb segítség és szolgáltatás érdekében.
2. Tekintettel a gazdasági, a társadalmi és a kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és, szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz ezen jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására.
 3. A jelen egyezmény végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a részes államok szorosan egyeztetnek, az egyeztetésbe aktívan bevonják képviseleti szervezeteik által a fogyatékossgal élő személyeket, ideértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is.
 4. A jelen egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossgal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A jelen egyezményben részes államok joga, szerződése, szabályozása vagy szokásai által elismert vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen egyezmény az adott jogokat vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.
 5. Jelen egyezmény rendelkezései mindenféle korlátozás vagy kivétel nélkül a szövetségi államok valamennyi részére vonatkoznak.

5. CIKK

EGYENLŐSÉG ÉS HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSTŐL VALÓ MENTESSÉG

1. A részes államok elismerik, hogy a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre.
2. A részes államok megtiltanak a fogyatékossgal alapján történő bárminemű hátrányos megkülönböztetést, és minden téren biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni egyenlő és hatékony jogi védelmet.
3. Az egyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése érdekében a részes államok minden megfelelő lépést megtesznek, így biztosítva az ésszerű alkalmazkodást.
4. A fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések a jelen egyezmény értelmében nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek.

6. CIKK A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ NŐK

1. A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő nők és lányok többszörösen hátrányos megkülönböztetésnek vannak kitéve, erre való tekintettel olyan intézkedéseket hoznak, amelyek biztosítják számukra valamennyi emberi jog és szabadság teljes és egyenlő élvezetét.
2. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy biztosítsák a nők teljes körű fejlődését, előrehaladását és társadalmi szerepvállalásuk növelését azzal a céllal, hogy szavatolják számukra a jelen egyezményben foglalt emberi jogok és szabadságok gyakorlását és élvezetét.

7. CIKK A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ GYERMEKEK

1. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását.
2. Minden, a fogyatékossgal élő gyermekekkel kapcsolatos intézkedés során elsődlegesen a gyermek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni.
3. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek minden őket érintő ügyben rendelkeznek a szabad véleménynyilvánítás jogával, véleményüket, más gyermekekkel azonos alapon, életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően súlyozzák, valamint biztosítják számukra e jogok érvényesítéséhez a fogyatékossguk és az életkoruk szerint szükséges segítséget.

8. CIKK A TUDATOSSÁG NÖVELÉSE

1. A részes államok vállalják, hogy azonnali, hatékony és megfelelő intézkedéseket fogantatosítanak:
 - (a) a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos tudatosság társadalmi szinten történő növelése érdekében, beleértve a családot is, és elősegítik a fogyatékossgal élő személyek jogainak és méltóságának tiszteletét;
 - (b) az élet minden területén küzdenek a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos sztereotípiák, előítéletek és ártalmas gyakorlatok ellen, beleértve a nemmel és az életkorral kapcsolatosakat is;
 - (c) elősegítik a fogyatékossgal élő személyek képességeire és hozzájárulására vonatkozó tudatosság növelését.
2. Az e célt szolgáló intézkedések a következők:
 - (a) hatékony társadalmi tudatosság formálását célzó kampányok kezdeményezése és támogatása:
 - (i) a fogyatékossgal élő személyek jogai iránti fogékonyságra való nevelés;
 - (ii) a fogyatékossgal élő személyek pozitív megítélésnek támogatása és a nagyobb társadalmi tudatosság előmozdítása;
 - (iii) a fogyatékossgal élő személyek szakértelmének, érdemeinek, képességei, valamint a munkahelyi és a munkaerő-piaci hozzájárulásuk elismerésének elősegítése;
 - (b) a fogyatékossgal élő személyek jogait tiszteletben tartó magatartásforma tudatosításának támogatása az oktatás minden szintjén, ideértve az egészen kiskorú gyermekeket is;

- (c) a média ösztönzése arra, hogy a fogyatékossgal élő személyeket a jelen egyezmény céljával megegyező módon ábrázolják;
- (d) a fogyatékossgal élő személyekkel és jogaikkal kapcsolatos tudatosságnövelő képzési programok előmozdítása.

9. CIKK HOZZÁFÉRHETŐSÉG

1. A fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és a kommunikációhoz, beleértve az információs és a kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy rendelkezésre álló lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között a következőkre vonatkoznak:
 - (a) épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, így iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek;
 - (b) információ, kommunikáció és egyéb szolgáltatások, köztük az elektronikus szolgáltatások és a segélyhívó szolgáltatások.
2. A részes államok szükséges intézkedéseket hoznak továbbá:
 - (a) a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetősége érdekében bevezetett minimális szabványok és irányelvek alkalmazásának fejlesztésére, hatályba léptetésére és ellenőrzésére;
 - (b) annak elősegítésére, hogy a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítményeket és szolgáltatásokat kínáló magánjogi jogalanyok figyelembe vegyék a hozzáférhetőség valamennyi aspektusát a fogyatékossgal élő személyek vonatkozásában;
 - (c) az érdekelt felek számára képzés támogatására a fogyatékossgal élő személyek esetében adódó hozzáférhetőség kérdéseiről;
 - (d) az épületekben és más, a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények esetében a Braille, illetve könnyen érthető és olvasható jelzések biztosítására;
 - (e) az élő segítségnyújtás formáinak és a közvetítők biztosítására, ideértve az útmutatókat, az olvasókat, az olvasóprogramokat és a szakképzett jelnyelvi tolmácsokat az épületek és a nyilvánosság számára rendelkezésre álló lehetőségek hozzáférhetőségének elősegítése érdekében;
 - (f) más megfelelő segítségnyújtási és támogatási formák előmozdítására a fogyatékossgal élő személyek információhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében;
 - (g) a fogyatékossgal élő személyeknek az új információs és kommunikációs technológiákhoz és rendszerekhez való hozzáféréseinek, beleértve az internetet is, előmozdítására;
 - (h) akadálymentes információs és kommunikációs technológiák és rendszerek tervezésének, fejlesztésének, előállításának és terjesztésének korai szakaszban történő elősegítésére annak érdekében, hogy ezek a technológiák és rendszerek hozzáférhetővé tétele minimális költséggel járjon.

10. CIKK AZ ÉLETHEZ VALÓ JOG

A részes államok újólá megerősítik, hogy minden embernek elidegeníthetetlen joga van az élethez, és meghoznak minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára e jog másokkal azonos alapon történő hatékony élvezetét.

11. CIKK VÉSZHELYZETEK ÉS HUMANITÁRIUS SZÜKSÉGÁLLAPOTOK

Nemzetközi jogi kötelezettségeikkel összhangban, beleértve a nemzetközi humanitárius jogot és a nemzetközi emberi jogot, a részes államok vállalják, hogy vészhelyzetekben, így fegyveres konfliktus, humanitárius szükségállapotok és természeti katasztrófák esetén minden szükséges intézkedést meghoznak a fogyatékossgal élő személyek védelme és biztonsága érdekében.

12. CIKK A TÖRVÉNY ELŐTTI EGYENLŐSÉG

1. A részes államok újólag megerősítik, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek joguk van ahhoz, hogy a törvény előtt mindenhol személyként ismerjék el őket.
2. A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő személyeket az élet minden területén másokkal azonos alapon megilleti a jog-, illetőleg a cselekvőképesség⁴.
3. A részes államok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek cselekvőképességének gyakorlásához esetlegesen szükséges segítség hozzáférhetővé váljon.
4. A részes államok biztosítják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó valamennyi intézkedés, a nemzetközi emberi joggal összhangban, megfelelő és hatékony biztosítékokat tartalmaz a visszaélések megelőzésére. Az ilyen biztosítékok garantálják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó intézkedések tiszteletben tartják a személy jogait, akaratát és választásait, összeférhetetlenségtől és indokolatlan befolyástól mentesek, arányosak és a személy körülményeire szabottak, a lehető legrövidebb időre vonatkoznak, továbbá hogy a hatáskörrel rendelkező, független és pártatlan hatóság vagy igazságügyi szerv rendszeresen felülvizsgálja azokat. A biztosítékok azzal arányosak, amilyen mértékben az adott intézkedések érintik a személy jogait és érdekeit.
5. E cikk rendelkezéseire tekintettel a részes államok minden megfelelő és hatékony intézkedést megtesznek a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogának biztosítására a tulajdonhoz való joghoz és az örökléshez való joghoz, saját pénzügyeik ellenőrzéséhez, továbbá a bankkölcsönhöz, a jelzáloghoz és más pénzügyi hitelhez való egyenlő hozzáféréshez, illetve biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyeket önkényesen ne foszthassák meg vagyonuktól.

13. CIKK AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

1. A részes államok a fogyatékossgal élő személyek számára másokkal azonos alapon biztosítják az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférést, beleértve az eljárás során az életkornak megfelelő alkalmazkodás biztosítását annak érdekében, hogy megkönnyítsék tényleges részvételüket mind közvetlen, mind közvetett formában, csakúgy, mint tanúként, minden jogi eljárásban, beleértve a nyomozati szakot és más előkészítő szakaszokat.
2. A fogyatékossgal élő személyek igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférése biztosításának elősegítése érdekében a részes államok előmozdítják az igazságügyi igazgatás területén dolgozók megfelelő képzését, beleértve a rendőrségi és büntetés-végrehajtási alkalmazottakat.

⁴ 12. cikk összes bekezdésében Ausztria az és, azaz németül: a Rechts- und Handlungsfähigkeit fordulatattal él! (http://www.bmas.de/coremedia/generator/2888/property=pdf/uebereinkommen__ueber__die__rechte__behindert-er__menschen.pdf).

14. CIKK

A SZEMÉLY SZABADSÁGA ÉS BIZTONSÁGA

1. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek, másokkal azonos alapon
(a) élvezhetik a személyi szabadsághoz és biztonsághoz való jogot;
(b) jogellenesen vagy önkényesen szabadságuktól nem foszthatók meg, továbbá a szabadságtól való bármilyen megfosztás a jogszabályokkal összhangban történhet, és hogy a fogyatékossg megéléte semmilyen esetben nem indokolhatja a szabadságtól való megfosztást.
2. A részes államok biztosítják, hogy ha valamely eljárásban fogyatékossgal élő személyeket megfosztanak szabadságuktól, akkor a nemzetközi emberi joggal összhangban másokkal azonos alapon jogosultak garanciákra, továbbá a jelen egyezmény célkitűzéseinek és elveinek megfelelő elbánásban részesülnek, beleértve az ésszerű alkalmazkodásról szóló rendelkezést is.

15. CIKK

A KÍNZÁS ÉS MÁS KEGYETLEN, EMBERTELEN VAGY MEGALÁZÓ BÁNÁSMÓD VAGY BÜNTETÉS TILALMA

1. A kíntzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazása mindenkivel szemben tilos. Különösen nem végezhető orvosi vagy tudományos kísérlet senkin, a személy szabadon megtett hozzájárulása nélkül.
2. A részes államok minden hatékony jogi, közigazgatási, igazságszolgáltatási és más intézkedést megtesznek annak megakadályozására, hogy a fogyatékossgal élő személyekkel szemben – másokkal azonos alapon – kíntzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést alkalmazzanak.

16. CIKK

MENTESSÉG A KIZSÁKMÁNYOLÁSTÓL, AZ ERŐSZAKTÓL ÉS A VISSZAÉLÉSEKTŐL

1. A részes államok megtesznek minden szükséges jogalkotási, közigazgatási, társadalmi, oktatási és más intézkedést a fogyatékossgal élő személyek otthoni és nem otthoni védelmére mindenfajta kizsákmányolás, erőszak és visszaélés ellen, beleértve ezek nemi alapú vonatkozásait is.
2. A részes államok megtesznek továbbá minden szükséges intézkedést a kizsákmányolás, az erőszak és a visszaélés minden formájának megelőzése céljából, többek között a nemnek és életkornak megfelelő segítségnyújtásnak és támogatásnak a fogyatékossgal élő személyek, családtagjaik és gondozóik számára történő biztosításával, beleértve a tájékoztatás és a képzés nyújtását a kizsákmányolás, az erőszak és a visszaélés eseteinek megelőzéséről, felismeréséről és bejelentéséről. A részes államok életkornak, nemnek és fogyatékossgnak megfelelő védelmi szolgáltatásokat biztosítanak.
3. A kizsákmányolás, az erőszak és a visszaélés valamennyi formája előfordulásának megelőzése érdekében a részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára kialakított lehetőségeket és programokat független hatóságok hatékonyan nyomon követik.
4. A részes államok megtesznek minden megfelelő intézkedést a kizsákmányolás, az erőszak vagy a visszaélés áldozatává vált, fogyatékossgal élő személyek fizikai, kognitív és pszichológiai felépülésének, rehabilitációjának és társadalmi újrabeilleszkedésének előmozdítására, beleértve védelmi szolgáltatások nyújtását is. Az ilyen felépülés és újrabeilleszkedés olyan környezetben történik, amely elősegíti a személy egészségének, jólétének, önbecsülésének, méltóságának és autonómiájának helyreállítását, és figyelembe veszi a nem és az életkor szerinti igényeket.
5. A részes államok hatékony jogszabályokat és politikákat – a nő- és a gyermekközpontú jogszabályokat és politikákat is beleértve – léptetnek életbe a fogyatékossgal élő személyekkel szemben

elkövetett kizsákmányolás, erőszak és visszaélés eseteinek azonosítására, vizsgálatára és – adott esetben – bíróság elé vitelére.

17. CIKK AZ EGYÉN INTEGRITÁSÁNAK VÉDELME

Minden fogyatékossgal élő személynek másokkal azonos alapon joga van fizikai és mentális integritásának tiszteletben tartására.

18. CIKK A MOZGÁSSZABADSÁG ÉS AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG SZABADSÁGA

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő jogát a mozgás szabadságához, a lakóhely megválasztásának szabadságához és az állampolgársághoz, beleértve annak biztosítását, hogy a fogyatékossgal élő személyek:
 - (a) jogosultak állampolgárság megszerzésére és megváltoztatására, és állampolgárságuktól önkényesen vagy fogyatékossguk alapján nem foszthatók meg;
 - (b) fogyatékossguk alapján nem foszthatók meg azon képességüktől, hogy állampolgárságukat igazoló okmányokat vagy egyéb személyazonossági okmányokat szerezzenek be, tartsanak birtokukban és használjanak fel, vagy a mozgásszabadsághoz való jog gyakorlásához esetlegesen szükséges eljárásokat – mint például bevándorlási eljárásokat – vegyenek igénybe;
 - (c) szabadon elhagyhatnak bármely országot, saját országukat is beleértve;
 - (d) nem foszthatók meg önkényesen vagy fogyatékossguk alapján a saját országukba való belépés jogától.
2. A fogyatékossgal élő gyermekeket születésüket követően azonnal nyilvántartásba veszik, és születésüktől kezdve joguk van saját névhez, állampolgárság szerzéséhez, és – amennyire csak lehetséges – szüleik megismeréséhez és azok gondoskodására.

19. CIKK ÖNÁLLÓ ÉLETVITEL ÉS A KÖZÖSSÉGBE VALÓ BEFOGADÁS

Az egyezményben részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogát a közösségben való élethez és másokkal egyenlő szabad döntéshez való jogát; minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék e jogaikat és a teljes közösségi befogadást és részvételt, beleértve a következők biztosítását:

- (a) a fogyatékossgal élő személyeknek másokkal azonos alapon lehetőségük van lakóhelyüknek és annak megválasztására, hogy hol és kivel élnek együtt, és nem kötelezhetőek bizonyos megszabott körülmények között élni;
- (b) a fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférési lehetőséget biztosítanak többféle otthoni, intézményi és egyéb közösségi támogató szolgálathoz, beleértve azt a személyes segítséget, amely a közösségben éléshez és a közösségbe történő beilleszkedéshez, valamint a közösségtől való elszigetelődés és kirekesztődés megelőzése céljából szükséges;
- (c) a mindenki számára nyújtott közösségi szolgáltatások és létesítmények azonos alapon hozzáférhetőek a fogyatékossgal élő személyek számára is, és igényeikhez igazítottak.

20. CIKK SZEMÉLYES MOBILITÁS

A részes államok a fogyatékossgal élő személyek függetlenségének a lehető legnagyobb mértékű biztosítása mellett hatékony intézkedéseket hoznak a személyes mobilitás biztosítására, beleértve az alábbiakat:

- (a) a fogyatékossgal élő személyek személyes mobilitásának az általuk meghatározott időben és módon, elérhető áron történő lehetővé tétele;
- (b) a fogyatékossgal élő személyeknek a minőségi mobilitási támogatásokhoz, eszközökhöz, segítő technológiákhoz, valamint a személyes segítségnyújtás különböző formáihoz és a közvetítőkhez való hozzáféréseinek megkönnyítése, beleértve azok elérhető áron történő rendelkezésre bocsátását;
- (c) képzés biztosítása a mobilitással kapcsolatos ismeretekről a fogyatékossgal élő személyek és a velük foglalkozó szakértők részére;
- (d) a mobilitási támogatásokat, eszközöket és segítő technológiákat előállító jogalanyok ösztönzése a fogyatékossgal élő személyek mobilitási szempontjainak figyelembevételére.

21. CIKK A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS ÉS A SZÓLÁS SZABADSÁGA, VALAMINT AZ INFORMÁCIÓHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon, az általuk megválasztott kommunikációs formában gyakorolhassák a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának jogát, beleértve az információk és elgondolások keresésének, befogadásának és közlésének szabadságát, a jelen egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, beleértve a következőket:

- (a) a lakosság számára készült tájékoztatás időben, hozzáférhető formában és a fogyatékossgal élő személyek számára különböző fajtáinak megfelelő technológiák segítségével, többletköltség nélkül történő biztosítása a fogyatékossgal élő személyek számára;
- (b) a hivatali érintkezés során legyen elfogadott és támogatott a jelnyelv, a Braille-írás, az alternatív és az augmentatív kommunikáció, valamint minden egyéb, a fogyatékossgal élő személyek által választott kommunikációs forma, eszköz és módzat;
- (c) ösztönzik a nyilvánosság számára, akár az interneten keresztül is, szolgáltatást kínáló magánjogi jogalanyokat, hogy az információkat és a szolgáltatásokat a fogyatékossgal élő személyek számára is hozzáférhető és igénybe vehető formában nyújtsák;
- (d) ösztönzik a tömegtájékoztatást, beleértve az információk internetes szolgáltatás útján terjesztőit, hogy szolgáltatásaikat fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférhetővé tegyék;
- (e) elismerik és elősegítik a jelnyelvek használatát.

22. CIKK A MAGÁNÉLET TISZTELETBEN TARTÁSA

1. A fogyatékossgal élő személy magánéletének, családjának, otthonának, levelezésének vagy más-fajta kommunikációjának önkényes vagy jogellenes zavarása, becsületének vagy jó hírének jogellenes megsértése – tekintet nélkül a személy lakóhelyére és lakáskörülményeire – tilos. A fogyatékossgal élő személyek az említett zavarással és jogsértéssel szemben jogvédelmet élveznek.
2. A részes államok másokkal azonos alapon védik a fogyatékossgal élő személyek személyével, egészségével és rehabilitációjával kapcsolatos információk titkosságát.

23. CIKK AZ OTTHON ÉS A CSALÁD TISZTELETBEN TARTÁSA

1. A részes államok minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek a fogyatékossgal élő személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés megszüntetéséért a házasság, a család, a szülői szerep és a rokon kapcsolatok terén, másokkal azonos alapon, az alábbiak biztosítása céljából:
 - (a) a házasság kötésére alkalmas korú fogyatékossgal élő személyeknek a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogának elismerése a házasságot kötni szándékozó felek szabad és teljes egyetértése alapján;
 - (b) a fogyatékossgal élő személyek jogának elismerése, hogy szabadon és felelősségteljesen döntsenek gyermekeik számát és korkülönbségét illetően, hogy hozzáféréssel bírnak az életkoruk megfelelő információkhoz, a reprodukció és a családtervezési oktatás elismerést nyerjen, valamint, hogy biztosítsák számukra az e jogok gyakorlását lehetővé tevő eszközöket;
 - (c) a fogyatékossgal élő személyek, beleértve a gyermekeket is, termékenységének másokkal azonos alapon történő fenntartása.
2. A részes államok biztosítják a fogyatékossgal élő személyek gyámsággal, gondnoksággal, gyermekek örökbefogadásával vagy más hasonló jogintézményekkel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit, ha ezek a fogalmak léteznek a nemzeti jogban; minden esetben a gyermek érdeke az elsődleges. A részes államok megfelelő segítséget nyújtanak a fogyatékossgal élő személyek számára gyermeknevelési feladataik teljesítéséhez.
3. A részes államok biztosítják a fogyatékossgal élő gyermekek számára az egyenlő jogokat a családi élet területén. E jogok érvényesítése, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek elrejtésének, elhagyásának, elhanyagolásának és kirekesztésének megelőzése céljából a részes államok vállalják a fogyatékossgal élő gyermekek és családjuk korai, átfogó tájékoztatását, részükre szolgáltatások nyújtását és támogatásukat.
4. A részes államok biztosítják, hogy a gyermek a szülők akarata ellenére nem választható el szüleitől, kivéve, ha az olyan hatáskörrel rendelkező hatóságok, amely hatóságok döntése ellen jogorvoslatnak van helye, az alkalmazandó jogszabályokkal és eljárásokkal összhangban megállapítják, hogy az elválasztás a gyermek érdekében szükséges. A gyermek vagy egyik, vagy mindkét szülője fogyatékosága alapján a gyermeket szüleitől elválasztani minden esetben tilos.
5. Ha a közvetlen család nem tudja ellátni a fogyatékossgal élő gyermeket, akkor a részes államok minden erőfeszítést megtesznek annak érdekében, hogy alternatív gondozást biztosítsanak a gyermek számára a szélesebb családi körben, ennek hiányában pedig a közösségen belül családi környezetben.

24. CIKK OKTATÁS

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra tekintettel:
 - (a) az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés teljes mértékű kifejlesztése, valamint az emberi jogok, az alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;
 - (b) a fogyatékossgal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek lehető legteljesebb kifejlesztése;
 - (c) a szabad társadalomban való tényleges részvétel lehetővé tétele a fogyatékossgal élő személyek számára.

2. E jog érvényesítése során a részes államok biztosítják az alábbiakat:

- (a) a fogyatékossgal élő személyeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az általános oktatási rendszerből, és a fogyatékossgal élő gyermekeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásból, valamint a középfokú oktatásból;
- (b) a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férnek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz;
- (c) gondoskodnak az egyén igényeihez történő ésszerű alkalmazkodásról;
- (d) a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony tanulásukat előmozdító szükséges támogatást az általános oktatási rendszerben;
- (e) hatékony, személyre szabott támogató intézkedéseket biztosítanak, a tudományos és a társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben, a teljes körű integráció céljával összhangban.

3. A részes államok képessé teszik a fogyatékossgal élő személyeket életvezetési és szociális fejlődési készségek elsajátítására, hogy elősegítsék az oktatásban és a közösségben való teljes és egyenrangú részvételüket. E célból a részes államok meghozzák a szükséges intézkedéseket, többek között:

- (a) elősegítik a Braille-írás, az alternatív írásmódok, az alternatív és az augmentatív módok, a kommunikáció, a tájékozódás és a közlekedés formáinak és eszközeinek elsajátítását, valamint a kortársi támogatást és mentorálást;
- (b) elősegítik a jelnyelv elsajátítását, és támogatják a hallássérült közösség nyelvi identitását;
- (c) biztosítják hogy a vak, a siket, valamint a siketvak személyek – különösen a gyermekek – oktatása az egyén számára legmegfelelőbb nyelven, kommunikációs módszerrel és eszközökkel, valamint a tudományos és a társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben történjék.

4. E jogok érvényesülésének biztosítása érdekében, a részes államok meghozzák a megfelelő intézkedéseket, hogy olyan tanárokat – közöttük fogyatékossgal élő tanárokat – alkalmazzanak, akik megfelelő képesítéssel rendelkeznek a jelnyelv és/vagy a Braille-írás oktatására, valamint hogy az oktatás bármely szintjén tevékenykedő szakértőket és személyzetet képezzenek. Az ilyen képzések magukban foglalják a fogyatékossgal kapcsolatos tudatosság fejlesztését, valamint – a fogyatékossgal élő személyeket segítő – megfelelő alternatív és augmentatív módok, kommunikációs eszközök és formák, oktatási technikák és tananyagok használatát.

5. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetés nélkül és másokkal azonos alapon férnek hozzá az általános felsőfokú oktatáshoz, a szakképzéshez, a felnőttoktatáshoz és az élethosszig tartó tanuláshoz. E célból biztosítják az ésszerű alkalmazkodást a fogyatékossgal élő személyek számára.

25. CIKK EGÉSZSÉGÜGY

A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogosultak a lehető legmagasabb színvonalú egészségügyi ellátásra a fogyatékossg alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. A részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek, hogy a fogyatékossgal élő személyek hozzáférjenek a nemhez igazodó egészségügyi szolgáltatásokhoz, beleértve az egészséghez kapcsolódó rehabilitációt. A részes államok különösképpen:

- (a) a más személyeknek biztosítottal azonos terjedelmű, minőségű és színvonalú ingyenes vagy megengedhető árú egészségügyi ellátást és egészségügyi programokat biztosítanak a fogyatékossgal

élő személyeknek, beleértve a szexuális és a reprodukív egészség területét, valamint a lakossági közegészségügyi programokat;

- (b) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára kifejezetten fogyatékossguk miatt szükséges egészségügyi szolgáltatásokat, beleértve a betegség korai felismerését és – szükség esetén – a beavatkozást, valamint a további fogyatékossgok előfordulásának minimalizálására és megelőzésére kialakított szolgáltatásokat, a gyermekek és az idősek körében is;
- (c) biztosítják ezeknek az egészségügyi szolgáltatásoknak a lehető legközelebbi hozzáférhetőségét az emberek saját közösségeihez, beleértve a vidéki területeket is;
- (d) kötelezik az egészségügyi szakembereket, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára ugyanolyan színvonalú ellátást biztosítsanak, mint mások számára, beleértve a szabad és tájékoztatáson alapuló hozzájárulás alapján nyújtott ellátást – többek között – a fogyatékossgal élő személyek emberi jogaira, méltóságára, autonómiájára és szükségleteire vonatkozó tudatosság felkeltésével a képzésen, valamint az állami és a magán egészségügyi ellátás etikai normáinak közzétételével;
- (e) tiltják a fogyatékossgal élő személyekkel szemben az egészségbiztosítás és a nemzeti jog által engedélyezett életbiztosítás területén alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, amely biztosításokat tisztességes és ésszerű módon kell nyújtani;
- (f) megakadályozzák az egészségügyi ellátás, az egészségügyi szolgáltatások, az étel-miszer vagy a folyadék fogyatékossgon alapuló, megkülönböztető megtagadását.

26. CIKK HABILITÁCIÓ ÉS REHABILITÁCIÓ

1. A részes államok megtesznek minden hatékony és szükséges intézkedést – ideértve a sorstársi segítségnyújtást is – annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára az élet minden területén biztosított legyen a legteljesebb függetlenség, a fizikai, a mentális, a szociális és a szakmai képességek, valamint a teljes befogadás és részvétel elérése és megtartása. E célból a részes államok átfogó rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokat és programokat hoznak létre, erősítik és kiterjesztik azokat, különös tekintettel az egészségügy, a foglalkoztatás, az oktatás és a szociális szolgáltatások terén, oly módon, hogy a rehabilitációs és a rehabilitációs szolgáltatások és programok:
 - (a) a lehető legkorábbi szakaszban kezdődnek, és az egyéni igények és képességek multidiszciplináris értékelésén alapulnak;
 - (b) támogatják a közösségben való részvételt és az abba való befogadást, önkéntes alapon működnek, és a fogyatékossgal élő személyek lakóhelyéhez – a vidéki régiókat is beleértve – a lehető legközelebb vannak.
2. A részes államok támogatják a rehabilitációs és a rehabilitációs szolgáltatásokban dolgozó szakértők és személyzet képzésének és továbbképzésének fejlesztését.
3. A részes államok támogatják a rehabilitációhoz és a rehabilitációhoz kapcsolódó, a fogyatékossgal élő személyek számára tervezett támogató, segítő eszközök és technológiák elérhetőségét, ismeretét és használatát.

27. CIKK MUNKAVÁLLALÁS ÉS FOGLALKOZTATÁS

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz való jogát, másokkal azonos alapon; ez magában foglalja egy, a fogyatékossgal élő személyek számára nyitott, befogadó és hozzáférhető munkaerőpiacon szabadon választott és elfogadott munka révén nyerhető megélhetés lehetőségének jogát. A részes államok védik és segítik a munkához való jog érvényesülését – ideértve azokat is, akik a munkavégzés ideje alatt váltak fogyatékossgú –, azáltal, hogy

megteszik a szükséges lépéseket, akár törvényalkotás útján is, annak érdekében, hogy többek között:

- (a) megtiltsanak mindennemű, a fogyatékoság alapján történő, a munkavállalás bármely formájával kapcsolatos hátrányos megkülönböztetést, beleértve a munkaerő-toborzás, az alkalmazás és a foglalkoztatás feltételeit, a foglalkoztatás folytonosságát, a szakmai előmenetelt, valamint a biztonságos és az egészséges munkakörülményeket;
 - (b) a fogyatékosággal élő személyek méltányos és kedvező munkafeltételekhez való jogát másokkal azonos alapon védjék, beleértve az esélyegyenlőséget és az azonos értékű munkáért járó azonos díjazást, a biztonságos és az egészséges munkakörülményeket, beleértve a zaklatás elleni védelmet és a sérelmek orvoslását;
 - (c) biztosítsák, hogy a fogyatékosággal élő személyek másokkal azonos alapon gyakorolhassák munkaügyi és szakszervezeti jogaikat;
 - (d) biztosítsák a fogyatékosággal élő személyek számára, hogy hatékonyan hozzáférjenek az általános szakmai és pályaválasztási tanácsadói programokhoz, a közvetítői szolgáltatásokhoz, valamint a szakképzéshez és a továbbképzésekhez;
 - (e) előmozdítsák a fogyatékosággal élő személyek elhelyezkedési és előrelépési lehetőségeit a munkaerőpiacon, valamint segítséget nyújtsanak a munkahely felkutatása, megszerzése, megtartása és a munkához való visszatérés során;
 - (f) támogassák az önfoglalkoztatás, a vállalkozás, a szövetkezetek fejlesztésének és az egyéni vállalkozás beindításának lehetőségeit;
 - (g) fogyatékosággal élő személyeket foglalkoztassanak a közsférában;
 - (h) megfelelő politika és intézkedések révén elősegítsék a fogyatékosággal élő személyek magán-szektorban történő alkalmazását, amelybe beletartozhatnak megerősítő programok, ösztönzők és egyéb intézkedések;
 - (i) biztosítsák, hogy a munkahelyen ésszerű elhelyezés legyen biztosítva⁵ a fogyatékosággal élő személyek számára;
 - (j) elősegítsék a fogyatékosággal élő személyek munkatapasztalat-szerzését a nyílt munkaerőpiacon;
 - (k) támogassák a fogyatékosággal élő személyeknek szóló szakképzési és szakmai rehabilitációt, a munkában tartási és a munkába való visszatérést segítő programokat.
2. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékosággal élő személyeket ne tarthassák rabszolgasorban vagy szolgaságban, valamint hogy – másokkal azonos alapon – részesüljenek a kényszer- vagy a kötelező munkával szembeni védelemben.

28. CIKK

MEGFELELŐ ÉLETSZÍNVONAL ÉS SZOCIÁLIS VÉDELEM

1. A részes államok elismerik a fogyatékosággal élő személyek jogát a megfelelő életminőséghez saját maguk és családjuk számára, beleértve a megfelelő élelmet, ruházatot és lakhatást, továbbá az életkörülmények folyamatos javításához, és megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy e jog érvényesülését bármiféle fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentesen védjék és támogassák.

⁵ Az autentikus szövegváltozatok a „reasonable accommodation” megfelelőit használják, ami fogyatékoságügyi szak kifejezés, magyarul „ésszerű alkalmazkodásként” fordítható. Az „ésszerű elhelyezés” fordítási hiba, és így a cikk e része magyarul értelmezhetetlen.

2. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a szociális védelemhez, valamint e jognak a fogyatékossgal alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentes gyakorlásához, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesülésének védelmére és előmozdítására, beleértve azon intézkedéseket, amelyek:

- (a) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő hozzáférést a tiszta vízhez, és biztosítják a fogyatékossgal fakadó szükségletekhez kapcsolódó megfelelő és megfizethető szolgáltatásokhoz, eszközökhöz és más segítséghez való hozzáférést;
- (b) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek, különösen a fogyatékossgal élő nők és lányok, valamint a fogyatékossgal élő idősek számára a szociális védelmi programokhoz és a szegénység csökkentését célzó programokhoz való hozzáférést;
- (c) biztosítják a szegénységben és fogyatékossgal élő személyek és családjuk hozzáférést a fogyatékossgal okán fellépő kiadásokhoz kapcsolódó állami támogatáshoz, ideértve a megfelelő képzést, tanácsadást, pénzügyi segítségnyújtást és a hosszabb ideig tartó gondoskodást;
- (d) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek állami lakhatási programokhoz való hozzáférést;
- (e) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a nyugellátáshoz és a nyugdíjprogramokhoz való hozzáférést.

29. CIKK

A POLITIKAI ÉLETBEN ÉS A KÖZÉLETBEN VALÓ RÉSZVÉTEL

A részes államok másokkal azonos alapon garantálják a fogyatékossgal élő személyek számára politikai jogaik élvezetét, és vállalják, hogy

- (a) biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselők révén, beleértve a fogyatékossgal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra, többek között:
 - (i) annak biztosítása révén, hogy a szavazási eljárások, létesítmények és anyagok megfelelőek, hozzáférhetők és könnyen érthetők;
 - (ii) azáltal, hogy védik a fogyatékossgal élő személyeknek azon jogát, hogy a választásokon és a népszavazásokon megfélemlítés nélkül, titkosan szavazhassanak, és hogy szabadon megválaszthatók legyenek, hogy ténylegesen tisztséget, kormány szintű közhivatalt viselhessenek, és hogy szükség esetén lehetővé teszik a segítő és új technológiák igénybe vételét;
 - (iii) azáltal, hogy garantálják a fogyatékossgal élő személyek, mint választók, szabad akaratnyilvánítását, továbbá e célból szükség esetén – saját kérésükre – lehetővé teszik, hogy a szavazás során egy általuk választott személy legyen segítségükre;
- (b) azáltal, hogy aktívan támogatnak egy olyan környezetet, amelyben a fogyatékossgal élő személyek ténylegesen és teljes körűen, hátrányos megkülönböztetés nélkül, másokkal azonos alapon vehetnek részt a közügyek irányításában, és hogy ösztönzik a közügyekben való részvételüket, beleértve:
 - (i) részvételüket az ország közéletével és politikai életével foglalkozó nem kormányzati szervezetek és egyesületek munkájában, valamint a politikai pártok tevékenységében és igazgatásában;
 - (ii) a fogyatékossgal élő személyek szervezeteinek alakítását és az azokhoz történő csatlakozást, azzal a céllal, hogy nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi szinten képviseljék a fogyatékossgal élő személyeket.

30. CIKK
A KULTURÁLIS ÉLETBEN, ÜDÜLÉSI,
SZABADIDŐS ÉS SPORTTEVÉKENYSÉGEKBEN VALÓ RÉSZVÉTEL

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek azon jogát, hogy másokkal azonos alapon vegyenek részt a kulturális életben, és minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek:
 - (a) hozzáférhető formában jussanak hozzá a kulturális anyagokhoz;
 - (b) hozzáférhető formában jussanak hozzá a televízió műsoraihoz, filmekhez, színházhoz és más kulturális tevékenységekhez;
 - (c) hozzáférjenek a kulturális előadások vagy szolgáltatások helyszínéhez, mint például a színházhoz, múzeumhoz, mozihoz, könyvtárhoz és utazási irodához, továbbá lehetőség szerint hozzáférjenek az emlékművekhez és a jelentősebb nemzeti kulturális helyszínekhez.
2. A részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek a fogyatékossgal élő személyek alkotó, művészi és szellemi képességei fejlesztésének és hasznosításának lehetővé tételére, nemcsak saját javukra, hanem a társadalom gazdagítása céljából is.
3. A részes államok a nemzetközi joggal összhangban minden szükséges lépést megtesznek annak biztosítására, hogy a szellemi tulajdonjogokat védő jogszabályok ne jelentsenek ésszerűtlen vagy megkülönböztető akadályt a fogyatékossgal élő személyek kulturális anyagokhoz történő hozzáféréseivel szemben.
4. A fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon jogosultak sajátos kulturális és nyelvi identitásuk elismerésére és támogatására, beleértve a jelnyelveket és a siketkultúrát.
5. Azzal a céllal, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon vehessenek részt a rekreációs, szabadidős és sporttevékenységekben, a részes államok meghozzák a megfelelő intézkedéseket, annak érdekében, hogy:
 - (a) a lehető legnagyobb mértékben bátorítsák és előmozdítsák a fogyatékossgal élő személyek részvételét az integrált sporttevékenységekben, minden szinten;
 - (b) biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fogyatékossgal típusához igazodó, speciális rekreációs és sporttevékenységek szervezésének, fejlesztésének és az ezekben való részvételnek a lehetőségét, valamint hogy e célból ösztönözzék a megfelelő oktatás, edzés és a szükséges források biztosítását, másokkal azonos alapon;
 - (c) biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek hozzáférést a sport-, az üdülési és a turisztikai helyszínekhez;
 - (d) biztosítsák, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek más gyermekekkel egyenlő hozzáféréssel bírjanak a játékokhoz, a rekreációs, a sport- az és üdülési tevékenységekhez, beleértve az iskolarendszerben előforduló hasonló tevékenységeket;
 - (e) biztosítsák, hogy a fogyatékossgal élő személyek hozzáférjenek a rekreációs, a szabadidős, a sport- és a turisztikai tevékenységeket szervezők által nyújtott szolgáltatásokhoz.

31. CIKK
STATISZTIKA ÉS ADATGYŰJTÉS

1. A részes államok vállalják, hogy összegyűjtik a megfelelő információkat – beleértve statisztikai és kutatási adatokat –, amelyek révén a jelen egyezmény végrehajtásához szükséges politikákat alakíthatnak ki és valósíthatnak meg. Az adatgyűjtés és az adatkezelés folyamatának:
 - (a) meg kell felelnie a jogszabályok által megszabott biztosítékoknak – beleértve az adatvédelmi jogszabályokat –, hogy ezáltal biztosítva legyen a fogyatékossgal élő személyek magánéletének titkossága és tiszteletben tartása;

- (b) az emberi jogok és az alapvető szabadságok, valamint a statisztikák gyűjtésére és használatára vonatkozó etikai alapelvek védelme érdekében meg kell felelnie a nemzetközileg elfogadott normáknak.
2. Az ezzel a cikkel összhangban összegyűjtött információt megfelelő módon le kell bontani, és a részes államoknak a jelen egyezményben foglalt kötelezettségei teljesítésének, továbbá azon akadályok beazonosításának támogatására kell felhasználni, amelyekkel a fogyatékossgal élő személyek jogaik gyakorlása során szembesülnek.
3. A részes államok felelősséget vállalnak e statisztikák terjesztésére, valamint biztosítják a fogyatékossgal élő személyek és mások hozzáférését.

32. CIKK NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. A részes államok elismerik a nemzetközi együttműködésnek és annak előmozdításának fontosságát, a jelen egyezmény célkitűzéseinek megvalósítására tett nemzeti törekvések támogatása céljából, valamint megfelelő és hatékony intézkedéseket hoznak e tekintetben az államok közötti, és ha ez szükséges, akkor a megfelelő nemzetközi és regionális szervezetekkel, illetve a civil társadalommal, különösen pedig a fogyatékossgal élő személyeket tömörítő szervezetekkel történő együttműködés révén. Ezek az intézkedések lehetnek többek között:
- (a) annak biztosítása, hogy a nemzetközi együttműködés, beleértve a nemzetközi fejlesztési programokat is, a fogyatékossgal élő személyek számára elérhetőek és hozzáférhetőek;
 - (b) képességépítés előmozdítása és támogatása, beleértve az információk és a tapasztalatok, a képzési programok és a legjobb gyakorlatok cseréjét és megosztását;
 - (c) a kutatási együttműködés, illetve a tudományos és a technikai ismeretekhez való hozzáférés előmozdítása;
 - (d) szükség esetén technikai és gazdasági segítség nyújtása, beleértve a hozzáférhető és a segítő technológiákhoz való hozzáférésnek és azok megosztásának előmozdítását, valamint a technológiák átadását.
2. E cikk rendelkezései nem érintik a részes államok jelen egyezmény alapján fennálló kötelezettségeinek teljesítését.

33. CIKK NEMZETI SZINTŰ TELJESÍTÉS ÉS ELLENŐRZÉS

1. A részes államok, szervezeti felépítésüknek megfelelően, a jelen egyezmény végrehajtására vonatkozó ügyekre a kormányzaton belül kijelölnek egy vagy több koordinációs pontot, és mérleget egy kormányzati koordinációs mechanizmus létrehozását vagy kijelölését a különböző ágazatokban és szinteken történő kapcsolódó tevékenységek előmozdítására.
2. A részes államok, jogi és közigazgatási rendszerüknek megfelelően, az államon belül fenntartanak, megerősítenek, kijelölnek vagy létrehoznak egy vagy több független mechanizmust magában foglaló keretrendszerrel, a megfelelő módon, amely segíti, védi és ellenőrzi a jelen egyezmény végrehajtását. E mechanizmus kijelölése vagy létrehozatala során a részes államok figyelembe veszik az emberi jogok védelmét és előmozdítását célzó nemzeti intézmények jogállásának és működésének alapelveit.
3. A civil társadalmat – különösen a fogyatékossgal élő személyeket és az őket képviselő szervezeteket – be kell vonni az ellenőrzési folyamatokba, és azokban teljes részvételüket biztosítani kell.

34. CIKK

A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK BIZOTTSÁGA

1. A Fogyatékossággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága (továbbiakban „Bizottság”) az alábbi tevékenységek ellátása érdekében megalakul.
2. A jelen egyezmény hatálybalépésekor a Bizottság 12 szakértőből áll. Az egyezmény további 60 megerősítését vagy ahhoz való csatlakozást követően a Bizottság létszáma 6 fővel bővül, elérve a maximális 18 fős létszámot.
3. A Bizottság működésében tagjai személyes minőségükben vesznek részt, akik nagy erkölcsi tekintélyű személyek, és a jelen egyezmény által érintett területen elismert szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek. Tagjelöltek állítása esetén a részes államok kellően mérlegelik a jelen egyezmény 4. cikkének 3. bekezdésében foglalt rendelkezéseket.
4. A Bizottság tagjait a részes államok választják, figyelembe véve a méltányos földrajzi megoszlást, a különböző civilizációk és a főbb jogrendszerek képviselőit, a kiegyensúlyozott nemi képviseletet és a fogyatékossággal élő szakértők részvételét.
5. A Bizottság tagjait titkos szavazással választják a részes államok által állampolgáraik közül jelölt személyek listájáról a részes államok konferenciájának ülésén. Ezen üléseken, amelyeken a határozatképességhez a részes államok kétharmadának részvétele szükséges, a Bizottság megválasztott tagjának azok tekintendők, akik a legtöbb szavazatot és a részes államok jelenlévő és szavazó képviselői szavazatainak abszolút többségét elnyerték.
6. Az első választásra a jelen egyezmény hatálybalépését követő hat hónapon belül kerül sor. Legalább négy hónappal minden választást megelőzően az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára írásban felhívja a részes államokat, hogy két hónapon belül nyújtsák be a jelöléseket. Ezt követően a főtitkár betűrendes névjegyzéket készít az így javasolt összes jelöltről, feltüntetve a jelölő részes államot, és megküldi azt a jelen egyezmény részes államainak.
7. A Bizottság tagjait négyéves időtartamra választják. Újbóli megválasztásra a tagok további egy alkalommal jogosultak. Az első választáskor megválasztottak közül hat tag megbízatása azonban két év elteltével lejár; e hat tag közvetlenül az első választás után az e cikk 5. bekezdésében meghatározott ülés elnöke által történő sorshúzás útján választják ki.
8. A Bizottság további hat tagjának megválasztása a rendszeres választások alkalmával, a jelen cikk vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően történik.
9. Ha a Bizottság valamely tagja meghal, lemond, vagy úgy nyilatkozik, hogy bármely más okból feladatát nem képes a továbbiakban ellátni, akkor az őt jelölő részes állam kinevez a hátralévő megbízatási idő kitöltésére egy másik, a jelen cikk vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott képzettséggel bíró és a követelményeknek megfelelő szakértőt.
10. A Bizottság maga határozza meg eljárási rendjét.
11. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára biztosítja a Bizottságnak a jelen egyezményben foglalt feladatai hatékony ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint összehívja annak alakuló ülését.
12. A Közgyűlés jóváhagyásával a jelen egyezmény alapján létrehozott Bizottság tagjai az Egyesült Nemzetek Szervezete anyagi forrásainak terhére, tekintettel a Bizottság feladatainak fontosságára, a Közgyűlés által megállapított módozatok és feltételek szerint javadalmazásban részesülnek.
13. A Bizottság tagjait megilletik az Egyesült Nemzetek Szervezetének kiváltságairól és mentességeiről szóló egyezmény vonatkozó rendelkezései alapján az Egyesült Nemzetek Szervezetének kiküldött szakértőit megillető könnyítések, kiváltságok és mentességek.

35. CIKK A RÉSZES ÁLLAMOK JELENTÉSEI

1. Minden részes állam a jelen egyezménynek az adott államra vonatkozó hatálybalépését követő két éven belül az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkár révén átfogó jelentésben számol be a Bizottságnak a jelen egyezményben meghatározott kötelezettségek teljesítése érdekében tett intézkedéseiről, valamint az azok végrehajtásában megvalósított előrehaladásról.
2. Ezt követően a részes államok legalább négyévente vagy a Bizottság által kért időpontban nyújtanak be újabb jelentést.
3. A jelentések tartalmára vonatkozó irányelveket a Bizottság határozza meg.
4. Azon részes államoknak, amelyek benyújtották első átfogó jelentésüket a Bizottságnak, a már megadott információkat ezt követő jelentéseikben nem szükséges megismételniük. A Bizottság számára történő jelentéskészítéskor ajánlott, hogy a részes államok e célból nyílt és átlátható eljárást alkalmazzanak, és figyelembe vegyék a jelen egyezmény 4. cikk 3. bekezdésében foglalt rendelkezéseket.
5. A jelentésekben a jelen egyezményben meghatározott kötelezettségek teljesítését befolyásoló tényezők és nehézségek is jelezhetők.

36. CIKK A JELENTÉSEK FIGYELEMBEVÉTELE

1. A Bizottság minden jelentést megvizsgál, és azzal kapcsolatosan általa szükségesnek tartott javaslatokat és általános ajánlásokat fogalmaz meg, amelyeket az érintett részes államnak továbbít. A részes állam bármilyen általa választott információval válaszolhat a Bizottságnak. A Bizottság további, a jelen egyezmény végrehajtásával kapcsolatos információkat kérhet a részes államoktól.
2. Ha valamely részes állam jelentősen elmarad a jelentés benyújtásával, akkor a Bizottság jelezheti az érintett részes államnak, hogy szükségesnek látja a jelen egyezmény adott részes állam által történő végrehajtásának, a Bizottság rendelkezésére álló, megbízható információkon alapuló vizsgálatát, ha a jelentést az értesítést követő három hónapon belül nem nyújtják be. A Bizottság meghívja az érintett részes államot az e vizsgálatban történő részvételre. Ha a részes állam benyújtja jelentését, az e cikk 1. bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazandóak.
3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a jelentéseket minden részes állam számára elérhetővé teszi.
4. A részes államok jelentésüket széles körben hozzáférhetővé teszik saját országuk nyilvánossága előtt, valamint lehetővé teszik az e jelentésekkel kapcsolatos javaslatokhoz és általános ajánlásokhoz történő hozzáférést.
5. A Bizottság, ha szükségesnek tartja, megküldi a részes államok jelentését az Egyesült Nemzetek Szervezete szakosított intézményeinek, alapjainak és programjainak, illetve egyéb hatáskörrel rendelkező testületének, a jelentésben foglalt kérdésnek vagy technikai tanács, illetve segítségnyújtás iránti igény jelzésének kezelése érdekében, a Bizottság e kéressel vagy jelzéssel kapcsolatos esetleges észrevételeivel és ajánlásaival együtt.

37. CIKK A BIZOTTSÁG ÉS A RÉSZES ÁLLAMOK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. Minden részes állam együttműködik a Bizottsággal, és segíti a Bizottság tagjait feladataik teljesítésében.
2. A részes államokkal történő együttműködés keretében a Bizottság megfelelő tekintettel van a jelen egyezmény végrehajtását szolgáló nemzeti kapacitások erősítésének módozataira, ideértve a nemzetközi együttműködést is.

38. CIKK A BIZOTTSÁG KAPCSOLATA MÁS TESTÜLETEKKEL

A jelen egyezmény hatékony végrehajtása és az egyezmény által érintett területen történő nemzetközi együttműködés előmozdítása érdekében

- (a) a szakosított intézmények és az Egyesült Nemzetek Szervezete egyéb szerveinek képviselői jogosultak részt venni az egyezmény hatáskörükbe tartozó rendelkezései végrehajtásának megvitatásán. A Bizottság felkérheti a szakosított intézményeket vagy más általa kiválasztott hatáskörrel rendelkező testületeket szakvélemény nyújtására az egyezmény végrehajtásának hatáskörükbe tartozó területein. A Bizottság felkérheti a szakosított intézményeket vagy az Egyesült Nemzetek Szervezetének más szerveit az egyezmény végrehajtásának hatáskörükbe tartozó területeiről való jelentés készítésére;
- (b) a Bizottság feladatának ellátása során, szükség esetén konzultál a nemzetközi emberi jogi szerződések által létrehozott más testületekkel, a jelentéssel kapcsolatos irányelvek, javaslatok és általános ajánlások egységességének biztosítása, továbbá a feladataik teljesítése során való párhuzamosságok és átfedések elkerülésének céljából.

39. CIKK A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

A Bizottság minden két évben jelentést nyújt be tevékenységéről a Közgyűlésnek, illetve a Gazdasági és Szociális Tanácsnak, valamint javaslatot és általános ajánlásokat tehet a részes államoktól kapott jelentések és információk vizsgálata alapján. E javaslatokat és általános ajánlásokat, a részes államok esetleges megjegyzéseivel együtt, a Bizottság feltűnteti jelentésében.

40. CIKK A RÉSZES ÁLLAMOK KONFERENCIÁJA

- 1. A részes államok a részes államok konferenciáin rendszeresen találkoznak annak érdekében, hogy megtárgyalják a jelen egyezmény végrehajtásával kapcsolatban adódó kérdéseket.
- 2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a jelen egyezmény hatálybalépését követő hat hónapon belül összehívja a részes államok konferenciáját. Az ezt követő konferenciákat az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára kétévenként vagy a részes államok konferenciájának döntése szerinti időközönként hívja össze.

41. CIKK LETÉTEMÉNYES

A jelen egyezmény letéteményese az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára.

42. CIKK ALÁÍRÁS

A jelen egyezmény 2007. március 30-ától aláírásra nyitva áll valamennyi állam és a regionális integrációs szervezetek számára az Egyesült Nemzetek Szervezetének New York-i székhelyén.

43. CIKK KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS

A jelen egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteni, az aláíró regionális integrációs szervezetek részéről pedig hivatalos megerősítés szükséges. Az egyezmény bármely olyan állam vagy regionális integrációs szervezet számára nyitva áll a csatlakozásra, amely nem írta alá az egyezményt.

44. CIKK REGIONÁLIS INTEGRÁCIÓS SZERVEZETEK

1. „Regionális integrációs szervezet” olyan, egy adott régió szuverén államai által létrehozott szervezetet jelent, amelyre tagállamai a jelen egyezmény által szabályozott kérdésekben hatáskört ruháztak. E szervezetek hivatalos megerősítési vagy csatlakozási okiratukban nyilatkoznak az ezen egyezmény által szabályozott kérdésekre vonatkozó hatáskörük terjedelméről. Ezt követően a hatáskörük terjedelmében bekövetkezett minden jelentős változásról tájékoztatják a letéteményest.
2. A „részes államok” utalás a jelen egyezményben e szervezetekre hatáskörükön belül vonatkozik.
3. A regionális integrációs szervezetek letétbe helyezett okiratai a 45. cikk 1. bekezdésének és a 47. cikk 2. és 3. bekezdésének tekintetében nem vehetők figyelembe.
4. A regionális integrációs szervezetek a részes államok konferenciáján hatáskörükbe tartozó kérdésekben gyakorolhatják szavazati jogukat olyan számú szavazattal, amely egyenlő a jelen egyezményben részes tagállamaik számával. E szervezet nem gyakorolhatja szavazati jogát, ha valamely tagállama szavazati jogát gyakorolni kívánja, és fordítva.

45. CIKK HATÁLYBALÉPÉS

1. A jelen egyezmény a huszadik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.
2. Az egyezményt a huszadik fenti okirat letétbe helyezését követően megerősítő, hivatalosan megerősítő, illetőleg ahhoz csatlakozó állam és regionális integrációs szervezet vonatkozásában az egyezmény az adott állam vagy szervezet saját okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

46. CIKK FENNTARTÁSOK

1. A jelen egyezményhez annak tárgyával és célkitűzéseivel összeegyeztethetetlen fenntartás nem fűzhető.
2. A fenntartás bármikor visszavonható.

47. CIKK MÓDOSÍTÁSOK

1. Bármely részes állam kezdeményezheti a jelen egyezmény módosítását, és benyújthatja javaslatát az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához. A főtitkár a módosítási javaslatot megküldi a részes államoknak azzal a kéréssel, hogy tájékoztassák, ha egyetértenek a részes államok konferenciájának összehívásával a javaslatok megvitatása és az azokról való döntés céljából. Ha az értesítéstől számított négy hónapon belül a részes államok legalább egyharmada támogatja a konferencia összehívását, akkor a főtitkár az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt összehívja a konferenciát. A jelen lévő és szavazó részes államok kétharmados többsége által elfogadott módosítást a főtitkár a Közgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra, majd ezt követően valamennyi részes állam elé elfogadásra.
2. A jelen cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott módosítás az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát. Ezt követően a módosítás minden részes állam vonatkozásában az állam saját elfogadó okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba. A módosítás kizárólag az azt elfogadó részes államokat kötelezi.

3. Ha a részes államok konferenciája konszenzussal úgy határozott, az e cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott, kizárólag a 34., a 38., a 39. és a 40. cikkre vonatkozó módosítás valamennyi államra vonatkozóan az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát.

48. CIKK FELMONDÁS

Bármely részes állam az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkához intézett írásbeli közléssel felmondhatja a jelen egyezményt. A felmondás egy évvel a közlésnek a Főtitkár által történt kézhezvételét követően lép hatályba.

49. CIKK HOZZÁFÉRHETŐ FORMÁTUM

A jelen egyezmény szövegét hozzáférhető formátumban is rendelkezésre kell bocsátani.

50. CIKK HITELES SZÖVEGEK

A jelen egyezmény arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles.

Fakultatív jegyzőkönyv a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményhez

A jelen Jegyzőkönyv részes államai a következőkben állapodtak meg:

1. CIKK

1. A jelen Jegyzőkönyv részes állama („részes állam”) elismeri a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogainak Bizottsága („a Bizottság”) hatáskörét arra, hogy olyan, a joghatósága alá tartozó személyektől vagy személyek csoportjától, vagy ezek nevében beadványt átvegyen és megvizsgáljon, akik állításuk szerint az egyezmény rendelkezéseinek az adott részes állam által történő megsértésének sértettjei.
2. A Bizottság nem vehet át olyan beadványt, amely olyan, az egyezményben részes államot érint, amely a jelen Jegyzőkönyvnek nem részese.

2. CIKK

A Bizottság elfogadhatatlannak tekint egy beadványt, ha

- (a) a beadvány névtelen;
- (b) a beadvány az ilyen beadvány benyújtásának jogával való visszaélést valósít meg, vagy ha nem összeegyeztethető az egyezmény rendelkezéseivel;
- (c) az ügyet a Bizottság korábban már megvizsgálta, vagy ha más nemzetközi vizsgálati vagy rendezési eljárás során vizsgálták vagy vizsgálják;
- (d) nem merítettek ki minden nemzeti jogorvoslati lehetőséget. E rendelkezés azonban nem alkalmazható, ha a jogorvoslati lehetőségek igénybevétele ésszerűtlen mértékben elhúzódik vagy attól érdemi megoldás nem várható;
- (e) nyilvánvalóan megalapozatlan vagy tényekkel nem kellően alátámasztott; vagy ha

- (f) a beadvány tárgyául szolgáló tények a jelen Jegyzőkönyvnek az érintett részes állam vonatkozásában való hatálybalépése előtt következtek be, kivéve, ha a tények az adott dátumot követően is folytatódtak.

3. CIKK

Jelen Jegyzőkönyv 2. cikkének rendelkezéseivel összhangban a Bizottság bármely, hozzá benyújtott beadványt bizalmas formában a részes állam tudomására hoz. A részes állam hat hónapon belül írásos magyarázatot ad vagy nyilatkozatot nyújt be a Bizottságnak, amelyben felvilágosítást ad az esetről és a részes állam által szolgáltatott esetleges jogorvoslatról.

4. CIKK

1. Bármely időpontban egy beadvány elfogadását követően és az érdemi döntést megelőzően a Bizottság sürgős megfontolás céljából kérheti az érintett államot arra, hogy az érintett állam fogadtassa szükséges intézkedéseket az állítólagos jogsértés sértettjének vagy sértetteinek okozott esetleges jóvátehetetlen károk megelőzése érdekében.
2. Ha a Bizottság az e cikk 1. bekezdésében biztosított diszkrecionális jogát használva eljár, az nem minősül az adott beadvány elfogadhatóságáról vagy érdeméről való döntésnek.

5. CIKK

A Bizottság az e Jegyzőkönyv alapján benyújtott beadványokat zárt üléseken vizsgálja meg. A beadvány megvizsgálását követően a Bizottság továbbítja javaslatait és ajánlásait, ha vannak, a részes államhoz és a kérelmezőhöz.

6. CIKK

1. Ha a Bizottságnak olyan megbízható információ jut birtokába, miszerint egy részes állam a jelen egyezményben meghatározott jogokat súlyosan és rendszeresen megsérti, akkor a Bizottság felhívja a részes államot, hogy működjön közre az információ kivizsgálásában, és ennek érdekében nyújtsa be észrevételeit az adott információval kapcsolatban.
2. Az érintett részes állam által benyújtott észrevételek, illetve más megbízható, rendelkezésére álló információ alapján a Bizottságnak jogában áll kijelölni egy vagy több tagját, hogy vizsgálatot folytasson le és haladéktalanul jelentést tegyen a Bizottságnak. Indokolt esetben és a részes állam hozzájárulásával, a vizsgálat a részes állam területére tett látogatást is magában foglalhat.
3. E vizsgálat megállapításainak megvizsgálását követően a Bizottság továbbítja a megállapításokat az érintett részes államnak észrevételeivel és ajánlásaival együtt.
4. Az érintett részes állam a Bizottság által hozzá eljuttatott megállapítások, észrevételek és ajánlások kézhezvételétől számított hat hónapon belül beterjeszti észrevételeit a Bizottságnak.
5. E vizsgálatot bizalmas formában kell lefolytatni, és a részes állam együttműködésének biztosítására az eljárás minden szakaszában törekedni kell.

7. CIKK

1. A Bizottság felkérheti az érintett részes államot, hogy az egyezmény 35. cikke szerinti jelentésében számoljon be bármely olyan intézkedés részleteiről, amelyet e Jegyzőkönyv 6. cikke értelmében folytatott vizsgálat nyomán fogantatosított.
2. A Bizottság szükség esetén a 6. cikk 4. bekezdésében említett hat hónapos időszak leteltével felkérheti az érintett részes államot, hogy számoljon be a vizsgálatra válaszul tett intézkedésekről.

8. CIKK

Minden részes állam az e Jegyzőkönyv aláírásakor, megerősítésekor, illetve az ahhoz való csatlakozáskor nyilatkozatot tehet, hogy nem ismeri el a Bizottság 6. és 7. cikkeiben rögzített hatáskörét.

9. CIKK

Az e Jegyzőkönyv letéteményese az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára.

10. CIKK

Az e Jegyzőkönyv 2007. március 30-ától aláírásra nyitva áll az egyezményt aláíró valamennyi állam és a regionális integrációs szervezetek számára az Egyesült Nemzetek Szervezetének New York-i székhelyén.

11. CIKK

Az e Jegyzőkönyvet az egyezményt megerősítő vagy ahhoz csatlakozó, a Jegyzőkönyvet aláíró államoknak meg kell erősíteni. A Jegyzőkönyvet hivatalosan meg kell erősíteniük az egyezményt hivatalosan megerősítő vagy ahhoz csatlakozó, a jelen Jegyzőkönyvet aláíró regionális integrációs szervezeteknek. A Jegyzőkönyv bármely olyan állam vagy regionális integrációs szervezet számára nyitva áll a csatlakozásra, amely az egyezményt megerősítette, hivatalosan megerősítette vagy ahhoz csatlakozott, de a Jegyzőkönyvet nem írta alá.

12. CIKK

1. „Regionális integrációs szervezet” olyan, egy adott régió szuverén államai által létrehozott szervezetet jelent, amelyre tagállamai az egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv által szabályozott kérdésekben hatáskört ruháztak. E szervezetek hivatalos megerősítési vagy csatlakozási okirataikban nyilatkoznak az egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv által szabályozott kérdésekre vonatkozó hatáskörüik terjedelméről. Ezt követően a hatáskörüik terjedelmében bekövetkezett minden jelentős változásról tájékoztatják a letéteményest.
2. A „részes államok” utalás a jelen Jegyzőkönyvben e szervezetekre hatáskörüikön belül vonatkozik.
3. A regionális integrációs szervezetek letétbe helyezett okiratai a 13. cikk 1. bekezdésének és a 15. cikk 2. bekezdésének tekintetében nem vehetők figyelembe.
4. A regionális integrációs szervezetek a részes államok találkozáján hatáskörüikbe tartozó kérdésekben gyakorolhatják szavazati jogukat olyan számú szavazattal, amely egyenlő az e Jegyzőkönyvben részes tagállamaik számával. E szervezet nem gyakorolhatja szavazati jogát, ha valamely tagállama szavazati jogát gyakorolni kívánja és fordítva.

13. CIKK

1. Az egyezmény hatálybalépésétől függően e Jegyzőkönyv a tizedik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.
2. A Jegyzőkönyvet a tizedik fenti okirat letétbe helyezését követően megerősítő, hivatalosan megerősítő, illetőleg ahhoz csatlakozó állam és regionális integrációs szervezet vonatkozásában a Jegyzőkönyv az adott állam vagy szervezet saját okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

14. CIKK

1. E Jegyzőkönyvhöz annak tárgyával és célkitűzéseivel összeegyeztethetetlen fenntartás nem fűzhető.
2. A fenntartás bármikor visszavonható.

15. CIKK

1. Bármely részes állam kezdeményezheti e Jegyzőkönyv módosítását, és benyújthatja javaslatát az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához. A főtitkár a módosítási javaslatot megküldi a részes államoknak azzal a kérrrel, hogy tájékoztassák, ha egyetértenek a részes államok találkozójának összehívásával a javaslatok megvitatása és az azokról való döntés céljából. Ha ezen értesítéstől számított négy hónapon belül a részes államok legalább egyharmada támogatja a találkozó összehívását, akkor a főtitkár az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt összehívja a találkozót. A jelen lévő és szavazó részes államok kétharmados többsége által elfogadott módosítást a főtitkár a Közgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra, majd ezt követően valamennyi részes állam elé elfogadásra.
2. Az e cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott módosítás az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát. Ezt követően a módosítás minden részes állam vonatkozásában az állam saját elfogadó okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba. A módosítás kizárólag az azt elfogadó részes államokat kötelezi.

16. CIKK

Bármely részes állam az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárhoz intézett írásbeli közléssel felmondhatja e Jegyzőkönyvet. A felmondás egy évvel a közlésnek a főtitkár által történt kézhezvételét követően lép hatályba.

17. CIKK

E Jegyzőkönyv szövegét hozzáférhető formátumban is rendelkezésre kell bocsátani.

18. CIKK

E Jegyzőkönyv arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles.

A fentiek hitelül a kormányuktól megfelelő felhatalmazással rendelkező alulírott meghatalmazottak aláírták a jelen Jegyzőkönyvet.

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK

DISABILITY STUDIES

- I. Fogyatékoságtudományi fogalomtár (Első kiadás)
- II. Támogatott foglalkoztatás. Munkafüzet (Első kiadás)
- III. A fogyatékoság definíciói Európában (Második kiadás)
- IV. Gerard Quinn—Theresia Degener: Human Rights and Disability (the UN context) 2nd Edition
- V. Az intellektuális fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet) Első kiadás
- VI. A súlyos és halmozott fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet – első rész) Első kiadás
- VII. A súlyos és halmozott fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet – második rész) Első kiadás
- VIII. A háttérismeretek és a szemléletformálás szövegei (Szociológiai-szociálpolitikai gyűjtemény) Első kiadás
- IX. A fogyatékosággal élő személyek jogai (A legfontosabb nemzetközi egyezmények) Első kiadás
- X. Supported Employment – a Customer Driven Approach. 1st Edition
- XI. A foglalkozási rehabilitáció Magyarországon: a szabályozás múltja, jelene, jövője (Első kiadás)
- XII. Állami támogatások és célszervezetek: az ezredforduló rendszerének tanulságai (Első kiadás)
- XIII. A Motiváció Alapítvány módszertani kézikönyve
- XIV. A támogatott foglalkoztatási szolgáltatás (Gyakorlati ismeretek tára)
- XV. ENSZ: A kirekesztéstől az egyenlőségig (Kézikönyv parlamenti képviselők számára) Első kiadás
- XVI. Fogyatékoság és munkaerőpiac (Tanulmánygyűjtemény) Első kiadás
- XVII. Disability: Good Practices (Hungary) 1st Edition
- XVIII. 4M: Fogyatékos és megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci esélyeinek növelése (Kézikönyv)
- XIX. A magyarországi foglalkoztatáspolitikai az Európai Unió kontextusában
- XX. A funkcióképesség és a fogyatékoság nemzetközi osztályozása